

Riksdagens protokoll

2004/05:51

Onsdagen den 15 december

Kl. 09.00 – 23.14

Protokoll
2004/05:51

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 december.

2 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Andre vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Sermin Özürküt som suppleant i EU-nämnden, att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av kommande vakanser anmält Pia Nilsson som ledamot i lagutskottet från och med den 1 januari 2005 samt Stefan Wikén som suppleant i näringsutskottet och i bostadsutskottet under Gunnar Sandbergs föräldraledighet och att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av kommande vakans anmält Harald Nordlund som suppleant i socialutskottet under Erik Ullenhags föräldraledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden

Sermin Özürküt (v)

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 1 januari 2005* till

ledamot i lagutskottet

Pia Nilsson (s)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 1 januari–30 april 2005* till

suppleant i näringsutskottet

Stefan Wikén (s)

suppleant i bostadsutskottet

Stefan Wikén (s)

suppleant i socialutskottet
Harald Nordlund (fp)

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:208

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:208 av Margareta Andersson (c) om livslångt lärande

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2005.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 december 2004

Utbildningsdepartementet

Lena Hallengren

Interpellation 2004/05:242

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:242 av Tobias Krantz (fp) om generationsperspektivet i den ekonomiska politiken

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 januari 2005.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Finansdepartementet

Pär Nuder

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:248

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:248 av Lena Adelsohn Liljeroth (m) om risken för hiv/aids-epidemi i länderna runt Östersjön

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 januari 2005.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 10 december 2004

Socialdepartementet

Morgan Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2004/05:59 till bostadsutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovan-
nämnda proposition skulle förlängas till *fredagen den 21 januari 2005*.

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Skatteutskottets betänkanden 2004/05:SkU17, SkU14, SkU16 och
SkU18
Finansutskottets betänkanden 2004/05:FiU14 och FiU2–FiU5

6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Näringspolitikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

175 för utskottet

139 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 25 v, 15 mp

För res. 1: 51 m, 40 fp, 28 kd, 20 c

Frånvarande: 10 s, 4 m, 8 fp, 5 kd, 4 v, 2 c, 2 mp

Punkt 10 (Förbättrad kapitalstruktur i statligt ägda företag)

1. utskottet

2. res. 11 (m, fp, kd, c)

Votering:

174 för utskottet

139 för res. 11

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 25 v, 15 mp

För res. 11: 51 m, 39 fp, 29 kd, 20 c

Frånvarande: 11 s, 4 m, 9 fp, 4 kd, 4 v, 2 c, 2 mp

Tomas Agenberg (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats
som frånvarande.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Punkt 1 (Allmän inriktning av energipolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

122 för res. 1

15 för res. 2

178 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

180 för utskottet

120 för res. 1

15 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 25 v, 20 c

För res. 1: 51 m, 40 fp, 29 kd

Avstod: 15 mp

Frånvarande: 10 s, 4 m, 8 fp, 4 kd, 4 v, 2 c, 2 mp

Punkt 4 (Avvecklingen av kärnkraften)

1. utskottet

2. res. 5 (m, fp, kd)

Votering:

179 för utskottet

121 för res. 5

14 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 24 v, 20 c, 1 mp

För res. 5: 1 s, 51 m, 40 fp, 29 kd

Avstod: 14 mp

Frånvarande: 10 s, 4 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 5 (Folkomröstning rörande kärnkraften)

1. utskottet

2. res. 8 (kd)

Votering:

209 för utskottet

33 för res. 8

73 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 30 fp, 25 v, 20 c

För res. 8: 1 s, 3 m, 29 kd

Avstod: 48 m, 10 fp, 15 mp

Frånvarande: 10 s, 4 m, 8 fp, 4 kd, 4 v, 2 c, 2 mp

Hans Backman, Helena Bargholtz, Karin Granbom och Christer Nylander (alla fp) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 17 (Svenska kraftnäts investeringsplan)

1. utskottet

2. res. 30 (mp)

Votering:

298 för utskottet

16 för res. 30

1 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 51 m, 40 fp, 29 kd, 23 v, 20 c

För res. 30: 1 v, 15 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 10 s, 4 m, 8 fp, 4 kd, 4 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Punkt 1 (Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad)

1. utskottet

2. res. 1 (c, m, fp, kd)

3. res. 2 (v)

Förberedande votering:

140 för res. 1

29 för res. 2

146 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Annelie Enochson (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

171 för utskottet

141 för res. 1

1 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 133 s, 22 v, 15 mp
För res. 1: 52 m, 40 fp, 29 kd, 20 c
Avstod: 1 v
Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 4 (Övriga förslag om arbetsmarknadspolitiska program för ungdomar)

1. utskottet
2. res. 6 (fp)

Votering:

246 för utskottet
40 för res. 6
29 avstod
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 24 v, 20 c, 15 mp
För res. 6: 40 fp
Avstod: 29 kd
Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 5 (Arbetsmarknadspolitiska program för äldre)

1. utskottet
2. res. 9 (c, kd)

Votering:

176 för utskottet
50 för res. 9
89 avstod
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 2 fp, 24 v, 15 mp
För res. 9: 1 fp, 29 kd, 20 c
Avstod: 52 m, 37 fp
Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 6 (Arbetsmarknadspolitiska program för personer med utländsk bakgrund)

1. utskottet
2. res. 11 (fp)

Votering:

244 för utskottet
40 för res. 11
31 avstod
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 24 v, 20 c, 13 mp

För res. 11: 40 fp

Avstod: 29 kd, 2 mp

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 7 (Arbetsmarknadspolitiska program för arbetshandikappade)

1. utskottet

2. res. 16 (mp)

Votering:

188 för utskottet

15 för res. 16

112 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 29 kd, 24 v

För res. 16: 15 mp

Avstod: 52 m, 40 fp, 20 c

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 8 (Lönebidrag)

1. utskottet

2. res. 18 (c)

Votering:

263 för utskottet

20 för res. 18

31 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 49 m, 39 fp, 1 kd, 24 v, 15 mp

För res. 18: 20 c

Avstod: 2 m, 1 fp, 28 kd

Frånvarande: 10 s, 4 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Gunilla Tjernberg (kd) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 18 (Allmän inriktning av politiken inom utgiftsområde 14 Arbetsliv)

1. utskottet

2. res. 27 (c, m, fp, kd)

3. res. 28 (v)

Förberedande votering:

143 för res. 27

26 för res. 28

146 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 27.

Prot. 2004/05:51
15 december

Huvudvotering:
174 för utskottet
140 för res. 27
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 134 s, 24 v, 15 mp
För res. 27: 52 m, 39 fp, 29 kd, 20 c
Frånvarande: 10 s, 3 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 19 (System för individuell kompetensutveckling)

1. utskottet
2. res. 29 (c, m, fp, kd)

Votering:

172 för utskottet
141 för res. 29
1 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 24 v, 15 mp
För res. 29: 52 m, 40 fp, 29 kd, 20 c
Avstod: 1 s
Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 december

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Punkt 3 (Nationell skolpeng)

1. utskottet
2. res. 1 (m)

Votering:

223 för utskottet
52 för res. 1
39 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 134 s, 29 kd, 24 v, 20 c, 15 mp
För res. 1: 52 m
Avstod: 39 fp
Frånvarande: 10 s, 3 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 5 (Översyn av myndighetsstrukturen)

1. utskottet
2. res. 4 (kd)

Votering:

262 för utskottet

29 för res. 4

22 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 40 fp, 2 v, 19 c, 15 mp

För res. 4: 29 kd

Avstod: 22 v

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp

Punkt 7 (Återinrättande av statliga specialskolor för multihandikappade)

1. utskottet
2. res. 7 (fp, m, kd, c)

Votering:

172 för utskottet

141 för res. 7

2 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 24 v, 13 mp

För res. 7: 52 m, 40 fp, 29 kd, 20 c

Avstod: 2 mp

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 12 (Stärka baskunskaperna i skolan)

1. utskottet
2. res. 14 (c)

Votering:

295 för utskottet

20 för res. 14

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 40 fp, 29 kd, 24 v, 15 mp

För res. 14: 20 c

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 13 (Användning av bidragen till personalförstärkningar)

1. utskottet
2. res. 15 (fp)

Votering:

273 för utskottet

41 för res. 15

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 52 m, 29 kd, 24 v, 20 c, 14 mp

För res. 15: 40 fp, 1 mp

Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 21 (Avgiftsfrihet för studenter från Sverige och övriga EES-området)

1. utskottet
2. res. 20 (mp)

Votering:

300 för utskottet

14 för res. 20

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 40 fp, 29 kd, 24 v, 20 c

För res. 20: 14 mp

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 3 mp

Punkt 29 (Förändringar i övrigt i resurstilldelningssystemet för grundutbildningen)

1. utskottet
2. res. 30 (v)

Votering:

200 för utskottet

26 för res. 30

89 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 14 mp

För res. 30: 24 v, 1 mp

Avstod: 40 fp, 29 kd, 20 c

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 32 (Utbildning för utländska akademiker)

1. utskottet
2. res. 33 (fp)

Votering:

274 för utskottet

41 för res. 33

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 134 s, 52 m, 28 kd, 24 v, 20 c, 15 mp
För res. 33: 40 fp, 1 kd
Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Prot. 2004/05:51
15 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Punkt 2 (Beloppet för studiebidrag inom studiehjälpen)

1. utskottet

2. res. 1 (kd)

Votering:

285 för utskottet

29 för res. 1

1 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 39 fp, 24 v, 20 c, 15 mp

För res. 1: 29 kd

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 4 (Bidragsandelen i studiemedel)

1. utskottet

2. res. 5 (c)

Votering:

265 för utskottet

21 för res. 5

29 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 52 m, 40 fp, 24 v, 14 mp

För res. 5: 1 kd, 20 c

Avstod: 28 kd, 1 mp

Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 6 (Inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel [fribeloppet])

1. utskottet

2. res. 6 (m)

3. res. 7 (fp)

Förberedande votering:

54 för res. 6

40 för res. 7

221 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Prot. 2004/05:51
15 december

Huvudvotering:
193 för utskottet
52 för res. 6
69 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 134 s, 23 v, 20 c, 15 mp
För res. 6: 52 m
Avstod: 40 fp, 29 kd
Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU3 Kvalitet i förskolan, m.m.

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
Votering:
261 för utskottet
53 för res. 1
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 133 s, 40 fp, 28 kd, 24 v, 20 c, 15 mp
För res. 1: 52 m, 1 kd
Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 2 (Pedagogisk utveckling genom lek)

1. utskottet
2. res. 3 (kd)
3. res. 4 (c)
Förberedande votering:
34 för res. 3
20 för res. 4
259 avstod
36 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Karin Granbom (fp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.
Huvudvotering:
213 för utskottet
29 för res. 3
72 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 133 s, 40 fp, 24 v, 15 mp
För res. 3: 29 kd
Avstod: 52 m, 20 c
Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 11 (Barngruppers storlek i förskolan)

1. utskottet
2. res. 16 (fp)
Votering:
170 för utskottet
40 för res. 16
101 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 131 s, 24 v, 14 mp
För res. 16: 40 fp
Avstod: 51 m, 29 kd, 20 c, 1 mp
Frånvarande: 13 s, 4 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 22 (Föräldrars möjlighet att själva ta hand om sina barn)

1. utskottet
2. res. 34 (kd)
Votering:
281 för utskottet
29 för res. 34
3 avstod
36 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 133 s, 49 m, 39 fp, 24 v, 20 c, 15 mp
För res. 34: 29 kd
Avstod: 3 m
Frånvarande: 11 s, 3 m, 9 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 23 (Begäran om att regeringen verkställer riksdagens tillkännagivande angående mångfald inom barnomsorgen)

1. utskottet
2. res. 35 (fp, m, kd, c, mp)
Votering:
153 för utskottet
156 för res. 35
40 frånvarande
Kammaren biföll res. 35.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 128 s, 24 v
För res. 35: 52 m, 40 fp, 29 kd, 20 c, 15 mp
Frånvarande: 16 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m.

Punkt 2 (Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, fp, c)

Votering:

226 för utskottet

87 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 52 m, 1 fp, 24 v, 15 mp

För res. 1: 39 fp, 28 kd, 20 c

Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 5 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Mia Franzén (fp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Punkt 2 (Myndighetsansvaret för sjukdomar hos vilda djur)

1. utskottet
2. res. 1 (mp, fp, kd, v)

Votering:

205 för utskottet

108 för res. 1

1 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 52 m, 20 c

För res. 1: 40 fp, 29 kd, 23 v, 15 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 11 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 7 (Principer för utbetalning av vissa stöd)

1. utskottet
2. res. 4 (m, fp, kd, c)

Votering:

174 för utskottet

140 för res. 4

1 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 134 s, 1 fp, 24 v, 14 mp
För res. 4: 52 m, 39 fp, 29 kd, 20 c
Avstod: 1 mp
Frånvarande: 10 s, 3 m, 8 fp, 4 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Prot. 2004/05:51
15 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

8 § Sveriges säkerhetspolitik

*Sveriges
säkerhetspolitik*

Föredrogs

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2004/05:UFöU2
Sveriges säkerhetspolitik (prop. 2004/05:5 delvis).

Anf. 1 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! I går hade vi moderater ett gruppmöte i den traditionstygda förstakammarsalen. Vi förde en mycket angelägen diskussion om Sveriges säkerhetspolitik där vi diskuterade hot och utmaningar som världen står inför men också alla de möjligheter som vi anser bäst kan tillvaratas genom mer av internationellt samarbete kombinerat med förmåga för vårt land att ta vår del av ansvaret för internationell fred och säkerhet.

Det kom att handla mycket om kapacitetsförmåga – och det kommer vi att höra mycket om i dag – men också om politiskt ledarskap. Det är framför allt det som jag har tänkt tala om.

En god utgångspunkt för det är att bejaka vår delaktighet i det europeiska samarbetet. Det är snart tio år sedan Sverige inträdde som medlem i EU. I går fanns både den svenska och den europeiska flaggan i vår sammanträdessal. Det hade nog varit en konferens där. Men när, fru talman, får vi samma flaggupsättning till plenisalen?

Just den här frågan av något säger en del om debatten. Jag anser att utvecklingen på det europeiska området vad gäller europeisk säkerhets- och försvarspolitik, åtaganden inom ramen för säkerhetsstrategi och politiska åtaganden när det gäller solidaritetsklausulen är underskattad och alltför lite synliggjord och diskuterad i Sverige – i den här kammaren. Det görs så lite att vi som värnar det europeiska samarbetet och vill utveckla det mer knappt vågar formulera kritik mot och oro över att det här kanske inte håller fullt ut.

Det är höga ambitioner som EU nu sätter upp. Det är ambitioner som måste följas upp med kapacitet men också genom politiskt ledarskap och samstämmighet inom unionen. Utvecklingen i Sverige går snarare i motsatt riktning. Känsliga frågor om EU:s konstitutionella fördrag undviks även om det nu är underskrivet. De senaste dagarnas upphetsade diskussion om ett antal frågor – försvarsbeslutet, Kinapolitiken och egyptierna – skulle vinna på ökad öppenhet och delaktighet för att återskapa trovärdighet för svensk säkerhetspolitik.

När statsministern i somras avfärdade min partiledares utsträckta hand för en långsiktig uppgörelse om försvarsbeslutet handlade det inte

bara om pengar. Det var lika mycket ett uttryck för maktarrogans och oförmåga att bilda bredare långsiktiga överenskommelser.

Att Socialdemokraterna valde att göra upp med kommunister och miljöpartister om försvaret är för många oroväckande. Lika uppseende- väckande är att försvarspolitiken reducerats till en budgetdiskussion, snarare ledd av Finansdepartementet än säkerhetspolitiska bedömningar.

Till följd av detta har vi inlett dagens debatt utan att veta hur omröstningen kommer att sluta. Det är inte långsiktighet. Det är inte brett, och det är inte trovärdigt.

Vi vet att den utveckling vi ser, inte minst inom EU, förpliktar också till förmåga att leverera. Vi vet att många människor ute i världen lider och efterfrågar vårt stöd, vår solidaritet, vår förmåga att ingripa men också vår förmåga att lindra, förhindra och bygga upp det som raserats av våld, krig och oförsonlighet. Men vi vet inte riktigt säkert vilka hot som kan drabba vårt eget samhälle i morgon.

För att bringa beredskap och för att förstå skeenden i världen är det viktigt att känna delaktighet. Just nu händer väldigt mycket i vår värld – bra saker och onda saker.

I morgon och på fredag träffas EU:s stats- och regeringschefer för att fatta slutligt, hoppas jag, positivt beslut för att Turkiet – efter fyra decenniers väntan – ska påbörja förhandlingar om fullt och likvärdigt medlemskap i Europeiska unionen. Det är en stor sak för EU. Det är en utmaning. Det kommer att ställa stora krav, men det kommer också att visa en union som kan ha öppenhet och anpassningsförmåga och så därmed kommer att vinna både ekonomiska och säkerhetsmässiga mervärden.

För Turkiet är det en stor sak. De har gjort ett enastående reformarbete och kan nu successivt klara av de högt ställda krav som ett modernt och fungerande samhälle har, oavsett om man är med i EU eller inte.

För utvecklingen i världen är det också ett stort beslut. Det är en viktig signal, inte minst om att EU skulle kunna vara en brobyggare kulturellt, religiöst och geografiskt.

En vecka senare, på juldagsmorgonen, stiger vår kollega KU-ordföranden Göran Lennmarker upp extra tidigt på morgonen för att ta planet till Kiev och Ukraina och där övervaka tredje valomgången i presidentvalet. Det är en stor sak – inte för Göran som många gånger förut ställt upp när världen kallar och OSSE har ett uppdrag, utan för våra vänner i Ukraina. Där har människor samlats dag efter dag, vecka efter vecka, inte bara för att stödja oppositionens kandidat Justjenko, utan för att värna om demokrati, rättsstat och rätten att själva utan inblandning, fusk och oegentligheter få välja sin president.

För Göran Lennmarker är det möjligen stort att vi i dag, i riksdagen, utan reservationer och med nyvunnen insikt bifaller det som han och Moderaterna tidigast formulerat, nämligen att Ukraina och för den delen även Moldavien och Vitryssland ska ges medlemskapsperspektiv till EU.

Det ligger i framtiden. Det kommer att innebära ett stort EU – ett EU som förmår sprida mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstat och välstånd genom en fungerande marknadsekonomi. Det kommer också att öka kontakterna mellan människor. För oss som stannar hemma på juldagsmorgonen kring gröt och kanske julotta är allt detta ett led i en säkrare värld för oss och våra barn.

Alternativet, det vill säga ett Ukraina som närmar sig eller tilltvingas ett alltmer centralstyrt och fortsatt korrupt Ryssland vore fel väg att gå. President Putins flagranta inblandning i det ukrainska presidentvalet till förmån för den Rysslands- och regimtrogna presidentkandidaten Janukovitch visar på stora utmaningar och den kamp som den västorienterade Justjenko har att utkämpa. Den demokratiska rörelsen i Ukraina förtjänar vårt fulla stöd och beredskap till bistånd, engagemang och politiskt ledarskap långt efter valet. Förhoppningsvis kan detta på sikt leda till ett omtänkande i Moskva och förbättrade relationer för gemensam säkerhet och utveckling.

Ett stort och lyckat genomfört val som nyligen genomfördes i Afghanistan har vi talat ganska lite om. Där har Sverige, ISAF under Natobefäl, soldater och officerare kunnat följa en utveckling som ger hopp. De har gjort en insats för fred, men också sett demokratins hopp spira i ett Afghanistan som under många år utsatts för internationell inblandning och mycket strider. Först nu, efter talibanernas fall och med en samlad och gemensam internationell strategi, en satsning med beslut i FN och gemensamt agerande, kunde man gå till val till mans, till fots, hemvändare och invånare med engagemang. Många har inga kunskaper i att skriva eller läsa, men har förståelse för demokrati och vikten av att själva kunna välja för att ge landet en framtid.

Förra veckan installerades Karzai. Utmaningar ligger framför även denne man och det hårt prövade afghanska folket att utveckla demokrati och ledarskap, utöka säkerheten och välståndet och få stopp på narkotikaodlingar, för att nämna något. Uppgiften är stor. Vi är delaktiga i hittills uppnådda framgångar. De hade dock inte skett utan internationella insatser och samverkan på många plan. Det kommer alltså att krävas mycket och långvariga internationella åtaganden i Afghanistan. Vi gör det inte bara i solidaritetens namn utan också i vårt eget intresse.

Snart stundar val i Irak. Den 30 januari är det val till den nya nationalförsamlingen med alla upptänkliga partier i ett land präglad av osäkerhet, kriminalitet, motståndsfästen och terrorister. Men hoppet om demokrati spirar. Människor som vi ställer upp i val men riskerar samtidigt, bokstavligt talat, livet.

Just nu råder osäkerhet och diskussion om valet över huvud taget kan genomföras. Varför? Varför ser vi inte till att samma utveckling kan ske i Irak som i Afghanistan, trots motgångar, svårigheter, osäkerhet och rädsla? Varför ser vi inte till att de första små stegen kan tas och att ett demokratiskt fullföljande av maktöverlämnandet kan ske?

För mig är det rätt uppenbart att många, inte minst i delar av EU, inte fullt ut är beredda att bistå de irakiska människorna i deras kamp för demokratin. Man har upplevt oförrätter och det har blivit viktigare än morgondagens möjligheter. Saknas förmåga att solidariskt ställa upp med resurser? Det brister i många länder där vi inte har tillräckligt med resurser för internationella insatser. På Finansdepartementet måste man räkna på vad det kostar att inte bistå för en säker och demokratisk utveckling i Irak.

Jag tror att vägen till demokrati och stabilitet i Irak går via Jerusalem. Med valen till ett demokratiskt Palestina den 9 januari kan USA, i samverkan med EU som nu måste visa på handlingskraft, visa sin vilja till

engagemang och förmåga. Samtidigt kan man se till att vi får en unik möjlighet att skapa en helt annan utveckling i hela Mellersta Östern.

Historiska skiljelinjer som i årtal skapat oförsonlighet, hat, armod och urskillningslöst dödande kan nu överbryggas. I och med Arafats frånfälle och en ny modig Fatahledare, Abu Mazen – som bland annat vågar be om ursäkt för palestinskt Saddamstöd i det första Guldkriget – kan vi se öppningar.

Med Abu Mazen och ett nytt ledarskap, utsett i demokratiska val, finns förhoppningar om att vägkartan för fred kan tas fram igen. Det finns förhoppningar om att en egen stat, ett demokratiskt Palestina, äntligen ska kunna uppstå: en stat som inte bara erkänner Israels rätt till existens och framtid utan också accepterar säkerhetslösningar som kommer att påverka hela regionen.

Vi kan bara hoppas att palestinierna och Abu Mazen förstår de små människornas perspektiv och situation för fred och försoning, och att gemensam rättsuppfattning måste byggas underifrån. Ett viktigt steg i den riktningen vore att de fem bortrövade barn som nu finns med sin far i Gaza får fira jul med sin längtande mamma hemma i Göteborg.

Från Israel har politisk omprövningsförmåga visats, bland annat genom en koalitionsregering. Utvecklingen andas optimism, om än skör. I denna del har förstås ett samfällt agerande från EU en mycket viktig roll att spela, inte minst i den långa vägen till fungerande samhällen, säkerhet och välbefinningsutveckling.

När det gäller utmaningarna Afghanistan, Irak och Mellanöstern är vi nog helt eniga om vikten av politiskt och svenskt engagemang. Ser regeringen till att vi har tillräckligt med resurser för internationella insatser? Nej. Sverige är nu på rekordlåga nivåer när det gäller soldater och befäl i olika oroshärdar i världen och har minst kapacitet av samtliga nordiska länder.

Fru talman! Vi moderater och våra borgerliga bröder anser att Sverige måste ta sin del av ansvaret för internationell fred och säkerhet och också ha förmåga att leva upp till det. Vi har därför i reservation nr 3 från Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centern och Moderaterna en reservation som jag härmed yrkar bifall till.

Fru talman! Vi hade, som sagt, en diskussion i går. Jag hann inte tala med mina partivänner om allt detta. Jag är därför tacksam över utrymmet här och tänker gå något över tiden.

Det vi talade länge om i den moderata riksdagsgruppen var utvecklingen i Asien, både vad gäller säkerhetsläget och situationen för mänskliga fri- och rättigheter. Då kom vi osökt in på Kina, detta mäktiga land som är en viktig internationell aktör och som nu ökar sin ekonomiska betydelse. Kina är alltså världens största kommunistiska diktatur.

Utrikesministern framhåller att utvecklingen för demokrati och mänskliga rättigheter i vissa delar går i rätt riktning, en uppfattning som är svår att finna stöd för, till exempel i Amnestys senaste rapport. Själv känner jag en betydande oro. Men till detta land måste vi förhålla oss, bilateralt och inom EU. Vår uppfattning är att man kan vara mycket tydligare både från regeringen och från EU vad gäller utvecklingen för mänskliga fri- och rättigheter och demokrati i Kina.

Inte minst diskuterade vi det snart 15 år gamla och relativt, tyvärr, verkningslösa vapenembargot. Låt mig här i kammaren göra klart att hanteringen av denna fråga har varit under all kritik.

Vi moderater har under en lång tid i EU-nämnden försökt föra den här diskussionen och komma fram till ett beslut, och vi har försökt att nå samstämmighet. Vi har tyckt att det har varit viktigt. Det är en oerhört känslig fråga för alla oss som enskilda personer eftersom vi känner denna oro. Vi har velat få en seriös diskussion i EU-nämnden om vad som faktiskt föregår inom EU, vad man har för alternativ och vad man ska ha för Kinapolitik.

Så har vi hållit på gång efter gång i EU-nämnden. Men man har bara envist förnekat att frågan inte är aktuell. Så helt plötsligt blir den aktuell över en natt. Det rings samtal, och det söks stöd, och man förväntar sig att vi moderater ska ställa upp. Vi vet ju att ett oförsiktigt agerande inom EU i denna del bara minskar Sveriges möjligheter att ha framgångar i andra delar.

Jag menar att om man på sikt vill bygga allianser och långsiktigt ha trovärdighet men också förtroende måste man behandla sina partner på ett sätt som gör att vi har en chans att ta med oss våra väljare och våra riksdagsledamöter när det gäller förändringar av en politik som är oerhört känslig. Men är det så här – med korta puckar, med dålig förberedelse, med förnekande och förlöjligande av motståndarna – som man bedriver svensk utrikespolitik och försöker bygga allianser i EU, då förstår jag att Sverige inte lyckas bättre.

I sakfrågan anser Moderaterna inte att tiden nu är mogen för att häva vapenembargot mot Kina. Flera av EU:s medlemsländer vill avvakta. Det förekommer fortfarande allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna i Kina, och det ligger inte i Europas strategiska intresse att nu häva embargot.

Dock inser vi att vi måste finna mer skarpa och samspelade sätt inom EU för att påverka detta land. Vi moderater är måna om resultat i verkligheten och inser att utvecklingen på sikt går mot ett upphävande av embargot. Enligt vår mening är en förutsättning för detta att det sker framsteg i relationerna mellan EU och Kina, inte bara vad gäller ekonomi och handelsavtal utan också vad gäller den pågående dialogen om mänskliga rättigheter, att vapenexporten från EU inte ökar vare sig kvalitativt eller kvantitativt och att EU:s uppförandekod för vapenexport upptraderas så att situationen för mänskliga rättigheter, stabilitet och säkerhet i regionen säkerställs.

Diskussionen om det som jag nu har skisserat hade kunnat föras för länge sedan, och detta hade till och med kunnat läggas fram för riksdagen för att undvika den turbulens, inkompetens och oförmåga som har präglat hanteringen av detta ärende. Tyvärr har osäkerhet och oförmåga kommit att känneteckna en stor del av utrikespolitiken under 2004. Trots de utmaningar och möjligheter som Sverige i EU står inför, menar jag att den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken sällan har varit stadd i så stor förändring och präglats av så stor osäkerhet som i dag.

Man kan förstås ursäkta detta med att man har en minoritetsregering och att man bygger sitt stöd på uttalat EU-negativa partier. Men det kan minst lika gärna bero på att man i den här centrala delen av svensk poli-

tik som handlar om säkerhetspolitik har en total oförmåga att bygga breda och stabila allianser.

Vad vill man egentligen med utrikes- och säkerhetspolitiken? Kan någon så här på rak arm till exempel berätta vad som är Sveriges mest angelägna utrikespolitiska målsättningar? Kan någon berätta vilka som är de viktigaste framgångarna som Sverige har haft inom EU-arbetet under det senaste året? Ni har tre sekunders betänketid. Jag får faktiskt inte fram det, och jag har ändå hållit på med politik ett tag under det här året. Däremot kommer jag så väl ihåg, när jag tittar tillbaka på 2004, hur regeringen har agerat i ett antal frågor.

I strid med hela riksdagen avfärdade man den fria rörligheten för de nytillträdde EU-länderna som kom in i unionen den 1 maj 2004. Det var ett löftessvek, ett diplomatiskt schabrak och också ett frångående av alla de principer och högtidstal som man hade hållit i början av utvidgningen. Man gjorde en helomvändning som absolut inte inger förtroende, och man gick på tvärs med hela den politiska debatten som vi hade haft här i riksdagen.

Vi har en annan fråga som är lite mer aktuell. Vi borgerliga politiker har försökt att gång på gång diskutera FN, hur viktigt det är att FN agerar i tid och exemplifierat detta med Darfur. Regeringens avsaknad av viljestyrka och principfasthet gäller även här. Det är fina, ståtliga och vackra ord. Det är stora konferenser i Stockholm. Man vill förhindra folkmord. Men sedan när det väl gäller vill man inte ta striden och omsätta detta i praktiken.

Vi har i stället under årets gång fått se en regering som gömmer sig bakom EU i stället för att inom EU ta ställning och driva en sakuppfattning, försöka bygga allianser och driva på för att unionens medlemsländer ska agera enligt folkmordskonventionen och tillsammans med AU skydda den civila befolkningen och stötta fredsprocessen, bland annat genom att se till att den regeringstrogna milisen avväpnas.

Darfur visar på ett EU som inte verkar bry sig och ett handlingsförlamat FN, ett FN som nu förlorar ännu mer i trovärdighet. Förutom korruptionsskandaler och *mismanagement* i organisationen, som gör att förtroendet undergrävs, påminns vi genom det som sker i Darfur och misslyckanden i Rwanda som inte skulle upprepas. Men vad sker nu? Vad gör regeringen mer än att informera sig själv och avvakta?

Den som lider med de fördrivna, våldtagna, lemlästade, hungrande och sörjande människorna i Darfur kan rösta på de borgerliga partiernas reservation nr 2 som jag härmed yrkar bifall till.

Fru talman! Jag ska inte orda mer om försvarsbeslutet, men låt mig konstatera att osäkerheten efter dessa 19 minuter fortfarande är stor, såvida ingenting har hänt under de senaste minuterna. Så här kan förtroende inte byggas. Så här tycker jag inte att en viktig fråga som är en av de bärande delarna i svensk säkerhetspolitik får hanteras.

Stackars Ohly får nu allt ljus på sig. Men det är statsminister Persson som har ansvaret. Det var ju han som i somras gjorde valet och avvisade en bred överenskommelse. Nu får han vad han tål.

Fru talman! Vi har i det säkerhetspolitiska betänkandet velat ta vår del av ansvaret och tillsammans med våra borgerliga bröder bidragit med texter, ståndpunkter, genomarbetade motionsunderlag och ordval. Vi har arbetat i god parlamentarisk anda under öppna former. Och jag vill tacka

samtliga utskottskolleger för givande samarbete. Det har varit ett givande och tagande. Jag tycker att det är ett väldigt bra betänkande. Det är på så sätt jag tycker att man ska nå breda överenskommelser såsom svensk utrikes- och säkerhetspolitik traditionellt har bedrivits och bör bedrivas.

Detta betänkande innebär inte minst att vi fortsatt slår vakt om Sveriges säkerhetspolitiska doktrin. Centrala delar av den är att det för framtiden är tydligare än någonsin att säkerhet är mer än avsaknad av militära konflikter. Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärjas i gemenskap med andra länder. På det globala planet är det främsta uttrycket för detta vårt stöd till Förenta nationerna. Genom vårt medlemskap i den Europeiska unionen deltar vi i en solidarisk gemenskap vars främsta syfte är att förhindra krig på den europeiska kontinenten. Det är de centrala delarna för oss moderater.

Med denna säkerhetspolitiska doktrin kan man göra mycket, men man måste också se till att hedra den. Det står också att en betryggande försvarsförmåga är en central del av svensk säkerhetspolitik. Men jag tänker låta mina kolleger Ola Sundell och Karin Enström ytterligare utveckla vad vi menar att den bör innehålla.

Anf. 2 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Fru talman! Vår del av världen, norra Europa, har aldrig varit så säker som nu. Tack var EU:s utvidgning och Natos utvidgning lever vi i en säkerhetspolitisk guldålder. Men nya hot finns.

I centrala Afrika, i de laglösa områdena som inte kontrolleras av några regeringar, tränar nu terrorister. De har hittat nya träningsmarker att öva på för att ånyo slå till mot New York, Istanbul eller Madrid. Och även vårt lands säkerhet är hotad.

De här grupperna måste vi möta tillsammans med andra. Därför anser Folkpartiet att det är dags att Sverige går med i Nato.

Jag vill, fru talman, ta upp tre skäl till att det är så viktigt att vi gör det.

Det första skälet handlar om att få inflytande. Sverige deltar i dag i en mängd Natouppdrag, fredsuppdrag, runt om i världen. Vill vi få inflytande på de beslut som tas i Nato måste vi vara med.

Om vi blir medlemmar får vi också inflytande över de heta diskussioner som ständigt pågår nere i Natohögkvarteret. Det blev uppenbart när utrikesutskottet besökte Bryssel. Dagligen diskuterar man Mellanöstern, Irak och Afghanistan, och i Nato finns USA och Kanada. Vi kan vara där och påverka. De länderna finns inte med i EU-samarbetet.

En majoritet i utskottet anser att en öppen telefonlinje mellan Europas länder och USA är väldigt viktig för Sveriges säkerhet. Men det finns länder inom EU som vill öka distansen mellan EU och USA. Ett svenskt medlemskap i Nato skulle innebära ytterligare tyngd i vågskålen för dem som vill se fortsatt kommunikation.

Det andra skälet för att gå med i Nato är att alliansfriheten är överspelad, trots vad regeringen säger. Alliansfrihetens fasad målas upp av regeringen, numera med understöd av Miljöpartiet som vill ingå i regeringen. Rödgrön är den nationella självgodheten. Rödgrönt är hyckleriet, att svenska medborgare undanhålls vad som faktiskt sker – den verklighet vi faktiskt lever i.

Vad är det då för verklighet jag talar om? Jo, att vi i dag ska fatta beslut om att delta i EU:s snabbinsatsstyrkor. Vad är det för alliansfritt land som omdanar hela sitt försvar för att ingå i EU:s samarbete? Sverige skrev redan i mars, efter terrordåden i Madrid, under en solidaritetsdeklaration inom EU. Det är en solidaritetsdeklaration som innebär att alla EU-länder förpliktar sig att vid terrorhot och terrordåd ställa upp och hjälpa varandra både med civila och med militära insatser.

Ytterligare en verklighet som är väldigt viktig är att regeringen i oktober skrev under EU:s nya konstitution. Där ingår ömsesidiga försvars-garantier.

Det här är en verklighet som regeringen håller tyst om. Men för oss folkpartister är det tydligt att utvecklingen med ökat samarbete är någonting bra därför att kring fred och säkerhet måste vi samarbeta med andra länder; det klarar vi inte av själva. Det är egentligen ett hån att, som regeringen gör i försvarspropositionen, säga att Sverige varken ger eller tar några garantier. Sanningen är att vi tar garantier från andra länder, men vi ger ingenting tillbaka.

Finland däremot ser den här nya utvecklingen inom Europa an med öppna ögon. Man har haft en utredning om Nato och kommit fram till att Nato är ett reellt alternativ för Finland, även om man inte väljer att gå med just i dag. Men här i Sverige lägger regeringen locket på.

Det tredje skälet för att gå med i Nato är solidariteten. Om vi går med som medlemmar får vi stöd om vi blir anfallna. Andra länder ställer solidariskt upp på oss. Blir ett annat Natoland anfallet ställer vi solidariskt upp på det.

För mig är det självklart att vi ska känna en närhet och en solidaritet med de länder som ingår i Nato. Numera är de många. Vet ni hur många de är? Jo, 26 länder sedan april i år.

Föreställ er Europas karta! Alla central- och östeuropeiska länder som gått med i EU har också gått med i Nato. Sverige är i dag nästan omringat av Natoländer. Norge är med. Danmark är med. Polen är med. Estland, Lettland och Litauen har också gått med i Nato.

Varför skulle vi inte ställa upp på dem? Varför ska vi tacka nej till hjälp? Järnridån i Europa har fallit. Mellan vilka länder ska vi i dag stå neutrala?

Vår säkerhet ökar när andra länder går med i Nato, så också om vi själva gör det. Det är dags för Sverige att ta på sig tröja nr 27 och bli en del i laget.

Ett vanligt argument mot Natomedlemskap brukar vara att det inte finns något folkligt stöd för det, och det är sant. Det är viktigt att vi har ett folkligt stöd om vi ska gå in med en ansökan. Men det talar inte emot att det vore en bra idé att gå med.

Det är regeringens ansvar att berätta för oss medborgare att vi i dag samarbetar oerhört tätt med Nato och att därmed också bilda opinion i frågan. Det är, som sagt, regeringens ansvar, men det ansvaret tar man inte.

Bildar man aktivt opinion i frågan skulle – det är jag övertygad om – fördelarna tydligt framstå: Vi vinner i inflytande. Det vi säger och gör stämmer överens. Vi agerar solidariskt tillsammans med våra grannländer.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag också ta upp en annan viktig säkerhetspolitisk fråga som just nu diskuteras i EU, nämligen om vi ska häva EU:s vapenembargo mot Kina, om det är okej att exportera vapen till världens största diktatur.

För oss i Folkpartiet är det solklart: Inga europeiska vapen ska säljas till Kina. Kina är en diktatur där hundratuse ntals människor sitter fängslade i arbetsläger för att ”omskolas” därför att de tänker fel. Förra veckan kom Amnesty International med en rapport som visar att människorättskämpar förföljs och torteras och också riskerar döden i Kina. Dessutom är Kina ett aggressivt land som hotar att invadera det demokratiska Taiwan. Trots allt detta har Frankrike fört upp på dagordningen inom EU att vi ska häva vapenembargot. Det gör de därför att de vill sälja vapen till Kina.

På fredag kommer man att ta beslut om detta. Allt tyder på att man kommer att häva vapenembargot. Det får troligen allvarliga konsekvenser för freden i området. Det är med stor bedrövelse som jag sett hur den svenska regeringen har agerat i frågan under hösten, eller snarare inte har agerat. Laila Freivalds har inte haft någon åsikt. Hon har hållit tyst på möte efter möte nere i Europa med sina kolleger. Hon har struntat i EU-nämnden, struntat i att det funnits en majoritet av partier – utom Socialdemokraterna – som vill ha kvar vapenembargot.

Nu säger regeringen att MR-situationen har förbättrats så mycket. Men det har den inte. Det är lite fennissa det handlar om.

Nu säger regeringen: Ja, men vi kan ju ha EU:s vapenkod i stället för ett embargo. Men vi vet att den vapenkoden aldrig kommer att bli starkare än en rekommendation. Den kan inte stoppa någon vapenförsäljning.

Sverige borde i stället ha agerat aktivt och bildat allianser så att inte land efter land nu viker sig för Kinas utpressning. Beslut kommer att tas på fredag. För oss i Folkpartiet är det så att vi nu har kommit till en punkt där vi måste sätta stopp. Vi vill att Sverige lägger in ett veto.

Fru talman! Frågan är så viktig att ett veto är berättigat. Det handlar om att EU måste kunna sätta mänskliga rättigheter främst, före affärsintressen. Regeringen talar ofta i vackra ord om mänskliga rättigheter, men i praktiken böjer man sig för exportintressen.

Fru talman! Jag vill med detta yrka bifall till reservationerna 6 och 9. (Applåder)

Anf. 3 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Det är en dramatisk trygghetsförlust för svenska folket när vår säkerhetspolitik ska vila på ett kommunistiskt vänsterparti. Det är klandervärt av regeringen att inte ha tagit på sig ansvaret att bibehålla den sedan länge blocköverskridande enigheten kring svensk säkerhetspolitik. Nu har man gjort hela folkets säkerhetspolitik till en budgetpost vilken som helst!

När regeringen tillträdde år 2002 meddelades det att samarbetet mellan Socialdemokraterna å ena sidan och Vänsterpartiet och Miljöpartiet å andra sidan *inte* skulle omfatta svensk säkerhetspolitik och Europapolitik. Men nu bygger regeringen inte enbart på en osäker grund utan också på partier med värderingar som går stick i stäv med över 90 % av svenska folkets värderingar.

Detta är klandervärt av regeringen och kan endast betraktas som ett krampaktigt sätt att till varje pris behålla regeringsmakten. Regeringen har med detta svek i det närmaste kvalificerat sig för ett misstroende-votum av kammaren!

Fru talman! Det har varit en lång och trygg tradition i Sverige att vi har haft en bred och blocköverskridande syn på landets säkerhetspolitik. Vi har delat allt från den säkerhetspolitiska analysen av omvärlden till dimensioneringen av vårt eget försvar.

Samsynen har formulerats i den gemensamma säkerhetspolitiska doktrinen. Kristdemokraternas fråga är: Hur länge ska den gemensamma doktrinen hålla när regeringen gör säkerhetspolitiken till en budgetfråga vilken som helst och dessutom under inflytande av den yttersta vänstern? Är nästa steg att Socialdemokraterna vill utforma säkerhetsdoktrinen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i stället för med Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern? Det är en fråga som jag hoppas få svar på i den här debatten.

För oss kristdemokrater är säkerhetspolitikens utgångspunkt varje medborgares rätt till fred och trygghet i sitt eget land. Vi står fortfarande bakom den säkerhetspolitiska doktrin som deklarerades genom en bred uppgörelse för några år sedan. Doktrinen säger bland annat: "Sveriges säkerhetspolitik syftar till att bevara fred och självständighet för vårt land, bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde, samt stärka internationell fred och säkerhet."

Citatet beskriver på ett grundläggande sätt vad vi vill nå med den svenska säkerhetspolitiken – en säkerhetspolitik för hela folket.

Fru talman! Övergången från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar, som ska kunna förverkliga säkerheten både nationellt och internationellt, är en strukturomvandling utan jämförelse. Inom Allians för Sverige är vi övertygade om att kostnaderna kommer att bli så höga att regeringens kostnadssänkningar, som man planerar, på 3 miljarder kronor blir omöjliga. Därför yrkar vi avslag på regeringens proposition och begär ett nytt förslag till kammaren.

Fru talman! Den säkerhet och trygghet som svenska folket har rätt att begära har två dimensioner, dels ett skydd mot internationella hot som terrorism och andra former av gränsöverskridande destruktiv verksamhet, dels att tillsammans med EU och FN göra insatser för att förhindra spridning av kriser globalt, för att främja fred och frihet internationellt.

Den mest komplicerade säkerhetspolitiska problemställningen är *när* och *hur* man ska ingripa till skydd för utsatta människors liv med militära medel, det vill säga rätten till så kallade humanitära interventioner, med eller utan FN-mandat. Detta har alltmer aktualiserats. Folkrättens fokus har förskjutits från skydd av stater till skydd av människor. En senkommen men välkommen utveckling är kravet på internationellt skydd som nu vinner mark.

En skyldighet att ge skydd för utsatta människor, varhelst de bor, är givetvis förknippad med stora svårigheter och oftast med höga kostnader för världssamfundet. Vem ansvarar för nödvändiga resurser för dessa ingripanden? Det måste vara FN:s medlemsländer, och där måste Sverige ta sitt ansvar. För att kunna ta detta ansvar behövs både civila och militära förmågor. Kostnaderna för dessa anser vi att regeringen har underskattat.

FN har nyligen presenterat en så kallad högpanelrapport. Den utgörs bland annat av den kanadensiska rapporten *The Responsibility to Protect*. Det är en viktig del som har lyfts upp till högsta möjliga nivå. Det är Sveriges skyldighet att se till att rapportens mål kan förverkligas.

Fru talman! Möjligheten att skydda människor globalt bygger i allt väsentligt på summan av nationella bidrag för internationella insatser. Sådana insatser ska främst vara förebyggande med civila medel. Diplomati, bistånd och handel är alltid att föredra framför militära medel. De militära medlen ska endast användas i undantagsfall, men då måste de finnas.

Vi måste förstärka arbetet med förebyggande insatser för fred och säkerhet, och det är Sveriges plikt att bidra. Vårt bidrag med resurser är efterfrågat och angeläget. Det är uppenbart att Allians för Sverige vill mer än regeringen på detta område.

Det svenska deltagandet i internationella insatser förutsätter att Sverige har en klar och tydlig strategi. Enkelt uttryckt: Det måste det finnas en koppling mellan vad Sverige lovar internationellt och de prioriteringar som görs i statsbudgeten för att hålla våra löften. I dag finns det ett stort glapp mellan den socialdemokratiska regeringens löften och faktiskt svenskt deltagande. Så kan vi inte ha det.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att dialog med Kina är att föredra framför utfrysning. Dialogen måste bygga på en glasklar tydlighet mellan demokrati och diktatur.

EU bör utveckla sina relationer till Kina både politiskt och ekonomiskt. Kina är en viktig partner för EU:s medlemsländer, men Kina har stora brister ur mänskliga rättigheters perspektiv.

Enligt Amnesty avrättas uppemot 10 000 människor per år i Kina, och det är fler än i alla andra länder tillsammans. Mer än 250 000 människor hålls på vaga grunder fängslade i arbetsläger. Tortyr är vanligt förekommande, och tusentals människor kastas i fängelse varje år enbart för att de fredligt utövat sina grundläggande rättigheter till yttrande- och religionsfrihet.

Här bör påminnas om Kinas hotpolitik mot det demokratiska Taiwan.

Att mot denna bakgrund nu lyfta EU:s vapenembargo mot Kina skulle vara att sända helt fel signaler. Den socialdemokratiska regeringen söker obegripligt nog vägar för att gå Kina till mötes. Svaret på frågan är ett glasklart nej. Vi ska inte lyfta embargot nu!

Här måste en anständig gräns för mänskliga rättigheter dras. Gärna ett fortsatt utvecklat samarbete, men den kinesiska regeringen har mycket att förändra och bevisa innan ett vapenembargo kan lyftas. Den socialdemokratiska regeringen har uppenbarligen svårt att hålla rätt kurs i rågången mellan demokrati och diktatur.

Fru talman! I framtiden kommer det att vara svårt att avgränsa den hotbild som kan drabba Sverige. I balansen mellan traditionella hot och nytillkommande hot som hiv/aids och miljöhot finns många avvägningar att göra. Risken är att vi begränsar säkerhetspolitiken till det vi ser i dag, men i en alltmer global värld ökar risken för spridning av sjukdomar påtagligt. Därför måste säkerhetspolitiken också påverka vår civila planering.

Fru talman! Till sist vill jag yrka bifall till reservation nr 3.

Anf. 4 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 5. Vi står givetvis också bakom våra övriga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till de två.

Fru talman! När vi i dag diskuterar det säkerhetspolitiska läget och Sveriges säkerhetspolitik gör vi det utifrån den nya svenska säkerhetspolitiska doktrinen som en bred majoritet här i riksdagen ställde sig bakom 2002. Det var en blocköverskridande överenskommelse. Det sades att den skulle hålla under väldigt lång tid framöver. Vänsterpartiet stödde inte denna förändring då vi ansåg att de formuleringarna och den nya doktrinen faktiskt öppnade upp för tolkningar och för ett avsteg från den svenska alliansfriheten och neutralitetspolitiken.

Fru talman! Debatten vi hör här i dag, och de reservationer och diskussioner som finns, visar klart och tydligt att tolkningen av vad den nya säkerhetspolitiska doktrinen i Sverige egentligen innebär väsentligt skiljer sig från det Socialdemokraterna i dag säger att de står för. Detsamma kan sägas om de borgerligas bedömning av vad som innefattas i denna doktrin.

För Vänsterpartiet är det väldigt tydligt att Sverige faktiskt avlägsnar sig från alliansfriheten och neutralitetspolitiken. Man gör det på ett flertal områden, men framför allt kan vi se det i EU-samarbetet. Det gäller till exempel den nya solidaritetsdeklarationen i EU som den svenska regeringen har skrivit under efter Madridattentaten. Det visar sig tydligt att Sverige har skrivit på en solidaritetsdeklaration där vi faktiskt förbinder oss att även militärt bistå övriga EU-länder vid ett eventuellt attentat eller vid en naturkatastrof.

För att inte tala om den nya konstitutionen! Där finns det en ömsesidig solidaritetsplikt som innebär att man även militärt ska vara beredd att ställa upp till försvar för övriga EU-länder. Den svenska regeringen säger att det här inte är sant. Det här är inget avsteg från alliansfriheten. Det här är ingen försvarspakt, för Sverige fattar faktiskt beslutet helt självt. Vi fattar beslut i den svenska riksdagen, och därför är det ingen försvarsallians.

Men, fru talman, även i Nato, som alla är helt överens om är en försvarsallians och en försvarspakt, är det ju faktiskt så att enskilda Nato-länder vid enskilda operationer kan säga att de inte vill vara med. Den möjligheten finns i Nato, och det är precis vad som också finns i EU:s nya konstitution. Med det argumentet gömmer sig Sverige bakom att vi fortfarande har alliansfrihet och neutralitet.

För Vänsterpartiet är det tydligt att den svenska regeringen och den svenska socialdemokratin är på väg att lämna den säkerhetspolitiska doktrin som faktiskt har tjänat Sverige väldigt väl under väldigt många år. Det är inte bara det att den har hållit oss utanför militära konflikter eller att vi har skyddat Sverige från att dras in i krig. Framför allt är det för den roll Sverige har kunnat spela ute i världen. Det har varit ett klart ställningstagande från Sveriges sida att vi inte tänker ingå i olika pakter i världen där vi ställer världens länder mot varandra, där man bidrar till en militär upprustning. Sverige har faktiskt ställt sig självständigt och fritt och har kunnat agera i världen med en oerhört stark position. Den positionen har den svenska regeringen och socialdemokratin nu lämnat.

För Vänsterpartiet är det tydligt att vi behöver ta den här debatten. Flera talare har tidigare också visat upp den här bilden. Men socialdemokratin vägrar att ta debatten utifrån verkligheten, vägrar att tala om vilka förändringar som faktiskt sker i säkerhetspolitiken, vilka allianser man egentligen binder upp sig i och att man egentligen har ändrat den svenska säkerhetspolitiken på oerhört omfattande områden. Så länge socialdemokratin inte vågar eller vill ta den debatten med sina väljare, med sina medlemmar, kommer vi inte att lyckas få en säkerhetspolitisk debatt som egentligen handlar om det läge som finns i dag. Det beklagar vi i Vänsterpartiet väldigt starkt.

Vi har olika ställningstaganden i riksdagen när det gäller om vi anser att utvecklingen är positiv eller negativ. Vänsterpartiet är en oerhört stor motståndare till den militarisering vi ser inom EU. Vi ser att det här utvecklas till en försvarsallians och till en militärpakt. Men för att kunna ta den debatten ordentligt måste man ju också tillstå här i Sveriges riksdag att det är dit vi är på väg. Det är de valen vi står inför.

Därför anser Vänsterpartiet att det vore rimligt att det svenska folket i en folkomröstning faktiskt fick ta ställning till den nya konstitutionen, inte bara för konstitutionens skull utan för att den faktiskt innebär en dramatisk ändring när det gäller vilken väg Sverige ska ta i fråga om säkerhetspolitiken. Där bör vi få en öppen debatt med det svenska folket. Vi i Vänsterpartiet är övertygade om att det svenska folket inte är berett att gå in i militärallianser, att det svenska folket inte vill ta dessa steg. Men de måste få möjligheten att säga detta.

Fru talman! Jag ska också ta upp frågan om det större säkerhetspolitiska perspektivet, som har berörts här, som situationen när det gäller hiv/aids och miljöförstöringen i världen. Säkerhetspolitik handlar inte enbart om de militära hoten. Hoten mot människan är mycket större än enbart de militära hoten.

Vi i Vänsterpartiet har sett det som positivt att man har gjort den här breddningen av säkerhetspolitiken och att man för in de nya elementen. Då behöver vi ha mer civil kapacitet på miljöområdet, i fråga om att bekämpa sjukdomar och på en oerhört stor mängd områden. Världen behöver inte mer vapen. Världen behöver inte mer militär. Målsättningen borde ju vara att vi egentligen ska nedrusta i världen – även om ingen i dag talar om det längre. För Vänsterpartiet är det en oerhört viktig utveckling att man lägger mer säkerhetspolitiska aspekter på andra områden.

Men jag vill ändå ta upp ett bekymmer som jag ser i den här frågan med breddningen. Den breddning som har varit väldigt tydlig och som har präglat mycket av debatten och de säkerhetspolitiska doktrinerna inom EU men även inom Sverige är terrorismhotet, kampen mot terrorism, och att man säger att kampen mot terrorism är ett krig. Det öppnar upp för helt nya bedömningar. Här i Sverige har vi länge haft en mycket klar överenskommelse om att de polisiära och militära bitarna inte ska blandas ihop. Efter Ådalen sade vi: Aldrig att svensk militär ska kunna sättas in mot folket. Därför har vi hållit väldigt stor skillnad mellan den polisiära biten och den militära. I och med terrorismhotet och i och med att terrorism också kommer in i en helt annan säkerhetspolitisk bedömning ser vi också hur vi börjar luckra upp gränserna mellan polisiär bekämpning och militär bekämpning.

Detta är kanske en nödvändig utveckling, men den är oerhört svår och komplicerad, och det krävs också att vi för en bred debatt och diskussion kring dessa frågor. Det finns nämligen en fara i att vi gör polisiära frågor till militära frågor, att vi snarare får en ökad militarisering i samhället än ökar skyddet och säkerheten.

Fru talman! Jag är medveten om att min talartid egentligen är slut, men jag ska ändå lite kort ta upp ytterligare ett par frågor.

Först gäller det frågan om FN-mandat. För Vänsterpartiet är det oerhört allvarligt att vi för första gången nu har ett säkerhetspolitiskt betänkande där det inte klart sägs att för att Sverige ska delta i internationella aktioner ska det krävas ett FN-mandat. För första gången ska den svenska riksdagen rösta för att vi är beredda att delta i FN-stadgans anda; däremot krävs inte ett FN-mandat.

Anledningen till att man vidgat detta är, vilket vi också hört statsministern säga i statsministerns frågestund, att FN-systemet i dag är för trögt. Vi har vetosystemet, och det skapar problem. Vi har katastrofer i världen där FN inte har klarat av att agera. Vänsterpartiet håller med om denna beskrivning, men vi är ändå mycket bestämda på att agerandet även i fortsättningen måste ske med FN-mandat. All kraft måste i så fall läggas på att få en reformering av FN.

Den öppning som den svenska riksdagen nu kommer att fatta beslut om, att vi inte kommer att kräva ett fullständigt FN-mandat, öppnar upp för aktioner runtom i världen utan att FN fattat beslut om det. Det kommer säkert att ske i väldigt goda syften. Det kommer säkert att ske för att skydda människor som är mycket utsatta.

Men frågan är vem som ska avgöra när det är möjligt att göra detta utan FN-mandat. I dag finns bara en internationell organisation, och det är FN. Vem ska, utan FN-mandat, avgöra om USA:s angrepp på Irak var rätt eller inte? När till och med Sverige, som varit ett sådant starkt FN-land och försvarat FN-systemet, är berett att öppna upp för militära aktioner som inte har ett FN-mandat innebär det att Sverige också är berett att överge FN. Och då överger vi internationell rätt. Det är Vänsterpartiet inte berett att medverka till.

Säkerhetspolitik, vägen till fred och säkerhet i världen, är att internationell rätt måste gälla, och internationell rätt måste gälla för alla. Internationell rätt får aldrig vara dubbelmoral, som den tyvärr alldeles för ofta är när vissa länder kan agera utanför internationell rätt medan andra länder måste följa den internationella rätten eftersom de annars utsätts för sanktioner. Den dubbelmoralen är ett av problemen i världen. Den hotar säkerheten. Kampen för att internationell rätt ska gälla, för FN och FN-mandat och för att den ska gälla lika för alla skapar fred och säkerhet i världen.

Slutligen vill jag, fru talman, ta upp en sak som säkert också kommer att dyka upp i debatten senare. Ingen har i debatten berört USA:s roll i världen – de kriser vi ser inom FN, det folkrättsliga brott som USA begick när man angrep Irak, situationen i Afghanistan, hur USA bryter mot internationell rätt, mot Genèvekonventionen, hur USA behandlar människor vid Guantánamobasen genom att bryta mot alla MR-konventioner.

USA är den enda stormakt vi har. Ingen berör risken och faran med en stormakt som agerar på detta sätt. Det är ett säkerhetspolitiskt hot och inte, som andra i kammaren sagt och som också sägs i betänkandet, en

stor tillgång med tanke på den transatlantiska länken. Det är en tillgång så länge man vågar kritisera, så länge man vågar vara kritisk när det begås brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt, men när man enbart ser de positiva sidorna och inte vågar kritisera, då är det ett hot mot säkerheten.

Med detta, fru talman, vill jag återigen yrka bifall till reservationerna 4 och 5.
(Applåder)

Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Mycket av det som Alice Åström sagt håller jag definitivt inte med om, men jag ser en viktig punkt där vi har en samsyn. Det gäller Sveriges alliansfrihet, att den i praktiken är överspelad.

Jag tog upp detta i mitt anförande. Vilket alliansfritt land omdanar hela sitt försvar, som vi tänker göra i dag i Sveriges riksdag, för att kunna ställa upp i EU:s snabbinsatsstyrkor? Vilket alliansfritt land skriver under en solidaritetsdeklaration där man lovar att ställa upp med både civila och militära medel för att hjälpa EU-länder vid en terrorattack? Den hjälpen får vi också tillbaka. Vilket alliansfritt land samövar så tätt med Nato som vi gör? Vi samarbetar genom Partnerskap för fred och har också många interna Natoövningar tillsammans. Vi är ute på fältet tillsammans – i Afghanistan, Kosovo, Bosnien.

Folkpartiet tycker att detta är mycket positivt. Frågor om fred och säkerhet är oerhört viktiga, och vi är för små för att själva klara av detta. Vi måste samarbeta med andra och i solidaritet med våra grannländer. Därför är detta mycket positivt.

Alice Åström sade att Sverige är på väg att inte vara alliansfritt. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande. Anser du att Sverige i praktiken är alliansfritt i dag?

Anf. 6 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Om det vore så enkelt att man kunde säga ja eller nej. Den solidaritetsklausul som skrevs under efter Madridattentaten, där man ömsesidigt förpliktar sig att delta med militära medel, var ett tydligt steg som gör att vi egentligen inte kan säga att Sverige är alliansfritt. Grunderna finns fortfarande kvar, och i Vänsterpartiet ser vi en möjlighet att kunna ta ett steg tillbaka. Men med ett ja till den nya konstitutionen har Sverige definitivt lämnat sin alliansfrihet.

Jag vill kommentera detta med snabbinsatsstyrkan och att vi, för att kunna ingå i den, omdanar vårt försvar. Vänsterpartiet har också ställt sig bakom detta, alltså att vi har en snabbinsatsstyrka och att vi kan agera inom EU-kretsen. Men då handlar det framför allt för Vänsterpartiets del om den grundläggande frågan, nämligen: På vems mandat? Är det på EU:s eget mandat som man öppnar upp för detta, eller är det genom ett FN-mandat? Sverige måste naturligtvis vara berett att ta sitt ansvar ute i världen och delta i internationella aktioner. Det har vi alltid gjort. I dag krävs det mycket snabbare insatser, och då måste man också kunna ställa upp med den kapaciteten.

Det stora problemet är om det sker utan FN-mandat. Det finns alltså ett bekymmer också med snabbinsatsstyrkan, även om Vänsterpartiet ställt sig bakom den.

Anf. 7 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att betona att allt inte hänger på den nya konstitutionen, utan mycket genomförs redan i dag. Solidaritetsdeklarationen skrevs under redan i mars och EU:s nya vapenbyrå är redan upprättad. Snabbinsatsstyrkorna, som man kan säga är ett sätt att kvalificera sig för det nya strukturerade samarbetet i försvarsfrågor, är ett faktum. Mycket positivt sker redan nu inom EU, oavsett konstitutionen.

När det gäller ett FN-mandat är det sorgligt att Vänsterpartiet klamrar sig fast vid att det ska vara ett säkerhetsrådsbeslut. De problem vi ser i världen i dag handlar om att människor mördas av sina egna regeringar. Vi talar om hundratusentals människor. Vi talar om folkmord, om etnisk rensning.

FN har inte stoppat detta. FN sätter länders säkerhet före människors säkerhet. Det är fruktansvärt att det finns regimer som inte respekterar deklARATIONERNA om mänskliga rättigheter, och det kan vi inte stillatigande acceptera. Därför måste vi kunna agera.

Vi måste kunna ställa upp som Nato gjorde i Kosovo för att förhindra etnisk rensning av kosovoalbaner. Det hade behövts i Rwanda och Burundi i de folkmord som pågick där. Men alltför ofta finns den kommunistiska diktaturen Kina med i bilden som förlamar FN:s säkerhetsråd.

Därför måste vi vara beredda att för mänsklighetens skull och för att förhindra folkmord ställa upp aktivt utan ett mandat i FN:s säkerhetsråd. Vi ställer upp i FN:s anda för de mänskliga rättigheterna för att förhindra folkmord.

Anf. 8 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det handlar om att man måste förändra FN. Att gå bakvägen och säga att vi är beredda att lämna FN:s säkerhetsråd är att öppna för en världsordning där det är den starkes rätt och tolkning som gäller. Det kommer inte att stärka individers säkerhet i världen framöver. Snarare riskerar vi att skapa en osäkrare värld för alla.

Vi är helt överens om att man behöver diskutera folkrätten och att det behöver göras förändringar. Men gör man det så enkelt som att säga att länders säkerhet inte får sättas före individers säkerhet har man gått ifrån det grundläggande när det gäller länders säkerhet, nämligen länders rätt till självständighet.

Vi kommer att se nya länder skapas i världen. Vi kommer att se nya gränser där länder växer fram och försöker att bygga upp ett nytt land. Om vi inte respekterar folkrätten och länders säkerhet kommer vi gång på gång att se stormakter och andra med intressen kommer att ingripa under skydd av argumentet att det är individens mänskliga rättigheter och säkerhet man ska skydda.

Vi ska slåss för MR-konventionerna. Vi ska slåss för MR runt omkring i världen. Men vi får heller inte vara så blåögda att vi säger att självständiga staters självbestämmanderätt inte har någon som helst betydelse när det gäller individens rättigheter. Då har man skapat en osäkrare värld.

Det handlar om den starkes makt. Som jag sade i mitt anförande tror jag att om FN kan stärkas genom att inte ha en dubbelmoral och internationell rätt ska gälla lika för alla länder har man skapat en mycket större säkerhet.

Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag ska börja med ett citat av den berömde amerikanske presidenten Franklin D. Roosevelt. Han sade: "Världsfredens struktur kan inte vara ett arbete för en man, eller ett parti eller en nation – det måste vara en fred som vilar på hela världens samarbete."

Efter detta citat vill jag göra ett konstaterande. Sverige är inte längre ett isolerat land. Vi samarbetar med många andra länder och många internationella organisationer. Sverige är en del av Europa. Att det europeiska samarbetet påverkar oss och vår säkerhet är också en självklarhet. Att vi påverkar Europas säkerhet genom vårt agerande är också en självklarhet.

Efter det kan man göra ett annat konstaterande. För Sveriges del verkar det nu som att vår säkerhet är ganska så stabil. Ätminstone har Försvarsberedningen gjort bedömningen att ett enskilt militärt angrepp i alla dess former från någon annan stat direkt mot Sverige är osannolikt under överskådlig tid, vilket man har sagt under minst en tioårsperiod. Incidenter kopplade till territoriell integritet kan dock inte uteslutas. Allt detta säger beredningen, och det är bra.

Låt mig också konstatera att Sverige har en tradition av breda och blocköverskridande överenskommelser om säkerhetspolitiken. Även det tycker jag är bra och viktigt. Det är viktigt att visa en nationell enighet i de här frågorna. Det väcker förtroende i omvärlden.

Jag vill i sammanhanget vända mig speciellt till Miljöpartiet. Hur kommer det sig att ni i det efterföljande avsnittet i dagens debatter som handlar om Sverige framtida försvar, som har som en av sina huvudriktningar att verka för mer internationellt samarbete och en uppbyggnad av en snabbinsatsförmåga inom EU, har valt att stödja detta avsnitt reservationslöst?

I det avsnitt som vi just nu debatterar och har behandlat har ni uttryckt en annan åsikt. Det har ni fejt nog inte gjort i en reservation utan i form av ett särskilt yttrande. Vilket dubbelspel är det ni spelar? Är statsministerns lockrop om eventuella framtida ministerposter så viktiga att ni kan sälja er själ?

Till regeringen vill jag säga: Har ni förstått att detta samarbete ter sig märkligt för en utomstående betraktare? Det ger en otydlig bild av Sveriges säkerhetspolitik. Vilken linje är det som gäller? Är det den blocköverskridande samarbetslinjen eller är det den enahanda linjen riktad västerut?

Vi inom Allians för Sverige inom borgerligheten vill ha ett mer aktivt internationellt deltagande från Sveriges sida. Vi vill att Sverige ska finnas med i de frågor som rör fred och säkerhet både i vårt närområde men också på platser längre bort ifrån vårt lands gränser. Vi vill dessutom att Sverige ska vara en aktiv part som driver på utvecklingen och kämpar för mänskliga rättigheter för utsatta och mot diktaturer i alla former.

Vi kan konstatera att det finns alltför många sorgliga händelser runtom i vår värld. Det begås alltför många brott mot mänskligheten, och det finns alltför mycket lidande. Sverige hade kunnat vara mer pådrivande för att till exempel förhindra det folkmord som nu pågår i Sudan. Vi kunde och borde ha agerat mer i andra krishärdar på den afrikanska kontinenten. Vi borde ha gett tydligare signaler om att vi inte accepterar

Kinas brott mot mänskliga rättigheter och därmed inte är redo att eventuellt lätta på det vapenembargo som finns.

Fru talman! För att återgå till min inledning: Vi ska fortsätta att samarbeta, enligt min åsikt, inom EU och inom OSSE, för att ta några exempel. Vi ska ta ett ansvar och verka för att vi får ett reformerat FN som uppfyller dagens och morgondagens krav och möjligheter. Vi ska också bistå med hjälp när andra så påkallar. Det kan vara Afrikanska unionen eller andra organisationer, för att bara ta några exempel. Vi tycker att Sverige ska vara med och skapa en säkrare och tryggare värld, och vi ska göra det gemensamt med andra.

Fru talman! Eftersom jag ska delta även i den efterföljande debatten väljer jag att inte göra mitt inlägg längre än så här. Jag vill avslutningsvis, i likhet med vad någon tidigare har gjort, yrka bifall till reservationerna 2, 3 och 9.

Anf. 10 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! I dag känner nog de flesta av oss att vi är något slags förband till den stora debatt som ska ske senare i dag, när vi ska diskutera försvarspolitiken och de satsningar som ska göras på våra regementen.

Det vi behandlar nu är Sveriges säkerhetspolitik. Jag kommer inte att behandla alla de olika avsnitten, utan ytterligare två socialdemokrater kommer att gå upp i debatten. Birgitta Ahlqvist och Michael Hagberg kommer att komplettera det som jag ska säga.

Jag kände en viss frustration innan jag gick upp. Många av talarna före mig hade väldiga utrikespolitiska utblickar, och jag hade egentligen tänkt lägga mitt tal just vid säkerhetspolitiken och säkerhetspolitikens utveckling. Jag gladdes därför åt Holger Gustafssons tal, som fokuserade just på de frågorna.

För 15 år sedan lyfte människorna i Sovjetunionen och Öst- och Centraleuropa bort kommunismens ok från sina axlar. I ett slag förändrades verkligheten för oss andra som var vana vid att leva i en demokrati, att leva i frihet, att kunna uttrycka oss fritt och obehindrat. De fick den friheten. De har kämpat en lång kamp för att övervinna kommunismens bedrävelser och på det sättet skapa sina demokratiska samhällen.

När detta skedde utbröt också Balkankriget. Vi minns alla de fruktansvärda bilderna på etnisk rensning, barn och kvinnor som slaktades. Vi minns hur EU helt handlingsförlamat stod och såg på hur kriget rasade på vår egen kontinent. Det saknades både politisk vilja och gemensam syn på det som skedde. Det saknades kapacitet att göra någonting för att förhindra den etniska rensning som skedde på vår egen kontinent för lite mer än tio år sedan. FN stod handlingsförlamat. Kom ihåg den diskussion som pågår i Holland än i dag om Srebrenica!

Jag vill återigen påtala det som jag har sagt många gånger från denna talarstol: Detta får inte upprepas. Den främsta uppgift vi har i allt vårt arbete med säkerhetspolitik och försvarspolitik är att skapa en sådan beredskap, ett kunnande och en beredvillighet i den europeiska unionen, i FN och i andra samarbetsorgan att detta icke kan upprepas.

Sverige blev medlem i Europeiska unionen för tio år sedan. Det var också en stor förändring för vår utrikespolitik. Vi kom med i en gemenskap med andra, och vi förstod av lärdomarna från Balkankriget att det är

viktigt att vi samordnar oss, att vi strävar efter att ha en mer gemensam utrikes- och säkerhetspolitik.

Jag vet att det är ett skällsord för många, till exempel Alice Åström och Vänsterpartiet. Vi är däremot övertygade om att ju mer vi strävar efter en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, desto större inflytande har den europeiska unionen. Det är på det enkla sättet att om Sverige ensamt står för en politik påverkar vi verkligheten väldigt lite. Kan vi påverka Europeiska unionen något påverkar vi verkligheten betydligt mer.

Det handlar om att våga inse faktum. Genom vårt EU-medlemskap, genom att vi försöker sträva efter en gemensam hållning i Europeiska unionen, påverkar vi bra mycket mer än om vi ägnar oss åt plakatpolitik här hemma.

För fem år sedan utvidgades Nato med tre nya länder, Ungern, Tjeckien och Polen. Det var en Natoutvidgning som var väldigt ifrågasatt – många av oss har glömt det nu. Debattens vågor gick höga om detta verkligen var rätt väg framåt. Hur skulle detta inte reta ryssen, och vilka konsekvenser skulle detta inte få?

Vi vet att utfallet snarare blev tvärtom: Det stärkte den säkerhetspolitiska bilden i Europa. Relationen mellan till exempel Polen och Ryssland förbättrades avsevärt efter att Polen blev Natomedlem.

Ungefär samtidigt pågick en diskussion inom den europeiska unionen om hur vi nu skulle lära av erfarenheterna från Balkankriget. Sverige och Finland var drivande för att säga att de uppgifter som i dag ligger på den västeuropeiska unionen, det vill säga Petersbergsuppgifterna – fredsbevarande, konflikthantering och att kunna arbeta med detta – borde föras in i den europeiska unionen och att vi gemensamt ska arbeta med detta. Det blev unionens politik.

Det är också det som Sverige och Finland har arbetat väldigt hårt med i Europeiska unionen, att ta fram de kapacitetsmål som krävs för att helt enkelt klara uppgifterna.

Vi har dels krävt att det ska finnas en militär förmåga. Vi är inte rädda för att säga att det krävs att den europeiska unionen har kapacitet att agera för att förhindra att saker som på Balkan upprepas. Vi har dels betonat att det är oerhört väsentligt att det finns en större civil komponent i krishantering. Jag ska villigt understryka att det är för få länder i Europeiska unionen som jobbar för det tillsammans med Sverige och Finland.

Jag gläder mig åt att den svenska regeringen har varit lyckosam med detta och också kunnat sätta upp civila snabbinsatsstyrkor. Efter konflikthärdar ser vi att det finns ett stort behov av att det kommer in poliser, åklagare och så vidare, för att kunna rädda situationen även efter en konflikt. Man kan inte lösa allting med militära medel. Kanske det är tvärtom, att de militära medlen ska användas som absolut sista åtgärd och att vi ska vara medvetna om att det måste till många fler civila insatser.

I våras hände någonting alldeles utmärkt: EU utvidgades med tio nya medlemsländer den 1 maj. Det var en otrolig förändring i vårt landskap, i vår säkerhetspolitiska situation. För Sverige utgör detta en enorm förändring. Det är tio nya länder som nästan alla är forna kommunistiska diktaturer under Sovjetunionens hägn. I dag är de medlemmar i vår familj,

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges
säkerhetspolitik*

medlemmar i vår gemenskap. Tillsammans med dem arbetar vi för att krig aldrig mer ska utbryta på vår kontinent.

Lite tidigare i våras hände också någonting ytterligare: Sju nya länder blev medlemmar i Nato. En ännu större debatt och diskussion om detta skedde långt tidigare, där man sade att Nato aldrig kan utvidgas till att komma ända till Rysslands gräns – det vore väl att reta ryssen alldeles för mycket! Det var många som i den svenska debatten hellre tog hänsyn till ryska intressen än till baltiska länders intressen. Det var också väldigt många amerikaner som resonerade likadant, att Estland och Lettland väl är *undefendable*, att de inte går att försvara och att man därför inte ska lova dem medlemskap.

Den 11 september gjorde att situationen ändrades radikalt. Helt plötsligt var det givet att det som Ron Asmus hela tiden hade drivit var kutym. Ros Asmus var en demokrat som ledde den första Natoutvidgningen med de tre nya länderna, och han drev *Big Bang*, det vill säga att alla skulle bli medlemmar. Alla förstod att det är i en gemenskap med andra och genom att nå ut och räcka ut till andra länder som de demokratiska länderna kan stå starkare. Därför fick de här sju länderna i våras medlemskap i Nato.

Allt detta har bidragit till att vår säkerhet har stärkts. Det beror på att länder inte längre förnekas rätten att välja sin säkerhetspolitiska hållning. Det är inte längre Moskva, Sovjetunionen och kommunistiska dekret som avgör i vilken riktning länder ska gå. Länder har blivit demokratiska och väljer fritt vilken säkerhetspolitisk hållning de ska ha.

Jag gläds över att dessa länder har blivit medlemmar i Europeiska unionen. Jag gläds över att dessa länder har blivit medlemmar i Nato.

Jag gläds också över att Sverige bibehåller sin handlingsfrihet, att vi själva bestämmer oss för vilken säkerhetspolitisk hållning och vilket vägval vi ska ha.

Jag vänder mig mot allt resonemang om att vi snart är omringade av Natomedlemmar. Men var det inte just detta vi var överens om, att den största förändringen på vår kontinent är att varje land nu självt fritt avgör vilken säkerhetspolitisk hållning man ska ha? Men det finns röster även i den här kammaren som säger att nu måste vi anpassa oss efter de andra och att vi är omringade. Nej, den stora succén på vår kontinent är att länderna själva har valt sin säkerhetspolitiska hållning utan att lyda dekret från andra.

Vår gemenskap i den europeiska unionen syftar till, som jag sade, att se till att det aldrig mer blir krig på vår kontinent. Jag vet att det ibland låter nästan löjligt att säga det, för alla tar det för givet. Men kom ihåg att vi för bara tio år sedan hade krig på Balkan, på vår egen kontinent. Det var folk mord och etnisk resning, och vi stod helt handlingsförlamade.

EU har utarbetat en europeisk säkerhetsstrategi där det främsta målet är att se till att vi sprider demokrati och frihet i världen. Genom våra bistånd, genom diplomatiska kontakter, genom handel och genom alla möjliga åtgärder ska Europeiska unionen försöka se till att områden i världen blir säkrare. Genom att barns och kvinnors rättigheter tas till vara och genom att människor får leva i demokratier ska vi se till att deras rättigheter inte förtrycks.

Gunilla Carlsson talade mycket värtaligt om Jusjtjenko i Ukraina. Jag hade fördelen att vara där som valobservatör under den första rundan och

se den mentala förändring som faktiskt har skett i Ukraina. Jag måste säga att det rörde mig djupt att dagen efter detta valfusk gå ut på Självständighetstorget i Kiev och se alla människor, glada, arga och fast bestämda att Ukraina ska bli ett demokratiskt land. Det finns gränser för hur mycket man kan lura människor. Den gränsen var nådd i Ukraina. Det gläds jag åt.

Därför är det oerhört väsentligt att den europeiska unionen faktiskt visar allvar och räcker ut handen till dessa länder som finns i vårt grannskap och inte reser nya murar och skiljelinjer. Om det är någonting vi ska vara väldigt aktsamma med är det att se till att det inte byggs nya skiljelinjer i Europa.

Jag vänder mig mot dem som talar emot ett medlemskap för Turkiet och dem som säger att Ukraina aldrig skulle kunna bli medlem i Europeiska unionen. De politiker som säger detta hänger sig åt en fullständig historielöshet. Det är en historisk utmaning för oss som är aktiva politiker i dag att lyckas med den utvidgningen och behålla en öppenhet för de länder och de folk som vill vara medlemmar i vår gemenskap. Den dagen dörren stängs har vi gjort ett historiskt misstag.

För att klara av denna europeiska säkerhetsstrategi och för att kunna arbeta på det här sättet när konflikter trots allt utbryter måste våra trupper vara samövade, ha bra materiel, ha ordentlig kapacitet och kunna diskutera, informera och samöva med andra länder. Detta sker i dag inom ett stort samarbetsprojekt. Vi vet alla, oavsett vad en del tycker om Nato, att det är Natostandarden som är den internationella standarden. Ska vi ut med fredsframtingande, fredsbevarande eller fredsskapande styrkor måste våra trupper kunna kommunicera och samarbeta med andra, och då är det Natostandard som gäller.

Därför är det så oerhört väsentligt att Sverige är en god medlem i Euroatlantiska partnerskapet där vi kan samarbeta, samöva och diskutera med Nato. Därför är det bra att vi övar inom Partnerskap för fred. Det är utmärkt att Europeiska unionen har gjort överenskommelser som den så kallade Berlin-plus och Pragöverenskommelsen för att kunna utnyttja Natos resurser för att EU ska kunna göra just det där som var så viktigt och aldrig mer stå handlingsförlamat och utan kapacitet att förhindra folkmord, etnisk rensning, konflikter och krig.

Vårt säkerhetspolitiska läge är gott, men det finns nya hot. Flera talare har redan tidigare nämnt saker som hiv/aids, brist på vatten, miljöförstöring, stora flyktingströmmar och sårbarheten i vårt samhälle, IT-samhället. Allt detta är naturligtvis riktigt, men jag skulle vilja ägna uppmärksamheten åt några andra frågor. Den första är spridningen av massförstörelsevapen. Se hur det ser ut i Asien i dag där länderna närmast tävlar om att utveckla nukleär kapacitet och kärnvapen. Man struntar fullständigt i internationella överenskommelser för att man vill ha status som kärnvapenmakt.

Se hur den globala terrorismen växer sig starkare. Det stora hotet är kopplingen mellan massförstörelsevapen och globala terrorister. Vi vet att globala terrorister försöker lägga händerna på massförstörelsevapen. Det må vara svårt för dem att klara av detta, men det är inte svårt för globala terrorister att få tag på anrikat uran och kunna tillverka så kallade smutsiga bomber. Man tar utrustning som kanske har använts i fyror eller i sjukhusutrustning och får en radioaktivitet som man sätter på en bärare.

Så sprängs den över en stad, och det sprids ut ett radioaktivt ämne i hela staden. När vi sitter här och diskuterar pågår detta arbete bland terroristerna.

Jag tycker ibland att det finns en naivitet i den svenska debatten där vi tror att vi är helt skyddade från detta. Så är icke fallet. Det kommer att ske en sådan terroristattack någon gång i framtiden. Vi i vårt öppna samhälle måste göra allt vi kan inom lagens ramar och med respekt för mänskliga rättigheter för att hindra att dessa globala terrorister kan lägga händerna på dessa vapen.

I det arbetet har Förenta nationerna den absolut avgörande rollen beroende på att de är universella. Alla länder är med FN, och på det sättet har man en betydligt större och starkare legitimitet än någon annan organisation. Därför är det väsentligt, precis som flera andra talare har varit inne på, att FN reformeras för att kunna möta framtidens hot. Det handlar om *responsibility to protect*, alltså ansvaret att skydda. När människor slaktas och dödas i stor skala och när det pågår folkmord och annat kan inte FN längre vara handlingsförlamat. Vi har ju sett exempel på hur medlemsländer i FN:s säkerhetsråd använder sitt veto för att hindra att FN agerar. Rwanda är ett bra exempel. Sverige ska dock inte slå sig för bröstet. Vi hade kunnat göra mer där också. Vi bodde i Europa när det skedde på Balkan, och vi gjorde ingenting i början utan först när det egentligen var för sent. Vi måste lära av detta.

Det är viktigt att FN klarar sin reformering. FN måste vara relevant. Finns inte denna organisation råder kaos i världen. Om inte lag och ordning styr det internationella samhället är det den starkes rätt som bestämmer. Jag vill inte efterlämna till mina barn en värld där den starkes rätt, den starka nationen och militärt muller avgör vem som har rätt i världen. Men har man sagt det måste man också vara medveten om att FN måste vara relevant och göra just de förändringar som krävs för att möta framtidens hot.

Flera av er har diskuterat Nato och den militära alliansfriheten. Till alla åhörare som lyssnar på den här debatten skulle jag vilja säga: Läs betänkandet så kommer ni att få se att det finns en betydligt större samstämmighet mellan riksdagens partier än vad det låter som från den här talarstolen. Egentligen är det väl Folkpartiet som sticker ut med ett Natomedlemskap nu, eller helst i går, för flera månader eller flera år sedan.

I övrigt finns det en ganska bred enighet. Det är klart att det mullrar lite extra i dag när vi ska besluta om en försvarspolitisk proposition som handlar om regementen och annat. Det finns ett behov hos partierna av att visa på en splittring. Men läs betänkandet, och ni ser att det Gunilla Carlsson säger om att det har funnits ett gott samarbete och ett gott samförstånd faktiskt är riktigt.

Den militära alliansfriheten har tjänat Sverige väl. Jag är övertygad om att den militära alliansfriheten kommer att tjäna Sverige väl. Vi har alltid varit en aktiv partner i världen för att förhindra och förebygga krig. Över 1 % av Sveriges befolkning har deltagit i FN:s fredsbevarande operationer. Vilket annat land kan visa på denna solidaritet? Vilket annat land kan visa på en sådan aktivitet för att förhindra krig i världen? Och det är väl detta det handlar om. Det handlar om solidaritet med andra människor och kommande generationer.

Med detta, herr talman, skulle jag vilja yrka bifall till utskottets förslag och avslag på alla reservationer.

Prot. 2004/05:51
15 december

Anf. 11 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill fråga utrikesutskottets ordförande om han anser att det stärker svensk säkerhetspolitik att Socialdemokraterna lämnar den blocköverskridande enigheten för ett ytterst bräckligt stöd från Vänsterpartiet.

*Sveriges
säkerhetspolitik*

Anf. 12 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag förstår inte riktigt frågan, om jag ska vara ärlig. Nu diskuteras en försvarspolitisk proposition som bygger på att vi gjort en budgetöverenskommelse med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag tycker att det är väldigt mycket muller för den lilla skillnad som det ändå ärligt talat handlar om mellan det borgerliga förslaget och det som den socialdemokratiska regeringen har lagt fram, men vad har det med säkerhetspolitiken att göra? Kristdemokraterna är med på den säkerhetspolitiska doktrin som vi har utarbetat här, och jag kan inte se att det skulle i något avgörande avseende innebära ett avsteg från den säkerhetspolitiska doktrinen när ni föreslår några hundra miljoner mer nästa år i budgeten.

Försök nu inte så för mycket split i den här debatten! Säkerhetspolitiskt försöker vi skapa breda allianser i Sveriges riksdag. Det här betänkandet är ett gott exempel på det. Det är ett fåtal reservationer, och dessutom har väl inget parti frångått den breda partiöverenskommelse som har gjorts om den säkerhetspolitiska doktrinen. Låt oss gärna diskutera och fajtas om försvarsuppgörelsen. Det är väl varje försvarsministers förbannade plikt att råka ut för detta varje gång vi träffar en försvarsuppgörelse, för det finns väl ingenting som är så kärt för oss riksdagsledamöter som att slåss för vår hemort, eller hur? Vi är alla vid vissa tider bypolitiker, och det är väl det som vi ser ett resultat av i dag.

Anf. 13 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill också fråga utrikesutskottets ordförande om det är en rimlig ekonomisk politik att ca 1 miljard är prislappen för att förlora ett brett folkligt stöd för säkerhetspolitiken – det är ju vad som sker i dag.

Anf. 14 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Holger tar stora ord i sin mun när han säger att man förlorar det folkliga stödet för säkerhetspolitiken. Vi behandlar precis just nu ett betänkande som en bred majoritet står bakom. Det är Folkpartiet och Vänsterpartiet som skiljer ut sig från den säkerhetspolitiska doktrinen. De andra partierna ställer upp.

Holger! Du har också varit väldigt starkt engagerad i att ta fram det här betänkandet. Du vet liksom jag att det finns en bred enighet. Men låt mig understryka – för jag tror att det är det som du egentligen är ute efter – att vi socialdemokrater strävar efter breda allianser. Vi eftersträvar inte att ha så små allianser som möjligt, utan i säkerhetspolitiken är det viktigt att Sverige kan visa upp en enad attityd utåt. Det har alltid varit vårt signum, och det kommer alltid att vara så.

Anf. 15 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att börja den här repliken. Jag skulle egentligen behöva ställa en mängd frågor till Urban Ahlin, men jag ska uppehålla mig vid alliansfriheten och neutraliteten. Som jag sade i mitt tal anser jag att Sverige faktiskt har lämnat den vägen och att socialdemokratin inte vill ta den debatten. Jag vill ändå till Urban Ahlin ställa en fråga om solidaritetsdeklarationen, som regeringen redan har skrivit under, men också om solidaritetsklausulen i den nya konstitutionen. Jag vet att Urban Ahlin och regeringen står bakom den nya konstitutionen.

Vilken skillnad ser Urban Ahlin att det är mellan den försvarsförpliktelse som finns i konstitutionen och den försvarsförpliktelse som finns i Nato? Båda försvarsallianserna ger ju en möjlighet för medlemsländerna att faktiskt avstå från enskilda aktioner, på samma sätt som den nya konstitutionen och dess solidaritetsklausul ger. Vilken är den avgörande skillnaden för Urban Ahlin, att det ena skulle vara att ingå i en försvarsallians med försvarsförpliktelser och att det andra egentligen inte innebär någon förändring av svensk säkerhetspolitik när det gäller alliansfrihet och neutralitet?

Anf. 16 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Först skulle jag vilja säga att neutralitetspolitiken är död. Den begravde Socialdemokraterna redan 1992 när vi antog ett program om utrikespolitiken. Vi nämnde inte ordet neutralitet, för i och med att Sovjetunionen föll samman och kommunismens ok lyftes av från medborgarna i Central- och Östeuropa och i det forna Sovjetunionen ägde det så att säga inte längre någon giltighet.

Det som du tar upp är faktiskt en ganska intressant fråga, för det som du egentligen gör är att du visar att Vänsterpartiet har bytt fot. När vi tidigare har haft debatter om Natomedlemskap och om artikel 5 i Natostadgan har det från Vänsterpartiet alltid låtit som att detta är en klausul som slår till med automatik. Är man med i Nato ska man alltid ställa upp när beslutet väl är taget.

Jag tycker att det är intressant att se att det har skett en förskjutning i Vänsterpartiets retorik, där man säger: Egentligen är det väl ändå så att även om landet är medlem i Nato har det, som du sade tidigare i debatten, en möjlighet att avstå från att delta. Jag måste säga att det är ett ganska rejält avsteg. Jag är inte själv beredd att gå så långt. För mig är det nämligen så att om man aktivt söker medlemskap i Nato hamnar man i en försvarsallians med främsta syfte att medlemsstaterna ska försvara varandra mot militära attacker. Det är inte den främsta uppgiften för Europeiska unionen – långt därifrån, men det är den främsta och egentligen enda uppgiften för Nato. Jag tycker att det vore väldigt märkvärdigt om man i ett sådant sammanhang gick med i en försvarsallians och samtidigt sade: Nej, egentligen menar vi ju inte direkt allvar, för vi kan alltid strunta i det om det blir ett skarpt läge. Jag utgår från att de som är Natomedlemmar faktiskt menar allvar och att de har gått in i denna försvarsallians för att man, om artikel 5 utlöses, ska ställa upp.

Men jag noterar att Vänsterpartiet här har gjort en avsevärd retorisk förändring i sin diskussion om Nato. Inte ens jag är beredd att gå så långt som Alice Åström. Det är mitt svar på frågan när det gäller EU. Nato är en helt annan organisation.

Anf. 17 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i att Nato är en helt annan organisation och att man går in i den enbart med ett syfte. Där kan vi vara helt överens. Men jag fick inget svar på vad det egentligen är för skillnad mellan den solidaritetsklausul som finns i konstitutionen och som berör exakt det här området, där man faktiskt kan jämställa Natoåtagandet och den solidaritetsklausulen. Det handlar ju inte om att detta är EU:s enda syfte, men den här klausulen handlar just om den uppgift som Nato har. Vad skulle skillnaden där vara?

Det ena som Urban Ahlin angav som svar var att om man går med i Nato förbinder man sig faktiskt att ta uppgiften på allvar och att delta om någonting sker, även om det finns en möjlighet att avstå. Men det är ju exakt det som uttalas i betänkandet, att detta inte är en försvarsallians. Men man skriver också att man inte kan se framför sig att Sverige om något annat land blir attackerat inte skulle delta.

Det uttrycks ganska tydligt i ett par meningar i betänkandet att det vore självklart att Sverige faktiskt skulle vara berett att agera till försvar och skydd för andra EU-länder, precis som man också räknar med att Sverige då skulle få det skyddet. Det finns alltså egentligen ingen skillnad, och jag känner att jag fortfarande inte har fått något svar från Urban Ahlin på vad som skulle vara den avgörande skillnaden ur alliansfrihetens perspektiv.

Anf. 18 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag hann i min första replik inte med att ge hela svaret på frågan, så jag förstår att du saknade en del där. Låt mig säga att det i den solidaritetsdeklaration som har gjorts och den klausul som finns i det konstitutionella fördraget tydligt framgår att det är medlemsstaterna själva som avgör om, när och hur man vill bidra med den här hjälpen, om det sker en terroristattack eller om någon blir angripen. Det är viktigt att slå fast det. Avgörandet ligger här.

I det konstitutionella fördraget finns det också ett antal andra meningar som Alice Åström noggsamt undviker. Natoländerna själva skriver där ungefär att det här naturligtvis inte inverkar på vårt Natomedlemskap utan att det är där som den här försvarsalliansen ska användas. Dessutom står det att detta inte påverkar de länder som har en annan säkerhetspolitisk tradition, det vill säga Sverige. Jag står alltså här med ett gott samvete och kan säga att det inte finns någonting i det konstitutionella fördraget som minskar vår militära alliansfrihet. Vi är militärt alliansfria, men vi finns i en gemenskap som präglas av solidariteten i Europeiska unionen, och vi väljer själva hur vi ska bidra med hjälp om någon blir attackerad eller, vilket naturligtvis är troligare, om det skulle ske något terroristattentat.

Men det intressanta i dagens debatt med Alice Åström är att hon desperat försöker måla upp fiendebilder och argumentera mot någonting som inte existerar. Jag bara uppmanar dem som läser protokollet eller lyssnar på debatten att läsa det säkerhetspolitiska betänkande som vi behandlar i dag.

Alice Åström har här målat upp bilder av att vi nu ger oss i väg från FN-mandatet och säger att det inte längre krävs något sådant. Men på s. 33 står det minsann att det ”vilar på FN-stadgans principer. Enligt FN-

stadgan skall beslut om fredsframtvingande insatser, dvs. sådana insatser som kan innebära våldsanvändning utöver vad som kan anse vara självförsvar, fattas av FN:s säkerhetsråd.”

Vi skriver detta, men vi låser inte igen stenhårt. Det kan förekomma nödsituationer i världen där man faktiskt måste kunna agera. Jag måste säga att personligen är jag övertygad om att Alice Åström delar min uppfattning. Men Vänsterpartiet är i en desperat jakt på fiendebilder. Det är lättare att kritisera fiendebilder som man målar upp själv än den faktiska verkligheten.

Anf. 19 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Det var mycket intressant att lyssna på Urban Ahlin när han stod i talarstolen och omhuldade handlingsfrihet. Han lät nästan som en miljöpartist som inte vill se fördelarna med EU-samarbetet. Det låter tyvärr inte bättre när du säger det.

Den handlingsfrihet Sverige har och har haft har vi använt för att samarbeta med andra. Vi ställer faktiskt upp mer på Natos visioner runtom i världen än många Natomedlemmar, och vi får beröm för det.

Det vore förödande om alla länder skulle omhulda handlingsfriheten och därmed inte vara medlemmar i något samarbete. Då skulle vi inte ha Nato. Vi skulle inte ha USA:s närvaro i Östersjöområdet. Och vi skulle inte ha någon solidaritet över huvud taget mellan Europas länder. Den bidrar i och för sig inte vi till, eftersom vi står utanför.

De här tre sakerna, Natoutvidgningen, Natos närvaro i Östersjöområdet och att Europa och USA samarbetar, omhuldar Urban Ahlin och Socialdemokraterna. Ändå står du här och pratar om handlingsfrihet som en miljöpartist.

Du sade också att det är viktigt att vi är med i EU-samarbetet därför att vi påverkar mer. Det är ett av de viktiga argumenten för Folkpartiet, som vill gå med i Nato. Vi är med och påverkar beslut i de missioner där vi deltar. Vi är med och påverkar de viktiga diskussioner som förs dagligen i Nato högkvarteren om Irak och Afghanistan. Ett av de viktigaste argumenten är också att kunna vara med och påverka vad som händer inom EU. Det finns länder som vill att EU ska bli en försvarsallians.

I Sverige är Socialdemokraterna och alla vi andra överens om att vi ska verka för en öppen telefonlinje mellan USA och Sverige. Varför vill inte Urban Ahlin gå med i Nato och se till att vi kan påverka så att vågskålen inom Europa faller över för den transatlantiska länken?

Anf. 20 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Cecilia Wigström förvånar mig. I sitt tal i talarstolen säger hon att EU redan har blivit denna försvarsallians och att Socialdemokraterna därför duckar för frågan, att detta egentligen inte är någonting att snacka om för vi har ju redan gått med på en massa sådana här förbindelser. Och nu säger hon att hon vill hindra dem som vill att EU ska utvecklas till en försvarsallians. Det är intressant.

Jag skulle vilja påpeka ett par saker. I sitt anförande säger Cecilia Wigström att det pågår arbete nere i Afrika för att möta de terrorgrupper som förbereder sig för attacker och att vi skulle gå med i Nato för att kunna bidra med detta arbete. Jag bad en av mina kolleger ringa upp Per Anderman, som är vår Natoambassadör, och fråga om det finns någon

Natooperation i Afrika. Har det någonsin funnits någon Natooperation i Afrika?

Svaret är nej på alla frågor. Nato har inte gjort någonting i Afrika. Det har aldrig funnits någon Natooperation i Afrika. Däremot har Kofi Annan vid ett flertal tillfällen bett Nato om hjälp för att göra saker i Afrika. Och varje gång har svaret varit nej.

När Cecilia Wigström står här och säger att det pågår ett arbete i Afrika som gäller terrorgrupper och annat och att vi därför måste vara med i Nato för att kunna arbeta med det här vill jag gärna ha svaret nu. Vilket arbete gör Nato för att möta dessa terrorgrupper nere i Afrika?

Är det inte så att det Sverige gör är betydligt mer intressant, med det bistånd vi ger till Afrika för att förhindra fattigdom och umbäranden på kontinenten? Vi arbetar för kvinnors och barns rättigheter, verkar för demokrati och frihet i de länderna. Sverige deltar i militära insatser i Liberia under FN-mandat. Vi kommer dessutom att förlänga den insatsen. Vi har i EU-regi tillsammans med Frankrike gjort en förnämlig insats i Kongo. Men vad har Nato gjort i Afrika? Ingenting. Svaret är: ingenting.

Cecilia Wigström rycker i vartenda halmstrå för att få något slags trovärdighet bakom sitt vurmande för Natomedlemskap.

Anf. 21 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag förstår inte varför Urban Ahlin frågar mig vad Nato gör i Afrika när han precis har fått någon att ringa upp vår Natoambassadör. Nato gör ingenting i Afrika. Det vet jag. Det var inte det jag sade i mitt tal. Det jag sade i mitt tal var att i laglösa områden i Afrika har terrorister nu hittat nya träningsområden. Där övar de för att slå till på nytt mot USA och mot Europa. Vi måste möta de här hoten tillsammans med andra. Då vill Urban Ahlin bakbinda Sverige.

Jag tycker att det är utmärkt att vi är med i FN och arbetar mot terrorism. Vi är med i OSSE och vi är med i EU. Och vi ska använda bistånd och alla möjliga åtgärder. Men vi ska inte utesluta den sista organisationen, där vi inte ännu är med, och det är Nato. Nato är också ett verktyg för att bekämpa terrorism.

Vi är till exempel i Afghanistan med Nato. Det är det som det handlar om. Vi måste se att vi påverkas av vad som händer på jordklotet. Vi påverkas av vad som händer i Afrika. Och det bästa sättet att möta de här hoten är att samarbeta med andra, så också i Nato.

Urban Ahlin sade tidigare i sitt tal: Vilket land har större solidaritet än Sverige? Vem ställer upp mer än vi? På rak arm kan jag faktiskt säga det. Norge gör det, Finland gör det, Danmark gör det och Holland gör det. Sverige är det land i Skandinavien som har minst trupper ute i internationella fredsuppdrag – 700 ynka personer är vad ni kan ställa upp med. Vi i den borgerliga alliansen avsätter mer pengar för att kunna göra mer för freden i världen.

Jag vill avsluta med att ställa en fråga till Urban Ahlin. 100 000 människor sitter fängslade i Kina. Tortyr, mord och avrättningar sker dagligen. Nu på fredag ska EU:s ministerråd fatta beslut om att häva vapenembargot mot Kina. Är regeringen beredd att använda det yttersta instrumentet och stoppa detta beslut genom att lägga in ett veto på fredag?

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges
säkerhetspolitik*

Anf. 22 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Det här betänkandet behandlar över huvud taget inte handelsembargot mot Kina. Jag förstår ärligt talat inte varför debatten ska föras i dag. Den får ni ta senare i EU-nämnden.

Jag skulle ändå tycka att det vore intressant att reda ut ett par saker. För några år sedan hade jag en debatt med Jan Björklund, som är vice partiledare i Folkpartiet. Han ville att vi skulle skicka trupp till Irak. Han var arg för att Sverige inte genast meddelade att vi var beredda att sända trupp till Irak för att stöta Saddam Hussein. Jag hade jättedebatter med honom i radio om detta. Men det blev inte ens Nato. Inte ens Nato har skickat trupper till Irak.

Men Folkpartiet har en fantastisk förmåga just nu att vilja sticka ut i utrikespolitiken, främst vad gäller Natomedlemskapet, att vara mer *trigger happy* och liksom vilja använda resurser överallt.

Jag tycker att det är rätt fascinerande att se. Därför har jag en fråga till Cecilia Wigström som jag tror att hon ska fundera väldigt noga på. Ni har i den här alliansen för Sverige en arbetsgrupp som ska arbeta med utrikespolitiken. Om frågan om Natomedlemskap är dig så kär och Folkpartiet så kär kan väl vi socialdemokrater räkna med att ni lägger in ert veto i den arbetsgruppen och kräver ett Natomedlemskap under nästa mandatperiod.

Om det är så att Folkpartiet viker sig i den arbetsgruppen och säger att vi kan strunta i det där Natomedlemskapet för vi ska fila bort konturerna i vår utrikespolitik, har ju du stått här och agerat ganska omdömeslöst. Du har ju drivit att detta är den viktigaste frågan för all framtid för Sverige.

Jag kan väl räkna med att Folkpartiet lägger in ett veto i er interna arbetsgrupp om utrikespolitiken så att vi kan gå till val på att det finns en tydlig skiljelinje i svensk politik. Det finns ett borgerligt block som vill att vi ska bli medlemmar i Nato under nästa mandatperiod, och det finns en socialdemokrati och andra partier som säger nej, vi vill inte det, vi vill behålla vår militära alliansfrihet. Annars tror jag inte att du är speciellt trovärdig i kommande debatter.

Anf. 23 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Herr talman! Urban Ahlin har gjort en fantastisk föredragning om den enastående utveckling som har skett i vårt närområde, vad det har betytt för svensk säkerhet och frihet. Kring detta har vi absolut inga olika uppfattningar. Vi vet att Socialdemokraterna är något splittrade i EU-frågan. Kring Nato har vi nu också haft en diskussion.

Jag kan konstatera att det är lätt nu att vara med och dela framgångarna, men jag kan också minnas ditt eget partis konvulsioner inför PFF-beslut. Det var ett tag sedan, men då var det ni som tvekade. Det var vi moderater som slogs för det. I dag tycker vi båda att detta var något bra.

De baltiska staternas självständighetskamp och deras rätt till tillhörighet i EU och Nato – det är lätt att vara för detta i dag och ta det som en självklarhet. Men det fanns en tid när det bara var vi moderater som slogs för det. Vi betraktades av er till och med som opålitliga. Men saker och ting ändras, och det är det som är grejen när vi diskuterar säkerhetspolitik för att kunna titta in i framtiden.

Sverige kommer i sina säkerhetspolitiska strävanden att göra överväganden i det som är våra absolut egna beslut – självklart. Ändå kommer vi att grunda oss lite grann på händelseutvecklingen i vårt närområde och hur andra länder agerar. Till exempel har vi moderater i Natofrågan diskuterat att om Finland tar stora steg borde det ändå betyda diskussioner i Sverige. Jag tror mycket på regional säkerhet. Jag tror på att Östersjöregionen på sikt gemensamt kan göra ännu mer i försvarssamarbetet.

Jag skulle vilja ställa en fråga, och det är med anledning av Agne Hanssons kloka frågor. Vi ska om några år bygga en *battle group* tillsammans med Finland. Om det är så att i tid inför *battle group*-beslutet vi hör att i Finland råder stor osäkerhet om deras försvarsbeslut, att de inte har tillräckligt mycket resurser, att det är stor politisk oreda och oenighet och kanske rentav regeringskris, skulle du då inte vara lite orolig?

Anf. 24 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Först och främst var det Eskil Erlandsson som var uppe i debatten och inte Agne Hansson från Centerpartiet.

(GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m): Jag sade att det var Holger Gustafsson som ställde kloka frågor till dig, och jag ville tvista om ...)

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Urban Ahlin har ordet.)

Förlåt. Jag tyckte att du sade Agne Hansson, men okej. Det är möjligt att jag har missuppfattat dig.

Jag tror inte att du ska dra för stora växlar på detta. Det svensk-finska samarbetet när det gäller försvarspolitik och säkerhetspolitik är väl utvecklat. Jag är helt övertygad om att finländarna är glada över att vi ställer upp med 1 100 man i de kommande snabbinsatsstyrkorna i EU när Finland ställer upp med – om jag inte minns fel – ungefär 200 man. Det samarbetet fungerar alldeles utmärkt. Det gör det även inom andra områden. Vi har gått hand i hand med Finland när det gäller den militära alliansfriheten, med vårt stöd runt Östersjön, med vårt självständighetsstöd för de baltiska länderna och så vidare. Jag håller för otroligt att man i Helsingfors är speciellt orolig över den diskussion vi har här om något regemente ska vara kvar eller inte på olika ställen. Jag tror nog att man är medveten om att det är en sak som tillhör det politiska spelet.

Jag skulle vilja säga en sak om något som Gunilla Carlsson tog upp. Hon försökte göra ett retoriskt nummer av vad Sveriges regering egentligen har gjort på utrikespolitikens område. Kan ni prioritera någonting? Ni har tre minuter på er att säga något! På det sättet försöker hon överrumpla och säga att det inte finns någon politik.

Finns det inte en sak som har hänt det senaste året som är ganska seriöst och enastående, nämligen EU:s utvidgning? Sverige har varit enormt pådrivande för EU:s utvidgning. Vi gick i mål i år den 1 maj med tio nya medlemmar. Jag tror att även Gunilla Carlsson kan ge den socialdemokratiska regeringen ett erkännande för att vi faktiskt har kämpat hårt för att den EU-utvidgningen skulle bli en realitet.

Anf. 25 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Herr talman! Jag har varit en bland många som har sett till att detta verkligen tog plats. Det var ett långt arbete under lång tid. Men det senaste året skulle jag vilja se en kanske inte lika stor sak men några andra prioriteringar. Du kanske behöver mer än tre minuters betänketid.

Det förvånar mig faktiskt, herr talman, att ordföranden i utrikesutskottet ändå hävdar att det här är ett politiskt spel kring lite regementsnedläggelser. Det är faktiskt ett rätt stort trendbrott som görs när ni bränner broar och inte söker stöd i breda, blocköverskridande överenskommelser.

I utskottet jobbar vi mycket bra tillsammans för att skapa och upprätthålla en tradition av samsyn. Det jag kritiserar dig och ditt parti för är just att regeringen absolut inte har några som helst tendenser i den riktningen. Det är det som bekymrar mig när vi nu diskuterar säkerhetspolitiken.

Att jag valde att göra resan runt i världen, i Afghanistan, Irak, Mellanöstern och också Darfur, var för att komma fram till det vi slutligen ska fatta beslut om i dag, nämligen Sveriges förmåga till internationella insatser. Det är fråga om att inte bara prata om internationell solidaritet utan också på plats kunna göra insatser. Det var därför som jag ville ta upp de olika delarna. Jag är lite rädd för att det vi nu fattar beslut om i eftermiddag-kväll-natt inte kommer att räcka till när vi ser de oändliga behoven. Det var därför jag valde att teckna denna fond, för att visa att det är rätt allvarliga saker vi nu diskuterar. Det tråkiga i det är att det handlar om så övergripande saker som fred och säkerhet, men jag märker att Socialdemokraterna är de som, inte i den här kammaren men i det politiska spelet, är de mest grälsjuka och de mest isolerade och som inte har förmågan att hitta stabilitet i säkerhetspolitiken. Det är ett nytt läge. Det finns all anledning för oss att på vår kant försöka överbrygga en del av de förtroendeklyftor som den senaste tidens utrikespolitik ändå har givit oss.

Anf. 26 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det är viktigt att vi försöker skapa de breda allianserna. Precis som du underströk i ditt inlägg har vi haft ett bra samarbete i betänkandet om säkerhetspolitiken. Det har funnits en bred enighet. Jag välkomnar det. Det är bra. Det finns inget egenvärde i att ha en splittring när det gäller så viktiga saker som säkerhetspolitiken eller försvarspolitiken.

När det gäller den försvarspolitiska debatt som snart ska ta vid efter det att vi har avslutat debatten har jag en annan historisk syn på den. Jag har sett det mer som att vi har gjort ett seriöst försök att hitta en överenskommelse med de borgerliga, men att attraktionskraften att i stället kunna ställa sig i opposition och kritisera regeringen har varit starkare än viljan att faktiskt hitta lösningen. Men jag vill ha sagt att jag inte har varit med i de förhandlingarna. Det har Leni Björklund och statsministern varit. Den debatten kommer ni att få föra under nästa betänkande. Då kan det finnas en möjlighet att jobba vidare med frågan.

Jag tycker att Sveriges internationella förmåga är stark. Jag tycker inte att vi har någonting att skämmas för här. Som jag sade tidigare: Vi har under en lång rad av år varit eftertraktade som truppbidragande nat-

ion i olika insatser, för OSSE, FN, Natoledda operationer eller den senaste tiden EU-ledda operationer. De svenska soldaterna får mycket gott betyg. Jag började mitt anförande med att påtala just kriget på Balkan och att vi måste lära av historien. Det var inte många månader sedan det brann på Balkan igen, när kyrkor stacks i brand och det var rena upploppet i Kosovo. Jag vet inte om alla har läst rapporterna efter det som skedde, men de svenska soldaterna fick oerhört bra beröm för sina insatser. De backade inte undan. De stod och kämpade för att verkligen se till att hålla rasande folkgrupper från varandra.

Jag känner stolthet över de vältränade och duktiga soldater vi har ute i världen.

Anf. 27 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Ärade ledamöter i kammaren, åhörare, TV-tittare och protokollsläsare! Vi kommer i dag att diskutera och fatta ett historiskt försvarsbeslut i Sveriges riksdag. Det är historiskt dels därför att Miljöpartiet för första gången har deltagit i förhandlingarna om försvarspropositionen, dels för dess innehåll. Övergripande innebär beslutet att vi för första gången ordentligt avvecklar invasionsförsvaret och sätter fokus på att det som finns kvar ska stå till världssamfundets förfogande i internationella fredsfrämjande insatser.

Vi har i Miljöpartiet valt att stödja propositionen. Den hade inte sett likadan ut om vi hade skrivit den själva, utan den är en kompromiss. Men det är tillräckligt mycket av Miljöpartiets politik i propositionen som har lett till att vi har valt att stödja den.

En del har tidigare insinuerat att Miljöpartiet har ändrat politik. Den som granskar vår politik ser att kravet på en avveckling av invasionsförsvaret och kravet på att fördubbla ambitionsnivån i Sveriges internationella fredsfrämjande insatser har förts fram av just Miljöpartiet sedan 1990-talets andra hälft. Det är en politik som regeringen och andra partier här i riksdagen konsekvent har avslagit. Är det någon som har ändrat politik är det i så fall regeringen, men inte för att regeringen skulle ha vikt sig för Miljöpartiet och ändrat sin politik. Snarare har Miljöpartiet haft en kvalificerad analys av omvärlden långt tidigare, vilket har lett till att regeringen och andra partier har kommit på efterkälken och först nu står för samma politik. Det handlar om en avveckling av invasionsförsvaret och om att fördubbla ambitionsnivån för internationella fredsfrämjande insatser. Och vi välkomnar självklart att det i dag finns en majoritet i kammaren för den politiken.

Låt mig också inledningsvis konstatera att vi inte sticker under stol med att det finns olikheter i vår syn på omvärlden. Miljöpartiets syn på EU:s utveckling skiljer sig från hur regeringen i propositionen beskriver sin syn på EU:s utveckling. Miljöpartiet står fast vid och kommer fortsättningsvis att motverka utvecklingen av en EU-armé, permanenta styrkor stående under ett permanent EU-kommando. Vi kommer även fortsättningsvis att motverka en försvarsmaterielbyrå som går krigsindustrins ärenden och främjar en omfattande vapenexport. Miljöpartiet kommer även fortsättningsvis att motverka militära insatser utan FN-mandat som strider mot internationell rätt. Det råder heller ingen tvekan om den kritik som vi för fram mot EU-förslaget till EU-konstitution, och vårt krav på en folkomröstning står fast.

Men när det gäller den skarpa politiken i försvarspropositionen är det stora delar som är och har varit Miljöpartiets politik och som leder till att vi stöder den kompromiss som detta är. En del av detta kommer jag att återkomma till i eftermiddag då vi debatterar försvarspolitikens utformning de närmaste åren.

Nu på förmiddagen diskuterar vi den säkerhetspolitiska inriktningen. Låt mig då understryka att det vi finner vara väldigt angeläget och en stor framgång är det avsnitt i det här betänkandet som handlar om den konfliktförebyggande politiken. Alltför ofta – tidigare anföranden har kanske illustrerat detta – sätter vi likhetstecken mellan vårt internationella ansvarstagande och att delta i militära fredsfrämjande insatser. Men vår uppfattning är att varje sådan insats är ett kvitto på ett misslyckande. Det är ett misslyckande för världssamfundet med att faktiskt förebygga konflikter så att de inte utvecklas till våldsamma konflikter som eskalerar till krig. Det har vi tagit fasta på i det här utskottsbetänkandet just när det gäller vikten av att utveckla den konfliktförebyggande politiken och att i ett tidigt skede identifiera en konflikt som, om ingenting görs, kan utvecklas till en stor konflikt med våldsamma inslag.

Konflikter har olika orsaker. Det kan vara brist på demokrati, brist på tillgång till rent dricksvatten, en förstörd miljö. Alla de här grundorsakerna till konflikten kan man naturligtvis åtgärda i ett tidigt skede om man har mekanismerna för att stödja demokratirörelser eller att försäkra sig om tillgång till rent dricksvatten eller andra miljöinsatser. Men det saknas i dag institutioner inom FN-systemet och inom EU-systemet som i tillräcklig omfattning använder sig av tidiga varningar och systematiskt utvecklar politik för att förebygga konfliktens fortsatta utveckling.

I utskottets avsnitt just om förebyggande av konflikter genom utbildning och försoning skriver vi – och vi har en majoritet i Sveriges riksdag för det – att förebyggande insatser, konfliktdämpande och konfliktlösningsinsatser äger särskild prioritet.

Vi är från Miljöpartiets sida väldigt nöjda med att det också finns en majoritet i Sveriges riksdag som ser positivt på arbetet med att utveckla konceptet med civila snabbinsatstyrkor som kan användas i ett förebyggande syfte i ett tidigt skede av en konflikt. Det är precis det förslag som Miljöpartiets Per Gahrton i EU-parlamentet fick en majoritet att stödja. Det innebär att om de konfliktförebyggande insatserna misslyckas, om man har haft sådana, finns det ytterligare nivåer där man civilt kan föregripa eskaleringen av en konflikt med civil, massiv närvaro för att observera övergrepp mot civilbefolkningen, beivra brott mot mänskliga rättigheter, verka konflikt-dämpande och skapa tidsutrymme för förhandlingar.

Vi är mycket nöjda med detta avsnitt i det säkerhetspolitiska betänkandet därför att det är avgörande. Det är först om vi skapar en konfliktförebyggande politik som vi verkligen kan göra insatser för mänskligheten. Varje konflikt som vi hindrar från att utvecklas till krig innebär ett sparande av mänskligt lidande, ett sparande av människoliv och ett sparande av ekonomiska resurser. Det är långt billigare att föregripa och förebygga än att tvingas komma i efterhand när det redan är för sent.

Vi kan då inte utesluta att det även med en väl utvecklad konfliktförebyggande politik och institutioner inom FN och EU som hanterar dessa frågor ändå kan misslyckas. Det är i de situationerna, när man misslyckas, när massiva övergrepp begås mot civilbefolkningen, när miljoner

människor fördrivs, när massmorden och systematiska våldtäkter sätts i gång, som FN måste agera militärt. Det är helt oacceptabelt att stå vid sidan om. Och FN har getts, eller fått, en ny roll. Tidigare, för 10–15 år sedan, var i stort sett alla krig mellanstatliga, och mycket av uppdragen handlade om att stå vid skiljelinjen och bevaka en ingången fredsöverenskommelse. I dag har vi en situation där alla de mellanstatliga krigen, med två undantag, har tagit slut. I stället ser vi lokala krig som inte förs bara av regeringar utan av gerillor, banditer, maffiaorganisationer, miliser, paramilitära grupper och alla möjliga olika konstellationer. Det är i den här situationen när vi ser sådana grupper begå systematiska övergrepp mot civilbefolkningen – det handlar om massmord och våldtäkter – som FN måste agera. Och i alltfler fall har man tvingats att med militärt våld sära stridande parter åt, inte för att man på det viset skapar fred utan därför att man på det viset skapar tid för förhandlingar, tid för katastrofinsatser och tid för fredsbevarande insatser i ett längre perspektiv.

De här insatserna har blivit vanligare. Självklart är det någonting som Sverige traditionellt har stött, när FN har kallat, och som också Miljöpartiet har stött. Det är vårt ansvar som ett av världens rikaste länder att, om vi kan, bidra till att förhindra övergrepp mot civila, massmord, folkfördrivning.

Vad vi också har sett de senaste åren är att det blir allt vanligare att FN delegerar ledningen för fredsfrämjande insatser till regionala organisationer. Förra året delegerade FN ledningsansvaret för 11 av 14 nya fredsfrämjande insatser till regionala organisationer. I Europa handlar det om Nato och EU som har ombetts att leda en insats.

Förmodligen blir Nato alltmer obekvämt i allt större delar av världen på grund av USA:s politik. Därför kan man förmoda att FN vid alltfler tillfällen kommer att be EU att leda insatser. Och Sverige har redan beslutat att delta i EU-ledda insatser i Kongo och i Bosnien-Hercegovina med en enig riksdag bakom sig. Det är en politik som också vi i Miljöpartiet står bakom. EU har också lett en insats i Makedonien som samtliga partier reservationslöst har ställt sig bakom och som var oerhört viktig för att förhindra utbrottet av ett nytt inbördeskrig på Balkan.

Vad vi också har sett i den internationella utvecklingen och i FN:s utveckling är att man från FN har efterlyst en förmåga hos medlemsstaterna att agera snabbare. För drygt ett år sedan, när vi hade krisen i Kongo, ombads EU att leda en snabb insats för att förhindra utbrottet av ett folkmord.

Det hade varit ett långt krig – tre och en halv miljoner människor hade dödats och 40 000 barn och kvinnor hade våldtagits systematiskt. FN behövde tre månader på sig för att få ihop den stora fredsbevarande insatsen. Under tre månader bad man EU att leda en snabb insats för att förhindra utbrottet av ett folkmord. Där ställde sig Sverige naturligtvis till förfogande. Just den närvaron i Kongo under de tre månaderna sparde ett omätligt mänskligt lidande och förhindrade med största sannolikhet att folkmord för att utbryta.

Utifrån erfarenheterna av att snabbt kunna vara på plats och kunna göra en insats och att därigenom kunna använda mindre resurser än om man kommer långt senare – vilket ju kräver mer militära resurser – har fler länder utvecklat en förmåga att bidra snabbt. Det är många länder inom EU, där man samordnar detta, men också länder utanför EU. Det är

positivt om världen kan agera snabbare och på det viset spara människoliv.

Många här inne tycker om att utmåla detta som EU-styrkor, och ser detta som någonting som utvecklar EU. Men det ska stå helt klart att denna snabbinsatsförmåga är en del av den svenska utlandsstyrkan. Snabbinsatsförmågan och de soldater som ingår där och som är beredda att snabbare kunna bidra kan också användas i andra, långsiktiga fredsbevarande insatser. Man använder samma resurser som den övriga delen av utlandsstyrkan också har möjlighet att använda. Det är en nationell förmåga som vi på FN:s anmodan ställer oss beredda att använda oavsett vem FN delegerar ledningsansvaret till.

Det är också viktigt att understryka att varje beslut om att bidra till en FN-insats alltid fattas i Sveriges riksdag, oavsett vem som leder den och oavsett om det är en långsam eller snabb insats.

Slutligen har vi en diskussion om vikten av FN-mandat. Det är självklart så att varje insats för att rädda människoliv med militära resurser måste ha en förankring i FN-systemet. Vi hörde tidigare här Vänsterpartiet prata om att man krävde ett mandat i säkerhetsrådet. Vi har hört diskussionen om problematiken om detta – när en kommunistdiktatur kan lägga in sitt veto.

Det hände för inte så länge sedan när det gällde insatsen i Makedonien, där Kina lade in sitt veto mot en fortsatt FN-insats eftersom Makedonien hade haft den dåliga smaken att inleda samtal med Taiwan – Kinas ärkefiende. Kinas agerande hade ingenting med konflikten i sig att göra, utan det var frågan om ett rent gubbvälde som satte politisk prestige i att straffa och därmed riskera ett folkmord och ett nytt inbördeskrig i den här delen av Makedonien. Detta är oacceptabelt.

Den militära närvaron, som hade varit en av de mest framgångsrika FN-insatserna någonsin, fortsatte under EU:s ledning. Det är viktigt att veta att den fortsatte utan ett mandat i FN:s säkerhetsråd. Det visar på problematiken. Det handlar om att i varje läge se till att man följer folk-rätten.

Jag ifrågasätter Vänsterpartiet som nu vill profilera sig i den här frågan gentemot andra partier. Enligt protokollet i Sveriges riksdag står Vänsterpartiet bakom beslutet den 19 februari 2003 om att Sverige skulle skicka trupp till Makedonien under EU:s ledning utan ett mandat i FN:s säkerhetsråd. Det man gör och det man säger här i talarstolen går inte riktigt ihop för mig.

Det är viktigt för Miljöpartiet att det agerande som sker sker inom FN:s ramar. Vi har i ett särskilt yttrande till betänkandet understrukt möjligheten för FN att använda en *uniting for peace*-resolution som har antagits i FN:s generalförsamling och ändå agera vid de tillfällen då till exempel en kommunistisk diktatur blockerar nödvändiga fredsfrämjande insatser. Det får aldrig bli så att världssamfundet sviker människor som utsätts för övergrepp.

Det stora problemet i dag är inte att FN agerar för ofta, utan det kanske är motsatsen. Trots det vi har gjort i Kongo kan vi läsa i dagstidningarna om hur risken för ett nytt krig i Kongo ökar. Den närvaro som världssamfundet i dag har i Kongo med omkring 20 000 personer i ett område som motsvarar halva Europas yta kan man jämföra med Kosovo,

som motsvarar Skånes yta. Där ställde vi upp med 60 000 personer för att förhindra mord. Det speglar kanske en syn på vad vi prioriterar.

Samma sak är det i Darfur i Sudan. Där ser vi de systematiska övergreppen, där våldtäkter av barn och kvinnor har blivit ett instrument i krigföringen och där tiotusentals människor har dödats. 10 000 människor dör i månaden, och världssamfundet gör ingenting som är tillräckligt för att minska lidandet. Här har vi ett stort problem som inte bara kräver reformer i FN så att vi kan få bort diktaturers eller andra staters veton. Det krävs också att vi som världssamfund tar ansvar. Vi kan inte stå vid sidan av och låta människor dö.

Med de här orden sagda yrkar jag för Miljöpartiet bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag vill återigen understryka att den absolut viktigaste delen i betänkandet är att utveckla den konfliktförebyggande politiken så att de militära fredsfrämjande insatserna aldrig behöver sättas in.

Anf. 28 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det var ett ganska intressant inlägg. Jag instämmer i mycket när det gäller konflikthanteringen och den civila krishanteringen och att det nu får särskild prioritet. Jag tror att det är en av de kanske viktigaste frågorna framöver.

Jag vill ändå ställa en fråga. Jag fick ju också en fråga från talarstolen av Lars Ångström. Det gäller det här med FN-mandatet och att Vänsterpartiet på det sättet skulle vilja profilera sig eller ta ett steg åt sidan. I tidigare säkerhetspolitiska betänkanden och vid tidigare ställningstaganden har man krävt ett tydligt FN-mandat och att det ska fattas ett beslut i FN:s säkerhetsråd. Om jag tittar på det förra säkerhetspolitiska betänkandet ser jag att man var enig om detta. Nu är det en förändring, där man öppnar upp för att man även utan FN-mandat ska kunna göra insatser.

Sedan gäller det Makedonien och huruvida detta är en fråga att profilera sig i. Alla partier stod tidigare bakom att det skulle finnas ett FN-mandat när det gäller säkerhetspolitiken. Miljöpartiet har ju också tidigare sagt det och stod också bakom Makedonien. Men det viktiga i frågan är principen. När Sverige nu öppnar för att man inte kommer att kräva ett FN-mandat fullt ut i säkerhetsrådet – ser inte Miljöpartiet den stora risken för hur det här steget kan användas av andra länder? Vem är det som ska avgöra om FN-mandatet i säkerhetsrådet behövs eller inte?

Jag inser problematiken, men om man går ifrån principen och öppnar för detta riskerar man att göra internationell rätt till någonting som blir den starkes rätt i stället.

Anf. 29 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! När man går ifrån principen, säger Alice Åström, och försöker insinuera att det är någonting nytt som händer nu. Vänsterpartiet har ju självt frångått den principen, nämligen den 19 februari 2003. Det var i så fall då problemet uppstod. Men det säger man ingenting om här, utan man vill på något sätt ge sken av att man har en annan ståndpunkt än övriga partier här i riksdagen.

Vi eftersträvar självfallet att i varje läge få ett mandat i FN, i FN:s generalförsamling, i OSSE eller på annat sätt. Men det kan uppstå situationer, vilket Vänsterpartiet uppenbarligen är väl medvetet om, då man inte kan acceptera ett veto. Så var det i fallet Makedonien, då Kina –

kommunistdiktaturen – förhindrade oss i Europa att stoppa ett inbördeskrig. Jag tycker att det är en hycklande hållning.

Det är inte heller så att detta på något sätt öppnar för den starkes makt och för en anarki.

Det är tvärtom ganska enkelt att se när en fredsfrämjande insats bryter mot folkrätten och internationell lag. USA:s invasion av Irak bryter klockrent mot internationell rätt. Statsminister Göran Persson hade inga problem att fördöma det och betrakta det som ett brott mot internationell rätt.

Den fredsfrämjande närvaron i Makedonien var däremot helt i enlighet med internationell rätt. Jag utgår ifrån att det var därför Vänsterpartiet stödde den insatsen, trots att den helt saknade mandat i FN:s säkerhetsråd.

Jag förstår inte vilken poäng Vänsterpartiet försöker göra. För mig luktar det lite populism och att man profilerar sig, men i sak har man ingen annan uppfattning. Jag är förbryllad.

Anf. 30 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra de hårda angreppen. Det ska bli intressant att se hur övriga miljöpartister röstar. Det är en sak skriva något i ett särskilt yttrande och en annan att våga stå för det.

Kan inte Lars Ångström och Miljöpartiet se att förändringarna i skrivningarna när det gäller FN-mandatet hör ihop med skrivningarna i den nya konstitutionen som handlar om EU:s militarisering? Det är exakt samma formuleringar i den konstitutionen som det Miljöpartiet säger sig vara emot. Det är det som har föranlett ändringarna i skrivningarna när det gäller FN-mandatet i det svenska säkerhetspolitiska betänkandet.

Vem är det som kör med dubbelmoral och försöker spela på båda planhalvorna? Vem är det som är oerhört kritisk mot EU:s konstitution och EU:s militarisering? Vem är det som gör en stor affär av att Vänsterpartiet en gång har stött en insats utan FN-mandat och säger att det här skulle vara populism?

Vilket parti är det som är populistiskt och påstår att man står för ett FN-mandat och att man är emot EU:s militarisering och hela den nya konstitutionen? Vilket parti är det som ställer sig bakom ett säkerhetspolitiskt betänkande som i sin helhet egentligen bygger på den säkerhetspolitiska doktrinen inom EU och den nya konstitutionen och de förändringar som behöver göras i den svenska säkerhetspolitiken utifrån det? Är det någon som är populist så är det Lars Ångström och Miljöpartiet.

Anf. 31 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Alice Åström behöver inte oroa sig. Jag sade i mitt inledningsanförande – vilket torde stå helt klart för den som uppmärksamt lyssnade – att vi i fortsättningen kommer att motverka varje form av militärt EU-agerande utan FN-mandat som strider mot internationell rätt.

Jag var väldigt tydlig om att all vår kritik mot delar i EU-konstitutionen kvarstår. Det är också tydligt att vi står bakom utskottets formulering, som Urban Ahlin tidigare redogjorde för, när det gäller vikten av att ha ett FN-mandat och vilken organisation som har den legitima rätten.

Vi har också skrivit i vårt särskilda yttrande att vid de tillfällen där en kommunistisk diktatur eller ett annat land blockerar en nödvändig freds-

främjande insats ska man använda sig av *uniting for peace*-resolutionen. Även om det saknas mandat i FN:s säkerhetsråd ska inte världen stå passiv och se på övergreppen.

Det här har ju tidigare varit Vänsterpartiets politik. Den 19 februari 2003 gick man med på att sända en svensk trupp till en EU-ledd insats i Makedonien som helt saknade mandat i FN:s säkerhetsråd. Jag förstår inte riktigt vad som är konstigt i den politik som Miljöpartiet för. Den är konsekvent. Vänsterpartiet, däremot, säger en sak här, men när man tittar på hur ni har agerat är det något helt annat.

För mig går det inte ihop, men så är jag inte heller vänsterpartist.

Anf. 32 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Herr talman! Alice Åström har ju förstått vad det här handlar om. Det finns texter som vi moderater inte har reserverat oss mot just för att vi ska få fram den här konsekvensen och de nya förutsättningar som nu råder.

Lars Ångström vill utveckla den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i EU med säkerhetsstrategin, krishanteringsförmågan och snabbinsatsstyrkan, där Sverige ska delta. Det är bra. Samtidigt vill du lämna EU. Hur går det ihop?

Anf. 33 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Gunilla Carlsson känner väl till Miljöpartiets ståndpunkt. EU som det ser ut i dag är inte det EU som Miljöpartiet vill att Sverige ska vara med i. Vi arbetar systematiskt i EU-parlamentet, här i Sveriges riksdag och på andra sätt för att förändra EU till en organisation som blir så bra att vi känner att det är något som vi vill vara medlemmar i aktivt fullt ut.

Vi har en lång rad ändringsförslag både här i Sveriges riksdag om hur Sverige ska agera och i EU-parlamentet för att förändra EU:s politik. Det som är konstigt är väl snarare att de som är så oerhört entusiastiska för EU, som till exempel Gunilla Carlsson, inte själva har någon kritik. De ser tydligen inte själva de stora brister som finns när det gäller tillgänglighet för medborgarna i beslutsprocesser och genomskinligheten. På en rad områden finns det klara möjligheter till starka förbättringar.

De som är EU-entusiaster borde vara de främsta kritikerna och visa vad som bör förändras, men det är helt tyst. Det tycker jag inte är speciellt trovärdigt.

Vi kan ta exemplet med förslaget om en civil fredskår som Per Gahrton var ansvarig för i EU-parlamentet. Med Socialdemokraternas och några andras stöd vann förslaget. Man ska göra en genomförbarhetsstudie om en civil fredskår. Det är ett sätt att utveckla EU:s konflikthantering och krishantering på ett positivt sätt. Man flyttar fokus från den militära delen som har fått alltför mycket uppmärksamhet till att utveckla de konfliktförebyggande instrumenten.

Det är naturligtvis väldigt bra om vi kan göra det. Skulle EU utveckla de konfliktförebyggande instrumenten är det väldigt positivt.

Min förhoppning är att Gunilla Carlsson också ser detta och arbetar för det i stället för att tro att allt är helt bra, vilket man får intryck av när man hör en moderat.

Anf. 34 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Lars Ångström lyssnade på mitt anförande. De passusar jag hade om EU handlade om att EU gör för lite, har för dålig samstämmighet och inte fungerar tillräckligt bra – inte minst vad gäller utrikes- och säkerhetspolitiken.

Lars Ångströms anförande, däremot, handlade om allt bra som EU nu gör för att främja fred.

Jag tycker att det är en jättebra utveckling. Jag välkomnar er in i klubben. Jag förstår att Miljöpartiet nu är på väg att ompröva sitt enfaldiga nej till EU. Jag tycker att det är bra. Jag tycker också att det är väldigt spännande. Det är modigt av er, att ni tillsammans med oss andra som står för säkerhetspolitiken i Sverige vill utveckla den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och att ni delar ambitionerna i säkerhetsstrategin och nu också vill bidra med snabbinsatstyrkor.

Anf. 35 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande är det FN som väljer att delegera ledningen för olika fredsfrämjande insatser till bland annat EU. Vi ställer i första hand upp på FN:s fredsfrämjande insatser oavsett vem man delegerar ledningen till.

Sverige deltar inte ensamt och utför fredsfrämjande insatser. Vi gör det ju alltid i samarbete med andra länder. Så har det varit i många decennier, långt innan EU bildades. Det är också självklart att man tränar tillsammans med dem som man deltar i en fredsfrämjande insats med, och att man på olika sätt samordnar insatserna för att få ut så bra effekt som möjligt för FN.

Det är inte något problem om det sker inom Nato eller inom EU. Vi har ställt upp på alla de insatser där FN har delegerat ledningen till EU eller Nato om vi tycker att det är en bra insats.

Jag förstår fortfarande inte vad som är problemet med att försöka påverka och utveckla EU, och framför allt utveckla de konfliktförebyggande mekanismerna. Jag förstår inte kritiken.

Anf. 36 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Det är ingen händelse att det säkerhetspolitiska avsnittet inleder både försvarspropositionen och det betänkande som försvarsutskottet nu kommer att lägga fram.

De säkerhetspolitiska val som Sverige gör styr också de förutsättningar som gäller när vi bygger vårt nationella försvar. Det är säkerhetspolitiken som till mycket stor del bestämmer försvarspolitikens innehåll.

Det har tidigare i dag talats om den militära alliansfriheten. Jag vill försöka koppla det vägvalet till den aktuella försvarspolitikerna. Jag menar att man bör göra det under den här punkten i debatten.

Alliansfriheten har både för- och nackdelar. Fördelarna känner Sverige historiskt. Vi har utan större problem lyckats manövrera på sådant sätt att vi inte har blivit del i många av de militära konflikter som drabbat Europa de senaste 100 åren.

Men det finns också nackdelar med alliansfriheten. Ett alliansfritt land måste militärt kunna stå på egna ben. När det blåser hårt och när det blåser snåla vindar måste ett alliansfritt land kunna klara alla militära förmågor helt på egen hand.

De som har följt den försvarspolitiska debatten i Sverige under de senaste åren har kunnat konstatera att det har pågått ett pingpongspel mellan å ena sidan Försvarsmakten och ÖB och å andra sidan Försvarsberedningen. Politiker har där sagt: Nu är det nog med osthyvel. Nu går det inte med den tekniken längre. Nu måste vi använda tårtspaden i stället. Nu måste ÖB och Försvarsmakten berätta vilka förmågor det är som Sverige inte ska bära med sig in i framtiden. Vilka förbandstyper kan vi plocka bort?

Varje gång som dessa propåer har kommit har ÖB:s resoluta och konsekventa svar varit att ett land som är alliansfritt måste klara allt på egen hand. Vi kan inte välja bort förmågor som Sverige behöver i en annan omvärld än den som nu råder. Detta vore att ta risker i fråga om svenska folkets säkerhet.

Det försvarsbeslut som ska fattas i eftermiddag präglas också fortfarande helt av osthyveln. Förbandsbredden behålls. Detta får konsekvenser på olika områden för svensk försvars- och säkerhetspolitik. En konsekvens som är väldigt tydlig är att vi får färre internationella insatser. Mina damer och herrar! Det är inte 700 soldater i internationell tjänst som kostar 40 miljarder, utan det är hela den uppsättning av förmågor som Sverige behöver för att garantera att man har trygghet i en annan omvärldssituation. Men vi betalar naturligtvis också genom en sämre trygghet för den nationella delen. Vi kommer åtminstone att göra det på sikt.

Redan i februari, i vecka åtta, kommer ÖB sannolikt att föreslå att ett antal förmågor tas bort ur försvaret helt enkelt därför att de ekonomiska ramar som gäller för försvaret under de kommande åren inte räcker till för att upprätthålla alla förmågor.

Regeringen slår alltså vakt om alliansfriheten. Men regeringen är inte beredd att betala för den.

I betänkandet skrivs att säkerhet skapas bäst i samarbete med andra demokratier. Den utgångspunkten borde leda till att Sverige omfamnade de verkliga samarbeten som finns på det försvars- och säkerhetspolitiska området i dess helhet. Men det gör vi inte. Trots att vi menar att det är tillsammans med andra demokratier som säkerheten ska byggas fortsätter vi att i retoriska ordalag värja oss mot alternativen inom Nato, och för den delen också mot alternativet med en ökad försvarspolitisk samordning i EU.

När man i övriga Europa diskuterar om man ska gå Natovägen eller EU-vägen har Sverige inget svar över huvud taget. Vi i Sverige driver ingen linje i det här sammanhanget.

Jag ska citera vad som står på s. 24 i regeringens proposition. Det avsnittet återfinns också i betänkandet, men jag har inte hittat det där. Den svenska regeringen skriver: "Sverige vare sig ger eller tar ömsesidiga försvarsförpliktelser. Det måste dock anses som osannolikt att Sverige skulle ställas helt ensamt om våra grundläggande säkerhetsintressen hotas."

Med andra ord: Vi lovar inte att hjälpa någon annan. Men vi utgår från att andra hjälper oss. Detta är ingen vidare utgångspunkt när Sverige ska skaffa sig nya kamrater i en ny värld.

Avslutningsvis vill jag också beröra de internationella insatserna. De får nu en alltmer dominerande roll i Försvarsmaktens dagliga verksam-

het. Det blir en allt större uppgift för Sverige framöver. Samtidigt är vår kapacitet på det här området, som jag tidigare har antytt, pinsamt begränsad. Vi har 700 män och kvinnor ute i 14 länder. Detta leder till att de insatser som Sverige gör på ort och ställe blir väldigt små. Senast när vi diskuterade Bosnien-Hercegovina kunde vi konstatera att Sverige svarade för 1 % av truppbidraget.

Den här utsmetningen av resurserna kan ifrågasättas, och bör ifrågasättas, ur effektivitetssynpunkt menar den borgerliga alliansen. Med dessa begränsade resurser har vi en skyldighet att ställa en rad frågor, nämligen var, när, hur och med vilka förband Sverige ska göra insatser för att vi ska få största möjliga effekt av våra resurser. Vilka är de komparativa fördelarna som Sverige besitter när det gäller de internationella insatserna? Och vilka mål finns för insatserna? Vad syftar de till egentligen? På vilket sätt stärker de Sveriges politiska handlingsfrihet i olika avseenden?

Herr talman! Jag menar att vi är skyldiga att besvara dessa frågor och skriva ned dem i en nationell strategi för internationella insatser. En sådan strategi är också en förutsättning för att den här riksdagen ska kunna utvärdera detta växande verksamhetsområde inom försvarspolitik. Om vi inte kan mäta av de förslag som regeringen kommer med beträffande enskilda insatser mot en strategi som berättar vad vi strävar efter och hur vi bäst använder våra resurser, kommer riksdagen på detta område inte att effektivt kunna fylla sin roll.

Jag blev också lite överraskad när Urban Ahlin sade att det är en stor skillnad mellan Nato och EU. Nato är en försvarsallians. Går man med där är det så att säga förpliktigande.

Jag kan i någon mening hålla med honom. Men samtidigt är det ofrånkomligen så att den solidaritetsklausul som Europas olika länder i sinom tid förmodligen ställer sig bakom är till skillnad från artikel 5 i Natofördraget juridiskt förpliktigande. Det betyder att EG-domstolen kommer att kunna tillämpa den artikeln och döma utifrån den. Samarbetet inom Nato är däremot helt mellanstatligt på den här punkten.

Jag är också förvånad över att du, Urban Ahlin, säger att Nato bara är en försvarsallians. Du sitter ju i Natos parlamentariska församling. Du vet vilket brett politiskt arbete som pågår i de olika kommittéerna och som handlar om mycket mer än försvar. Du vet också att de internationella insatserna, precis som på andra håll, har fått en allt viktigare roll också i Natoalliansen.

Jag förvånades också över att du sade att vapenembargot mot Kina inte är en del av detta betänkande. Nej, det är möjligt att det inte är en del av betänkandet. Men när det gäller embargot som vi upprätthåller mot Kina är det sannerligen en väldigt viktig del i säkerhetspolitiken. Därför menar jag att du borde besvara frågan: Är regeringen beredd att använda det yttersta redskapet om det blir aktuellt för EU att häva vapenembargot?

Anf. 37 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag vill ogärna dra ut på debatten ytterligare. Det kommer att bli en lång dag. Men det är två frågor som jag skulle vilja ställa till Allan Widman och som jag också berörde när jag diskuterade med Cecilia Wigström.

Den ena frågan gäller Jan Björklund, vice partiledare i Folkpartiet. Jag hade ett flertal radiodebatter med honom innan kriget i Irak bröt ut. Han krävde då att Sverige skulle ställa trupp till förfogande. Jag är lite nyfiken på att få höra vad som är Folkpartiets hållning. Var det bra eller dåligt av regeringen att inte lyssna på Folkpartiet? Borde vi ha lyssnat på Jan Björklund och skickat trupp till Irak utan FN-mandat och utan att ens Nato var där och så vidare? Hade det varit en klok politik att ställa sig i första ledet till och med? Jan Björklund var väldigt snabbt ute, måste jag säga. Jag är nyfiken på hur ni ställer er till vice partiledarens propåer.

Den andra frågan gäller det som jag tog upp med Cecilia Wigström om den borgerliga arbetsgruppen och utrikespolitiken. Det är klart att vi socialdemokrater med tillförsikt ser fram emot att få en borgerlighet som samlar sig och som kan vara ett bra alternativ till Socialdemokraterna. Det vore kul med en valrörelse där alternativen faktiskt är tydliga och där borgerligheten inte kan köra med tipsmetoden ett, kryss, två utan det verkligen finns *en* politik som ni går till val på.

Det är klart att jag är nyfiken efter att ha hört två inlägg av ledande företrädare för Folkpartiet som talar sig väldigt varma för ett Natomedlemskap. Det är helt uppenbart att det är profilfråga nummer ett för Folkpartiet i utrikespolitiken. Den frågan återkommer man ju ständigt och jämt till.

Då blir min enkla fråga helt klart: Att man sitter i den borgerliga arbetsgruppen måste väl ändå leda till att Folkpartiet driver igenom kravet på att vi ska söka Natomedlemskap under nästa mandatperiod, eller hur? Om ni inte står fast vid det har ju allt ert tal från talarstolen här inte förpliktat till någonting alls. Då är det inte så viktigt som ni säger. Jag är alltså lite nyfiken på att få höra vad Folkpartiet kommer att göra i arbetsgruppen.

Anf. 38 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Om jag följde klassiska debattregler borde jag inte besvara Urban Ahlins frågor förrän han besvarat min fråga om vapenembargot och Kina.

Vi vet att mänskliga rättigheter sitter oerhört trångt i Kina; det är ingen i denna kammare beredd att förneka. Vi vet också att Kina bedriver en mycket tydlig hotpolitik mot det demokratiska Taiwan.

Genom EU och genom Sveriges veto finns möjligheten att stoppa ett hävande av vapenembargot. Vi ställer en väldigt enkel fråga till Sveriges regering – en fråga som avgörs om några dagar: Är ni beredda att agera, eller är ni inte beredda att agera?

Jag ska använda min sista talarminut till att svara på Urban Ahlins frågor.

Jan Björklunds inlägg i TV-debatten minns också jag. Jag uppfattade dem – med rätta, tror jag – som inlägg i den debatt som pågick i hela västvärlden inför det eventuella beslutet i FN. Jan Björklund menade att det var rätt att göra detta, och det menade också Folkpartiet.

När USA sedan valt att gå sin egen väg kan man inte göra annat än att konstatera att det var ett formellt brott mot folkrätten, precis som det var ett formellt brott mot folkrätten då Nato bombade serberna i samband med folkmordet i Kosovo 1998.

Om någon månad går Iraks folk till val, till sitt första demokratiska val, som förhoppningsvis kan hållas under så ordnade former som möjligt.

Mina motfrågor till Urban Ahlin blir: Beklagas du detta? Beklagas du att det nu hålls fria val i Irak? Beklagas du att en av världshistoriens största mördare, Saddam Hussein, äntligen är förflyttad från makten?

Anf. 39 URBAN AHLIN (s) replik:

Herr talman! De klassiska debattreglerna – ja, hmm. Vad vi nyss hörde från Allan Widman är väl ett typiskt exempel på debatteknik.

Jag ställde en fråga med spets. Den handlade om den borgerliga arbetsgruppen och hur man skulle göra med Natomedlemskapet. Den frågan svarade inte Allan Widman på, utan helt plötsligt gick det i en helt annan riktning. Helt plötsligt blev Natofrågan inte den viktigaste frågan för Folkpartiets utrikespolitik. I stället kom det att handla om vapenembargo och annat. Det är lite symtomatiskt, måste jag säga. Men det lutar väl åt att svaret blir: Folkpartiet kommer att vika sig i den borgerliga arbetsgruppen, och det där med Natoprofilen kommer vi så småningom att suddas bort – eller? Jag är nyfiken och vill gärna ha ett svar eftersom det handlar om er främsta profilfråga bland alla de här frågorna.

När det gäller vapenembargot hävdar jag med emfas att det inte behandlas i detta betänkande. Vi har dessutom ordningen här i riksdagen att det är EU-nämnden som sköter detta. Det pågår förhandlingar. Ni kommer att få höra regeringens åsikter i EU-nämnden, och där ska det slutgiltiga ställningstagandet göras.

Vad det leder till vet inte jag. Just nu pågår diskussioner om vad man kan kräva av Kina, om vad EU kan göra för att stärka sin uppförandekod och så vidare. Det vore fullständigt meningslöst för mig att ge några åsikter om detta innan det behandlats färdigt. Det ligger, som sagt, i EU-nämnden.

Jag frågade dig om det var rätt att göra den nämnda insatsen. Om jag minns alldeles rätt tyckte Jan Björklund – vi debatterade detta i november – att Sverige skulle skicka soldater till Irak. Insatsen startade flera månader efteråt. Men det var inte tal om FN-insatser eller så, utan här skulle verkligen Sverige ställa upp; det var väldigt viktigt för honom. Jag tycker att det är skönt att nu höra Folkpartiet säga att det var ett brott mot folkrätten.

Nej, jag beklagar inte alls att Saddam Hussein är borta, och jag beklagar inte alls att medborgarna i Irak förhoppningsvis snart kan ha demokratiska val – med säkerhet. Jag välkomnar det och tycker att det är utmärkt att fler och fler länder blir demokratiska och har inga problem med det. Däremot tycker jag att det är synd att man inte så att säga lydde FN och kunde ha tagit lite mer tid på sig. Vi efterfrågade faktiskt några månader till för vapeninspektörerna för sina undersökningar. Men det valde man att inte lyssna på.

Ge mig ett svar om arbetsgruppen!

Anf. 40 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Jag förmodar att detta med allians och Sveriges arbetsgrupper är en lika liten del av det här betänkandet som vapenembargot

mot Kina är. Men jag ska naturligtvis ge ett svar eftersom jag tycker att det är hederligt att göra så.

Du vet precis hur det står till. Det är Folkpartiet som driver Natokravet. Vi anser att det är en väldigt viktig fråga. Men vi inser att det inte blir något skarpt läge i Natofrågan förrän fler partier och fler människor i samhället sluter upp bakom det ställningstagandet.

När vi står här i talarstolen och bombarderar gör vi det därför att vi vill väcka en debatt och skapa opinion. Jag tycker att det är väldigt trist att kloka och förståndiga män som Urban Ahlin och Håkan Juholt, som jag vet i själ och hjärta är stora Natovänner, inte kan ge sitt bidrag i den här debatten.

Anf. 41 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Urban Ahlin uttryckte tidigare här i dag att försvarspolitik och säkerhetspolitik är skilda saker. Jag kan inte förstå varför säkerhetspolitik och försvarspolitik inte hänger ihop – annars skulle vi ju inte ha ett sammansatt utskott som berett ärendet.

Jag hoppas verkligen att Urban Ahlin har läst hela propositionen *Vårt framtida försvar – försvarspolitikens inriktning 2005–2007*. Där står det tydligt och klart att säkerhetspolitik och försvarspolitik hänger ihop. Jag tror att inom en framtid kommer också utrikespolitiken att vara starkt berörd i detta avseende.

Jag yrkar bifall till reservation 3 i betänkandet.

Herr talman! Den 23 september ställde jag vid frågestunden här i kammaren en fråga till statsministern. Upprinnelsen till frågan var att Socialdemokraterna dagen innan avbröt samtalen med den borgerliga alliansen om en bred försvarspolitik och en försvarspolitisk uppgörelse. I stället vände sig regeringen till Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Min fråga lød: ”Kommer Vänsterpartiet och Miljöpartiet att från och med nu få ett avgörande inflytande på försvars- och säkerhetspolitiken?”

Statsministern svarade: ”Jag är inte ett dugg orolig för de frågeställningar som Else-Marie Lindgren tar upp. --- Där känner jag mig trygg eftersom jag baserar det ställningstagande som regeringen kommer att göra på Försvarsberedningens grund.”

Jag skulle önska att statsministern var här i dag och att jag fick ställa samma fråga igen för att höra om jag skulle få samma svar. Jag undrar om statsministern är lika trygg i dag. Vi andra är det definitivt inte.

Herr talman! Sanningen är att mina farhågor har besannats mycket snabbare än jag kunde ana när jag ställde min fråga. Det som för bara några månader sedan var helt otänkbart har nu inträffat. Det är nu två EU- och försvarsfientliga partier som sätter dagordningen för hur Sveriges säkerhetspolitik ska se ut och hur den ska utformas för framtiden – en politik som till största delen kommer att bygga på ett nära samarbete med EU.

Trots att Socialdemokraterna har en försvars- och säkerhetspolitisk doktrin tillsammans med hela andra partier – nämligen med Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern – väljer man nu att sälja ut vår säkerhetspolitik för ett enda års budgetöverenskommelse med Vänstern och Miljöpartiet.

Herr talman! Jag kan inte låta bli att tänka på en strof i en låt ”Vem i hela världen ska man lita på”. Den ska jag inte sjunga för er, det lovar

jag. Det är den här debatten alltför allvarlig för. Men vad ska omvärlden tro? Kan man lita på Sverige när dessa partier får ett så avgörande inflytande på vår säkerhetspolitik?

Vad tänker till exempel Finland och Norge när vi säger att vi tillsammans vill bygga upp en snabbinsatsförmåga inom EU, och det samtidigt visar sig att det har Miljöpartiet och Vänsterpartiet inte godkänt i budgetöverenskommelsen? Kan de lita på oss i fortsättningen?

Herr talman! För att återgå till inledningen: Statsministern hänvisade till Försvarsberedningen när jag ställde min fråga till honom. Vad säger då Försvarsberedningen om säkerhetspolitiken?

För det första slår den fast att 11 september-utredningen av Johan Munck inte blivit föremål för behandling ännu. I den finns en hel del viktiga säkerhetspolitiska aspekter. Den har nu ytterligare fördröjts. Ännu en utredning ska till med en ny utredare. Den ska vara klar, enligt det senaste jag hört, den 1 augusti 2005, och i bästa fall kan förslagen i den utredningen vara implementerade någon gång år 2006. Då har det gått närmare fem år sedan den Munckska utredningen startade. I direktiven till utredningen betonades att utredaren skulle agera skyndsamt. Med facit i hand kan man verkligen fråga sig varför det var så bråttom då men inte i dag.

För det andra beskriver beredningen det arbete som utvecklas inom Headline Goal 2010 inom EU. Detta ställer krav på Sverige och andra länder. Fokus ligger på kvalitativa aspekter som utveckling, uthållighet och insatsberedda förband inklusive transporter till insatsområden inte minst. Vi vet att det också kommer civila *headline goals* som tar upp civila insatser, vilket vi kristdemokrater välkomnar. Vi tycker att det är ett bra initiativ.

För det tredje behövs det en helhetssyn på säkerhetsarbete över hela hotskalan och inte minst över flera politikområden för att tydliggöra den nationella och internationella dimensionen av säkerhetsarbetet. Ett effektivt användande av såväl civila som militära resurser i situationer över hela hotskalan, såväl nationellt som internationellt, krävs. Är vi beredda att sätta till dessa resurser?

Herr talman! Det här har samtliga partier varit överens om i beredningen. Så frågan återstår: Känner sig statsministern och regeringen fortfarande trygga nu när de struntat i Försvarsberedningens breda samsyn, just den samsyn som statsministern hänvisade till när jag ställde frågan? Nu vill regeringen i stället för en bred partipolitisk grund bygga Sveriges säkerhetspolitik med smalast möjliga politiska marginal. Det är oansvarigt.

Anf. 42 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Utgångspunkten för betänkandet om svensk säkerhetspolitik tas i den säkerhetspolitiska doktrinen. Den bygger på den militära alliansfriheten som ger möjlighet till neutralitet vid konflikter i vårt närområde. Den linjen har tjänat Sverige väl och bör bibehållas framöver. Det ger oss möjlighet att utifrån den positionen på ett trovärdigt sätt tala med klar och entydig röst i de konflikter som uppstår i världspolitiken och därmed vara aktiva på världsscenen. Något medlemskap i Nato är inte aktuellt. Svensk säkerhetspolitik vilar på en bred politisk grund. Det är en styrka. De strävandena bör bevaras också i framtiden.

Den proposition som är utgångspunkten för betänkandet har förbättrats förtydligats på en rad punkter. Ett öppet förhållningssätt från utskottets presidium och inte minst ansträngningarna från utskottets ordförande och Moderaterna, med Gunilla Carlsson i spetsen, har resulterat i att vi kunnat samla denna breda majoritet omkring ett bra säkerhetspolitiskt betänkande. Det förtjänar att nämnas och harangeras. Det har tyvärr inte kunnat följas av en lika stor enighet om hur vi ska bygga upp en försvarsorganisation för att backa upp denna säkerhetspolitiska samsyn. Det beklagar jag. Jag har förstått att det är det kommande ärendet som ligger bakom en del av replikerna i kammaren hittills i dag.

Det har hänt mycket positivt för det säkerhetspolitiska läget inte minst i vårt närområde – murens fall i öster, nya medlemsstater i EU och Nato. Andra hot har kommit i stället och av annan karaktär, som terrorhot, sjukdomar, svält, brist på vatten, datasamhällets sårbarhet och mycket annat. Några har varit inne på det tidigare. Det ger oss anledning att förändra försvaret från invasionsförsvar till insatsförsvar, något som ska diskuteras senare i eftermiddag.

Det är min förhoppning att denna fredliga utveckling kan fortsätta, men det finns emellertid tecken som oroar och som pekar mot att den säkerhetspolitiska situationen åter kan vända åt fel håll. Frågan är vad som händer i Ryssland. Putin håller på att manipulera val och lägga under sig fler – mer makt och centralstyrning. Mycket avgörs av vad som kommer att hända i Ukraina. Det är viktigt att Ukraina nu kan orientera sig mot väst för att undvika en ny slutenhet i öst. Där bör EU vara mer aktiv i demokratiarbetet. Det gäller också i Vitryssland med flera stater.

Ryssland hotar också med att utveckla nya typer av kärnvapenmissiler riktade mot öst, och USA har inte levt upp till de nedrustningsavtal som har tecknats. Kärnkraften som inkörsport till kärnvapen är ett annat exempel som ökar kärnvapenhotet i skurkstater som Nordkorea och Iran.

Vi har konfliktbågen från Nordafrika till Nordkorea i Sydostasien. Vad kommer att hända i Mellanöstern, i Irak, Indien och Kashmir, i Pakistan, Afghanistan och i MR-situationen i samband med konflikten Kina–Taiwan där USA är inblandat? Det här visar att vi behöver vara väl förberedda för att göra internationella insatser för freden och för att medverka i att lösa konflikter även framåt. Vi behöver mer resurser för konflikthantering.

Herr talman! Situationen i Darfur i Sudan förvarras för varje dag. Enligt Ekot i morse har mordet på två brittiska hjälparbetare lett till att hjälpen till katastrofområdet avbrutits från brittiska Rädda Barnen. Samtidigt har rebellerna avbrutit de pågående fredssamtalen med regeringen i Sudan.

Det som redan är världens värsta humanitära kris blir bara värre: fler strider, mer våld, fler flyktingar, mer svält. Medan FN tycks stå handfallet diskuterar vi här i Sverige semantik, om katastrofen i Sudan ska betraktas som folkmord eller inte. Det är inte värdigt vår tradition.

Omvärlden får inte blunda för ännu ett folkmord. Sveriges regering borde klart och tydligt via EU kräva att det som händer i Sudan verkligen behandlas som vad det är, ett folkmord, och behandlas enligt FN-stadgans bokstav som ett folkmord. Eftersom majoriteten i det sammansatta utskottet fortsatt gömmer sig bakom regeringens och utrikesministerns något vagare formulering finns reservation 2 i betänkandet. Vi

menar där att Sverige och FN borde ha agerat direkt enligt folkmordskonventionen.

Herr talman! Centerpartiet anser att vapenembargot mot Kina ska behållas av den europeiska unionens medlemsstater. Nu håller regeringen genom en oskicklig hantering på att manövrera in Sverige i en vetosituation i denna fråga. Det är mycket olyckligt. Vi håller på att bli överspelade av de uttalanden som gjorts från EU:s ordförandeland i toppmötet mellan Kina och EU om att förutskicka att EU kan ompröva sin ställning om Kina gör motprestationer.

Det är mycket olyckligt. Sverige och regeringen borde ha varit fullständigt tydliga i de signaler som getts till EU om att inte häva embargot. Mänskliga rättigheter kränks fortfarande i Kina. Dödsstraffet tillämpas. Ett hävande av embargot nu skulle leda till ökad oro i Sydostasien, kanske med upprustning som följd i Japan, Kina och Taiwan med USA inblandat.

I reservation 3 menar vi att Sverige entydigt borde agera för att nu inte häva vapenembargot mot Kina. Det som har hänt nu kräver stor diplomatisk skicklighet av regeringen för att vända tillbaka denna fråga i rätt riktning och få fler medlemsstater att förstå att vapenembargot bör vara kvar. Skicklighet i diplomatin krävs för att få vapenkrämarländerna i Europa på andra tankar.

Anf. 43 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag instämmer i väldigt mycket av det som Agne Hansson började med att säga; att alliansfriheten och neutralitetsoptionen har tjänat Sverige väl och borde kunna tjäna Sverige väl även i framtiden. Men Agne Hansson sade också att det fanns en bred samsyn och en bred politisk majoritet när det gäller säkerhetspolitiken och att det här ger möjligheter för att Sverige med kraft och med en stark position kan agera i och uttala sig om konflikter var i världen de än finns.

Jag vill ända koppla ihop det här med vad Urban Ahlin, utskottets ordförande, sade eftersom ni står på en gemensam grund här. Han talade om vikten av samordning, att man har en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik inom EU. Han sade att ensamt skulle Sverige inte kunna göra så hemskt mycket, utan det är viktigt att vi i stället får försöka påverka EU:s politik.

Hur ser Agne Hansson på den konflikten, möjligheten för Sverige att kunna agera starkt utifrån alliansfriheten och neutralitetsoptionen som Sverige har haft med tanke på den strävan som ändå finns i betänkandet och hos socialdemokratin och utskottets ordförande om att vi ska ha en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik och agera gemensamt?

Det är den ena frågan. Jag kan ta nästa fråga sedan.

Anf. 44 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag ser detta på ett mycket positivt sätt. Det harmonierar fullständigt. När jag menar att vi utifrån vår alliansfrihet kan tala med trovärdighet ute i världen menar jag att vi kan göra det på den neutrala grund som vi står på. Vi kan bli förstådda med respekt i det fallet. Vi kan göra det inom EU. Med de resurser vi tillsammans skapar där kan vi också göra en starkare total fredsfrämjande insats och ett bättre förebyggande arbete. Så det går alldeles utmärkt ihop enligt Centerpartiets syn.

Anf. 45 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag måste ändå säga att det här för mig blir ett slags kluven position. Självklart anser jag också att Sverige ska agera inom EU. Det finns positiva tillfällen där EU kan agera gemensamt. Men förutsättningen för en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik inom EU är ju faktiskt ambitionen att man ska tala med en röst. Det är ju i grund och botten inte fullständigt möjligt att Sverige kan agera och uttala sig i konflikter runtomkring i världen och ha en egen självständig ståndpunkt om den inte överensstämmer med den EU-ståndpunkt som finns.

Där Sverige i själva verket kan använda sin röst är när det gäller att försöka påverka EU till ett gemensamt ställningstagande där man får igenom den svenska positionen. Men det kan lika gärna hamna i ett läge där faktiskt den europeiska positionen, den gemensamma ståndpunkten, inte överensstämmer med Sveriges. Kan inte Centerpartiet se att det här hindrar Sverige utifrån den position vi har haft tidigare som alliansfria med neutralitetsoptionen? Vi har ju haft det, och därför har Sverige kunnat agera som vi har gjort. Ser inte Centerpartiet att EU-politiken, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, faktiskt beskär Sveriges möjligheter?

Anf. 46 AGNE HANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag undrar vem som är kluven i den här debatten om det inte är Vänsterpartiet. Jag kan inte förstå att det är någon skillnad mellan att hävda en uppfattning och att man har byggt under den med garantier som gör att man är mer trovärdig. Samtidigt måste man, för att kunna åstadkomma resultat, också kunna sätta makt bakom orden. Då söker man samarbete. Kollektivt samarbete trodde jag var något som även Vänsterpartiet trodde ger ökad styrka. Det är precis det man bygger upp genom det samarbete som man har i Europa.

Anf. 47 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Jag vill också sälla mig till dem som berömmar utskottsledningen, ordföranden och vice ordföranden i utrikesutskottet, som lett oss så att vi fått fram underlaget för det beslut som vi ska fatta om säkerhetspolitiken. Precis som Agne Hansson sade råder det ganska stor enighet om att vi tillsammans ska driva dessa svåra frågor i många olika organisationer. Något parti spretar lite grann.

Vårt land ska aktivt bidra till internationell fred och säkerhet och deltar i dag i både militära och civila insatser under FN:s, EU:s, OSSE:s och Natos ledning. Det svenska deltagandet i internationella insatser stärker vår egen säkerhet och bidrar till Försvarmaktens utveckling.

Tyngdpunkten vad avser svenska fredsfrämjande insatser med väpnad styrka ligger på västra Balkan. Därutöver lämnar Sverige bidrag med väpnade styrkor till de FN-sanktionerade styrkorna i Afghanistan och Liberia. Vi deltar även i den Natoleda fredsfrämjande styrkan i Kosovo, i den EU-ledda fredsstyrkan i Makedonien samt i den EU-ledda krishanteringsinsatsen i Bosnien och Hercegovina. Sveriges deltagande i två operationer i Kongo har avslutats. Vi följer utvecklingen.

Vid sidan av dessa större operationer har Sverige personal som deltar i en hel rad fredsfrämjande insatser alltifrån minröjningsexperter i Eritrea och Etiopien till observatörer i Georgien.

Ändå är behovet av fredsfrämjande insatser stort, och det växer. Utskottet delar därför regeringens bedömning att Sveriges förmåga till deltagande i fredsfrämjande insatser, från förebyggande åtgärder till fredsframtvängande insatser, ska öka.

Sveriges säkerhetspolitik syftar till att bevara fred och självständighet för vårt land, bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde samt stärka de internationella freds- och säkerhetsfrämjande åtgärderna. Sverige ska vara alliansfritt.

Säkerhet är mer än eventuella militära hot. Terrorhandlingarna den 11 september på Manhattan, tågbombningarna i Madrid och gisslantagandet i Beslan är alla vidriga exempel på det. Utskottet konstaterar att EU i december 2003 antog en säkerhetsstrategi, där unionens utrikes- och säkerhetspolitiska inriktning och prioriteringar beskrivs. De främsta hoten inför framtiden beskrivs vara sönderfallande stater, organiserad brottslighet, människohandel och korruption samt brist på demokratiutveckling.

Därför är det också helt riktigt och viktigt att vi använder fler verktyg än de militära för att möta dessa hot. Det har jag själv upplevt på plats i Priština. Vi kunde se hur befolkningen kände trygghet genom de patruller som fanns där. Vi hjälpte också till med demokratiutvecklingen och kunde se vilka krav som fanns på att vi skulle hjälpa till att bygga upp ett väl fungerande demokratiskt samhälle.

Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärras i gemenskap och samarbete med andra länder. På global nivå är det främsta uttrycket för detta vårt stöd till FN. Genom vårt medlemskap i EU deltar vi i en solidarisk gemenskap vars främsta syfte är att förhindra krig. En av hörnstenarna i svensk politik utgörs av arbetet för en alleuropeisk fredsordning, där Sverige samverkar med samtliga organisationer och länder som delar våra värderingar och intressen. Vårt medlemskap i EU är det främsta instrumentet för detta, jämte vårt engagemang i OSSE, deltagandet i Euro-atlantiska partnerskapsrådet EAPR och i Partnerskap för fred samt arbetet i Europarådet.

Den svenska säkerhetspolitiken har till sitt förfogande ett flertal instrument som innefattar diplomati, ekonomiskt bistånd, räddningsinsatser och humanitärt och militärt stöd. Sverige bidrar med militära resurser i ett flertal pågående FN-, EU- och Natoledda operationer i bland annat Afghanistan, Liberia, Kosovo och Bosnien och Hercegovina. Genom att upprätthålla fred och stabilitet skapas förutsättningar för att bygga upp det civila samhället och lösa etniska konflikter. Jag ger stort beröm till våra svenska soldater ute i världen, stort beröm för den risk som de utsätter sig för och högsta betyg för den utbildningsinsats som gjordes innan de åkte ut på sina uppdrag.

Tidigare säkerhetspolitiska lösningar har förlorat i betydelse och ersatts med krav på ett utökat samarbete för att hantera framtida kriser inom hela konfliktskalan. Detta kräver bland annat militär förmåga att hantera kriser tillsammans med andra länder.

Som ett led i utvecklingen av krishanteringsförmågan och en gemensam försvarsmaterielpolitik har ett särskilt organ, Europeiska försvarsbyrån, upprättats för utveckling av militär förmåga, forskningsarbete, materiel och så vidare. Även där är samarbetet det viktiga.

Vi minns alla att Europa stod handfallet när kriget i Jugoslavien bröt ut. Nu, drygt tio år senare, kan EU bistå vid en liknande händelse i vår omvärld. Sverige har varit aktiv part i framtagandet av snabbinsatsstyrkorna och avser att bidra solidariskt till EU:s krishanteringsförmåga. En insatsgrupp bestående av ca 1 100 soldater från Sverige samt ca 200 man från Finland respektive Norge ska etableras under svensk ledning. Denna styrka ska stå färdig 2008. Sverige fattar i varje enskilt fall och i enlighet med svensk lag beslut om medverkan i krishanteringsinsatserna. Internationella fredsbevarande insatser ska vila på FN-stadgans principer.

Utskottet ser positivt på arbetet med att utveckla konceptet med civila snabbinsatsstyrkor som kan användas i förebyggande syfte i ett tidigt stadium av en konflikt. Utskottet menar att stödet till uppbyggnaden av demokratiska institutioner, rättssäkerhet samt det civila samhället är av mycket stor vikt såväl för det konfliktförebyggande arbetet som för arbetet med att få till stånd försoning, samarbete och säkerhet efter konflikter.

Väpnade konflikter inom och mellan stater präglar bland annat stora delar av Afrika och utgör ett stort hot mot utvecklingen av hela regionen. När Afrikanska unionens ordförande besökte riksdagen fick han frågan vilken hjälp vi i EU och Sverige kunde bistå Afrikanska unionen med. Det första han nämnde, och som han ansåg viktigast, var hjälp med att bygga upp egen kapacitet för att skapa stabilitet och fred. Han efterfrågade logistik, utrustning och utbildning för krishanteringsinsatser. EU vill, och vi i Sverige kan, hjälpa till med detta. Därför är Sverige med och utvecklar EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik; vi sitter inte tysta på mötena utan är med och utvecklar detta.

Fru talman! Utskottet noterar att EU, som ett direkt resultat av terror-dåden i Madrid den 11 mars 2004, beslutade att anta en solidaritetsdeklaration, vilken föreskriver ömsesidig solidaritet och hjälp mellan stater i händelse av terrorangrepp. Detta är ett politiskt förpliktande dokument och ska inte förväxlas med solidaritetsklausulen som är inskriven i fördraget. Det finns ingen motsättning mellan den militära alliansfriheten och den starka solidariteten mellan länderna i EU. Det är svårt att föreställa sig att Sverige inte skulle hjälpa till i händelse av ett väpnat angrepp mot ett annat EU-land. Det är lika svårt att föreställa sig att övriga EU-länder inte skulle agera på samma sätt.

Sverige är, som sagt, militärt alliansfritt. Denna säkerhetspolitiska linje, med möjlighet till neutralitet vid konflikter i vårt närområde, har tjänat oss väl. Till skillnad från främst Folkpartiet ser vi socialdemokrater ingen anledning att ompröva den ståndpunkten. Detta har framkommit lite grann också i dagens debatt.

Framför allt Folkpartiet förespråkar att vi ska vara medlemmar i Nato. Vi anser att vi genom medlemskapet i EAPR och PFF kan utöva inflytande samt tillvarata de svenska intressena i de operationer som vi väljer att delta i. Vi menar också att det ska finnas ett starkt folkligt stöd som känns i ryggmärgen för vår militära alliansfrihet.

Under det senaste årtiondet har de internationella operationerna gått från att vara främst traditionellt fredsbevarande operationer i form av övervakning av buffertzoner eller demilitariserade områden till att alltmer få karaktären av fredsframtvingande insatser.

Enligt lagen om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands ska begäran av FN eller beslut i OSSE utgöra den folkrättsliga grunden för

svenskt deltagande i en internationell fredsbevarande insats. Deltagande av svensk trupp i fredsframtvigande insatser kräver beslut i denna kammare.

Det svenska deltagandet i de Natoleda Ifor- och Sforstyrkorna i Bosnien och Hercegovina och i Kforstyrkorna i Kosovo från och med 1999, liksom de FN-ledda insatserna i Liberia, Afghanistan och Demokratiska republiken Kongo, godkändes således av denna kammare då dessa operationer har fredsframtvigande karaktär. Ett sådant beslut kan fattas skyndsamt vid behov, eftersom riksdagen numera sammanträder under hela året. Utskottet ser därför inget behov av en lagändring för att delegera ytterligare beslutsrätt till regeringen i fråga om väpnade styrkor i det området. Beslut kan fattas i denna kammare.

Förluster av människoliv i samband med fredsframtvigade uppdrag och krishanteringsinsatser kan inte uteslutas. Utskottet noterar att Försvarsmakten inför varje enskild insats genomför omfattande hot- och riskbedömningar med fokus på personalens säkerhet. Vi får en god och välgrundad information om säkerhetsläget inför de beslut vi har att fatta i kammaren och också har fattat i de sammansatta utskott vi haft. Vi har stor respekt för den utbildning och utveckling vi har inom Försvarsmakten.

Det ett stort ansvar för oss här i kammaren att fatta beslut om att skicka ut killar och tjejer, soldater, i övriga världen för att hjälpa till i demokratiutveckling och jobba med fredsframtvigande åtgärder. Det är ett stort ansvar. Det är sådana beslut som vi helst inte skulle vilja fatta i den här kammaren. Men det är något som vi säkerligen i framtiden kommer att behöva göra. Vi ska sätta de personer som vi skickar ut på insatserna i det främsta rummet.

Jag yrkar avslag på reservationerna och bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 48 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Det sades att denna debatt skulle vara som ett band som spelar före huvudbandet. Då kan man hoppas att det blir som i musiken, att den som är förband nu blir stjärna om tio år.

Fru talman! Ända sedan besluten på EU-toppmötet i Köln 1999 har Miljöpartiet varnat för unionens tilltagande militarisering, och vi har blivit besannade. Dessutom har också överlappningen och tillnärmandet till Nato på många nivåer stadigt tilltagit mellan det ursprungliga handelsblocket EU och den USA-ledda segrande försvarsalliansen Nato.

Ändå försöker regeringen, utskottstexten och alltfler borgerliga politiker leda i bevis att vi kan förbli neutrala, alliansfria och ha ett fritt val som egen nation samtidigt som vi deltar i Natos alla frivilligklubbar, samövar med alla möjliga västmakter, byter vapen med USA och röstar för en konstitution som förvandlar handelsblocket till en fullfjädrad statsbildning med egen intern solidaritetsklausul. Det är en solidaritetsklausul som enligt EU:s egen överbefälhavare dessutom lär vara starkare än Natos. Folkpartiets analys är således nästan rätt, även som dess slutsats är fel.

Den svenska politiken gentemot USA präglas inte alls av ”en självständig hållning”, som det lyder i betänkandetexten, utan det är tvärtom. Vi såväl som EU sitter rejält fast i dess vapenklor. Detta om bevarad

alliansfrihet förblir dimridåer och ett intellektuellt mörker som historien kommer att fördöma. Men det är ingenting som betänkandet rubbar i dag, tyvärr.

Natoanpassningen pågår således med stormsteg, och EU:s militarisering likaså. Det är något som man i betänkandet tyvärr inte vill göra avsteg ifrån utan tvärtom mest välkomnar.

För mig och för Miljöpartiet framstår dock främst vapensamarbetet som mest problematiskt. Det är den synkroniserade och i EU-konstitutionen frammanade upprustningen och den gemensamma försvarsmaterielbyrån som kommer att sammanlänka utveckling, framtagning och kommers med vapensystem inom EU-kretsen mot USA och resten av världen som framstår som det mest problematiska. Häri ligger enligt min mening det största hotet. Det utgör den hårda kärnan i begreppet militarisering.

Framtagningen av den svenska snabbinsatsstyrkan är något som bejakas i detta betänkande, och som kommer att följas upp i eftermiddagens debatt om de historiska försvarsbetänkandena. Det är dock i stora stycken en förlängning av en annan förd politik. Att den ska sättas upp i samverkan med EU-fria Norge och neutrala Finland är dessutom en liten fördel.

Fru talman! I den bästa av miljöpartivärldar finns det inget behov av vapen alls. I den näst bästa finns bara nationella styrkor som FN kan anropa för folkrättsligt motiverade insatser för att förhindra folkmord och allvarliga konflikter. Men i den realt existerande världen pågår ännu grova övergrepp av mörka krafter, och internationell beväpnad närvaro på legitim grund behövs alltför ofta.

Den legitima grunden måste enligt vår mening alltid vara den världsorganisation vi har, nämligen FN. Betänkandet säkrar FN-mandatet. Jag tycker att Vänsterpartiet ska läsa lite mer noggrant vad det faktiskt står i betänkandet.

Problemet är att FN numera anropar Nato och EU och inte Sverige. De insatser som har gjorts med svensk trupp i konflikthärddar i utlandet med den våldsanvändning som enligt FN:s kapitel VII behövs har dessutom varit bra. De har verkligen behövts. De har bejakats av riksdagen, av mig och av mitt parti. FN-mandatet och riksdagens ja är således de två grundrekvisit som Miljöpartiet kräver, och de är tillgodosedda.

Grundpoängen i försvarsbeslutet är att ställa om från ett brett och tungt försvar hemma till ett lätt och snabbt försvar för bruk borta. Det är helt riktigt. Det är i linje med vår gröna syn på internationell solidaritet. Det är kort sagt grön politik sedan tio år tillbaka.

Kampen mot det slutgiltiga upphävandet av alliansfriheten och kampen mot vapenspridning och överkapacitet i alla dess former må fortsätta från vår sida framöver. Viktigast av allt just nu är att få till stånd en svensk folkomröstning om EU:s konstitution. Med ett sådant dokument ratificerat blir svensk alliansfrihet över huvud taget inte längre tänkbar.

Till Eskil Erlandsson vill jag säga att jag förstår om du är lite putt för att ni inte längre är med och får överrusta Sverige och göda vapenindustrin. Men jag personligen ser inte fram emot några ministerposter.

Anf. 49 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Först av allt yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag tänker ta upp en fråga som är oerhört viktig inom säkerhetspolitiken men som hittills inte tagits upp av någon i dagens debatt. Det förvånar mig. Det gäller den kvinnliga representationen och det kvinnliga arbetet i freds-, nedrustnings- och säkerhetsarbetet både i Sverige och i världen.

Frågan om fred, nedrustning och säkerhet har alltid spelat en central roll i kvinnorörelsens historia. Vi kvinnor har i århundraden varit i fronten för fredsarbetet. Tidigare har det ofta rört sig om individuella initiativtagare, men nu arbetar vi i nätverk. Kvinnor har under årtusenden vägrat att använda militära medel för att lösa konflikter. Under senare delen av 1900-talet har vi också utarbetat ickevåldsmetoder och strategier för att hindra konflikter att eskalera till våld och krig.

Här i riksdagen har vi också ett nätverk som vi kallar för Särk. Det står för Sällskapet riksdagens kvinnor mot krig.

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325, *Kvinnor, fred och säkerhet*, efter ett enormt lobbyarbete från NGO:er.

Den här resolutionen uppmanar alla medlemsstater och FN att skydda och respektera kvinnors mänskliga rättigheter och att kvinnor i ökad utsträckning deltar på alla beslutsnivåer i nationella, regionala och internationella institutioner och mekanismer för att förebygga, hantera och lösa konflikter.

Varaktig fred kan inte uppnås utan kvinnors medverkan. Kvinnor är inte bara viktiga utan också nödvändiga för varaktig fred. I dag deltar mycket få kvinnor i internationellt arbete som fredsmäklare, medlare, förhandlare, förlikare eller utredare av krigsförbrytelser och MR-kränkningar. Mellan 1957 och 1989 deltog endast 20 kvinnor av 20 000 i FN:s fredsarbete. I dag deltar ungefär 4 %. Fram till 1993 fanns det inga kvinnor i beslutsfattande positioner i FN. Den första kvinnan tillträdde 1994. Och FN:s mål är att nå en jämn könsfördelning, 50–50, och det ligger ju faktiskt väldigt långt borta.

Men jag vet att såväl Sverige och den svenska regeringen som EU har vidtagit en hel del åtgärder för att implementera FN:s säkerhetsråds resolution 1325, men trots detta återstår väldigt mycket arbete. Arbetet med att nå målen i denna resolution är ju inte bara en kvinnofråga, utan det är en fråga för hela samhället – en samhällsfråga. För att skapa långsiktig trovärdighet i internationellt fredsarbete måste den här implementeringen tas på största allvar och skyndas på.

Fru talman! Dessutom har nu under de sista åren attacker mot kvinnor blivit allt vanligare som krigsstrategi. När kvinnor blir måltavlor i krig och konflikter ökar belastningen på hela samhällsstrukturen drastiskt, eftersom det omsorgsarbete som kvinnor utför och som håller ihop familjer och samhällen söndras. Att dessutom sexuellt våldföra sig på en kvinna, helst inför mannens ögon, är en krigsstrategi som ofta används i syfte att bryta ned familjer och orsaka social instabilitet. En ökad närvaro av kvinnor i fredsarbetet skulle bland annat bidra till att sexuella övergrepp mot kvinnor minskade och att kvinnor som utsatts för övergrepp under konflikter ges möjlighet till ett kvinnligt bemötande och lättare vågar träda fram och berätta sina historier. Vi skulle få en förändring av värderingar och perspektiv på konfliktlösning och fredsarbete.

Trots att det är fyra år sedan säkerhetsrådets resolution antogs saknas fortfarande kunskaper om genusperspektivet i FN:s säkerhetsråd. Det är

faktiskt väldigt sorgligt att höra att medlemmarna i säkerhetsrådet, som dessutom är endast män, säger att genderfrågorna är nya för dem, att de är så svåra och att de inte kan dem. För att säkerställa ett genusperspektiv krävs alltså kunskap och utbildning.

FN är, liksom många andra stora organisationer, en mansförsamling. Det är regeringarnas företrädare som sitter där, och det är nästan undantagslöst män. Av Sveriges samtliga FN-ambassadörer sedan 1946 har endast en varit kvinna, och det är Agda Rössel, som satt mellan 1958 och 1964. Och som jag sade tidigare: I säkerhetsrådet sitter bara män. Kvinnor har alltid stått utanför FN, trots att lika rättigheter för kvinnor och män finns inskrivet i FN-stadgan och i de båda FN-konventionerna om mänskliga rättigheter.

Fru talman! Nästa generalsekreterare i FN måste bli en kvinna! Det finns många duktiga kvinnor i världen. Jämställdhet är en av de viktigaste förutsättningarna för att vi ska få ett bra, nytt, demokratiskt FN. Vi måste säkra en ökad representation av kvinnor på alla beslutsnivåer, och vi måste också se till att det finns kandidater. Därför bör man göra ett centralt register av kvinnor till delegationer och specialrådgivare och öka stödet till utbildningsinsatser.

Jag ser att min talartid är slut, men trots detta vill jag avslutningsvis, fru talman, säga att jag, precis som Lars Ångström tidigare i sitt tal, tycker att det är oerhört bra att den svenska regeringen tagit initiativ till de civila snabbinsatstyrkorna i EU. De ska tydligen kunna användas på olika sätt för rådgivning och planering inom olika samhällssektorer i konfliktområden och framför allt användas i förebyggande syfte i ett tidigt skede av en konflikt, vilket förhoppningsvis kan innebära att de militära insatserna minskar. Det är mycket positivt för fredsarbetet både inom EU men också ute i världen att de har kommit till, och jag hoppas verkligen att det blir ett snabbt beslut. Jag förstår ju att mycket av arbetet och många diskussioner återstår. Det är fortfarande bara ett förslag. Men jag hoppas att den svenska regeringen orkar driva det här snabbt och att vi får ett snabbt beslut.

Anf. 50 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Sverige måste alltid entydigt stå på demokratins sida. Dessvärre tycker jag mig se en röd tråd genom regeringens agerande ända sedan Göran Perssons stabilitetsuttalande 1996 där brott mot mänskliga rättigheter och upprustning i Folkrepubliken Kina tonades ned av regeringen.

Just nu gör regeringen också sitt bästa för att tona ned brotten mot mänskliga rättigheter med hänvisning till att Kina är mer öppet för internationella strukturer – trots att de reala förändringarna är ytterst begränsade.

Folkrepubliken Kina avrättar mångdubbelt fler människor än världens övriga länder gör tillsammans. Mellan 1990 och 1998 registrerade Amnesty 25 400 dödsdomar och mer än 16 500 verkställda avrättningar i landet. Det är den officiella siffran. Den verkliga är troligen betydligt högre. En ledamot i folkkongressen, Chen Zhonglin, menar att Kina i verkligheten avrättar 10 000 människor varje år. Dödsstraffen utmäts efter summariska och politiserade rättegångar. Möjlighet att överklaga finns inte. Ofta dödas människor omedelbart efter det att rättegången har

ägt rum. Det förekommer dödsstraffsprocessioner där dödsdömda tvingas marschera genom städer för att sedan avrättas offentligt vid massavrättningar på idrottsarenor. Det finns uppgifter om en kvarts miljon som hålls i interneringsläger för politisk omskolning. Tortyr förekommer. Censur råder. Opposition liksom religiösa fängslas.

I det läget är det angeläget att ingen signal sänds från Sverige om att situationen för mänskliga rättigheter har förbättrats i Kina. Det är också angeläget att inse att utvecklingen i det väldiga landet Kina också har en stor inverkan på säkerheten globalt och faktiskt också för oss i Europa.

Jag ställer mig ibland frågan vad regeringen har lärt av den inhemska kommunistdebatten och om hur relationerna till tidigare kommunistdiktaturer hanterades.

Kina har haft en oerhörd tillväxt, men vad har man använt resurserna till? Jo, landet har officiellt haft tvåsiffriga anslagsökningar till försvaret varje år, och det är också officiella siffror. De verkliga är förmodligen mer än dubbelt så höga som 10 %. Man utvecklar nya generationer stridsspetsar och kan avlossa kärnvapen från marken, luften och havet. Man utvecklar långdistansmissilteknik för att kunna nå mål i USA.

Den oerhörd stora upprustning som Kina bedrivit – både nukleärt och konventionellt – gör att människor i Taiwan är rädda. För fem år sedan kunde Kina inte klara av att invadera Taiwan – i dag räknar man med en överlevnadstid på två dagar. Det visar storleken i den upprustning Kina har bedrivit.

Detta är mycket allvarligt, eftersom det förändrar den strategiska balansen i regionen och ökar risken för strategiska överfall. Det är en sak för omvärlden att söka hindra en invasion av en demokrati som Taiwan, en annan att ställas inför fait accompli.

Kina har för övrigt avlossat robotar mot Taiwan när landet höll fria presidentval. Hot om invasion och angrepp är vanligt förekommande, trots att Taiwan borde vara ett exempel för demokratisering av hela Kina.

USA är garanten för Taiwans säkerhet, men i TV har uttalats att Kina numera kan nå mål i Seattle med missiler. Det finns en betydande oro hos många för att Kina ska använda hot om kärnvapen för att höja priset för omvärldens försvar för Taiwan. Då riskeras en upptrappning av den potentiella faran i regionen, som är avsevärd.

Att Kinas kärnvapenrustningar har förändrat den strategiska balansen i regionen och landets roll i kärnvapenspridningen har knappt noterats i den svenska debatten – detta i ett land som traditionellt har berömt sig av att vara ett land som strävar efter nedrustning.

Kina är historiskt och kulturellt en ledande del av världen och en framväxande ekonomisk marknad av största betydelse. Men kraven vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati får inte sättas lägre för Kina än för andra länder. Vi ska mäta alla med samma måttstock. Om vi gör på något annat sätt devalverar vi den kinesiska befolkningens rättigheter och säger att de är annorlunda än andra människors.

Sverige måste återkommande markera att Kinas kärnvapenrustningar är oacceptabla, men regeringen tar inte ens upp frågan när man möter Kinas ledare. Jag ställer en skriftlig fråga varje gång regeringen möter en hög kinesisk ledare huruvida man tagit upp Taiwanfrågan, frågan om mänskliga rättigheter och kärnvapenfrågan på mötena. Svaret från regeringen är att man inte alls tar upp kärnvapenfrågan – inte med vare sig

vice premiärministern från folkrepubliken eller utrikesministern förde den svenska regeringen upp frågan på dagordningen när de besökte Sverige.

Den som tror att de senaste årens tillväxt i Kina skulle vara en garanti för att landet inte ska gå åt fel håll eller attackera grannen Taiwan har dessvärre fel. Vi måste inse att Taiwan på många sätt är en överordnad fråga för Folkrepubliken Kina.

Många tror att man kan förutspå att den ekonomiska utvecklingen i Kina ska följas av en politisk sådan, i demokratisk riktning. De faktiska tecknen på detta är än så länge i bästa fall små. I vilket fall som helst väntar en övergångsperiod av betydande osäkerhet.

Jag noterar att det i svensk debatt fortfarande ofta förekommer referenser till osäkerheten om den ryska utvecklingen, trots att man där kommit oerhört mycket längre i reformering än vad man gjort i Folkrepubliken Kina. Det finns alltid en risk att en diktatur, en kommunistledning, söker ena ett land med hjälp av agitation och hot mot vad som beskrivs som en yttre fiende eller grannar.

Skulle någonting gå snett i Taiwansundet skulle det få betydande konsekvenser för världsekonomin. Där går handeln med Sydkorea och Japan, tillika med en god del av världens oljetransporter.

Jag noterar att utskottet i detta betänkande säger att man bör ta ”hänsyn till att Taiwan blivit en demokrati” vid en diskussion om återförening. Problemet är att den här formuleringen är både begränsande och otydlig.

Den är begränsande såtillvida att den enbart riktar in sig på förhållandena i Taiwan, men utelämnar krav på demokratisering av Kina. Sverige kan knappast välkomna en förening som gör att en liten demokrati uppgår i en diktatur. Då tappar den samlade demokratin i världen 23 miljoner invånare.

Den är otydlig, eftersom formuleringen ”tar hänsyn till” kan innebära annat än att folket – eller ens Taiwan självt – får avgöra, alltså att de gärna får rösta men kan köras över om Kinas påtryckningar blir för kraftfulla.

Jag kan inte se några skäl för Sverige som skulle hindra uttalade krav på att en förening ska ske på demokratisk grund, syftande till att Kina utvecklas demokratiskt som helhet. Förlängningen av ett sådant resonemang blir annars att en ett-Kina-politik skulle hindra ett uttalat svenskt stöd för demokratin i Taiwan över huvud taget. Jag vet att såväl moderater, folkpartister, kristdemokrater, socialdemokrater som andra tycker att det vore fullkomligt orimligt.

23 miljoner människor i Kinas första riktiga demokrati behöver och måste få svenskt stöd. Det gäller oppositionen och demokratirörelsen också i folkrepubliken själv. Ekonomisk integration mellan Sverige, Europa och folkrepubliken är utmärkt, bra och hoppfullt, men det måste kombineras med största möjliga tydlighet om att mänskliga rättigheter måste värnas i folkrepubliken, att hot mot Taiwan inte är acceptabla och att Kina måste vända utvecklingen på kärnvapenområdet i riktning mot nedrustning.

Jag beklagar vad jag uppfattar som en mycket tydlig passivitet från den svenska regeringen gentemot regeringen i Folkrepubliken Kina. Jag skulle välkomna att det blev som den tidigare utrikesministern i en inter-

pellationsdebatt här i kammaren sade till mig: Tycker oppositionen att regeringen var otydlig i kärnvapenfrågan ska regeringen skärpa sig. Jag noterar att så dessvärre ännu inte har blivit fallet.

I detta anförande instämde Gunnar Axén och Gunilla Carlsson i Tyresö (båda m).

Anf. 51 ULF HOLM (mp):

Fru talman! I detta betänkande behandlas flera olika aspekter som jag till fullo kan ställa upp på, till exempel avsnittet om kampen mot hiv/aids, förebyggande konfliktlösning med civila medel och att genusperspektivet ska genomsyra arbetet.

Det finns också saker där jag tycker att majoriteten slirar på ett klart ställningstagande, till exempel att det krävs ett entydigt FN-mandat för svenska militära insatser.

Det finns texter som jag absolut inte kan ställa mig bakom, och det handlar givetvis om hyllningarna till EU-militariseringen och närmandet till Nato. Mina partikolleger Lars Ångström och Lotta Hedström har tidigare varit uppe och pratat och gett Miljöpartiets syn på många av dessa aspekter.

Som bekant har jag och åtta andra miljöpartister skrivit en följdmotion till denna proposition inom området säkerhetspolitik och EU:s militarisering. Det stör mig dock lite, fru talman, att man i hela betänkandet skriver ”motionären”, i singularis, när det är pluralis, eftersom det är nio ledamöter som skrivit under motionen, det vill säga mer än halva Miljöpartiets partigrupp. Det stör mig lite, fru talman, men det får vi väl acceptera.

Det som vi framför i vår motion berör EU:s militarisering. Såväl i propositionen som i utskottsbetänkandet skrivs att Sverige aktivt ska verka för att förstärka och utveckla EU:s politiska solidaritet även inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Som ett led i detta har Socialdemokraterna och borgarna agerat för en försvarsmaterielbyrå i EU för utveckling av militär förmåga, forskningssamarbete och materiel. Man har också gått med på en solidaritetsklausul i EU där militära medel ska kunna användas.

Men det är inte nog med detta. I utskottsbetänkandet framhävs också att i etableringen av EU:s säkerhets- och försvarspolitik ingår som en viktig del närmare samarbetsrelationer till Nato.

Det betyder i praktiken att Sverige nu med full kraft agerar för en mycket skarp EU-militarisering. En del stöder detta, medan jag själv och många med mig säger nej tack. Vi vill inte att EU ska ha mer makt, och framför allt inte militär makt. Det är exakt detta som nu pågår: En superstat med militära muskler skapas nu med stormsteg.

Det är genom EU:s egen så kallade krishanteringsförmåga som EU:s militarisering tar stormsteg framåt. När EU väl har egna styrkor, en solidaritetsklausul fastslagen i en författning, nya sätt för länderna att snabbt fatta beslut om deltagande i en militär operation och gemensamma gränskontroller, vapenbyrå och utrikespolitik går det inte längre att hävda annat än att EU är en militär allians. Med andra ord: Ett svenskt deltagande i EU:s krishantering är ett steg bort från den svenska alliansfriheten. Detta borde sägas tydligt av dem som nu för denna politik, i stället

för att fortsätta dubbelmoralen och hävda att det inte är någon militär allians som vi ska vara med i och att vi själva bestämmer vid sidan om. Så enkelt är det inte.

Den svenska militära alliansfriheten naggas givetvis mer och mer i kanten. Det borde man vara tydlig med i ärlighetens namn. Sedan kan man, precis som jag, komma till en annan slutsats och säga att man inte tycker att den utvecklingen är bra, medan några kan komma till slutsatsen att det är en bra utveckling. Men var ärliga i den debatten!

Samtidigt har också försvarsministern i en intervju den 27 november i DN uttalat om insatsstyrkorna att Sverige ska kunna sända stridande förband långt i väg, och det ska kunna ske utan FN-mandat.

Jag hade hoppats att utskottsbetänkandet klart och tydligt skulle klargöra att det krävs ett entydigt mandat från FN:s säkerhetsråd. Men det har inte skett. Jag tycker fortfarande att man slirar alltför mycket när det gäller om det verkligen behövs ett entydigt och klart FN-mandat eller inte. Nu sägs det att det ska vara enligt FN-stadgans principer. Det har en helt annan innebörd i andra EU-länder än den som har diskuterats i debatten här i dag.

Fru talman! Egentligen skulle jag yrka bifall till hemställan i min motion, men jag vet ju hur besvärligt det blir här i kammaren då. Därför vill jag bara instämma i Vänsterns reservationer som ligger i linje med hemställanspunkterna i den motion som vi har skickat in.

Anf. 52 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Fru talman! Det här en riksdagskollega och dessutom, vad jag förstår, en ledamot i Miljöpartiets partistyrelse. Jag vill passa på att ställa en fråga. Om jag uppfattar anförandet rätt är Ulf Holm emot att vi utvecklar en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik i EU. Därmed motsätter man sig också säkerhetsstrategin och krishanteringsförmågan och tycker inte att Sverige ska bistå i snabbinsatsstyrkorna. Är det rätt uppfattat?

Anf. 53 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt, och det är Miljöpartiets politik sedan väldigt länge, att vi satsar mer resurser på internationella fredsinsatser. Den politiken ligger fast. Det jag däremot vänder mig emot är den naivitet som finns. De insatsstyrkor som nu byggs upp ingår faktiskt i den militära strategin i EU. Man vill militarisera EU, och den åsikten delar inte jag. Det är den skillnaden som finns. Jag har absolut ingenting emot den omdaning av det svenska militära försvaret som vi ska fatta beslut om i dag. Vi måste ha mer resurser till internationella fredsinsatser med svenska militära medel.

Jag tycker också att man måste vara mycket tydligare när det gäller FN-mandat och så vidare. Jag hade hoppats att utskottstexterna skulle vara lite tydligare än vad de faktiskt är.

Anf. 54 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik:

Fru talman! Då förstår jag att Ulf Holm också är emot snabbinsatsstyrkorna inom EU. Det är rätt rimligt av någon som vill lämna den europeiska unionen.

Tydligare än så här kan väl inte sönderfallet i regeringsunderlaget konstateras. Ett hycklade miljöparti intar två ståndpunkter. Partistyrelse-

ledamoten har en uppfattning och en duktig debattör tidigare i dag har en helt annan, totalt avvikande uppfattning. Sönderfallet i Vänstern behöver vi inte orda så mycket om. Det visar på vilka otroligt vacklande grunder det säkerhetspolitiska läget i Sverige nu vilar.

Anf. 55 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Sönderfallet är väl större inom den borgerliga alliansen än inom majoriteten här i riksdagen i dag.

Jag önskar tydlighet när det gäller vad man ska fatta beslut om. Det här handlar om en kompromiss där jag anser att vi borde ha förhandlat mer med regeringen om texterna om EU. Det finns till exempel ingen anledning att framhäva solidaritetsklausulen som finns i EU-konstitutionen. Riksdagen har fortfarande inte fattat beslut om den. Varför ska vi skriva under en sådan solidaritetsklausul nu? Det finns absolut ingen anledning till det. Det borde ha varit föremål för en vidare diskussion.

Jag är fullt övertygad om att det går att komma överens om en rimlig säkerhetspolitisk analys, till exempel att vi framhäver den civila fredskåren, som Lasse Ångström redogjorde för tidigare. Det finns många bra saker i detta. Genderperspektivet framhävs, och där har vi och Socialdemokraterna en gemensam syn. Detta måste vi lyfta fram tydligare än vad vi har gjort hittills.

Jag vänder mig mot de otydliga skrivningarna om EU:s militarisering. Jag tycker faktiskt att man borde vara tydligare med att det är dit Socialdemokraterna vill gå. Jag har en annan åsikt där.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

9 § Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvaret samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2004/05:FöU4

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 (prop. 2004/05:5 delvis, prop. 2004/05:43 och framst. 2003/04:RRS9)

försvarsutskottets betänkande 2004/05:FöU1

Försvaret samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005 (prop. 2004/05:1 delvis).

Anf. 56 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! I dag ska vi debattera det svenska försvarets framtid. Dagens debatt kommer bland annat att handla om Försvarets maktens grundorganisation och EU:s snabbinsatsförmåga men också om till exempel försvarets ekonomi, bara för att nämna några delar.

Vissa delar av det som vi i dag kommer att diskutera ville vår regering inte att vi skulle diskutera och debattera i kammaren. Jag ser den debatt som vi har i dag som en framgång för flera av riksdagens partier. Regeringen ville som sagt inte att beslut som berör tusentals anställda runt om i Sverige och som berör många orter på ett mycket dramatiskt

sätt skulle fattas här i kammaren. Hade vi inte vunnit den omgång som var för en dryg månad sedan är sannolikheten stor för att regeringen under morgondagens regeringssammanträde hade avgjort frågan bakom den stängda dörren utan demokratisk diskussion och utan belysning av det material som finns.

Jag med flera ansåg att detta inte är det sätt som vi ska fatta beslut på när det gäller det svenska försvarets grundorganisations framtid. Det hade varit ett beslutsfattande ej värdigt Sverige.

Fru talman! Låt mig gå över till själva hanteringen av Försvarsmaktens grundorganisation i det här skedet. Jag tycker att hanteringen av Försvarsmaktens grundorganisation har varit minst sagt bedrövlig. Den respektlöshet som regeringen visat de ca 5 000 personer inom Försvarsmakten som drabbas direkt av det kommande beslutet är häpnadsväckande. Att fatta ett beslut som påverkar så många människor på de grunder som finns är i mitt tycke ej acceptabelt.

Vad är det då som inte är acceptabelt? För mig är det en självklarhet att man kommunicerar förslag med berörda parter. Man remissbehandlar ett material. Det är inte gjort i det här fallet. Det finns hävdade brister i underlaget. Jag vill inte påstå att det är på det sättet, men till mig och alla andra som sysslar med de här frågorna kommer ständiga påståenden om att så är fallet. Detta hade med lätthet kunnat undvikas om förslaget hade genomgått en normal behandling.

Många har därtill frågat efter alternativa lösningar och förslag. Även de lyser med sin frånvaro, som alla väl känner till.

Nu vet vi inte hur det här kommer att sluta. Ska vi i dag fatta ett beslut som vi kanske inom närtid här till måste ändra på är det ju än mer häpnadsväckande. Det har under sen tid uppträtt ett antal ytterligare frågeställningar på arenan. Vad händer till exempel med de anmälningar som nu ligger hos KU, Ekonomistyrningsverket och allt vad det är? Vilka följder får de?

Förra helgen kunde vi i medierna läsa om nya sparkrav på det svenska försvaret från regeringens sida. Och enligt information har vår överbefälhavare fått i uppdrag att fundera över grundorganisationen ytterligare en gång och utreda – jag citerar ur medierna – ”förändringar i ambitionsnivåer, eller avveckling av förmåga, delförmåga, hela förbandstyper eller system”. Vilka konsekvenser kommer det att få för orter, för människor och för anställda inom vår försvarsmakt?

Det enda jag kan svara på detta är att den oro som finns hos de anställda och deras familjer, den oro som finns hos människor i de anställdas och deras familjers omgivning på berörda orter ökar.

Mot den bakgrunden skulle jag vilja fråga: Kan företrädarna för majoriteten i försvarsutskottet med handen på hjärtat ställa sig upp här i kammaren och inför svenska folket, inför de anställda och deras familjer garantera att de anställda kan utföra de uppgifter som vi kräver av det svenska försvaret i och med att den delen inte är ifrågasatt i dagens förslag? Kan ni när det gäller de uppgifter som vi kräver att vi ska ikläda oss gentemot världssamfundet garantera att ni har gjort rätt avvägningar, vänt på varje sten, tagit alla parametrar i beaktande när ni i en hast skrev ihop det förslag som nu ligger på riksdagens bord?

Vi har i dag i den här kammaren möjlighet att avslå det förslag som föreligger. Jag är medveten om att ett avslag skulle medföra att männi-

skor skulle oroas kanske än mer. Men jag är beredd att ta detta. Trots den ökade oro som kan drabba människor är jag alltså beredd att ta ett avslag och hoppas på ett sådant.

Ett avslag och framläggande av ett nytt förslag, helst med en annan ekonomisk ram än den som finns i det nuvarande, skulle ge möjlighet till en ordentlig granskning och verifiering av det underlag som ligger till grund för dagens beslut. Det skulle ge underlag för ett bättre beslut.

Det har säkert framgått av mitt anförande så här långt att jag känner mig glad över att riksdagen får besluta om Försvarsmaktens grundorganisation. Men jag känner också besvikelse i dag.

Jag känner besvikelse över att vi inte fick det försvarsbeslut som jag och mina kolleger i borgerligheten hade önskat för vårt land. Jag känner besvikelse över att regeringen inte ville ha den breda blocköverskridande uppgörelse som vi var beredda att sluta. I stället för att få den breda blocköverskridande uppgörelsen med traditionellt demokratiska partier har alltså regeringen valt att stödja sig på lika traditionellt försvarsfientliga krafter på den vänstra flygeln i svensk politik.

Många människor jag har träffat under mina numera otaliga besök i snart sagt alla delar av landet har ifrågasatt detta. Människorna ute i landet har insett vikten och betydelsen av att vi har ett brett beslut om vårt svenska försvar, inte minst därför att det skulle stärka Sveriges internationella anseende. Men så blir det inte i dag, tyvärr.

Jag är också övertygad om att en bred överenskommelse över blockgränserna med oss borgerliga partier hade gett en större trygghet för de anställda och deras familjer, därtill en större trygghet för orter som hyser den här verksamheten. Jag frågar regeringen: Varför ville man inte ge människor den tryggheten?

I stället valde regeringen att vända sig till Vänsterpartiet och Miljöpartiet. När samarbetet mellan dessa tre partier inleddes var försvars- och EU-frågorna de områden som undantogs från allt samarbete. Men det har tydligen regeringen glömt bort.

Samtidigt som det bekymrar mig vill jag faktiskt i detta anförande gratulera Miljöpartiet till att man nu tydligen har kommit till insikt om att samarbete inom EU är till fördel också för Sverige. Steget måste ha varit långt från att vilja gå ut ur EU till att omhulda och värna samarbetet genom att gå med i uppbyggandet av EU:s snabbinsatsförmåga. Det blir ju nu en av Försvarsmaktens två huvuduppgifter. Sverige ska som bekant vara med och bygga upp den här förmågan.

Lars Ångström! Jag vill upprepa min fråga från den förra debatten. Ska jag tolka ditt tillstyrkande av förslaget i det här betänkandet som att Miljöpartiet har ändrat sig, att ni numera är för ett säkerhetspolitiskt samarbete inom ramen för EU? I så fall gratulerar jag er till ett mycket klokt och moget beslut.

Fru talman! Ett av de viktigaste uppdragen för Försvarsmakten är de internationella insatserna. I dag har Sverige knappt 700 personer i utlandstjänst – 700 personer. Det är långt färre än vi borde ha.

Vi har en gång varit duktiga från svensk sida. Under långa perioder har svenska styrkor arbetat för att förebygga väpnade konflikter, stoppat pågående krig och hindrat dess följdverkningar. Dessa insatser är ofta direkt avgörande för om humanitära organisationer ska kunna gå in i ett område och där bedriva sin verksamhet.

Med den långa tradition Sverige har av internationellt arbete för fred och säkerhet får dessa siffror mig i dag att faktiskt skämmas. Vi borde redan i dag ha större ambitioner än vi har. Jag tycker att vi ska vara störst i varje fall bland de nordiska länderna.

Vi inom den borgerliga alliansen för Sverige är överens om att Sverige bör öka sitt internationella engagemang. Vår målsättning är att svenskt försvar på sikt måste klara av att samtidigt leda och delta i två långvarigt pågående insatser av bataljonsstorlek och samtidigt med mindre enheter delta på ytterligare några platser. För att detta ska kunna förverkligas måste vi få fler värnpliktiga intresserade av att göra internationell tjänst. Den ekonomiska ram som regeringen har enats med Miljöpartiet och Vänsterpartiet om ser inte jag ge utrymme för det som vi tycker att vi ska medverka till. Den ger inte utrymme för att bevara fred och säkerhet i den omfattning som är nödvändig.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis yrka bifall till reservation nr 9.

Anf. 57 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Tack för det. Fru talmannen lovade mig att anförandet får ta den tid det tar.

Ni som lyssnar där hemma, här uppe, här nere, ska veta att den här debatten kommer att handla om svensk säkerhet och den svenska försvarspolitiken framgent. Men jag kommer också att beskriva sveket från regeringens sida mot det svenska folket när det gäller varför man inte på allvar försökte bredda frågan till att även omfatta den borgerliga alliansen. Jag kommer också att beskriva att beslutet redan har havererat. Det väntar nya beslut redan efter årsskiftet som kommer att påverka både insatsorganisation och grundorganisation. Därför begär Allians för Sverige ett nytt underlag av regeringen som baseras på vår gemensamma försvarspolitik, inriktning, ekonomi och organisation. Jag yrkar därmed bifall till reservation nr 1 Försvarspolitisk inriktning 2005–2007 och avslag på propositionen.

Åhörare! Hur kunde det här gå så illa? Hur lyckas man som regering skapa detta kaos inom försvarspolitikens område? Det är ett område där staten ska stå stark och där bara staten kan sköta det hela. Det är ett kärnområde som inte får misskötas.

Det som har utspelats under hela hösten för ens tankar till något annat än till diskussion och beslut om det militära försvar Sverige behöver inför framtiden, det vill säga en seriös, långsiktig, stabil försvarspolitik på säker parlamentarisk grund och grundad på säkerhetspolitisk analys, givetvis blocköverskridande.

I stället har svenska folket fått vara med om en såpopera som ställer Robinson, Farmen och allt vad de heter i strykclass. Vem som är Naken-Janne eller vem som är Big Brother-Linda vet jag inte, men det är alldeles klart att vänsterpakten sviktar. Det har visat sig under hela hösten och hela året.

Miljöpartiet, ett nedrustningsparti, har ivrigast av alla försvarat det som skett. Har det varit skarpa lägen i debatten är det Miljöpartiet som har försvarat försvarspropositionen mest av alla. Inte är det försvarsminister Leni Björklund.

Vänsterpartiet har en budgetöverenskommelse med regeringen. De vill ha mer till försvaret, fler förband och fler helikoptrar. Nu vill några i

Vänsterpartiet rösta med oss. På så vis kan de tänkas fälla förslaget, men då faller de också sitt eget budgetalternativ. Kaoset är fullständigt.

Det här är inte Oddset, det är inte vadslagning, utan det här är kasinovarianten på socialdemokratisk försvarspolitik jag beskriver. Det är Sveriges framtida försvarspolitik det handlar om. Det här agerandet från regeringen har gjort svensk försvarspolitik till åtlöje. Det är en bedrövlig soppa som beskriver en regeringsmakt i totalt förfall. Hur kan man annars förklara att landets regering lägger fram ett förslag om landets försvar utan att vara säker på stöd i en så viktig fråga? Var finns långsiktigheten och viljan till blocköverskridande lösningar? Inte är det hos regeringspartiet. Där handlar det om att försöka lotsa sin egen maktposition över anställda i försvaret, över förbandsövningar, över utbildning och utveckling. Det är inte försvarets utveckling och svensk säkerhet det har handlat om. Det har handlat om försvaret om den egna makten, regeringsinnehavet. Jag kan själv höra hur överbefälhavaren i Regeringskansliet, Göran Persson, viskar i försvarsministerns öra: Se till att de här 3 miljarderna jag lovade i januari blir överordnat allt annat. Då ska jag belöna försvarsministern.

Den här gången var det upplagt för en bättre situation. Under våren i samband med partiledardebatten meddelade Moderata samlingspartiet att man ställde sig till förfogande för en bred lösning av försvarsfrågan. Bakgrunden är känd, nämligen att hjälpa till med ett beslut som kräver mycket av den politiska nivån. Svårigheten har varit och är betydande: avveckla personal, lägga ned förband, men samtidigt utveckla det nya insatsförsvaret avseende personal och materiel.

Utöver detta har också under året slagits fast att Sverige ska utveckla en så kallad *battle group*, en snabbinsatsförmåga inom ramen för EU:s snabbinsatsförmåga. Förutsättningarna i försvarsbeslutet ändrades radikalt under våren och sommaren i och med detta. Ett besvärligt läge med en övergång från det gamla till det nya kräver bred politisk uppslutning. Ungefär så resonerade vi. Den bedömning vi moderater gjorde var inte unik. Den delades av hela borgerligheten. Den 1 juni deklarerade partiledarna enighet om just försvarsfrågan – Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern.

Man kan tycka i det här läget att det fanns utomordentligt goda förutsättningar för en så kallad pensionsuppgörelse: fem partier bestående av socialdemokrater och fyra borgerliga. Där fanns fyra partier beredda till en uppgörelse om försvarets framtid. Det gällde ominriktning från invasion till insats. Det gällde hur Försvarsmakten ska användas i händelse av storskalig terrorism. Det gällde också att skapa förutsättningar för en svensk *battle group*. Det gällde också att mot bakgrund av de nya uppgifterna införa en särskild anställningsform som möjliggör tidsbegränsad anställning av officerare, ungefär som i Norge. Det gällde också att skapa tydlighet i försvarets uppgift och säkra balansen mellan vad försvaret ska uträtta och tilldelade resurser.

Betänk också att de nya uppgifter som försvaret kommer att få innebär ökade risker för enskilda soldater och förband. Det är därför det är angeläget att det inte finns partipolitiska skillnader i försvarets förutsättningar och även i inriktningen. Det ska finnas en samsyn på vad som ska göras och hur det ska utföras i samband med internationell konflikthante-

ring. Vilket land vill skicka ut sina ungdomar på farliga missioner utan den allra bästa materiel, utbildning och så vidare?

Facit har vi i dag, det vill säga en regering som har totalt misslyckats med att åstadkomma en bred lösning som både svenska folket och anställda inom Försvarsmakten hade önskat. Det som är ett faktum i Norge, Danmark och Finland är en omöjlighet för försvarsminister Leni Björklund. Domen måste vara hård mot den eller dem som bär ansvaret för den rödgröna försvarsröra vi nu skådar. Vi i Allians för Sverige stod till förfogande för en överläggning där man hade mötts på halva vägen och resultatet hade blivit bättre än det vi ser i dag. För att åskådliggöra skillnaden som inte var alldeles oöverstiglig i mina ögon är det så att till exempel stödet från regeringen till vindkraft, inkluderande försöket med trängselskatter i Stockholm, kostar mer än om man hade gått alliansen till mötes i försvarsfrågan. Trängselskatter och vindkraftsstöd betydde mer än svensk säkerhet och svensk försvarspolitik. Det är absolut uppenbart att försvaret av Sverige väger lätt i jämförelsen för regeringen.

Det är också förnedrande att Vänsterpartiet och Miljöpartiets inflytande över regeringens budget har vägt tyngre än fyra borgerliga partiers intresse av en bred lösning av försvarsfrågan. Än märkligare blir beskrivningen då både betänkande och proposition pekar ut samarbete inom EU som vägledande för den framtida säkerhets- och försvarspolitik.

Mina vänner! Vare sig Miljöpartiet eller Vänsterpartiet kan inte med den bästa vilja i världen påstås vara speciellt entusiastiska inför ett fördjupat militärt samarbete inom ramen för Europasamarbetet. Det är till och med så – om man nu kommer i håg saker som de är – att de direkt vill ta Sverige ut ur det här samarbetet. Men regeringen, förblindad av lojalitet mot sin egen maktposition, väljer ändå i det här läget att samarbeta med just dessa partier för att ro hem sin försvarsproposition.

Den uppfattning som Persson tidigare har haft när det gäller Miljöpartiets och Vänsterpartiets eventuella regeringsdeltagande på grund av just deras bristande trovärdighet i Europapolitik och säkerhetspolitik gäller inte längre. I den delen har svensk socialdemokrati tagit ett tydligt steg åt vänster. Man kan därmed säga att Ohlyeffekten har drabbat det svenska försvaret. De partier som är emot att Sverige ska bidra med ökad förmåga inom ramen för regeringssamarbetet lyckades i budgetprocessen med vad de misslyckades med i Försvarsberedningen. Kommunisten och EU-motståndaren Ohly kunde genom budgetöverenskommelsen stänga dörren för ett brett försvarsbeslut. Regeringen Persson kan regera vidare med den vetorätt om budgeten man har gett Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Fru talman! Huvudmålsättningen med en försvarsfilosofi måste vara att trygga svensk säkerhet genom ett starkt beslutsamt insatsberett försvar med god förmåga att delta gemensamt med andra nationer i internationella insatser. Ett modernt svenskt försvar måste hålla hög kvalitet och formas efter de uppgifter som ska lösas. Utbildning, materiel, ledning och samövning måste hålla högsta klass. Det ska vara balans i uppgift och resurs.

Det är nästan en paradox som det är i dag. Samtidigt som vår del av världen har blivit fredligare används det svenska försvaret alltmer för att lösa svåra och militära uppgifter. Vi har nu ett försvar som ska användas aktivt i insatser och inte, som tidigare, ett försvar som inväntade fienden, om den vågade, innan man slog tillbaka. Det kalla kriget ställde sina krav

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

på försvarsresurser som Sverige behövde, men den tiden är förbi. Det är också så att fler har dött i klassiska militära konflikter i Europa efter kalla krigets slut än under denna terrorbalans. Kuwait, Bosnien, Afghanistan, Irak är alla exempel på klassiska militära konflikter. Här är det militära vapen som har hotat stabilitet, fred och människors liv.

Jag menar också att de nya hot som presenteras som något nytt och som ska ersätta gamla hot snarare kan betecknas som katalysatorer som sprider konflikter och ökar risken för nya militära konflikter. Kriget i Irak och i Afghanistan skulle knappast ha kommit till stånd om inte just en terrorhandling tvingat fram militärt våld. Ambitionen att byta försvarsmakt är både nödvändig och riktig. Det finns ingen väg tillbaka till det mobiliserande massförsvaret med rötter från Napoleontiden. Samtidigt kan inte den planlösa nedrustningen av det svenska försvaret tillåtas fortsätta.

I både proposition och betänkande pekas det på det osannolika med ett militärt angrepp på Sverige, men det sägs samtidigt att incidenter inte kan uteslutas samt att det inte är säkert för Sverige för all framtid. Det är just det senare som borde vara dimensionerande för försvarssatsningarna. Det handlar om att utrusta sig för det otänkbara, det som sannolikt inte kommer att hända. Det är just det som försvarspolitikerna är till för. Det brinner inte i ens eget hem varje år, men lika säkert väljer vi varje år att avsätta en slant till brandförsäkringen – ifall just det osannolika skulle hända.

Fru talman! Det vi nu bevittnar är en försvarsmakt som tvingas till panikinbromsningar hela tiden. Det är inbromsningar som beror på ständiga förändringar i planeringsförutsättningarna. Försvarsekonomi har blivit ett rörligt mål, vilket i praktiken innebär att det försvarsbeslut som vi ska ta i dag redan har havererat. Ett litet försvar kommer att bli ännu mindre efter årsskiftet då regeringens nya planeringsanvisningar innebär nya neddragningar i både krigsorganisation och utbildningsförband. Värnpliktiga som står i startgroparna för inryckning kommer att meddelas att de inte behövs. Kommer ubåtsvapnet att vara kvar? Kommer amfibieförbanden att vara kvar? Vilken flygflottilj är det som kommer att offras? Pengar som fanns i februari fanns inte i september. Pengar som fanns i september finns inte längre i december. Regeringen har fullständigt tappat kontrollen över försvarspolitikerna.

Det underlag som ÖB presenterade i februari grundades på vissa givna förutsättningar. Dessa förutsättningar ändrades i budgetöverenskommelsen med nedrustningspartierna – en snabbare inbromsning mot minus 3-alternativet.

Min fråga till ministern är varför regeringen kommer till riksdagen med ett förslag som redan är överspelat. Vidare tillkommer kostnader för deltagande i EU:s snabbinsatsstyrka. Tillsammans innebär det ett ökat krav på besparingar med 4,2 miljarder under treårsperioden.

Försvarspropositionen innehåller fler målsättningar än den angivna ekonomin räcker till. Vidare får Försvarsmakten inte använda sitt fulla anslag. Det kallas utgiftsbegränsningar. Konsekvensen blir att beställd materiel måste levereras senare med räntekostnader som följd. Under 2004 har det lagts begränsningar på 2 ½ miljard. Det innebär att Försvarsmakten tvingas till motsvarande tvångssparande i närtid. Vidare har

det anslagssparande som en myndighet har möjlighet att göra – man för då över pengarna från ett år till ett annat – också dragits in.

Bilden visar en myndighet i ständigt omplaneringstillstånd. Försvaret har blivit en budgetregulator som regeringen med öppna ögon har medverkat till. Så här får det inte gå till. Givna förutsättningar kan inte när det gäller en verksamhet som försvaret hela tiden förändras. Den här situationen har fått konsekvenser för såväl personalförsörjningen som grundorganisationen. Det som var möjligt i februari, personalreduceringar utan uppsägning, blev ohållbart i september. ÖB tvingades säga upp personal på grund av arbetsbrist. Det här innebär att inga nyanställningar är möjliga. Och först in, först ut gäller. Under de kommande tre åren kommer Sverige att förlora just de officerare som behövs för försvarets huvuduppgift, internationell insats.

Det är helt omöjligt att förstå hur Sverige ska kunna lösa sina internationella åtaganden med en politik som sparkar den personal som ska lösa uppgiften. Regeringens enda recept på det hela är att noga följa processen. Men, fru minister, det här ekipaget håller på att köra i diket. Vad tänker ministern göra åt den här personal-låt-gå-politiken som propositionen ger uttryck för? I proposition och betänkande andas inte en rad om möjligheten till tidsbegränsade anställningar för officerare.

Fru talman! Jag ska säga några ord om grundorganisationen. Som bekant yrkar vi avslag även på det här förslaget. Inriktning, ekonomi och organisation hänger ihop. Men många frågor kring den omfattande flyttkarusell vi nu ser i förslaget har lämnats obesvarade. I slutändan handlar det hela om den försvarseffekt vi får ut av våra satsade miljarder. Vi har dubbelt så höga försvarsanslag som Finland och hälften så många soldater i internationell tjänst. Är det då acceptabelt att inte välja det billigaste alternativet till det förslag som ligger? Vad anser ministern?

Till sist nåddes vi alla av beskedet att apspelet den här gången är över. Dörrmattan Vänsterpartiet har lagt sig än en gång, och farsen har fått ett slut. Vi vet att Arvidsjaur får någonting, om det är en typ av militär verksamhet eller vad det nu är fråga om. Telegrammen har sagt det. Jag tycker att det här är beviset på att regeringen Persson och den här vänsterpakten – Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna – i den här delen inte passar för att bedriva svensk försvarspolitik.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lena Adelsohn Liljeroth, Beatrice Ask, Gunilla Carlsson i Tyresö, Karin Enström, Rolf Gunnarsson, Björn Hamilton, Anders G Högmark, Jeppe Johnsson, Marietta de Pourbaix-Lundin, Carl-Axel Roslund, Jan-Evert Rådström och Cecilia Widegren (alla m).

Anf. 58 ALLAN WIDMAN (fp):

Fru talman! Det borde inte vara någon överraskning att partier som ingår i underlaget för regeringen på vissa samarbetsområden också begär inflytande. Det är nu uppenbarligen helt klart att Vänsterpartiet och Socialdemokraterna beslutat att ingå en överenskommelse om försvarspolitik. Vad jag förstår hålls det presskonferens här bakom draperiet.

Om det här förslaget går ut på att lägga ytterligare förband i knät på Försvarmakten utan att man samtidigt ska betala för detta kommer

Folkpartiet liberalerna att kraftfullt motsätta sig förslaget. Men jag hoppas att det inte är innebörden.

Det är sorgligt att ett så bra förband som K 4 i Arvidsjaur delvis räddas av fel skäl. Om man i ett avgörande ögonblick hade kommit och sagt att Arvidsjaur behövs för att vi ska nå våra målsättningar när det gäller internationella ambitioner och för att vi ska kunna fortsätta att producera billiga och bra förband, hade det varit ett förslag som burit respekt med sig. Men jag är tveksam till om officerarna på K 4 och soldaterna där vill bli räddade av regionalpolitiska skäl.

Fru talman! Tillståndet i Försvarsmakten 2004 är ett resultat av ett mångårigt ointresse från statsmakterna. Ända till den dag som i dag är har man ansett att det har varit ett egenvärde i att Sverige utbildar så många värnpliktiga som möjligt. Man har aldrig tittat på behoven, utan man har eldat för kråkorna. Och man har hållit sig längre än vad man hade behövt med en större apparat för utbildningen än som var nödvändigt.

När politiker har köpt in materiel till den svenska Försvarsmakten har vi ofta köpt sådant som den svenska försvarsindustrin velat leverera. Vi har inte köpt det som Försvarsmakten har behövt. När det gäller grundorganisationen, våra fredstida förband, har det alltid varit en diskussion om regional- och arbetsmarknadspolitik och aldrig en diskussion om var någonsans vi får störst effekt av de pengar som satsas i försvaret.

De här utgångspunkterna tillsammans med det faktum att vi bara fattar beslut om försvaret vart tredje år och däremellan i princip har tankeförbud har gjort att vi är där vi är. Den här treårigheten som jag hoppas snart kommer att tillhöra historien har lett till en försvarspolitisk ketchupeffekt. Först har det inte hänt någonting, sedan har det inte heller hänt någonting och sedan, fru talman, har det blivit kladd av alltihop.

Försvarsbeslutet 2004 är inget undantag. Ketchupeffekten finns med. En tredjedel av Sveriges förband läggs ned, och nästan lika många förband flyttas nu runt i geografien. I arbetsbristens kölvatten slår turordningen blint mot unga officerare, mot kvinnliga officerare och mot de specialister som finns i Försvarsmakten.

Regeringen ger nya utredningsuppdrag angående frågor som rimligen skulle ha besvarats för länge sedan. Regeringen Persson kommer snart att bli varse att uppgifterna för Försvarsmakten, de ekonomiska ramarna och det nedärvda tillståndet i myndigheten är oförenliga komponenter. Redan vecka 8, som Ola Sundell var inne på, kommer ett helt nytt spelupplägg att ske i förberedelserna för år 2006.

Jag vet inte om det var det som Leni Björklund avsåg när hon i helgen pratade om att det kanske skulle komma att bli en annan inriktning på försvarspolitiken än den som riksdagen ska besluta om i dag. Det vore trevligt med ett förtydligande.

I helgen kom också från Leni Björklunds pressekreterare Paula Burrau uppgifter om att regeringen i särskild ordning skulle bidra till finansieringen av snabbinsatsförmågan, de så kallade *battle groups*. På den punkten är man mycket intresserad, tror jag, från alla partiernas sida. Stämmer det att regeringen utöver de ekonomiska ramarna som nu läggs fram kommer att ge ytterligare 1 miljard kronor så att Försvarsmakten klarar det svenska deltagande i *battle groups*? Om man gör detta, varifrån kommer de pengarna? Vidare vore det skönt att få besked från Mil-

jöpartiet och Vänsterpartiet som ju ingår i en budgetöverenskommelse med regeringen om de också har accepterat den extra miljarden till Försvarsmakten.

Man kan tycka att det är lite tråkigt att nyheten, om det nu är en nyhet, når oss först i dag. Om det hade funnits 1 miljard till i försvarets budget den kommande försvarsbeslutsperioden hade kanske underlaget för det beslut som kanske fattas i dag kommit att bli mycket större, i vart fall mycket mer pålitligt.

Fru talman! Jag gladdde mig mycket åt att se Håkan Juholt i kammaren tidigare i dag. Han är fortfarande kvar – under förflyttning. Han har gjort en liknelse mellan Försvarsmakten och Tove Janssons mumintroll. Jag tror också att Håkan Juholt var en av inspiratörerna när Försvarsberedningen i juni månad sade: Nu måste vi ta itu med försvarsbyråkratin. Han pekade bland annat ut ett möjligt sparbetning på de totalförsvarsgemensamma myndigheterna på 1,5 miljarder. Det förslaget har regeringen ställt sig bakom i propositionen.

När det gäller de totalförsvarsgemensamma myndigheterna hör det till saken att de är monopolleverantörer till Försvarsmakten. Det innebär att så länge som till exempel Försvarets materielverk levererar en enda mutter till det svenska försvaret kan man ta ut sin samlade kostnadsmassa på Försvarsmakten. Det innebär att Försvarsmakten inte kommer åt de kostnader som man har för de totalförsvarsgemensamma myndigheterna.

Jag trodde i min enfäld att regeringen skulle gå in och agera som ägare till de olika verksamheterna och säga: Försvaret kommer att minska i omfattning. Då är det också rimligt att ni minskar i omfattning. Det var ju också en viktig utgångspunkt, tror jag, för de partier som i Försvarsberedningen ställde sig bakom förslaget till ekonomisk ram.

Nu blev det emellertid inga beslut. I stället har regeringen tillsatt en ny utredning som ska se över möjligheterna att spara på försvarsbyråkratin. Förslag från den utredningen väntas först i november nästa år. Av det kan man dra slutsatsen att några besparingar på byråkratin kommer det i vart fall inte att bli före år 2007.

Fru talman! Bara på Pliktverket, FOI, Försvarshögskolan, Materielverket och Fortifikationsverket jobbar i dag 5 000 personer. Det är oacceptabelt att när Försvarsmakten bokstavligt talat är nere för räkning drabbas inga av dessa verksamheter av några besparingar under 2005. Tvärtom förstärker man deras budgetar, åtminstone nominellt.

I morgondagens försvarsmakt kommer det årligen att produceras 8 000–9 000 soldater. Dessa 8 000–9 000 soldater kommer att administreras av 20 000 anställda.

Fru talman! I det svenska försvaret är det uppenbart att pennan har blivit mäktigare än svärdet. Snacka om mumintroll, Håkan Juholt!

Försvarsmaktens roll vid terrorbekämpning är en fråga som varit uppe i den politiska debatten mer eller mindre konstant de senaste åren. Jag vill redan nu yrka bifall till alliansens yrkande nr 3.

Bakgrunden är att polisen i dag inte har några möjligheter att möta storskaliga terroristattacker om de kommer över sjön eller genom lufthaven. Om Sverige ska ha någon beredskap handlar det om att utnyttja Försvarsmaktens resurser. Frågan aktualiserades naturligtvis efter terrorattentaten 2001.

Johan Munck, regeringsrådet, fick i uppdrag att utreda. Hans utredning var klar för snart två år sedan. Sedan dess har ingenting hänt.

Även på denna punkt handlar det nu om en ny utredning. I den utredningen ska man på nytt titta på om det över huvud taget finns ett behov av att Försvarsmakten ställer upp och hjälper till om olyckan skulle vara framme i Sverige.

Jag noterade att Urban Ahlin tidigare i dag sade att det är en tidsfråga innan också Sverige drabbas av terroristattacker. Låt oss hoppas, fru talman, att det i varje fall dröjer så länge att regeringen hinner fram med förslagen.

Försvarsberedningen ansåg att ett beslut skulle kunna fattas under 2005. På grund av den pågående utredningen vet vi att detta inte kommer att hinnas med. Det är en paradox att vi har en regering som fortfarande minns Ådalen 1931, men redan har glömt den 11 september 2001.

Folkpartiet har också varit kritiskt mot den grupp som utredde försvarets grundorganisation AG GRO. Vi hade en fråga när AG GRO hade hearing på riksdagen för tre veckor sedan, i vilken mån regional- och arbetsmarknadspolitiken hade inverkat på arbetsgruppens förslag. Genom den historiska överenskommelse som Vänsterpartiet träffat med regeringen om försvaret har vi i dag också fått svar på den frågan. Ja, nu driver Sverige regional arbetsmarknadspolitik över försvarsanslaget.

Vi har också varit kritiska mot det sätt på vilket man organiserade arbetsgruppen. När man i en och samma grupp sätter representanter både för den politiska nivån – Regeringskansliet – och för myndighetsnivån – Försvarsmakten – blir det svårt för den här församlingen att i efterhand, om något skulle gå fel, fördela ansvaret mellan myndighet och regering. Detta är illa.

Fru talman! Varför fick aldrig Försvarsmakten yttra sig över arbetsgruppens förslag? Var det någon myndighet i det här landet som var berörd av förslaget så var det Försvarsmakten. Till följd av att de förvägrades möjlighet att yttra sig får Sveriges folkvalda aldrig ta del av vilket som var det försvarsbästa förslaget till grundorganisation.

GRO-kapitlet är inkonsekvent i sin argumentation, och det har många andra uppenbara brister. Den största bristen är att man flyttar runt lika många förband som man lägger ned. Regeringen säger att den grundorganisation som vi nu intar är långsiktigt hållbar. Det är skrattretande.

Vid förra försvarsbeslutet samlades artilleriet i Kristinehamn. Nu, bara ett par år senare, flyttar detta artilleri – det som blir kvar av det – från Kristinehamn till Boden. Bara för några veckor sedan avslutades de sista investeringarna på garnisonen i Östersund. Det är investeringar som var en följd av försvarsbeslutet 2001. Innan de är färdiga läggs förslaget om att garnisonen ska försvinna. Långsiktigt hållbart – jo, jag tackar!

Försvarsbeslutet 2004 skulle markera den definitiva övergången från ett invasionsförsvar till ett flexibelt och användbart insatsförsvar som skulle kunna användas inom och utom landet. Jag kan konstatera att den ambitionen inte kommer att uppnås.

Fru talman! Vi får inget nytt försvar förrän landet får en ny regering.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Marita Aronson, Hans Backman, Heli Berg, Anne-Marie Ekström, Lennart Kollmats, Tobias

Anf. 59 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Den 22 september 2004 är ett smått historiskt datum. Då avbröt den socialdemokratiska regeringen samtalen med den samlade borgerligheten om en bred överenskommelse för Sveriges framtida försvar. Försöken att så split i Allians för Sverige hade helt misslyckats. Regeringen vände sig i stället till sina samarbetspartier som alltid hållits på behörigt avstånd från alla former av säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete. Men redan i budgetpropositionen visade Göran Persson och kompani att inget är heligare än makten.

Nu avgörs alltså det svenska försvarets framtid av en vänsterkartell, bestående av ett regeringsparti, där maktbegäret är starkare än alla andra lidelser, och två försvarsfientliga samarbetspartier som vill spara på försvaret så snabbt som möjligt – kosta vad det kosta vill. Det är helt unikt, men mycket olyckligt.

Fru talman! Vänsterkartellens försvarsbeslut är redan underfinansierat och bäddar för nya svarta hål och panikbesparingar i verksamheten. Enligt uppgifter i medierna har regeringen dessutom, i hemlighet, redan begärt att Försvarsmakten ska hitta ännu fler besparingar. Jag frågar mig därför: Vad är det vi egentligen debatterar här i dag? Vilka förutsättningar gäller egentligen för det här försvarsbeslutet? Kommer beslutet att vara helt irrelevant om några månader?

Exakt vad som kommer att skäras ned återstår att se. Ett är dock säkert så länge vänsterkartellen får bestämma: Mer är att vänta av den varan.

Det här är ett svek mot samtliga anställda i Försvarsmakten och fullständigt förödande för den svenska Försvarsmaktens förmåga att fullfölja sina uppgifter. Den socialdemokratiska regeringens försvarspolitik präglas av betydande oskicklighet i stället för långsiktighet, och man har uppenbarligen helt tappat greppet om försvarspolitiken.

Fru talman! Låt mig ge ett exempel som visar på brist på långsiktighet och framåttänkande och på sårbarhet. Det handlar om försvarets stöd till det civila samhället.

Helikoptrarna ska, enligt regeringens förslag placeras i Malmen och Ronneby.

Nästa år ska riksdagen fatta beslut om nationell säkerhet och hur säkerheten för det civila samhället ska se ut i framtiden. Därför är det återigen obegripligt att man i dag föreslår avveckling av stora delar av helikopterverksamheten i landet. Nu ska de kvarblivande helikoptrarna koncentreras till Malmen och Ronneby med den övergripande motiveringen att Försvarsmakten inte ska syssla med civil säkerhet.

Samtidigt är faktiskt ett av ingångsvärderna i förslaget till försvarsbeslut att försvaret ska kunna stötta det civila samhället med militära resurser i krissituationer. Vänsterkartellens förslag går inte ihop. Enligt min mening borde de 50 kvarvarande helikoptrarna baseras ute i landet, och inte koncentreras till två ställen i landet, för att snabbt kunna ställa upp i krissituationer.

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

Fritt fall, härdsmälta och katastrof är kraftord som har använts för att beskriva försvarets situation och överskådliga framtid om det här försvarsbeslutet går igenom.

Att i besparingstider bestämma vilka förband som ska vara kvar och vilka som ska läggas ned är visserligen ingen enkel uppgift. Hur man än gör kan alla ändå inte bli nöjda. Men jag tror samtidigt att många av de anställda i Försvarmakten som kommer att mista sina arbeten kanske lättare hade kunnat acceptera sitt öde om det hade funnits en rimlig och kvalitativ analys av *varför* de ska mista sina jobb. Att de ska förlora jobben är inte svar nog.

Precis det här är budskapet från de anställda i Östersund, i Arvidsjaur, på helikopterskvadronen i Boden, i Kristinehamn, i Strängnäs och i Visby. Underlaget som regeringen har lagt fram är inte svar nog. Regeringens politik leder till att 5 000 försvarsanställda förlorar sina jobb.

Fru talman! Man brukar ibland säga att det enda som vi lär oss av historien är att vi inte lär oss av historien. Denna kliché är en perfekt sammanfattning av de senaste försvarsbesluten. Svaret på frågan om flygflottiljernas vara eller icke vara under det förra försvarsbeslutet ekar fortfarande i riksdagens korridorer. Det var kanske ett av riksdagens absolut sämsta beslut i modern tid.

I stället för att använda plattformar där investeringar redan gjorts, kommer försvarsbeslutet 2004 att bli starten för en likadan nedläggnings- och flyttkarusell som den som skedde efter försvarsbeslutet 2000.

Jag skulle vilja göra en kort återblick av vad som har hänt.

Inför det förra försvarsbeslutet investerades drygt 1 miljard kronor på F 10 i Ängelholm. Sedan lades flottiljen ned.

Nya investeringar fick göras på F 17 i Ronneby.

Flygskolan och helikopterflottiljen placerades på Malmen, trots att flygskolan enligt försvarsbeslutet 2000 placerades på någon av de fyra kvarvarande flygflottiljerna på F 21 i Luleå, på F 4 i Östersund, på F 7 i Såtenäs eller på F 17 i Ronneby. Nu ska flygskolans verksamhet flyttas till Uppsala, säkerligen med nya investeringsbehov som följd.

Dessutom ska de markoperativa helikoptrarna baseras på Malmen och de sjöoperativa i Ronneby. Detta innebär ett ytterligare investeringsbehov på i runda tal 500 miljoner kronor på Malmen och Ronneby, samtidigt som investeringar redan är gjorda i hangarer i Boden och som nu ska läggas ned. Man kastar investeringar i sjön.

I Sollefteå investerades det ungefär 500 miljoner kronor strax före det förra försvarsbeslutet. Och sedan ratade man det när garnisonen lades ned.

I Östersund har man gjort nyinvesteringar på närmare 500 miljoner kronor. För ungefär 14 dagar sedan invigdes nybyggda lokaler i Östersund. Till vilken nytta, eftersom garnisonen nu läggs ned?

Fru talman! Man kan bli förvirrad för mindre. När ska vi lära oss? Jag vill fråga försvarsministern: När ska vi lära oss? Skattebetalarna kan knappast dra någon annan slutsats än att det inte råder brist på pengar i Försvarmakten när man kan göra på det här viset. Men vem bär ansvaret för detta? Det är självklart ingen annan än regeringen och dess stödpartier.

Nu fäktar sig den rödgröna regeringsröran inom vänsterkartellen igenom ännu ett försvarsbeslut där man har gått baklänges in i framtiden,

sopandes ihop de spillror som man lämnade efter sig förra gången. Sveriges försvarspolitik måste formars och ledas av en regering som kan vända sig om, räta på ryggen och möta framtiden med ansiktet framåt. Sverige behöver en regering som värnar om det svenska försvaret, den regering som består lika lite av socialdemokrater som av vänster- och miljöpartister.

Fru talman! Vore det inte för att hela den här soppan är så oerhört allvarlig skulle jag drista mig till att kalla det här försvarsbeslutet för ett stort skämt. Ett lämpligare ord i sammanhanget är nog egentligen tragedi.

Det är en tragedi därför att Allians för Sverige delar regeringens huvudsakliga inställning i fråga om vad vi ska ha försvaret till.

Det är en tragedi därför att vi gång efter annan räckte fram handen till Socialdemokraterna och erbjöd oss att komma överens över blockgränsen. Men Socialdemokraterna ville inte.

Det är en tragedi därför att det drabbar tusentals anställda inom Försvarsmakten.

Det är en tragedi därför att försvarsfientliga Vänsterpartiet och Miljöpartiet har fått avgörande inflytande på svensk säkerhets- och försvarspolitik.

Det är en tragedi därför att Försvarsmakten även i framtiden kommer att styras av den oförenliga kombinationen av vänsterpolitiska särintressen och verkliga säkerhetspolitiska förändringar och krav.

Vi i Allians för Sverige var redan överens oss emellan och hade därmed gjort halva jobbet åt regeringen. Men det var uppenbarligen viktigare för oss än för regeringen att hålla regeringens eget löfte om att aldrig låta Vänsterpartiet och Miljöpartiet påverka försvarspolitiken. Nu får de mer än påverka. De avgör i praktiken försvarsbeslutet 2004. Det är verkligen en stor tragedi. För detta bär den socialdemokratiska regeringen ett oavvisligt ansvar. Av dessa och flera andra anledningar yrkar vi kristdemokrater, tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige, avslag på regeringens proposition och begär att regeringen ska komma igen med ett nytt förslag till grundorganisation byggt på ett korrekt underlag.

Att K 4 i Arvidsjaur nu delvis verkar räddas är egentligen bara ett erkännande av att beslutsunderlaget är bristfälligt.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis säga några ord om Försvarsmaktens personalförsörjningssystem.

Försvarets viktigaste resurs är dess personal. Och för att kunna fungera måste försvaret ha en officerskår som är lämpad för uppgiften. Det medför dels att fler officerare måste finnas på förbandsnivå och färre i högre funktioner, dels att nuvarande regelverk för personalförsörjningen måste förändras.

Med nuvarande regelverk är det omöjligt för Sverige att klara av internationella insatser och försvaret av det egna territoriet som är centrala delar för Sveriges framtida försvar.

Vänsterkartellen måste ha glömt – eller också vill man inte låtsas om den saken – att de internationella insatserna i allt väsentligt består främst av människor som måste anställas. Kartellen vill inte heller acceptera att anställningarna måste kunna göras i andra former än de som råder inom annan statlig förvaltning.

Överbefälhavaren har flera gånger gett uttryck för oro. Han har krävt och nästan bönat och bett om förändringar i lagstiftning och regler för att kunna hantera den mycket prekära personalsituationen inom Försvarsmakten. Men den socialdemokratiska regeringen har inte lyft ett finger för att undsätta honom.

Genom principen ”sist in, först ut” vid uppsägningar är det i första hand de som behövs i framtidens försvar som får lämna sina arbeten. Den här problematiken är dubbelt olycklig eftersom också kvinnorna i försvaret drabbas. Det i sin tur beror förstås på att merparten av de kvinnliga officerarna finns i den yngre skaran. Det är ett slags ödets tragiska ironi att åtskilliga unga kvinnor och män som nu går en krävande och givande utbildning genom vänsterkartellens försorg inte kommer att ha någon användning av den.

Försvarsmakten är inte en förvaltningsmyndighet vilken som helst, utan här måste vissa särdrag få råda. Det är inte ett steg mot en allmänt urholkad arbetsrätt att erkänna att en militär anställning inom Försvarsmakten som kan innebära utlandstjänstgöring är annorlunda till sin natur än en anställning inom till exempel sjukvården. Vänsterkartellens inställning i den här frågan består av motstridiga särintressen och förlamar Försvarsmaktens personalförsörjning.

Fru talman! Här måste en förändring till *nu* – egentligen helst i går!

Fru talman! Självfallet står jag bakom samtliga reservationer där Kristdemokraterna finns med. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till alliansens reservation 7 under punkt 14.

I detta anförande instämde Peter Althin, Dan Kihlström och Else-Marie Lindgren (alla kd).

Anf. 60 BERIT JÓHANNESSEN (v):

Fru talman! Försvarsbeslut handlar om personal, materiel och lokaler men framför allt om vad man ska ha försvaret till och inom vilka regler och villkor den här verksamheten ska agera.

Vänsterpartiets syn på det militära försvaret och dess uppgifter kan kort sägas vara att det handlar om att under militär alliansfrihet fortlöpande kunna anpassas till förändrade uppgifter och nya internationella förhållanden.

Vänsterpartiet är stark motståndare till och avvisar all utveckling mot en militarisering av EU som ska bli följden av den nya grundlagen. Liksom vi är mot ett svenskt medlemskap i Nato är vi mot att EU förvandlas till en militärallians.

Både för att anpassa försvaret till den ändrade hotbilden och för att lösgöra resurser till andra för Sveriges invånare viktiga områden vill vi förändra. Omstruktureringen har börjat – en utveckling som Vänsterpartiet ser positivt på och som både måste och kan fortsätta.

Jag tycker inte att det är upprörande att i en budget på över 40 miljarder dra ned med 3 miljarder under tre år. Men, som vi kunnat höra från denna talarstol, skulle detta vara så upprörande och förödande. Vi ser i stället mycket positivt på utvecklingen. Denna måste och kan alltså fortsätta.

Det är bra att det beslut som vi nu tar är ett inriktningsbeslut och att det kan följas upp årsvis. Det ger oss möjligheter att förändra, förbättra

och justera under tiden så att riksdagen har kontroll över utvecklingen när det gäller både innehåll och pengar.

Vår vision om Försvarsmakten är att den ska bygga på allmän könsneutral värnplikt. Den ska ha ett gott ledarskap och en god genuskunskap på alla nivåer. Den ska vara jämställd och ha ett gediget säkerhetstänkande och nolltolerans mot sexuella trakasserier. Den ska välkomna alla oavsett etnisk tillhörighet eller sexuell läggning. Man ska ge en god utbildning för såväl nationella som internationella insatser under ett tydligt FN-mandat. När det gäller internationell krishantering ska det vara självklart att inkludera och efterleva FN:s resolution 1325 om kvinnor i krishantering.

Det är denna vision om försvaret som vi arbetar efter och som genomsyrar våra motioner och förslag.

Fru talman! Det har varit en stor och livlig debatt i försvarsfrågan men tyvärr inte så mycket om inriktning och uppgifter utan mer om var de olika förbanden ska ligga. Det är synd, för det behövs en debatt om försvarets innehåll och inriktning och också om på vilka villkor Försvarsmakten ska agera.

Med en neddragning av försvarets verksamhet kopplad till en omstrukturering kommer antalet förband att minska. Det är ett stort trauma för dem som är anställda, både civila och militära. Det är också ett trauma för kommuner där militär verksamhet försvinner eller förändras. Därför är verklig och bra kompensation i arbetstillfällen och utvecklingsmöjligheter en mycket viktig del av försvarsbeslutet.

Jag har stor förståelse för de protester som inkommit. Kritik mot underlaget finns också i det här protesterandet. Som parti har också vi vänsterpartister varit mycket kritiska. Det finns stora brister. Vi är kritiska mot att många fakta och bedömningar inte funnits med och mot att man med vetskap om den kritik som kom förra gången inte tagit fram ett underlag med så mycket fakta som möjligt så att det går att känna sig trygg.

Men vi är också kritiska till den borgerliga motionen och reservationen. Där ger man sken av att faktiskt kunna rädda de förband som ska läggas ned. Runtom i landet står nu borgerliga försvarspolitiker och andra politiker och slår blå dunster i ögonen på människor och lovar att just deras ort kan räddas om förslaget avslås och regeringen får återkomma med ett nytt förslag.

När man talar om sin reservation och sin budget antyder man också att man kan förändra när det gäller Försvarsmaktens nedskärningar på personalsidan så att det kanske inte blir så mycket personal som omfattas av nedskärningarna eller avvecklingen. Man säger också att det ska gå att få mer av internationella insatser och fler förband. Det är som den gamla barnvisa som jag en gång i tiden lärde mig: "Om pappa ville ge jag en femöring, vet mamma" skulle det räcka till allt livets goda.

Fru talman! Vi är kritiska mot underlaget, och vi är kritiska mot den borgerliga reservationen. Men vi är också kritiska mot regeringen som faktiskt inte såg till att säkra en klar majoritet här innan man kom med sitt förslag till riksdagen.

Det som vi tagit fram i vår motion när det gäller grundorganisationen är Arvidsjaur som är en oerhört försvarsmaktsberoende ort. 8,3 % arbetar inom Försvarsmakten. Med anhöriga blir det 20 % som är direkt bero-

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

ende av Försvarsmakten. Den kriminalvårdsanläggning som föreslås komma tror vi inte mycket på.

Den jägarutbildning som bedrivs i Arvidsjaur är bra. 79 % av de värnpliktiga säger att de vill gå ut i internationell tjänst, och 60 % gör det också. I Afghanistan finns det nu fyra officerare från Arvidsjaur. Detta visar att den verksamhet man där har är bra och har stor betydelse.

Det måste finnas en lösning för Arvidsjaur, och det måste finnas en framtid för Arvidsjaur så att jägarutbildningen där kan behållas. Vi måste kunna se människor i ögonen och säga: Nej, vi klarade av det här.

Att kräva detta är inte att vara dörrmatta, som kan höras här, utan det är faktiskt fråga om vårt förslag i vår reservation och i vår motion och om att det ska kunna bli verklighet. Det är inte bra för oss i första hand utan framför allt för Arvidsjaur om vi ska kunna komma fram till en lösning som vi är överens om.

Olyckor sker. Det blir bränder i båtar, människor är i nöd, det är stora skogsbränder och så vidare, och många människoliv går till spillo om det inte finns räddningshelikoptrar. Det förslag som nu ligger på riksdagens bord innebär ju att helikopterverksamheten ska flyttas från de ställen där den i dag finns. Vi har föreslagit att man ska göra en utredning om räddningshelikoptrarna för att kunna ha den resursen på de ställen där den faktiskt behövs. Det är viktigt, det är viktigt för människor och för tryggheten.

Nu har jag uppfattat det så att Sjöfartsverket är intresserat av de här förslagen och har också fått ett uppdrag att utveckla det. Det är bra. Vi ska kunna säga att vi tar vårt ansvar. Vi har sett till att det finns räddningshelikoptrar där de behövs.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 10.

Fru talman! Grundprincipen för all verksamhet är att det är bättre att förebygga än att åtgärda när någonting redan har skett. Den här grundprincipen gäller naturligtvis också krishantering. Det långsiktiga målet med den civila förebyggande verksamheten är att kriser ska kunna lösas *innan* de har blivit militära kriser och *innan* människoliv har gått till spillo.

Men det måste finnas personal för det, och den måste vara övad och förberedd, och det måste finnas pengar när behovet uppkommer. Vänsterpartiet har i många år krävt att det ska skapas ett anslag och resurser för detta. För den militära krishantering är det självklart.

I propositionen säger regeringen att man ska initiera arbete för att utveckla de civila krishanteringsverksamheterna, och det är bra. I år i november föreslog Laila Freivalds i EU att man skulle ha civila snabbinsatsgrupper för den civila förebyggande verksamheten. Bra! Man ska utveckla detaljer för detta under första halvåret 2005. Jag har ställt frågor till Laila Freivalds i anledning härav. Hon kunde inte svara på frågan hur man ska kunna få resurser för att faktiskt få fram övning och sätta människor i beredskap för snabba insatser. De här människorna finns i dag inom polisen, inom rättsväsendet och inom offentlig förvaltning, och där flödar det inte av pengar, det vet vi alla.

Nu har utskottet inte tillstyrkt den motionen och det kravet, utan man avvaktar. Man säger att regeringen bör komma tillbaka. Jag tycker att det är synd att man inte var mer offensiv.

Alla internationella krisinsatser, både uttalade och i verkligheten, måste inkludera anda och förslag i FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor i krishantering. Den här frågan är det inte första gången ni hör mig prata om här. Vänsterpartiet har drivit den med emfas. Det handlar om att lyfta upp och synliggöra kvinnors behov innan, under och efter en konflikt och att ta till vara kvinnors kompetens och kunskap både inom den militära och inom den civila delen. Det måste också finnas tillräckligt med kvinnor i de krisinsatser som vi går ut med. Så länge det inte finns kvinnor på alla nivåer och i tillräcklig mängd blir inte insatserna trovärdiga eller långsiktiga.

Utskottet har uttalat sig mycket positivt till det som sker, och det är bra. Det pågår ett arbete, och flera steg har tagits. Men vi är från Vänsterpartiets sida inte nöjda förrän det är självklart att hälften av alla diplomater, civila och militära krishanterare, förhandlare och så vidare är kvinnor. Vi är inte nöjda förrän kvinnors situation är allmänt känd och man arbetar efter och prioriterar detta. I en konflikt bör kvinnors behov tas på allvar, och dessa behov måste få hälften av resurserna. Då, kort sagt, blir det verklighet av 1325-resolutionen. Tills det här målet är uppnått kommer jag att från talarstolen tala för det – och arbeta för det.

För att göra det möjligt att ha hälften kvinnor i svenska internationella insatser hade det varit ett utomordentligt bra tillfälle att i samband med detta försvarsbeslut införa en könsneutral värnplikt. Det skulle innebära att folkförankringen förbättrades och att även kvinnor skulle få erfarenheter av det här så mansdominerade området. Diskussionerna har kommit långt. Numera är det mycket få som talar emot att kvinnor behövs i Försvarsmakten. Nu talar alla i stället om hur viktigt det är att kvinnor finns med. När vi sänder ut soldater i FN-uppdrag har kvinnorna en oerhört viktig roll, inte bara som soldater med den erfarenhet som kvinnor har utan också därför att man kan genom att man är kvinna tala med de kvinnor som har blivit oerhört illa behandlade, våldtagna i gruppvåldtäkter och så vidare av soldater. Då är det väldigt svårt för dessa kvinnor att tala med manliga soldater.

Utskottet har sagt att man har förståelse för jämställdhetsargumentet. Man får en jämnare rekryteringsbas, jämnare könsfördelning, och det borde leda till kvalitetsförbättringar. Men här stannar man. Varför tar man inte steget fullt ut och faktiskt inför det? Man talar också om att legitimiteten skulle brista om man införde värnplikt lika för kvinnor och män. Men det här hörde vi när kvinnor kom in inom prästyret. Då skulle de män som har följt detta kall kanske inte få lov att förverkliga det. Nej, inför könsneutral värnplikt nu. Jag yrkar bifall till reservation 4.

Vi har ett värnpliktsförsvar, och det är bra. Vi vill att det ska inkludera kvinnor. Det har vi inte fått igenom ännu. De värnpliktiga och deras utbildning är basen för hela personalförsörjningen. Det är en prioriterad fråga för oss att förbättra villkoren. Inför det försvarsbeslutet har vi lyft fram att det är oerhört väsentligt att vi ser till att förbättra till exempel boendevillkoren. Alltså ska bostadsbidragen förbättras för de värnpliktiga.

Vi har också tagit upp säkerheten. Många är oroliga för sin säkerhet, inte minst för att de ska finnas kamrater som har tagit droger eller kommer bakfulla till övningen. Att detta är utspritt ute i samhället pågår det en stor diskussion om.

Vi har föreslagit att Försvarsmakten ska få göra slumpvisa drogtest. Det är något som både Försvarsmakten själv och Värnpliktsrådet har ställt sig bakom och tycker är väldigt bra och har föreslagit det. Man är mycket positiv från utskottet till detta, det får sägas. Man är inte främmande för att ändra lagstiftningen, för det är lagstiftningen nu som hindrar att man gör slumpvisa test. Jag förutsätter att Försvarsmakten gör allt för att förebygga drogproblem, att man gör test så långt man kan och att man också tar ansvar för rehabiliteringen av dem som har problem, att frågan noggrant följs upp och att regeringen återkommer om det visar sig att det behövs en lagändring. Med tanke på vad utskottet har skrivit förutsätter jag att utskottet är berett att bifalla ett sådant förslag.

Avslutningsvis ska jag nämna en utredning som heter *Snö, mörker och kyla* som kom i somras – för att vara lite rolig. Förslaget i denna utredning avhandlas på några rader i propositionen. Övningar på svensk mark inför fredsbevarande operationer har förekommit under flera år, likaså test av olika vapensystem både från svensk försvarsindustri och från utländsk.

Regeringen skriver på de här raderna att man också fortsättningsvis vill bestämma i regeringen vilka som får komma och öva och testa. Det här är en mycket viktig fråga, och en har samband med vilka villkor som Sverige ska ställa upp på.

Utredaren föreslår att det är vapenexportreglerna som ska gälla. Men med tanke på att de har blivit så uttänjda anser Vänsterpartiet att det är reglernas bokstav och inte tillämpning som ska gälla. Inget land som är inblandat i en väpnad konflikt eller begår brott mot mänskliga rättigheter ska få tillstånd, anser vi. Det är också viktigt att hålla klara linjer i förhållande till militära allianser, och därför ska den här test- och övningsverksamheten vara öppen för Nato som organisation. Det är mycket viktigt. Jag vill därför lyfta fram vår reservation i denna fråga.

Vi har flera reservationer, men för att vinna tid vid voteringen yrkar jag bifall bara till reservationerna 4, 8 och 10. Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer. Jag passar också på att yrka bifall till förslaget i FöU1 som är alltså budgetförslaget, där vi inte har några reservationer.

Anf. 61 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Jag hajade till lite när Berit Jóhannesson i inledningen av sitt anförande sade att 3 miljarder minsann inte är så mycket pengar. Läser man noggrant regeringens proposition ser man att den internationella verksamheten nu ska bli en dominerande uppgift för Försvarsmakten. Enligt den budget som Berit Jóhannessons parti också står bakom innebär den här hårdatsningen på den internationella verksamheten att man 2007 ska ha ett anslag på 1 700 miljoner.

Är inte nästan en dubbling av anslaget för internationella insatser mycket pengar? Jag förstår inte riktigt hur Berit tänker på den punkten.

Det är också riktigt att de borgerliga har föreslagit en högre ambitionsnivå för internationella insatser. Detta leder ofelbart till att vi måste ha fler utbildningsplatser i Försvarsmakten. Det i sin tur leder till att det måste behållas ytterligare förband, eller i varje fall ytterligare utbildningskapacitet. Här finns en mycket klar koppling mellan satsningen på internationella insatser och möjligheten att behålla utbildningskapaciteten.

Fru talman! Det är väl ändå bättre att försöka att rädda förband med nya pengar än att som Vänsterpartiet har gjort hela den här hösten att försöka rädda förband utan några pengar. Man gör det för den delen också helt utan att peka ut vilka förband som ska läggas ned när man till exempel vill rädda Arvidsjaur. Det agerandet vinner inte i förtroende.

Berit Jóhannesson talar väldigt mycket om kvinnor i sitt anförande. Det är en väldigt viktig fråga för Försvarsmakten. Men nu är ändå Berit Jóhannesson med i budgetöverenskommelsen. Ni utdelar det största enskilda dråpslaget mot den kvinnliga representationen i officerskåren. Det måste du också erkänna. Så är det, Vänsterpartiet. Med inflytande följer också ansvar.

Anf. 62 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Fru talman! Det är riktigt att vi föreslår en fördubbling. Det är vi med på, och vi tycker att det är viktigt. Jag är övertygad om att man inom Försvarsmakten kan göra de omprioriteringar som behövs för att klara av detta. Det förslag som nu ligger till en ny grundorganisation är jag också övertygad om kan ge besparingar.

Vi har inte föreslagit Arvidsjaur utan att kunna visa att vi finansierar det inom budget. Om du läser reservationen har jag varit ganska detaljerad i hur finansieringen ska kunna ske. Det är absolut fel att påstå att vi vill rädda utan pengar.

Jag är väldigt ledsen för att man inte har kommit överens. Det finns nu ett förslag från ÖB att man ska avskeda dem som finns på de förband som läggs ned. Men det är en fråga för parterna att komma överens om. Arbetsmarknadsverket är också inkluderat i detta.

Jag förutsätter att man finner lösningar som gör att man kan behålla de yngre officerarna. Det handlar inte om att gå ifrån LAS-reglerna. Jag är övertygad om att man hittar en lösning. Det är någonting för arbetsmarknadens parter, och i det här fallet Försvarsmakten och Officersförbundet, att lösa.

Anf. 63 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt vad Berit Jóhannesson menar när hon säger: Vi föreslår en fördubbling av de internationella insatserna. Så är det inte om man tittar på de pengar som ska användas till verksamheten. I dag anslår Sverige 1,2 miljarder. År 2007 handlar det om 500 miljoner till, 1,7 miljarder. Det är långt ifrån någon fördubbling.

När det gäller Arvidsjaur och att rädda regementen utan pengar finns det goda grunder att ifrågasätta den kreativa bokföring som Vänsterpartiet har i sin motion. Även om jag gör det kan jag konstatera att även ni säger att det ändå kommer att vara 10 miljoner kronor. Ni har inte över huvud taget anvisat någon finansiering för de pengarna. Ni är beredda att när Försvarsmakten ligger nere för räkning lägga till förband utan att anslå pengar. Det vinner inte förtroende.

Berit Jóhannesson säger på slutet: Vi förutsätter att detta med kvinnorna löser sig. Det är väl jättetjusigt när politiska partier i Sveriges riksdag som är ansvariga för verksamheten lugnt och stilla delegerar de svåraste besluten till arbetsmarknadens parter. Berit Jóhannesson vet att detta inte kommer att lösa sig.

Anf. 64 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tror att det kommer att lösas sig. Jag beklagar verkligen det förslag som ÖB har att man ska göra så här. Jag tror faktiskt att det ska lösas sig. Det är viktigt att det pågår förhandlingar och ska pågå förhandlingar mellan Officersförbundet och ÖB om den här frågan. Som politiker tycker inte jag att jag ska lägga mig i en sådan sak. Jag konstaterar att det som sker är tragiskt. Men jag är övertygad om att man löser det.

Jag tror också att man ska vara oerhört försiktig när det gäller investeringar framgent. Försvarsmakten måste vara väldigt försiktig och bara investera där det verkligen behövs. Det har varit väldigt mycket investeringar genom åren. Där tror jag också att vi kan spara en hel del pengar.

Anf. 65 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! I Vänsterpartiets partimotion kräver ni bland annat återremiss på hela försvarspropositionen till regeringen. Jag skulle vilja fråga Berit Jóhannesson: Vad fick er att backa från era egna krav om återremiss och återigen lägga er som en dörmatta för regeringen?

Jag ska bara för klarhetens skull läsa innantill ur betänkandet. Det står på s. 222: Vänsterpartiet menar dock att propositionens redovisning inte till alla delar uppfyller de krav man bör ställa på ett underlag för riksdagsbeslut angående försvarets nya grundorganisation.

I slutet säger man: Vänsterpartiet anser att frågan om grundorganisation bör återremitteras till regeringen. Vad fick er att ändra er? Vad var det som hände?

Anf. 66 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Fru talman! Erling Wälivaara hoppar över mittdelen. Där står det att vi förutsätter att utskottet under resans gång, det vill säga under arbetet, får mer underlag. Vi har fått det. Vi har själv i partiet tagit fram mer underlag så att vi har kunnat få svar på de frågor vi har ställt till oss själva om detta, men vi är inte helt nöjda. Det tycker jag är viktigt att påpeka. Det var därför vi lyfte fram Arvidsjaur och helikoptrarna.

Anf. 67 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Det var mycket intressant. Jag undrar vad det var för underlag som ni fick som inte vi fick som gjorde att ni helt plötsligt backade i kravet på återremiss.

Jag vill ställa ytterligare en fråga till Berit Jóhannesson. Ni brukar ofta tala om att ni är för kvinnorna. Det gjorde du också här i talarstolen. Det här beslutet, när och om det nu antas, kommer att på ett speciellt sätt drabba kvinnliga officerare i Försvarsmakten. Nu varslar överbefälhavaren även kvinnor från sina jobb.

Är det bara munväder när det gäller kampen för kvinnorna från er sida? Ni kommer onekligen, om detta nu går igenom, att rösta för att de kvinnliga officerarna i Försvarsmakten kommer att bli färre. Det är ett steg åt fel håll.

Anf. 68 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Fru talman! Jag svarade just på den frågan alldeles nyss. Jag skulle också vilja komplettera svaret. Både Erling och jag vet att det har varit en stor kritisk granskning av Försvarsmaktens avveckling av personal hitintills. Tyvärr har det gått åt mycket mer pengar än vad man hade avsatt till detta.

Synden är nog gjord redan tidigare. Hade det varit en bättre ordning på avveckling av personal och avveckling av materiel tror jag att vi hade stått i en helt annan situation i dag. Det tror jag att Erling håller med mig om. Han har också varit med i utskottet när vi och revisorerna har haft mycket kritiska synpunkter, och så vidare.

Som jag sade beklagar jag detta. Jag är väldigt ledsen för det. Jag förutsätter att parterna ska komma till en lösning som innebär att det inte blir så att många unga officerare och många kvinnor försvinner.

Anf. 69 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp två saker med Berit Jóhannesson.

Berit Jóhannesson ägnade en väldigt lång tid av sitt anförande till att kritisera Sveriges och andra länders samarbete inom den europeiska unionen. Hon sade att det inte får utvecklas till det som det nu håller på att utvecklas till, nämligen att ta fram snabbinsatsförmågor och så vidare.

Tycker då Berit Jóhannesson att det är hederligt av henne och Vänsterpartiet att på det totala sätt som Vänsterpartiet nu förmodligen kommer att göra ställa upp på det här betänkandet, ansluta sig till det och se till att det går igenom?

Dessutom ägnade Berit Jóhannesson en oerhört lång tid av sitt anförande åt att kritisera underlaget på vilket det här betänkandet och förslaget i betänkandet bygger utan att yrka vare sig avslag eller återremiss, som de facto finns i Vänsterpartiets partimotion. Men Berit undviker alltså att ta de chanser som hon och Vänsterpartiet har. Tycker Berit Jóhannesson att det är hederligt i denna del, inte minst gentemot alla de anställda som finns inom Försvarsmakten?

Anf. 70 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad herr Erlandsson menar med lång tid, för jag tror knappt att jag antydde någonting om det här med snabbinsatsstyrka. Jag sade lite grann om på vilka villkor vi inte kan tänka oss att gå med. Vi är emot EU:s militarisering på det sättet att den nya grundlagen nu faktiskt förutsätter både försvarsgarantier och en solidaritetsklausul där man ska kunna använda militära medel i bekämpandet av terrorism. Det här är vi emot som parti, och det var det jag sade.

Om du har läst vår motion vet du att vi ställer upp på snabba insatser. Vi har haft synpunkter på det, som att det inte ska inskränka på det långsiktiga och också att man måste vara oerhört försiktig när man på en så kort beredskapstid som det här innebär, alltså tio dagar, måste anställa meniga soldater.

Vi har inte gått emot att man har snabba insatser. Men det måste vara på ett kristallklart FN-mandat. Det är det som skiljer oss. Det är nog den debatt som du hade med Alice Åström i förmiddags som du menar, för jag har inte tagit upp så mycket om detta. Jag upprepar gärna: Ett kri-

stallklart FN-mandat i alla internationella insatser som Sverige ställer upp i. Det är vår syn.

Anf. 71 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Nu är det ju för det första ett känt faktum att EU kommer att utveckla den förmåga som Berit Jóhannesson och hennes parti kritiserar. Ändå sluter man upp. För det andra är det ju ett känt faktum efter den debatt som vi hade på förmiddagen att det inte bara är FN-mandat som gör att vi ska kunna ställa upp med denna förmåga. Det ska följa FN:s principer också. Min fråga kvarstår alltså: Tycker Berit Jóhannesson att det är hederligt med tanke på de ställningstaganden som ni gör att på det sätt som ni gör ändå ställa upp på det här betänkandet?

I den andra delen väntar jag fortfarande på ett svar. Tycker Berit Jóhannesson att det är hederligt mot de anställda och deras familjer att inte vidmakthålla det som ändå är framfört i er partimotion, nämligen att det är brister i underlaget och att det därmed krävs en ny utredning?

Anf. 72 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Fru talman! Vi har reservationer på den här punkten. De reservationerna ligger dock under det som debatterades i förmiddags, det vill säga säkerhetspolitiken. Vi säger att vi går mot det här om det inte finns ett FN-mandat. Vi har mängder av olika reservationer som är kopplade till säkerhetspolitiken.

Vi kräver en folkomröstning om EU:s nya grundlag. Vi anser inte att det är riksdagen som ska fatta beslut om detta, om ifall vi ska ansluta oss eller ej. Det kräver en folkomröstning. Vi ställer inte upp på den utveckling som faktiskt sker nu inom EU. Det är helt klart och tydligt.

När det gäller det här med underlaget försökte jag förklara för den tidigare debattören att det också är så att vi har fått ett bättre underlag. Vi har själva kunnat gå igenom underlaget, och vi har bedömt det på det här sättet. Vi har alltså fattat beslutet, och vi har krävt det här med Arvidsjaur.

Anf. 73 TONE TINGSGÅRD (s):

Fru talman! Debatten i dag handlar om budget för försvaret för 2005, betänkande FöU1, och om Sveriges försvarspolitik 2005–2007, betänkande FöU4. Låt mig börja med att yrka bifall till förslagen i båda betänkandena, avslag rörande samtliga motioner utom en och avslag på samtliga reservationer när det gäller FöU4.

Sedan vill jag fortsätta med att gå lite tillbaka i tiden. Vid de senaste tillfällena då riksdagen har fattat beslut om försvaret, sådana försvarsbeslut som omfattar en längre tid, fyra år, har vägen till beslut börjat i Försvarsberedningen. Försvarsberedningen är regeringens organ för samråd med riksdagen och har för det mesta representanter för riksdagens samtliga partier.

Så har det varit under innevarande mandatperiod. Samrådet syftar till att finna bredast möjliga överenskommelser inom säkerhets- och försvarspolitik. Det har då naturligtvis varit ett viktigt delmål att uppgörelserna blir blocköverskridande. När resultatet av beredningens arbete förelåg i betänkandet *Försvaret för en ny tid*, som överlämnades till försvarsministern, var det därför med tillfredsställelse som beredningen

kunde konstatera att det rådde en stor samsyn vad gäller inriktning och struktur för den fortsatta omställningen av försvaret liksom beträffande behovet av ökade internationella insatser.

I avvikande meningar från Moderaterna och Folkpartiet anmäldes oenighet vad gäller takten och nivån i omställningen. I avvikande mening från Vänsterpartiet uttrycktes klart motstånd mot EU-samarbetet medan Miljöpartiet var skeptiskt mot för stark fokusering på EU:s snabbinsatsstyrkor i förhållande till uthålliga insatser. Centern och Kristdemokraterna hade ingen avvikande mening.

Fem partier var alltså då, i juni, överens även om den ekonomiska ramen. Någoting hände under sommarmånaderna. Jag tror att många vet vad. När vi kom fram till slutet av augusti fanns plötsligt en samlad borgerlighet som ville ha en mindre, men dock, bantning av försvaret än den regeringen föreslog. När man går tillbaka och läser beredningens betänkande är det inte svårt att förstå vem som övertalat vem. Värdet, och framför allt värderingen, av arbetet i Förvarsberedningen hade fått vika för behovet att visa upp en borgerlig enighet.

Det är olyckligt att just försvarsområdet skulle behöva bli demonstrationsobjektet för detta och att Centern och Kristdemokraterna medvetet tog detta steg. Det är sorgligt och mig veterligen ytterst ovanligt att ett parti gör så. Förvarsberedningen är inte vilken utredning som helst. Den har en speciell status genom den ständiga och täta återkopplingen till regeringen. Jag föreställer mig att det kostade på lite att nå denna samsyn eller kompromiss. Det var väl anledningen till att förhandlingsviljan i den fortsatta hanteringen närmast kan beskrivas som noll.

De borgerliga partiernas ram för 2005 blev i förhållande till regeringens 400 miljoner kronor större. 400 miljoner kronor är mycket pengar, men det är samtidigt bara 1 % av försvarsanslaget. Mot den bakgrunden kan man kanske beteckna en del av ordvalen i den tidigare debatten här i dag som överord. Det är kanske i sådana sammanhang som man brukar säga att tomma tunnor skramlar mest.

Det är mycket pengar. De ska också räcka till mycket, så det är förmodligen en särskild sorts pengar. De ska räcka till att täppa igen stora svarta hål i försvarets budget som oppositionspartierna har upptäckt. De ska räcka till en återremiss av hela grundorganisationsförslaget med allt vad det innebär av fördyringar. De ska innebära eventuellt fler utbildningsplattformar, och de ska räcka till en högre ambitionsnivå för utlandsinsatserna. Man kan säga mycket om detta. Man kan känna sympati för en del. Men man kan knappast tycka att det är trovärdigt.

Som tur är, för alla, finns inga svarta hål i försvarets ekonomi. Som tur är, för alla, finns ett förslag – regeringens – till grundorganisation som enligt överbefälhavaren bör se likadant ut vid en besparing på 3 miljarder som vid oförändrade resurser.

I utskottsbehandlingen av försvarspropositionerna har de borgerliga partierna reserverat sig under rubriken *Försvarspolitisk inriktning 2005–2007*. Jag vill igen fästa uppmärksamheten på att det råder en väldig samstämmighet om inriktning, struktur och fortsatt omställning. Den här reservationen handlar inte om en annan inriktning. Den handlar om en annan anslagsnivå: de 400 miljonerna.

I reservation nr 9, *Försvarsmaktens grundorganisation*, vill de borgerliga partierna att regeringen återkommer till riksdagen med ett nytt

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

förslag – helst ett som passar den borgerliga ramen som redan har fallit genom det beslut vi tog för någon vecka sedan. Man för inte fram några krav på hur den organisationen ska se ut, och de enskilda motionerna från samma partier, som också behandlas i betänkandet, förklarar kanske varför. Det skulle behövas en *mycket* stor grundorganisation för att rymma allt detta. Men det är naturligtvis oppositionens privilegium att inte ta ansvar för regeringens ram. Ändå vore det intressant att veta vad som egentligen menas med texten i reservation 9, nu när den borgerliga ramen har fallit.

Om den borgerliga reservationen skulle bli riksdagens beslut – det har ju funnits en del spekulationer kring det de senaste dagarna – så vill jag påstå att konsekvenserna är svåra att överblicka, utom i ett avseende. Det betyder naturligtvis att det blir mindre pengar över till polis, tull och kriminalvård och till ersättningsåtgärder på de orter som ändå kommer att drabbas av förbandsnedläggelser, fast det ligger lite längre fram i tiden. Varje dag som går med en för stor utbildningsorganisation minskar naturligtvis rörelseutrymmet, vare sig vi talar om oppositionens eller regeringens ekonomiska ramar.

Kritiken mot förslaget till grundorganisation har varit högljudd och mångstämmig. Den har bland annat gått ut på att bara någon annan hade fått göra förslaget så hade det blivit bättre. Om bara andra riktlinjer hade använts, om bara någon annan hade viktat de olika faktorerna, om bara ett nytt förslag till organisation hade fått läggas fram så hade allt varit mycket bättre. Jag tror inte det. Jag är övertygad om att ingen annan än Försvarsmakten kan göra den totalavvägning som krävs inom given ram och med givna direktiv. Jag förstår heller inte logiken hos kritikerna som misstror sakkunskapen hos myndigheten. Det är ändå Försvarsmakten som ska förvalta de 40 miljarder som försvarsbudgeten omfattar. Självklart är de bäst lämpade att utforma den undervisningsorganisation som det kräver, både vad gäller långsiktighet och vad gäller optimalt utnyttjande av resurser. De har ett stort egenintresse i det och är dessutom en instans som kan ställas till svars.

Fru talman! Vad försvarsbeslutet i dag innebär, principiellt, på kort och på lång sikt, för Sverige och för Försvarsmakten, tror jag att försvarsministern gärna vill tala om. Det vill jag också, men vi representerar ju samma parti, så risken för en viss upprepning eller överlappning är ganska stor. Jag ska i stället uppehålla mig vid några andra aspekter av det beslut som vi ska fatta.

När man sparar på försvaret betyder det naturligtvis att många blir av med sina jobb. De blir uppsagda på grund av arbetsbrist, och det är precis det som vi ser hända nu. Jag är övertygad om att de förhandlingar som förs mellan parterna kommer att leda till ett bra resultat. Jag är säker på att man har tagit till vara både de erfarenheter som har gjorts tidigare och tagit hjälp och råd från Arbetsgivarverket och de organisationer som kan hjälpa till för att hitta bästa möjliga lösning för de många som blir av med sina jobb. Det handlar om omställningshjälp, säkerligen i något fall pensioner, men också lösningar som tar hänsyn till att båda parter, både arbetsgivare och arbetstagare, faktiskt har ett stort intresse av att Försvarsmakten förblir en attraktiv arbetsplats. Jag tror att de klarar det utan pekpinna från riksdagen eller regeringen, och jag tror att det är ett oerhört egenvärde i att tilltro dem detta.

När vi ställer om för att få ett bättre försvar betyder det också att förband läggs ned. För några av orterna blir nedläggningen kännbar och innebär, som de ser det, förlust av många arbetstillfällen. Det kan säkert kännas som om hela ortens identitet berörs i några fall. Jag tänker särskilt på Arvidsjaur, Östersund, Visby och Kristinehamn. Vi är berörda av de många utrop och uppvakningar som vi tagit del av. Vi känner oron, som ibland är tydligt uttryckt, ibland kännbar mellan raderna av många sakuppgifter som talar till den egna ortens fördel. Men vi kan inte bedriva regionalpolitik med försvarets hjälp samtidigt som vi minskar både volym och anslag. Därför har regeringen också identifierat ett antal orter som behöver ersättningsåtgärder, och utskottet har inga invändningar mot den identifieringen.

Ersättningarna är egentligen inte försvarsutskottets bord, men vi tror oss om att kunna peka ut den mest försvarsmaktsberoende orten bland dem som förlorar militära förband. Det är Arvidsjaur. K 4:s placering där var ju också en gång i tiden en regionalpolitisk åtgärd. Berit Jóhannesson pekade på detta i sitt anförande. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna anser därför att det redan i detta betänkande bör skrivas in något om vad som behöver hända i Arvidsjaur efter beslutet om grundorganisation, inte bara för att särbehandla Arvidsjaur utan för att understryka den stora vikten av att ersättningar kommer till både där och på de andra orterna.

Därför, fru talman, vill jag nu yrka på återremiss av betänkandet för att snarast möjligt återkomma till kammaren med ett betänkande som innehåller en text och ett tillkännagivande om denna innebörd. Såvitt jag förstår kan det med lite god vilja – det finns det säkert gott om här – bli så att vi kan fatta beslut redan i morgon om detta viktiga betänkande.

Jag måste alltså korrigera min inledning. Mitt förstahandsyrkande är ett återremissyrkande vad gäller betänkandet FöU4. Mitt andrahandsyrkande när det gäller det betänkandet är naturligtvis bifall. När det gäller FöU1, budgetbetänkandet, kvarstår bifallsyrkandet.

Jag är oerhört medveten om att med detta yrkande har jag åsamkat det kära kansliet på försvarsutskottet mycket merarbete. Jag hoppas att det ska förlåtas oss. Jag vill passa på och tacka så mycket för det fantastiskt hållbara och duktiga arbete som ni alltid gör, vare sig vi sitter i sammansatta utskott eller har enskilda övningar för oss.

(Applåder)

I detta anförande instämde Karl Gustav Abramsson, Carina Adolfs-son Elgestam, Kerstin Andersson, Lennart Axelsson, Mats Berglind, Mona Berglund Nilsson, Britt Bohlin Olsson, Catharina Bråkenhielm, Gunilla Carlsson i Hisings-Backa, Susanne Eberstein, Tomas Eneroth, Kerstin Engle, Helena Frisk, Reynoldh Furustrand, Birgitta Gidblom, Marie Granlund, Monica Green, Carina Grönhagen, Billy Gustafsson, Michael Hagberg, Hans Hoff, Nils-Göran Holmqvist, Berit Högman, Margareta Israelsson, Lars Johansson, Peter Jonsson, Håkan Juholt, Anita Jönsson, Yilmaz Kerimo, Lennart Klockare, Kerstin Kristiansson Karlstedt, Åsa Lindestam, Sylvia Lindgren, Britt-Marie Lindkvist, Göran Magnusson, Marie Nordén, Göran Norlander, Fredrik Olovsson, Marina Pettersson, Ola Rask, Britta Rådström, Christer Skoog, Berndt Sköldestig Hans Stenberg, Per-Olof Svensson, Rezene Tesfazion, Marita Ulvskog,

Anf. 74 OLA SUNDELL (m) replik:

Fru talman! Man kan nog säga att detta återremissyrkande bekräftar en fullständig reträtt. Det har tidigare hela tiden från socialdemokratiskt håll proklamerats i kammaren att några förhandlingar beträffande K 4 inte kommer i fråga.

Mot bakgrund av den kritik som Tone Tingsgård i sitt anförande framförde mot Allians för Sverige och dess ekonomi är detta närmast förbryllande, särskilt med tanke på att vad detta än innebär för K 4 så kommer det att vara kostnadsdrivande. Man kritiserade oss för att vi ville lite mer. Ja, det är ingen tvekan om det. Tingsgård kritiserade också alliansens förslag för att det skulle inrymma så väldigt mycket. Låt mig säga så här: Historien, som hon beskrev, har gett vid handen något som ingen känner igen, nämligen en ansvarstagande regering som försökt skapa denna breda överenskommelse.

Bakgrunden är fullständigt klar. Den 1 juni, fyra partiledare i samklang: Här gäller det för Socialdemokraterna att hitta en överenskommelse. Ändå avstår de och hävdar något helt annat. Det är totalt omöjligt att begripa sig på den typen av förhandlingstaktik, när man står i kammaren och direkt, skulle jag vilja säga, ”fablar” om den historia som varit.

Antingen glömmer Tone Tingsgård väldigt mycket eller också är det något annat som ligger bakom den så kallade historieskrivningen.

Anf. 75 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! När jag hörde Ola Sundells anförande förstod jag att han inte riktigt hade läst vad som står vare sig i propositionen eller i betänkandet. Han har uppenbarligen inte heller hört vad jag sagt. Vi förhandlar inte om något K 4. Vi förhandlar om den ersättning som ska till när K 4 är nedlagt. Det trodde jag framgick med all önskvärd tydlighet.

”Fablar”, säger Ola Sundell. Det är väl åter ett exempel på överord. Vi har olika verklighetsuppfattningar, Ola. Det händer. Jag är lika säker på att min bild är rätt. Jag kunde aldrig uppfatta att det fanns något i dessa förhandlingar som var viktigare för den så kallade alliansen än att visa upp sin enighet.

Anf. 76 OLA SUNDELL (m) replik:

Fru talman! I proposition och betänkande står det inte ett ord om förhandlingen om K 4 och Vänsterpartiet. Det finns inte något beskrivet där. Ni som lyssnar och ni som hela hösten deltagit i denna fars har kunnat konstatera att regeringen inte haft stöd för sin proposition. Vänstern har velat lite mer, men de har samma pengar. Det är alltså en omöjlighet. Nu i slutändan kommer man tassande från socialdemokratiskt håll och säger att de är beredda till någon typ av lösning.

Det som sagts i pressmeddelandena är nämligen, fru talman, att det ska finnas någon form av militär verksamhet på den här orten, vad det nu är. Vidare sägs att räddningshelikoptrarna ska utredas. Om det som står i pressmeddelanden med mera är helt galet är det enligt min mening naturligtvis upp till Tone Tingsgård att i kammaren säga att det kommer att

röra sig om något helt annat – häkten, fängelser, vad det nu kan vara. I uttalandet sägs dock ”militär verksamhet”.

Historien, fru talman, är följande: Vi moderater har flyttat oss 5 miljoner sedan ett år tillbaka då vi stod i kammaren och diskuterade försvarspolitiken. I överläggningarna, som inte var några överläggningar, var budet från regeringen och Socialdemokraterna att de kunde tänka sig 100 miljoner mer. Det är förhandling från deras sida!

Mina damer och herrar! Ni ser, ni hör. Detta var ingen förhandling. Man var låst vid budgetalternativet med Vänstern och Miljöpartiet. Därför fanns det ingen möjlighet att röra sig med någonting över huvud taget. 100 miljoner i dessa sammanhang är inte ens felräkningspengar.

Anf. 77 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! Nu var det inte förhandlingarna jag syftade på. Jag tänkte på när Ola Sundell stod här och pratade om de reservationer som alliansen försett betänkandet med. Jag menar att med tanke på hur de ser ut kan man inte riktigt ha läst vare sig det som står i proposition eller i betänkande, för de är tämligen innehållslösa, alltså de som handlar om terrorism och tidsbegränsad anställning. De är egentligen avskrifter ur propositionen och betänkandet, och det hade Ola Sundell sett om han hade läst texterna.

Ola Sundell har naturligtvis en förstahandsinformation om förhandlingarna som jag inte på något vis kan ifrågasätta. Det kan dock inte hjälpas att det utåt, för oss som inte deltog, väldigt tydligt framstod att det var den borgerliga enigheten som till varje pris skulle visas upp. Inte minst gäller detta med tanke på det som jag beskrev beträffande hur det såg ut när Försvarsberedningen lämnade sitt betänkande i juni och vad som hade hänt fram till augusti. Jag tycker inte att det är konstigt. Så skulle jag säkert själv ha gjort i samma situation.

Anf. 78 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Jag skulle först vilja beröra det Tone Tingsgård sade om Försvarsberedningens arbete. För enkelhetens skull ska jag läsa innantill vad vi alla, inklusive Socialdemokraterna, var överens om i Försvarsberedningen. Så här står det på s. 157:

”Om det därför skulle visa sig att de ovan angivna besparingarna inte kan infrias måste en förnyad bedömning göras inom vilka områden och på vilket sätt som de totala besparingarna inom Försvarsmakten skall uppnås.”

Min fråga till Tone Tingsgård är: Har det uppstått några fördyringar för Försvarsmakten under resans gång sedan beredningen skrev detta?

Sedan var det faktiskt inte, och det är Tone Tingsgård mycket väl medveten om, den borgerliga alliansen eller borgerligheten som bröt förhandlingarna. Det var faktiskt försvarsministern som svarade på vårt sista bud med att utlysa en presskonferens där hon uttryckte sig på det sättet att förhandlingarna hade strandat.

Vi var öppna. Vi har sträckt fram händerna under resans gång, också efteråt. Senast i dag har jag gjort det och sagt: Vi är öppna för att göra en bred uppgörelse med hela borgerligheten.

Det vi nu fick höra om återremiss av betänkandet till utskottet tycker jag också är ett indirekt erkännande av att underlaget är bristfälligt.

Anf. 79 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! Jag börjar i slutändan. Jag förstår att Erling Wälivaara nu är väldigt nyfiken, men innehållet i tillkännagivandet och den text som ska tillföras kommer att presenteras när utskottet har det sammanträde som betänkandet återremitteras till. Till dess får det faktiskt lov att vara så. Jag vet att mycket har varit ute på TT och så vidare, men för min del vill jag vara lite formell där. Jag tycker att man ska vara det av respekt för riksdagen.

För vår del är det så att den ram vi kunde se i juni faktiskt står sig fram till nu och över nästa period. Jag förstår inte riktigt vilka stora fördyringar som Erling Wälivaara menar har tillkommit i förhållande till vad vi då hanterade i Försvarsberedningen. Det är liksom det som är poängen. Vad hände i juli?

Anf. 80 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Tone Tingsgård förnekar alltså att det blivit några fördyringar när överbefälhavaren varslar tusen personer för att över huvud taget ha en chans att klara de åtaganden som vi har ålagt honom.

Jag noterade dock – och jag hoppas verkligen att alla därhemma vid TV- och radioapparaterna och ni som sitter här också gjorde det – vad Tone Tingsgård sade: ersättningen när K 4 är nedlagt. Det handlar alltså om det, kan jag utläsa.

Det här är ju ganska lustigt, på ett sätt. Så mycket var alltså Vänsterns skrammel värt. När K 4 är nedlagt – jag kan inte tolka det på annat sätt än att det som står i betänkandet kommer att stå kvar.

Förvirringen är total, i alla fall för mig. Men vi får väl se om det klarar i morgon bitti när utskottet har sitt sammanträde.

Anf. 81 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! Jag är alldeles säker på att det kommer att klarna för Erling Wälivaara. Jag tycker han verkar ha ganska goda fattningsgåvor. Jag tror inte att jag känner något behov av att tillföra så hemskt mycket mer.

Inför den här debatten är det ju flera, vad jag förstått, som spekulerat i att få ett tillskott av röster. Jag är väldigt glad över att ha kunnat hitta en överenskommelse med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som handlar om konsekvenserna av det grundorganisationsbeslut vi kommer att ta i dag men som också är lite ömsint med att det ska till ersättning efter det lite drastiska beslutet.

Detta kan Socialdemokraterna åstadkomma tillsammans med de två partierna. Jag är alldeles övertygad om att den borgerliga alliansen inte hade kunnat åstadkomma det.

Anf. 82 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Tone Tingsgård är en skicklig retoriker som under sitt anförande dessutom skådade ljuset. Hon började med att yrka bifall till förslaget i det betänkande som föreligger för att avsluta anförandet med att yrka återremiss på detsamma.

Då blir min undran: Är det under denna återremiss också möjligt att vända på andra stenar som är ifrågasatta? Så här långt under denna debatt, och jag är övertygad om att det även kommer att gälla resten av den, har vi hört många funderingar över bland annat delar av underlaget och

bristen på kommunikering med förband, kommuner och regioner. Vore det inte lämpligt att då göra den genomgång som jag är övertygad om att många av ledamöterna i kammaren förväntar sig att vi ska göra?

Anf. 83 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! Eskil Erlandsson vet att jag är en oerhört samarbetsvillig människa. Om Eskil Erlandsson bara på något vis hade antytt vad det är Eskil Erlandsson vill ha annorlunda i den här organisationen är det självklart att vi hade kunnat överväga att vända på den stenen. Nu står det ingenting sådant i den samlade borgerliga reservationen, och den är därför ett stort frågetecken för oss alla.

Jag har deklarerat att jag är väldigt nöjd med underlaget. Det kan ju hända att jag känner mig lite tryggare i det. Jag har varit med om ett stort försvarsbeslut en gång förut, och jag kan garantera att debatten var precis likadan då. Det gick rätt bra ändå till slut. Allt blev inte perfekt, men organisationen var faktiskt hygglig. Jag är övertygad om att det kommer att gå bra även denna gång.

Anf. 84 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Menar alltså Tone Tingsgård att alla de påståenden vi har fått från såväl sakkunskapen som en mycket stor och bred allmänhet inte äger någon riktighet utan att alla påståenden om brister är felaktiga och inte värda att granska eller titta närmare på?

Vidare skulle jag i den här repliken också något vilja kommentera påståendena om brister i våra reservationer. Vi har nästkommande år 400 miljoner mer i vårt tabellverk än vad ni har. De pengarna är avsedda för att göra livet något lättare för de människor som inte kommer att ha sin utkomst från Försvarsmakten, för de familjer som måste se till att göra någonting annat. Åren därefter har vi ytterligare lite mer pengar så att vi kan uppnå det vi är överens om, nämligen fullgörandet av vårt åtagande gentemot EU att bygga upp del av en snabbinsatsförmåga från svensk sida.

Anf. 85 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! När det gäller den kritik som har kommit mot underlaget underkänner jag självfallet inte all den kritik på sakuppgifter som förts fram. Men all den kritiken är nästan undantagslöst behäftad med en brist: Ingen av kritikerna tar sig för att göra den totala avvägning som är nödvändig för att vi ska få en grundorganisation som fungerar.

Det är lätt att vara kritisk på en punkt när man inte behöver ta ansvar och säga vad man skulle vilja välja eller plocka bort i stället. Det är det jag menar. Jag menar att man ska ha lite respekt för den sakkunskap som behövs för att göra den avvägningen.

Direktiven har inte heller varit så stultiga och så enbenta att man har sagt att ”här får det inte kosta pengar i något fall” eller ”här ska det absolut kunna räknas plus och minus”. Vad man har varit ute efter är ett ekonomiskt hållbart organisationsförslag, som också ger bra utbildning och bra utbildningsförutsättningar.

Hur mycket det än stormar kring det här är jag bergfast övertygad om att de enda som kan göra den avvägningen är Försvarsmakten. De har gjort det den här gången, och jag är väldigt nöjd med att det har blivit så.

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Jag hör till dem som tycker att det vore bra om regeringen tog beslutet om var utbildningsorganisationen ska vara placerad. Det vet Eskil Erlandsson.

Anf. 86 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Det är inte utan att man hoppar till när Tone Tingsgård säger att det är Försvarsmakten som har lämnat det här förslaget. Jag har gjort mig mödan att kontrollera med försvarsledningen i vilken utsträckning som Försvarsmakten har fått yttra sig över förslaget. De har inte fått yttra sig. Försvarsmakten är inte de som har ansvaret vare sig för arbetsgruppen eller för förslaget, utan det ansvaret åvilar Regeringskansliet.

Jag noterar att Tone Tingsgård är något selektiv när hon beskriver skillnaderna mellan de borgerligas ekonomiska alternativ och regeringens. Det är riktigt att det är 400 miljoner 2005, men det är 1 150 miljoner 2007. För fullständighetens skull vill jag gärna lägga till det.

Det är också fel att påstå att det inte finns några skillnader mellan Försvarsberedningens förslag i juni och den försvarsproposition som nu behandlas. Det är fullt med skillnader. Det blir inget beslut om terrorismen och Försvarsmaktens roll 2005. De besparingar som Håkan Juholt vill ha på försvarsbyråkratin kan komma tidigast 2007, om nu utredningen blir färdig i tid.

Och ännu viktigare är det som står på s. 158 i *Försvaret för en ny tid*, betänkandet från Försvarsberedningen. Enligt texten i det betänkandet skulle nivån vara fullt intagen ”vid utgången av 2007”. I propositionen ska de 3 miljarderna vara intagna under 2007. Det blir en väldig skillnad när verksamheten ska ställa om sig. Detta vet naturligtvis Tone Tingsgård.

Jag lider med Tone Tingsgård när hon tvingas stå i talarstolen och säga att vi inte ska bedriva regionalpolitik med försvarsanslagen och i nästa ögonblick tillkännager att vi måste göra något för Arvidsjaur. Ni bedriver ju regionalpolitik med försvarets pengar, Tone Tingsgård. Erkänn detta!

Anf. 87 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! Det är helt uppenbart att det är regeringen som har ansvaret för den grundorganisation som är presenterad i propositionen. Det står där på flera ställen att det är regeringens förslag. Det är regeringen som står för de avvägningar som har gjorts. Icke desto mindre har vi ÖB:s ord på att det här är en organisation som Försvarsmakten kan leva med. De har varit med och utarbetat förslaget, tillsammans med Försvarsdepartementet naturligtvis. Det kan behövas när det gäller att tolka en del av direktiven. Men det är självfallet en organisation som Försvarsmakten står bakom.

Nej, vi bedriver inte regionalpolitik med försvarsanslaget. Jag är utomordentligt tydlig på den punkten. Det förslag som finns i propositionen, som handlar om nedläggning av K 4 i Arvidsjaur, kommer att genomföras.

Men vi säger så här: I Arvidsjaur behövs det någonting i stället, därför att där har förbanden varit en så stor del av samhället att det är viktigt att man försöker se till att det kommer någonting i stället för alla de arbetstillfällen och allt det bra som förbanden har betytt där. Det kan natur-

ligtvis också betyda att det förband som nu förs till I 19 i Boden kommer tillbaka till Arvidsjaur ibland och övar – det finns förträffliga övningsmöjligheter i Arvidsjaur.

Det är vad det tillägg handlar om som ska skrivas in i det betänkande som vi beslutar om i morgon.

Anf. 88 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Du får ursäkta, Tone, men när du säger att det inte handlar om att behålla någon militär verksamhet i Arvidsjaur tror jag inte på dig. Jag har ett pressmeddelande här som bygger på uttalanden från dina partikolleger som säger att det handlar om att jägarutbildning och annan utbildning ska bli kvar i Arvidsjaur. Visst kommer det att bedrivas militär verksamhet där. Och visst är detta förestavat av regionalpolitiska ambitioner – kanske inte så starka hos Socialdemokraterna men sannerligen starka hos era samarbetspartier.

Återigen: Du säger att det är Försvarsmakten som har utformat förslaget. Det stämmer inte. Du säger själv att det är en arbetsgrupp i Regeringskansliet som har gjort detta och ingen annan. Sedan avslutar du med att säga: Vi har ÖB:s ord på att han tycker att det här är en bra organisation.

Du är en vän av ordning, Tone: Varför är det bara ni som har ÖB:s ord på detta? Varför fick Försvarsmakten aldrig yttra sig formellt? Då kunde jag kanske också ha mött det här förslaget med mycket större förståelse. Men jag kommer inte att göra om misstaget. Om det ska ske förändringar i grundorganisationen, vilket ni nu antyder, är det min absoluta ståndpunkt att Försvarsmakten ska få yttra sig innan beslut fattas.

Anf. 89 TONE TINGSGÅRD (s) replik:

Fru talman! Man lär sig något varje gång man går igenom ett försvarsbeslut. Det gör vi nu också. Det här året hade vi valt en annan hantering när det gällde grundorganisationsförslaget än vad vi gjorde förra gången, helt enkelt därför att vi hade dåliga erfarenheter då. Den gången hade vi dåliga erfarenheter från förrförra gången. Så är det. Riktigt bra blir det nog aldrig, för det är en väldigt komplicerad materia som vi hanterar. Men man lär så länge man lever, och vi får försöka bättra oss till nästa gång.

Jag har aldrig sagt att det inte ska kunna finnas militärer i Arvidsjaur. Jag har sagt att vi lägger ned K 4 – punkt slut. Med det vill jag vara väldigt tydlig med att vi inte bedriver regionalpolitik med militära medel, men vi förbjuder inte militärer att uppehålla sig i Arvidsjaur.

Anf. 90 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Fru talman! Tone Tingsgård har föreslagit att det här ärendet ska återremitteras till utskottet, och jag vill bara säga att jag ställer mig bakom det. Jag tycker att det är utomordentligt bra, för jag tror att det är oerhört väsentligt att vi har en lösning för Arvidsjaur och att den innehåller både militärt och civilt. Detaljerna får vi komma tillbaka till.

Jag yrkar alltså bifall till förslaget.

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Anf. 92 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman! Ärade ledamöter i kammaren, TV-tittare, radiolyssnare, åhörare och protokollsläsare! Det är ett historiskt försvarsutskottsbetänkande som vi i dag diskuterar och kommer att fatta beslut om. Det är historiskt därför att det är den första försvarspropositionen där Miljöpartiet har medverkat i förhandlingar om innehållet. Det är också historiskt i bemärkelsen att det för första gången innebär att vi nu rejält avvecklar invasionsförsvaret och fokuserar det som finns kvar på att bistå i internationella fredsfrämjande insatser.

Det här är inte en proposition som kunde vara skriven av Miljöpartiet självt – då hade den sett annorlunda ut. Men den innehåller så mycket av Miljöpartiets politik och krav som vi har fört fram de senaste åren att vi har valt att stödja denna proposition från regeringen.

Eskil Erlandsson frågade tidigare om det här innebär att Miljöpartiet har ändrat sig. Om Eskil Erlandsson hade varit lite bättre informerad hade han sett att det här är traditionella miljöpartikrav. Vi har sedan 90-talet krävt att det svenska invasionsförsvaret ska avvecklas och att Sveriges ambitionsnivå när det gäller de internationella fredsfrämjande insatserna ska fördubblas. Det är precis det som försvarspropositionen nu föreslår.

Det är snarare så att det är Eskil Erlandssons parti som har ändrat sig. De här kraven från Miljöpartiet har Centerpartiet, regeringen och andra partier konsekvent avslagit. Det är bara att konstatera att det är välkommet att det nu finns en majoritet för det som har varit Miljöpartiets politik under så många år.

Nu ska ingen ta detta till intäkt för att det är regeringen som har vikt sig för Miljöpartiet. Det är snarare så att Miljöpartiet har haft en kvalificerad omvärldsanalys och i ett tidigare skede lagt fast en politik som nu andra ansluter sig till. Det är därför som andra har hamnat på efterkälken.

Eskil Erlandsson frågade också om det är så att Miljöpartiet nu stöder EU:s militarisering. Svaret på den frågan är nej, vilket jag tidigare sade i förmiddagens debatt. Vi har en annorlunda syn på utvecklingen i EU än den syn som regeringen beskriver i sin proposition.

Miljöpartiet kommer även fortsättningsvis att motverka en EU-armé, stående militära styrkor under permanent EU-kommando. Vi kommer att fortsätta att motverka en försvarsmaterielbyrå som gagnar, främjar och gynnar krigsindustrin och en omfattande vapenexport. Vi kommer att motverka insatser av militär karaktär utan FN-mandat som strider mot folkrätten. Vi står kvar vid vår omfattande kritik av innehållet i förslaget till ny EU-konstitution och vid kravet på en folkomröstning.

Det som är väldigt positivt i den säkerhetspolitiska delen som vi diskuterade i morse, och som jag därför inte ska gå djupare in på utan bara nämna eftersom det är många nya tittare och lyssnare på den här debatten, är det stora utrymme som ägnas åt att utveckla en civil konfliktförebyggande politik. Det är på det sättet vi kan förhindra att konflikter runtom i världen utvecklas till våldsamma konflikter som kan eskalera och bli krig. Det är på det sättet vi kan undvika ett omfattande mänskligt lidande, dödsoffer och väldigt dyra FN-insatser av militär karaktär.

Det är viktigt att vi också har fått gehör för det förslag som Miljöpartiet har presenterat i EU-parlamentet, nämligen att utveckla civila snabbinsatsstyrkor för att förebygga i ett tidigt skede av en konflikt och förhindra utvecklingen av nya väpnade konflikter.

Den här delen av försvarsbetänkandet rör organisationen av det militära försvaret. Det avvecklingsbeslut vi nu kommer att fatta är historiskt. Det innebär att 15 regementen avvecklas, över 1 000 strids- och pansarvagnar skrotas och värnpliktsutbildningen minskar till under 10 000. Från att ha kunnat mobilisera hundratusentals personer i försvaret minskar vi nu ned till ett insatsförsvaret på drygt 30 000 personer. Vi kommer inte att genomföra någon egenutveckling av ett nytt ubåtssystem. Vi minskar antalet anställda i Försvarsmakten med 5 000.

Det här är en kraftfull ominriktning av Försvarsmakten som är nödvändig. Den innebär att vi frigör över 5 miljarder kronor de närmaste åren. Det är ekonomiska resurser som vårt samhälle behöver. Om riksdagen så beslutar kan de satsas på missbrukare och kriminalvård, skolan eller äldreomsorgen.

Anledningen till att vi nu kan lägga fram ett sådant här förslag om ominriktning är den förändrade hotbilden och den förändrade omvärlden. Efter Berlinmurens fall för 15 år sedan har alla kommit fram till samma slutsats. Det finns inte längre något militärt invasionshot mot Sverige. Det finns då naturligtvis ingen anledning att ha ett omfattande invasionsförsvaret av den storlek som Sverige har hållit sig med.

Under 90-talet halverades militärutgifterna ute i Europa, men Sverige har legat kvar på samma höga nivå. Man kan då fråga sig varför omriktningen inte har kommit tidigare. Varför har inte besluten om att avveckla ett invasionsförsvaret som inte längre behövs fattats för flera år sedan? Svaret på den frågan är det borgerliga samarbetet och bromsandet av nödvändiga reformer.

Man har fortsatt år efter år med stora dyrbara materielbeställningar. Det har varit flera hundra JAS-plan trots att omvärlden håller sig med betydligt mindre flygvapen. Det har varit korvetter och stridsvagnar. Nere i Europa sålde man ut stridsvagnar för att de inte längre behövdes. Det fanns inget hot. Warszawapakten och Sovjetunionen hade ju upphört att existera. Då var svenska politiker där nere och trodde att de gjorde jättefina affärer när de kunde köpa de här begagnade vagnarna billigt eller leasa dem. De förstod inte att det inte fanns något försvarspolitiskt behov av detta i Sverige.

Man har bundit upp så enorma ekonomiska resurser att vi inte har förmått att göra en nödvändig omställning av försvaret. Nu vrider vi äntligen försvarspolitiken ur händerna på de krafter som förhindrat en nödvändig utveckling och en nödvändig ominriktning. Jag tycker att det har känts generande att vi av 40 miljarder i skattemedel inte har kunnat förmå oss att skicka ut och bidra med mer än kanske 800–900 militärer i FN:s fredsfrämjande insatser. Det om något har varit ett skandalöst användande av pengar.

Fru talman! En väldigt stor del av debatten inför det här beslutet har handlat om grundorganisationen, det vill säga valet av de orter där försvaret ska fortsätta att bedriva militär utbildning. När man bestämmer sig för att avveckla verksamheten på en ort inträffar det att de anställda som är berörda naturligtvis hittar alla tänkbara argument för varför det vore

bra att behålla den på deras ort. Det är alltifrån försvarspolitiska argument till ekonomiska argument. Och räcker inte de kan man alltid ifrågasätta hela utredningen, underlaget, siffrorna och allting.

När det här underlaget kommer från de lokala militärerna är oftast lokalpressen snabb med att utnyttja detta och går till de lokala politikerna. De upplever sig ofta som svikare om de inte mangrant ställer upp på att bibehålla det lokala regementet. Pressen blir oerhört stor.

Vi som sitter i riksdagen mottar ett stort antal brev och e-brev. Min dator registrerade 3 494 inkommande e-brev förra månaden, och det har blivit ännu många fler de gångna två veckorna i december.

Jag vill läsa ett par citat som jag tror att många här inne och även åhörarna kanske känner igen.

En ovärdig hantering.

Nedskärningarna är så dramatiska att Sverige riskerar att stå naket.

Ekvationen att det ska gå att spara pengar samtidigt som man genomför en ominriktning går inte ihop.

Det finns många allvarliga brister i det underlag som ligger på riksdagens bord.

Ni känner igen det. Det här är citat från februari och mars år 2000 inför det beslut som då skulle fattas. Dessa citat kan man hitta under 90-talet vid varje försvarsbeslut, och vi har hört dem upprepas inför det här försvarsbeslutet.

Jag har stor förståelse för att man känner sig hotad lokalt när den verksamhet man själv är involverad i ska avvecklas. Det finns nog mycket i kritiken, även det som jag har tagit del av, som kan vara riktigt. Ser man till det isolerat kan det finnas en substans i argumenten. Men det som vi här i Sveriges riksdag har att göra är inte att värna ett lokalt regemente. Vårt ansvar är att se till helheten och se det i ett långsiktigt perspektiv.

Därför tycker jag inte att det är speciellt trovärdigt när den så kallade alliansen kritiserar det här underlaget. Man har själv inte förmått komma med något enda annat förslag eller ens en ändring av förslaget. De många talare som senare i dag kommer upp i talarstolen och argumenterar just för det lokala regementet saknar trovärdighet om de inte kan presentera en idé och en annan helhet som skulle vara bättre.

Då kan man lyssna och diskutera, och jag har när jag har penetrerat det här materialet inte när det kommer till kritan kunnat se något annat förslag till en helhet som i det långsiktiga perspektivet skulle vara bättre.

Miljöpartiets ambitioner är större än vad som varit möjligt att förverkliga i detta första steg, den kompromiss som den här försvarspropositionen är. Vi ser möjligheter till fortsatta minskningar av militärutgifterna i Sverige. Det finns i propositionen en skrivning om att man ska se över möjligheterna att avveckla hela system, och det finns anledning både att diskutera och att ifrågasätta allt från ubåtsvapnet till antalet flygflottiljer, incidentberedskapen och amfibiesystemet och att omförhandla stora vapenkontrakt som JAS-leveranserna.

Möjligheterna till minskningar genom en effektivisering är också stora. Det finns mig veterligt ingen annan verksamhet som är ekonomiskt så ineffektiv som Försvarsmaktens, som saknar ekonomiska uppföljningssystem och som saknar en stringent syn på hur man utvecklar och använder sig av de ekonomiska resurser som skattemedlen ändå utgör.

Det finns stora möjligheter att skapa en försvarsmakt som är betydligt mer effektiv i ekonomiska hänseenden än den som vi har sett tidigare.

Det är vår ambition från Miljöpartiets sida att framöver bidra till en sådan utveckling. Vi har också tydliga idéer om hur vi vill se den här nya huvudinriktningen på Försvarsmakten att bidra i internationella verksamheter, med vad vi ska bidra, var vi ska bidra och när vi ska bidra. Detta är sådant som kommer att styra utbildning och materielanskaffning. Det får inte vara så att vi sätter vapenindustrins intressen i första rummet och fortsätter att hålla oss med en materielbeställningsbudget på 20 miljarder när hela hotbilden har förändrats, utan materielanskaffningen måste fokusera på just de system som är användbara i de internationella fredsfrämjande insatserna. Vi måste ha en betydligt stringentare syn på och hantering av dessa frågor än vad som hittills har varit fallet.

Fru talman! Jag vill med de här orden yrka bifall till förslagen i försvarsutskottets betänkanden nr 1 och nr 4. Dessa utgör ett bra första steg i utvecklingen av en betydligt bättre försvarsmakt, som för ett långt lägre pris skulle kunna utföra mer än det som vi i dag får ut för pengarna.

Anf. 93 BERIT JÓHANNESSEN (v) replik:

Fru talman! Lars Ångström sade klart och tydligt i sitt anförande att han har en annorlunda syn på EU och även fortsättningsvis kommer att ha det. Men faktum är att ni helt har ställt er bakom den här försvarspropositionen. Det finns ingen reservation från Miljöpartiet till exempel om att det måste finnas ett FN-mandat för att gå ut i internationell tjänst. Ni har inte någon reservation angående EU:s materielbyrå eller mot den framtid som nu kan ses i EU med militariseringen, solidaritetsklausulen och försvarsgarantierna.

Miljöpartiet har faktiskt med hull och hår ställt sig bakom denna försvarsproposition. Då undrar jag vilken syn du har på detta. Vänsterpartiet har klart och tydligt uttalat och avgivit reservationer och i en motion deklarerat var vi står i de här frågorna.

Anf. 94 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Om Berit Jóhannesson hade lyssnat uppmärksamt hade hon vetat att jag inledningsvis sade att vår syn på utvecklingen i EU skiljer sig från den syn som regeringen har beskrivit som sin i propositionen. EU-konstitutionen är en fråga som vi ännu inte har diskuterat i Sverige. Det är inte fråga om ett konkret och skarpt beslut på grundval av försvarspropositionen utan vi kommer senare att ha en debatt om detta, där det med all önskvärd tydlighet kommer att framstå både vad Miljöpartiet tycker och hur Miljöpartiet kommer att rösta.

Berit Jóhannesson tar också upp frågan om att man ska ha ett mandat i FN:s säkerhetsråd och försöker profilera Vänsterpartiet som den enda garanten för att så ska ske. Men vi vet ju alla att det finns ett problem i säkerhetsrådet när en kommunistisk diktatur kan lägga in sitt veto, vilket hände för ett antal år sedan när det gällde Makedonien.

FN:s fredsinsats, en av de mest framgångsrika någonsin, stoppades av ett kinesiskt veto, inte för att det hade något med konflikten att göra utan för att man ville straffa Makedonien, som hade inlett förbindelser med Taiwan – ett gubbspolitiskt tänkande i Kina, en kommunistisk diktatur. Hade man lämnat den militära närvaron i Makedonien skulle med största

sannolikhet ett inbördeskrig utbrutit, med många dödsoffer och stort mänskligt lidande. Det ville vi inte skulle ske, och därför beslöt sig EU för att stå ansvarigt för en fortsatt militär närvaro, där också Sverige fanns med. Tack vare den fortsatta närvaron har vi räddat livet på många människor och stoppat risken för systematiska våldtäkter på barn och kvinnor.

Och det märkliga, kära TV-tittare och radiolyssnare, var att Vänsterpartiet stod helt och hållet bakom detta beslut. Den 19 februari 2003 röstade Vänsterpartiet för en fortsatt EU-ledd militär närvaro i Makedonien utan mandat i FN:s säkerhetsråd.

Anf. 95 BERIT JÓHANNESSON (v) replik:

Fru talman! I propositionen står det klart och tydligt att man är mycket positiv till det som kommer i EU:s nya konstitution. Man säger att man har svårt att föreställa sig att Sverige skulle förhålla sig neutralt om ett annat land blir angripet. Man skriver också att man har väldigt svårt att föreställa sig att andra EU-länder skulle förhålla sig neutrala ifall Sverige blev angripet. Man har alltså i propositionen klart tagit fram detta som en positiv utveckling.

Det är vidare också så att om det inte finns ett FN-mandat innebär det att vi är i en nedförbacke, där det faktiskt kan bli så att EU självt kan ta beslut om var och på vilka villkor man vill sätta in en militär styrka. Detta är faktiskt att undergräva FN och de möjligheter som finns att reformera FN – något som jag tycker att man ska göra. Men det handlar ju samtidigt om – och det måste faktiskt Ångström vara ärlig nog att säga – att Ångström och Miljöpartiet har ställt sig bakom allt som står i propositionen. Det finns inte några motioner och reservationer. Vi har från början klart och tydligt sagt vad vi tycker om EU:s utveckling. Vi har väckt motioner om det, och vi har också reserverat oss till förmån för dessa.

Anf. 96 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Vad regeringen har svårt att föreställa sig i olika situationer hör Berit Jóhannesson själv gäller vilken inställning regeringen har. Det är inget skarpt förslag till beslut. Regeringen får föreställa sig precis vad den vill, och vi har olika föreställningar om och gör olika bedömningar av EU. Det råder inget tvivel om att så är fallet. Det är fullt möjligt att ha olika uppfattningar men ändå ha en gemensam syn på den skarpa försvarspolitik som redovisas i det betänkande som vi nu diskuterar.

Men vad Berit Jóhannesson gör här är att hon insinuerar att vi i det här betänkandet skulle vara på ett sluttande plan. Jag vill understryka att Vänsterpartiet var med om att fatta beslut om det sluttande planet redan den 19 februari 2003. Att här hävda något annat är rent hyckleri, att försöka vilseleda väljare, TV-tittare och lyssnare om att man alltid skulle kräva ett säkerhetsrådsmandat, trots att man i verkligheten inte gör det. Jag tycker också att det är tur att man inte gör det, för det finns situationer som just den som gällde Makedonien där det är nödvändigt för världssamfundet att ta ansvar för att stoppa våldtäkter av barn och kvinnor, för att stoppa folkfördrivning och för att stoppa ett inbördeskrig. Det var vad vi gjorde i Makedonien, och Vänstern slog ned på det.

Så kom inte och säg att vi nu ska ändra på en politik som innebär att vi fritt kan göra vad som helst, för så är det inte! Läser man betänkandet noggrant ser man också att det väldigt tydligt står att vi sätter FN-mandatet i första rummet men att när det finns risk för olika typer av övergrepp finns det möjlighet att använda sig av en *Uniting for Peace*-resolution, som man har fattat beslut om i FN:s generalförsamling och som också nämns i Miljöpartiets särskilda yttrande. Det är viktigt att den möjligheten finns. Men försök inte att ge intryck av att Vänsterpartiet har någon annan politik! Bevisligen röstade man den 19 februari 2003 som alla andra i Sveriges riksdag.

Anf. 97 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Jag har lyssnat på debatten i dag. Det är något av en paradox över hela den försvars- och säkerhetspolitiska debatten. I den säkerhetspolitiska debatten finns en bred samsyn, även om det fanns vissa nålstick även i den diskussionen.

När det gäller försvarsfrågorna är sanningen att riksdagen står mycket samlad i sin bedömning av hur läget ser ut och vilka åtgärder som ska vidtas. Ändå blir det tumult. Det kan naturligtvis ha många förklaringar. Egentligen är det väl en följd av det säkerhetspolitiska läge vi har. Det gör att vi kan kosta på oss det när vi ändå står så samlade.

Jag vill, mot bakgrund av alla de ord som sagts, på nytt upprepa vilken skillnad det är i de ekonomiska nivåer som har redovisats. Nästa år vill regeringen anslå 39 465 miljoner kronor, medan de borgerliga partierna vill anslå 39 865 miljoner kronor.

Det är alltså en skillnad på 400 miljoner. För dem ska man få en oändlig massa mer verksamhet och fylla upp mycket.

När vi har gått igenom hela reformperioden har vi en skillnad mellan oss på drygt en miljard.

Med tanke på alla de löften som man nu talar om och allt man utger ska rymmas i de extra pengarna och vilka problem man ska lösa med dem är det nog dags för lite besinning.

Det är viktigt att riksdagen fattar beslut om den försvarspolitiska inriktningen för de kommande åren. Det är en delvis ny inriktning, men samtidigt en logisk fortsättning på den omvälvande förändring som påbörjades i mitten av 1990-talet och som startade på allvar 1999. Att våga ta de avgörande stegen i förändringsprocessen kräver eftertanke. Men stegen måste tas – inte minst eftersom det är så många i Försvarsmakten som tycker att processen hittills har gått för långsamt. Många av de yngre, både civilanställda och officerare, saknar starka bindningar till det gamla invasionsförsvaret. De blickar framåt och vill se vilka möjligheter som ryms i försvaret, om vi kan göra oss av med delar av arvet och i stället arbeta på ett nytt sätt, utnyttja modern teknologi och få fördjupade erfarenheter av internationell krishantering.

De tycker att det är självklart att vi måste få ut mer i operativ förmåga av de resurser riksdagen ställer till försvarets förfogande. De unga kräver helt enkelt ett annat fokus i försvarspolitiken, från diskussioner om resurser i sig till ett större intresse för vilka resultat vi når med resurserna.

Inte minst för deras skull är det viktigt att riksdagen fattar ett beslut som ger en modern inriktning av arbetet de närmaste åren, även om det innebär förändring och omställning. Vi måste våga ta det steget.

Att ställa om från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar med tydlig internationell profil är ett arbete som vi delar med de flesta andra västländer. I våra grannländer pågår samma typ av reformprocesser med liknande problem och utmaningar.

Man möter problem, de redovisas av kollegerna som jag träffar och man försöker lösa dem, men vi är i samma båt. Utgångspunkten för vår gemensamma syn på behovet av förändring är naturligtvis säkerhetsläget, det som för svensk del kraftigt har förändrats till det positiva. Vi ser ingen militär hotbild mot Sverige från någon annan stat.

Den säkerhetspolitiska utvecklingen är dock inte oproblematiserad. Gårdagens konflikter mellan stater har ersatts av konflikter inom stater. De oroshärdarna genererar också hot mot oss i Europa. Insikten är stark om att inget land på egen hand kan hantera dagens komplexa konfliktmönster. Det är också drivkraften bakom vårt utökade samarbete för att hantera framtida kriser.

Sverige kan och vill vara en viktig del i den utvecklingen. Vi har en lång tradition av att värna mänskliga rättigheter och bidra till konfliktlösning, och det ska vi fortsätta med.

Parallellt med att den militära hotbilden mot Sverige minskar ökar hoten från internationell terrorism och grov brottslighet. Det är hot som primärt ska hanteras av våra rättsvårdande myndigheter. Den verkligheten återspeglas tydligt i den nu föreslagna inriktningen.

Vi ökar takten i omställning från invasionsförsvar till insatsförsvar. De internationella insatserna prioriteras. Parallellt med det sker en förskjutning från yttre till inre säkerhet. Pengar frigörs i försvaret, som möjliggör en förstärkning av polis och rättsväsende för att intensifiera kampen mot terrorism och annan kriminalitet. Våra skattepengar ska användas där de bäst behövs för dagens och morgondagens hot – inte gårdagens.

Alltför mycket av försvarsdebatten handlar om var vi ska utbilda, inte vad vi ska utbilda och varför. Alldeles för få pratar om vad det är för försvar vi ska ha i slutet av den här reformperioden och vad det är för uppgifter man ska klara av.

I och med den nu föreslagna inriktningen förtydligas målbilden. Försvarsmaktens nya huvuduppgift blir att ha förmåga att utföra väpnad strid. Det ska man klara av i två tidsperspektiv: här och nu och bortom tio år. Dimensionerande för beredskapen här och nu är i första hand de internationella insatserna och kraven att säkerställa den territoriella integriteten. I det långa tidsperspektivet handlar det om att upprätthålla och utveckla grundläggande försvarskompetenser för att kunna skydda landet om säkerhetsläget försämras.

Internationella insatser kommer alltså att vara en prioriterad verksamhet för Försvarsmakten under de kommande åren. Fram till 2008 kommer vi framför allt att genomföra uthålliga stabiliserande operationer. Därefter ska vi dessutom ha möjlighet att inom ramen för EU:s krishanteringsförmåga bidra med snabba, kortare militära insatser i samband med en akut kris. Förmågan är nödvändig för att vi ska kunna vara på plats tidigt och hindra att en konflikt eskalerar. I dag ser behoven ut att finnas främst i Afrika, men även andra områden kan bli aktuella.

Deltagandet i EU:s snabbinsatsstyrkor kommer att öka vår egen militära förmåga, både i det korta och det långa perspektivet. Det ställer höga

krav på planering, personalförsörjning och samövning. Det är nu klart att Finland och Norge kommer att bidra till styrkan. Det är bra. Principen om multinationalitet är viktig för att styrkorna ska ges hela EU:s legitimitet, men också för att de ska utformas på ett likartat sätt över hela Europa.

Snabbinsatsstyrkorna kräver soldater i ständig beredskap. Därför skapar vi möjligheten att anställa soldater. I takt med minskade volymer av utbildning och ett ökat fokus på internationella insatser blir det också naturligt att lägga större vikt vid individernas egen motivation vid uttagning av värnpliktiga. Våra soldater kommer att stå bättre rustade för de internationella uppgifterna när vi infört ett nytt förbandsutbildningssystem. Den enskilde soldaten ska få en längre och bättre utbildning. Utbildning mot internationella insatser underlättas av ett nytt terminssystem och ökade möjligheter att delta i internationella övningar.

Materieförsörjningen anpassas till en förändrad omvärld. Det är de operativa behoven som ska vara styrande för vilken materiel vi köper och utvecklar. Ökad flexibilitet och handlingsfrihet är ledorden. Men vi måste också anpassa styrformerna för försvaret till en ny verklighet.

Med den här propositionen lämnar vi den gamla ordningen med treåriga försvarsbeslut. Försvarsmakten måste kunna förändras när omvärlden gör det. Med jämna mellanrum kommer regeringen att föreslå en mer långsiktig inriktning. Däremellan kommer regeringen varje år att lägga fram de förslag som krävs i samband med budgetpropositioner eller särpropositioner.

Grundorganisationsfrågorna har stått i fokus under hösten. Uppvaktningarna har varit många och synpunkterna likaså. Det är naturligt när så många arbetstillfällen berörs. Inga dåliga regementen finns kvar. Därför har det varit mycket svårt att välja ut de förband som ska avvecklas. Men en samlad avvägning är gjord. Den var nödvändig eftersom den insatsorganisation som är Försvarsmaktens målbild 2008 är väsentligt mindre än den som vi utbildar mot i dag.

När vi nu krymper grundorganisationen har de försvarspolitiska aspekterna givits en avgörande tyngd i avvägningen. Det är en förutsättning för att vi ska kunna klara av att upprätthålla den grundläggande försvarsförmågan. Jag är övertygad om att de förband som vi behåller sammantaget ger oss de allra bästa förutsättningarna för att försvaret ska kunna utvecklas och möta framtidens utmaningar även om säkerhetsläget skulle försämrats.

Vi vet från tidigare försvarsbeslut att förändring innebär nya möjligheter. Det finns många exempel på kommuner där man nu i efterhand är nöjd med att det gamla regementet har gjorts om till högskola eller företagspark. Så kommer det med stor sannolikhet att utvecklas även efter detta försvarsbeslut. Några av de berörda orterna är starkt försvarsberoende, och där är omställningsuppgiften naturligtvis viktigare.

Regeringen tar i hela arbetet med propositionen och därefter sitt ansvar genom en aktiv regionalpolitik. Länsstyrelserna får en tung roll i omställningsarbetet, även om det naturligtvis måste vara kommunerna som är drivande i processen. En utredning om lokalisering av myndigheter har tillsatts, och regeringen har utsett kontaktpersoner för de orter som är mest utsatta. Regeringen har en tydlig ambition att omställningen

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och
Försvar samt beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

ska lyckas och att människor som berörs ska se nya möjligheter för personlig utveckling.

För oss socialdemokrater är det viktigt att ta ansvar för landets försvarspolitik. Men jobb och sysselsättning är för oss grundläggande. Och jag ställer mig helt bakom det som Tone Tingsgård nyss sade och konstaterar att det är försvarsutskottet som kan och ska utforma texten och detaljerna vad avser Arvidsjaur. Med ett sådant beslut som grund har vi de möjligheter som vi behöver för att kraftfullt sätta i gång arbetet på andra orter på samma sätt som för Arvidsjaur i det fortsatta arbetet med att genomföra detta försvarsbeslut.

Fru talman! I medierna har det under de senaste veckorna talats mycket om att det råder kaos i försvaret. Det har varit nya svarta hål och en havererad personalavveckling. Jag kan bara konstatera att dessa uppgifter inte stämmer.

Besparingen är fortfarande lika stor som när propositionen lades fram, och Försvarsmakten har redan i sitt budgetunderlag planerat för ett försvar som ska kosta 37 miljarder och där den operativa effekten är större än i dagsläget.

Några förändringar har skett i förhållande till Försvarsmaktens tidigare planering. De 37 miljarderna ska intas något snabbare än man förutsåg, och kraven på internationell förmåga är större. Men samtidigt tas anpassningskraven på medellång sikt bort, och besparingarna ska även tas ut på de försvarsgemensamma myndigheterna. Det handlar således om både plus och minus.

När jag möter Försvarsmaktens ledning ser jag också att den har kontroll över personalavvecklingen. Den gör sitt bästa för att säkerställa att det skapas en uthållig personalstruktur. Och det är faktiskt så att våra trygghetslagar har gjort att Sverige har haft en god förutsättning att ställa om verksamheten på en lång rad samhällsområden utan att de anställda hela tiden ska vara brickor i ett spel. Man måste mötas mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det har gjort Sverige starkare. Och jag är övertygad om att lagen kan ge samma stöd för förändringarna inom försvaret.

Det finns de i debatten som har förordat att vi borde skjuta upp detta inriktningsbeslut i väntan på att olika saker klarnar. Det är en handlingslinje som vore farlig för vårt försvar. För varje dag tickar ju löner, hyror och övriga utgifter, och om besluten uteblir skulle de åtgärder som krävs för att minska personal och grundorganisation inte kunna effektueras. Då äventyras satsningar som riksdagen vill se genomförda, till exempel mer pengar till internationella insatser. Detsamma gäller för ökade resurser till polisen. Dessutom skulle ett utvecklingsvakuum uppstå på många orter som direkt eller indirekt påverkas av beslutet.

Nej, den här propositionen är baserad på den samsyn som fanns i Försvarsberedningen i juni månad i år. Jag hoppas att vi efter att beslut är fattat ska kunna känna att det är en stabil grund och att detta är väl prövat och också kunna lägga en del av den bitterhet som har kommit i dagen i denna diskussion bakom oss när vi ska genomföra denna viktiga förändring som vi alla egentligen önskar.

(Applåder)

Anf. 98 OLA SUNDELL (m) replik:

Fru talman! Det är en beskrivning som inte stämmer med verkligheten som försvarsministern har redovisat. Hon inleder med tumultet i kammaren. En försvarsminister som tycker att kritiken mot ett förslag som avgörs i sista stund är ett tumult är ingen försvarsminister. Det kan komma skarpa lägen som är något helt annat än den kritik som vi framför. Om detta är tumultartat för försvarsministern, då tror jag att försvarsministern borde tänka på att skaffa sig en annan sysselsättning.

Sedan beträffande ironiseringen över de 2 miljarderna. Det är ganska mycket eller ganska lite beroende på hur man ser det. I mitt anförande sade jag att skillnaden gentemot regeringens förslag var ungefär 2 miljarder. Det skilde så mycket under tre år.

Regeringen var beredd att gå Miljöpartiet till mötes när det gällde försöket med trängselskatter och exempelvis vindkraftsstödet. Det kostade regeringen 2,6 miljarder. I fråga om detta kunde man mötas och säga att det var jättebra. Men när borgerligheten söker en bred överenskommelse inom försvaret är 2 miljarder alldeles för mycket. I talarstolen är det alldeles för lite. Hur ska försvarsministern ha det med dessa 2 miljarder? Är det mycket eller lite? Och är det bättre att tillmötesgå Miljöpartiet och Vänstern i fråga om vindkraftsstöd med mera än att tillmötesgå nationen om Sveriges försvar?

Vidare har förslaget havererat. Vi vet att det kommer förslag på materielsidan. Försvarsindustrin är i gungning efter årsskiftet, kan man säga. Viking avbryts, Uggla avbryts och Meteor avbryts. Jag har en hel lista på förslag som innebär att all utveckling inom försvarsindustrin kommer att stå stilla. Förslaget har havererat. Hur är det med de 2 miljarderna? Hur är det med tidsbegränsade anställningar och så vidare?

Anf. 99 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Fru talman! Ola Sundell, om man kan diskutera en budgetnivå är en sak. Men om man samtidigt ska stå och lägga in så mycket verksamhet och ha förhoppningar om att så mycket ska rymmas i den verksamheten, då skapar man stora problem när det gäller att genomföra reformen.

Ett av problemen vid överläggningarna var att ett parti ville kraftigt öka kostnaderna och också öka innehålllet i verksamheten. Ni hade ingen gemensam politik. I stället skulle vi lösa problemen praktiskt för er. Det var inte en framgångsrik väg.

Sedan har vi bilden av att det hela har havererat. Jag vill ändå nu återföra Ola Sundell till verkligheten. I propositionen – ja, redan i beredningens rapport – stod det att riksdagen krävt redovisningar av insatsorganisationen och detaljer om den saken. Där kunde man inte riktigt svara från Försvarmakten. Därför begärde beredningen – och regeringen ställde sig i propositionen bakom detta – att Försvarmakten skulle återkomma med en redovisning av hur man skulle uppnå insatsorganisationen och den öppna förmågan. Det uppdraget har regeringen gett Försvarmakten, helt i enlighet med både beredningen och propositionen. Vi har ännu inte fått något svar i den delen.

Det är säkert en genomgripande genomgång. Naturligtvis minns man inom Försvarmakten att riksdagen har varit missnöjd med redovisningarna, och det har för övrigt också regeringen varit.

Anf. 100 OLA SUNDELL (m) replik:

Fru talman! Försvarsministern svamlar när det gäller ekonomin, förhandlingarna och allt det där. Det råder ingen tvekan om att det var nivån som var avgörande – nivån på så vis att budgetöverenskommelsen var mer betydelsefull för regeringen än att söka en bred uppgörelse.

De 2 miljarderna som här i talarstolen är så väldigt små för försvarsministern var väldigt stora i förhandlingsläget. Det var alldeles för mycket; man kunde inte komma överens om nivån. Därför underkände man helt och hållet försvarsministerns försvarstal i det sammanhanget.

Sedan ska jag säga någonting mer om Arvidsjaur och om vad som nu ska hända – om det ska vara militär verksamhet eller vad det nu ska vara. Ska det här tillbaka till försvarsutskottet måste man väl utgå från att de pengarna inte ska användas till regionalpolitiska satsningar – till jobb, fängelser, häkten etcetera – utan rimligtvis måste det väl handla om någon form av militär verksamhet.

I samma veva nämner försvarsministern i sitt tal Östersund, Kristinehamn, Strängnäs – ja, hon räknar upp det allra mesta när det gäller den här nedläggningskarusellen. Är det så att det ska vara militära verksamheter i ersättningsjobb även på de här orterna – annars hänger ju resonemanget inte ihop?

Jag återkommer nu till detta med havereringen. Utöver försvarsmaterielsidan har jag en hel lista. Utan tvekan kommer försvarsindustrin att drabbas oerhört hårt av det här förslaget. Vidare kommer marinens möjligheter att övervaka vårt territorium att omintetgöras. Kommer det att bli någon bas över huvud taget eller *ett* ställe där man kommer att ha marin verksamhet i Sverige, eller hur är det?

Anf. 101 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Fru talman! Om de pengar som skiljer är små eller stora beror faktiskt på vad den som vill ha större pengar samtidigt kräver att få ut i mer verksamhet. Det trodde jag var alldeles tydligt för Ola Sundell.

Om man i en förhandling vill se mer pengar och samtidigt kommer med en lista över verksamheter, önskemål och annat vars omfång vida överstiger de belopp man är beredd att skjuta till äventyras genomförandet. Det råder ingen tvekan om att vi socialdemokrater tycker att vi kan göra besparingar i det militära försvaret och att vi kan driva verksamheten på ett sådant sätt att det blir en högre operativ effekt och en bättre försvarsförmåga, samtidigt som en del medel blir över till andra verksamhetsområden. På den punkten är vi helt klara.

Sedan har vi den andra delen. Jag är fullständigt övertygad om att utskottet på ett bra sätt tar hand om uppgifterna för att precisera uppföljningen av vad som ska hända när K 4 i Arvidsjaur lagts ned. Det tycker jag att jag med stort förtroende kan överlämna till utskottsgruppen.

Anf. 102 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! I mitt tidigare arbete, inom Försvarsmakten, sade vi alltid att om kartan och terrängen inte överensstämmer är det terrängen som gäller. Vi får tydliga signaler – de signalerna kan inte ha undgått försvarsministern – från den dagliga verksamheten om att beskrivningarna av situationen för ledningen men också ute på fältet inte är korrekta. Man upplever att det hela inte stämmer. Då spelar det ingen roll om vi i riks-

dagens talarstol säger att det stämmer. Men stämmer inte kartan med terrängen, så stämmer det inte.

Sedan ska jag ta upp någonting helt annat. Försvarsministern förringar Alliansens förslag om drygt 1 miljard kronor mer till Försvarsmakten. Skillnaden, drygt 1 miljard mer under treårsperioden, handlar faktiskt om nästan hela kostnaden för internationella insatser sådana de är i dag. Det är inte småpengar som det är fråga om!

Jag vill fråga: Kan försvarsministern förstå frågorna från allmänheten när det gäller investeringar på grund av flyttkarusellen? Gjorda investeringar lämnas, och nya görs på den nya orten. I pengar handlar det om 3–4 miljarder. Kan försvarsministern förstå frågan om vad det är som händer, om när vi ska vakna?

Anf. 103 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Fru talman! Jag kan förstå att bilden när man nu förändrar från det gamla invasionsförsvaret till det moderna insatsförsvaret kan bli förbryllande. Det är naturligtvis så att försvarspolitikerna i både regering och riksdag med stor omsorg har varit försiktiga och använt försiktighetsprincipen för början av omställningsperioden. Det har gjort att man också trott att så stora neddragningar i grundorganisationen inte skulle ske. Nu vet vi att man kan effektivisera utbildningen och att hotbilden ser ut som den gör. Man kan samla utbildning på ett annat sätt.

Även om överbefälhavaren får 3 miljarder, får 0 miljarder eller blir av med 3 miljarder vill han ha lika många utbildningsplattformar för grundorganisationen. Varje förnuftig människa säger ju att man har en organisation som är för stor och för vidlyftig. Jag tror att den har tillkommit av omsorg och omtanke därför att man varit för försiktig. Men man måste också lära av det som varit och se till att man nu ändå kommer upp på spåret i förändringarna och kan genomföra det som är nödvändigt för att få en ändamålsenlig organisation, för annars når vi inga sparmål.

Anf. 104 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Omställningen från ett invasionsförsvaret till ett insatsförsvaret kan helt klart kosta pengar. Men om man samtidigt som man gör den här omställningen flyttar en verksamhet som fungerar bra och där insatsförsvarets alla krav kan tillgodoses – det kan till exempel vara så att man flyttar och säger att det inte ska vara några helikoptrar i Boden annat än flygräddningshelikoptrar – undrar jag vad vi när det gäller insatsförsvaret vinner på en flytt som ändå kostar 500 miljoner kronor? Detta är helt obegripligt.

Till slut vill jag fråga hur försvarsministern ställer sig till de problem som den här propositionen medför i första hand för personalförsörjningen inom Försvarsmakten? Unga officerare sparkas, och kvinnor avskedas. Är ni beredda att gå överbefälhavaren till mötes och ändra lagar och förordningar så att situationen inte blir ohållbar för försvarets personalförsörjning i framtiden?

Anf. 105 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Den sista frågan är utomordentligt viktig, för det är en stor omställning. I propositionen står det att man behöver minska personalen med ungefär 5 000 anställda. Det är en klar utgångspunkt. I det

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

sammanhanget har vi själva sakligt tittat på kostnaderna för den gamla avvecklingen.

Men den stora omställning som vi står inför är så väldigt mycket större än de stora förändringsprocesser som våra världsledande företag har genomgått. I de processerna har man haft god hjälp av lagen om anställningsskydd och den typen av instrument. Varför? Jo, därför att parterna har hittat varandra. Man har varit angelägen om att företaget och verksamheten ska kunna fortleva. Man har gett och tagit och kunnat hitta varandra. Jag är rätt övertygad om att både Försvarsmaktens ledning, som är arbetsgivare, och de fackliga organisationerna har samma omtanke. Att förhandlingsmaskineriet är rostigt därför att man inte har sagt upp officerare sedan 1925 må vara en sak, men när det verkligen kommer till kritan tror jag att man kommer att upptäcka att trygghetslagarna är en styrka. På vilket sätt gagnar vi långsiktigt rekryteringen till officersyrket om det vi erbjuder är sämre trygghet än på andra områden? Det jobbet är väl tufft nog ändå.

Anf. 106 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! ÖB hade tyvärr ingen möjlighet, när han bestämde sig för hur många plattformar som skulle finnas kvar i den framtida fredstida organisationen, att ta hänsyn till den *battle group* som sedan kom att dyka upp som den mest prioriterade punkten för den närmaste framtiden. Därför är det väl osäkert om han hade lagt fram samma förslag med den vetenskapen.

Jag har ställt en fråga i mitt anförande tidigare i dag, och den lyder: Kommer Försvarsmakten, utöver den ekonomiska ram som nu med stor sannolikhet beslutas i riksdagen, att få betalt för upprättande av *battle groups*? Om svaret på frågan är ja, är Vänstern och Miljöpartiet delaktiga i en sådan överenskommelse? Det här är ingen oviktig fråga som bara Allan Widman funderar över. I överbefälhavarens planeringsdirektiv för 2006 står det sedan den 10 december 2004 att *EU battle groups* ej ska redovisas inom ekonomisk ram i budgetunderlaget för 2006. Om det skulle vara på det sättet är det en dramatisk skillnad.

Sedan till frågan om Arvidsjaur. Tone Tingsgård sade att vi inte ska lägga oss i om det är så att militären vill öva i Arvidsjaur. Nej, vi har väl aldrig i försvarsutskottet fattat beslut om på vilka övningsfält i landet våra förband ska öva.

Min fråga blir: Om det som håller på att hända med Arvidsjaur och Boden inte har något med försvaret att göra, varför ska frågan återremitteras till försvarsutskottet?

Anf. 107 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Snabbinsatsförmågan ska finansieras precis på det sätt som man föreslog redan i Försvarsberedningen, nämligen genom att de totalförsvarsgemensamma myndigheterna och Försvarsmaktens ledning ska spara. Den sparmöjligheten tillförde Försvarsberedningen. Det har tagits upp i propositionen. Regeringen har inför den planering som ska ske upprepat att därifrån kommer medel för att finansiera *battle groups*.

Anf. 108 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Det låter väldigt bra. Men om man känner till att det finns en utredning som har fått regeringens uppdrag att titta på sparmöjligheterna och vet att denna utredning inte ska vara färdig förrän i november 2005 frågar man sig: Hur ska det ge några pengar under budgetåret 2006? Det övergår mitt förstånd. Jag påpekade i mitt anförande tidigare det fullständigt orimliga i att de totalförsvarsgemensamma myndigheterna får ökade ramar 2005, medan Försvarsmakten blir mindre och mindre.

Herr talman! Jag vill också passa på att yrka avslag på det yrkande om återremiss som Tone Tingsgård framställde. Det är en följd av att alliansen vill att förslaget ska ses över i sin helhet så att det blir en verklig omarbetning. Vi är därmed inte nöjda med den eventuella sminkning som nu ska ske i försvarsutskottet. Då slås jag av att försvarsministern inte svarade på min fråga 2: Om det som händer med Arvidsjaur inte har med förvaret att göra, varför är det försvarsutskottet som nu i elfte timmen ska samlas för att lägga fram ett nytt förslag till kammaren? Det vore väldigt bra om jag kunde få svar på den frågan.

Anf. 109 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Jag vill med en gång säga att avsikten är att den utredning som vi kommer att tillsätta ska lämna förslag om finansiering till en del av besparingarna under 2007. Vi har också sagt att man med förtur kan ta en del, nämligen MD-organisationen, för att så att säga fylla i en del av besparingarna redan under kommande år, förhoppningsvis.

I det sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att vi inte lovar att ha snabbinsatsförmågan operativ förrän 2008. Därmed räknar vi ändå med att vi ska hitta medel för träning och utbildning av den.

I fråga om Arvidsjaur skriver regeringen i propositionen om övningsområden att det finns behov av att ha kvar övningsområden för vidare syften än bara när övningarna är kopplade till ett regemente. Arvidsjaur har ett sådant övningsområde. Det har hela tiden varit med i planeringen att det är något som behöver utnyttjas.

Anf. 110 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Den internationella ambitionen ökas ganska så väsentligt enligt det betänkande som ligger på kammarens bord i dag. Antalet kvinnor och män som samtidigt ska kunna vara på den internationella arenan är, har jag kommit fram till, i storleksordningen 1 700 vid varje tillfälle. Handeln på hjärtat, försvarsministern: Har vi utbildningsfaciliteter så att vi ständigt roterande kan hålla frivilliga kvinnor och män i denna omfattning? Eller är det så att ambitionen är högre än de utbildningsfaciliteter och utbildningsplattformar som finns i detta betänkande?

För det andra skulle jag vilja ta upp frågan om den planeringsanvisningar som jag relaterade till i mitt inledningsanförande. Hur resonerar försvarsministern kring att människor nu tillsammans med sina familjer måste fundera över att byta bostadsort när man kan förvänta sig att överbefälhavaren redan under februari kommer till regeringen med nya förutsättningar som gör att det som dessa människor kanske vill söka sig till då inte längre är med? Vilken planeringshorisont får den enskilda individen? Vilken planeringshorisont får familjerna i fråga?

Anf. 111 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! Att se till att vi har tillräckliga förutsättningar att utbilda och hålla grupper utgående från den ökade ambitionen vad gäller internationella insatser har varit en av de viktigaste frågorna i beredningen av propositionen. På den punkten är jag lugn. Där handlar det om flera åtgärder som ska till för att säkra utbildningen. Det kräver naturligtvis en ökning av antalet värnpliktiga som vill vara med i internationella insatser. I dag är det drygt 10 % som anmäler sig till detta, men vi vet att det finns exempel där man ligger skyhögt högre. Man ökar också intresset högst påtagligt bara genom att påpeka att denna verksamhet finns och kanske efterhöra intresset för den.

Nu kommer utbildningen att förbereda för denna typ av insatser på ett annat sätt än tidigare eftersom detta också stärker vår egen försvarsförmåga.

När det gäller den andra frågan har det väl framgått att jag har stor respekt för dem som berörs av det här försvarsbeslutet. Det är därför jag har rest till de orter som önskat min närvaro och träffat både personal och arbetstagarorganisationer och lyssnat på dem. Det är klart att regeringen och alla andra ska använda alla möjligheter som finns för att underlätta processen.

Eskil Erlandsson ska dock inte komma till mig och klaga på att ÖB redovisar det man ville få redovisat. Först skedde det i riksdagen, som då konstaterade att det nog vore bra om regeringen gjorde ett omtag på de punkter som gällde hur man uppnår operativ förmåga. Sedan upprepades det i Försvarsberedningen, och sedan skriver regeringen det i propositionen. Om sedan regeringen ber att få in detta underlag tycker inte jag att Eskil Erlandsson ska vara alltför kritisk.

Anf. 112 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! För det första kan man när det gäller vår förmåga att leva upp till de ambitioner som finns i betänkandet konstatera att vi enligt Pliktverket vissa år kommer att ta in bara 3 100 personer. Eftersom man inte är ute mer än, säg, sex månader i stöten måste ju då i stort sett alla, om vi roterande och långsiktigt ska ha 1 700 i utrikestjänst, vara villiga till detta. Därtill måste ett antal som redan varit ute en gång frivilligt ställa upp ytterligare en gång.

Försvarsministern spänner bågen rejält. Jag tror att det kommer att brista. Tyvärr måste jag säga det.

För det andra kan man fråga sig, apropå de planeringsanvisningar som nu ligger hos överbefälhavaren och som vi förvisso har efterlyst både från regeringens och riksdagens sida, om det inte hade varit på sin plats, för att ge den enskilde individen och den enskilda familjen en planeringshorisont, att ta ett samlat beslut.

Nu förväntas vi få in detta material under februari månad. Verksamheten på de förband som föreslås avvecklas ska upphöra per den 1 januari. De människor som ska avvecklas från de här förbanden söker sig självklart till de kvarvarande förbanden för att finna en ny utkomst och en ny framtid. Pondera då att de planeringsanvisningar som nu är ute ger vid handen att ÖB föreslår förändringar vid de platser dit man söker sig! Vore det inte skäl att samla beslutet så att människan får en planeringshorisont?

Anf. 113 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik:

Herr talman! I dagens organisation utbildar vi många värnpliktiga till en utbildningsreserv. Vi har också gett god utbildning i våra insatsorganisationer för utbildningsreserven. Detta kommer inte att vara målsättningen när vi också vill ha en ökad andel i internationella insatser. Det är skälet till att jag är betydligt mer optimistisk än Eskil Erlandsson om förutsättningarna att med det beslut vi nu får också klara ambitionen när det gäller ökade internationella insatser.

Sedan kan naturligtvis både Eskil Erlandsson och jag ibland vilja stoppa världen så att alla underlag, beredningar och allting kommer in till en punkt där vi kan göra ett riktigt stort beslut. Nej, det blir inte så.

Jag tror att det har hämmat Försvarsmakten väldigt mycket att man gått och väntat och väntat i treårsperioder på att göra nödvändiga justeringar. Nu säger vi vad vi vill ha för inriktning och vad vi har för målbild. Vi är också öppna för att om det visar sig att man behöver justera detta under resans gång så får regeringen gå till riksdagen och be riksdagen fatta ett nytt beslut. Förhoppningsvis ska regeringens förslag då också vinna riksdagens bifall.

Anf. 114 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Detta är mitt tredje försvarsbeslut och också det absolut märkligaste, även om jag kanske inte tycker att ordet ”tumult” som statsrådet använde är det rätta ordet att använda. En tröst var väl också Tone Tingsgårds ord. Man lär sig varje gång, och nästa gång ska det bli bättre, sade Tone, och det får vi väl ta som ett löfte och en tröst.

När det gäller frågan om Arvidsjaur har jag inte blivit mycket klokare den sista timmen. I ett TT-telegram talas det om – och detta är viktigt, tycker jag – militär och civil verksamhet i Arvidsjaur, alltså: *militär* verksamhet i Arvidsjaur. Tone Tingsgård stod här framme och sade: inga militära pengar till Arvidsjaur. Det här går inte ihop.

I statsrådets anförande fick vi nu höra att det gällde skjutfältet. Här vill alltså Socialdemokraterna att riksdagen inte ens ska bestämma var fredsförbanden ska ligga, men tydligen ska vi bestämma var man ska ha sin övningsverksamhet. Jag får inte detta att gå ihop.

Ökar inte detta politikerföraktet hos dem som ser, läser och lyssnar på detta så vet inte jag. Vem som får det att frodas får var och en fundera på.

Jag vill också rikta en varning till alla där uppe i Arvidsjaur. Jag kommer från en nedläggningsort, Falun. Vad fick vi i Falun? Näringsministern – han hette Björn Rosengren på den tiden – lovade att vi skulle få en väg, men vi fick inga pengar. Han lovade nya högskoleplatser. Platserna kom, men vi fick inga pengar. Se upp lite grann i Arvidsjaur! Se upp, ni som skaffat det här löftet, med vad det egentligen innehåller!

Sedan måste vi som sagt reda ut detta med vad som verkligen ska göras. Om vi i försvarsutskottet ska sammanträda om detta måste det ju vara försvarsfrågor vi ska besluta om. Det här med ersättningsjobben i Falun, Sollefteå och så vidare i de förra besluten har ju inte vi suttit med i vårt utskott. Det har varit näringsfrågor.

Herr talman! Vårt svenska försvar ska bland annat tillgodose vår nationella säkerhet. Detta glöms ofta bort i dagens internationaliserade och globala debatt. Vi glömmar ofta vår egen säkerhet, säkerheten här

hemma. Försvarsmakten ska också kunna utvecklas mot framtida krav och kunna genomföra internationella insatser.

Vi vet att det redan när processen med ominriktningen, försvarsreformen, påbörjades hösten 1998 kom varningar om att en otidsenlig och därmed felaktig planeringsmetod skulle leda till en felaktig försvarsstruktur och till att inte tillräcklig omsorg visades försvarets kärna i form av kompetens i krigföring – eller väpnad strid, som det också heter.

Vi vet också hur det gick med förra försvarsbeslutet: Protokollerna hann knappt tryckas förrän det kom tydliga signaler om att det fanns stora problem med genomförandet. I två rapporter – dels en av riksdagens egna revisorer, dels en som vi tog fram i försvarsutskottets regi – bekräftades att det fanns uppenbara problem med fullföljandet av det beslut vi fattat här i kammaren.

Bristerna handlade bland annat om ett oflexibelt beredskapssystem, ett ofullständigt utbildningssystem, en ihålig förbandsutveckling, begränsning i den operativa förmågan, otillräcklig materielutveckling inför framtiden samt en redan från början underfinansierad ekonomi, alltså ett svart hål ekonomiskt.

Det gick ju rätt bra då, för att citera Tone Tingsgård. Vi kan alltså tolka utfallet väldigt olika.

Vad är det då som säger att det här försvarsbeslutet ska bli bättre? Egentligen ingenting, om man läser vad som sägs om underlaget. Vi vet reaktionerna på det underlag som finns. Det är en frän kritik som riktas mot Försvarsdepartementet och regeringen, som ansvarar för detta.

Jag har räknat ut att jag fått, förutom sådana där massmejl, cirka tusen brev, fax och samtal. Många av breven har varit mycket fräna, och visst har jag som politiker och försvarspolitiker funderat både en och två och tre gånger över vad som står i dem.

Jag har plockat ut några meningar bland dessa kritiska röster mot Försvarsdepartementet och det underlag man presenterat.

Det heter bland annat: ”Kan någon i riksdagen försvara förluster av svenska soldaters liv då soldaterna inte ges bästa resurser för träning och därmed för sin överlevnad?”

En annan skriver: ”Svenska soldaters liv står på spel och de förutsättningar som borde ges till dem är otillräckliga.”

En tredje, möjligtvis lite mer skämtsam, skriver: ”Detta är inte ett bra steg mot battle-groups utan mot battle-gubbs!”

Det finns också andra viktiga ord som jag har tagit till mig som amatör inom försvarsområdet. Det är till exempel ord från ÖB. Han sade att den ekonomi som nu väntas klubbas innebär att man inte kan delta i internationella övningar som vi förväntas delta i. De orden är från ÖB. Sådana kommentarer tycker jag borde slå hårt i regeringen.

Jag har i bunten av brev fått en rad hårda ord, allvarliga ord, ord som berör och meningar som gör att man undrar hur det egentligen är ställt med underlaget. Visst finns det olika sätt att ta sådana här saker. Man kan strunta i dem, ruska av sig och säga att allt det här är fel. Underlaget är jättebra. Alla människor som jobbar inom försvaret har fel. Man kan också ta allt på allvar, fortsätta undersöka och fråga sig: Blir det verkligen så här illa? Blir följderna av beslutet de här? Ingen i den här salen har facit, men vi har lagt ned mycket jobb för att undersöka vad som påstås. Som sagt: Man blir förvånad, förundrad och aningen skraj.

Likaså sägs det så här från generalsnivå, och det tycker jag också borde ta hårt i regeringen: ”ÖB sitter i en omöjlig sits. Uppgiften är olöslig.” Det är generalsord. Statsrådet är inte här, men ni från Försvarsdepartementet: Det här är något att ta åt sig av. Uppgiften är olöslig. ÖB sitter i en omöjlig sits. Det är ord som borde klinga starkt i Försvarsdepartementet.

Den aktuella generalen fick av försvarsutskottet frågan om han med det beslut och det förslag som var på gång kunde garantera samma kvalitet på de internationella styrkorna som vi har i dag. Svaret var lika glasklart och borde klinga hårt i Försvarsdepartementet. Svaret var nej. Jag lovar att jag funderar när jag får sådana reaktioner.

Herr talman! Jag ska övergå till frivilligrörelsen och den folkliga förankringen, eftersom det ligger mig varmt om hjärtat. Det sistnämnda oroar mig mycket med tanke på de stora militära vita fläckar som uppstår om det liggande förslaget går igenom. Med vita fläckar menar jag att det inte kommer att finnas några fredsförband på sträckan Boden–Enköping, eller Boden–Kungsängen om man så vill. Det är cirka hundra mil av vårt land lite snabbt räknat.

Nu finns det ju MD-grupper, säger någon. MD-grupper finns, om vi tar den sträcka som jag nämnde, i Boden, Umeå, Härnösand, Östersund, Gävle och Falun. Och så finns det 20–25 MD-grupper ytterligare i landet. Men ett problem är att de här MD-grupperna också hotas just nu. Det hörde ni statsrådet säga. Nedläggningen finns ju inte i den proposition som vi behandlar i dag. Det finns nedläggningar där också, men inte dem som jag nämnde. Men efter fredagens interpellationsdebatt som jag hade med statsrådet framstår det klart och tydligt att MD-grupperna ska försvinna. Också Högkvarteret har ju klart deklarerat att MD-grupperna ska bort för att man ska spara pengar. Det oroar mig, detta med stödet till frivilligrörelsen. Det är inte nog med en klar ambitionssänkning och att man får mindre pengar. Det är även så att staberna ska försvinna.

Jag ska citera ur protokollet från i fredags, där statsrådet sade så här om MD-gruppernas verksamhet och stödet till frivilligrörelsen. Hon sade att det ska ”tas över av andra enheter inom Försvarsmakten”. Exakt så svarade statsrådet. Vilka andra enheter? Ska MD-enheternas läggas ned och ersättas av andra enheter? Det låter i alla fall i mina öron inte som någon direkt besparing. Statsrådet sade också följande om folkförankringen: ”Det är där vi måste tänka till inför nästa års proposition om hur totalförsvaret ska kunna få en bättre folkförankring med sitt nya innehåll.”

Frågan är om det räcker att ”tänka till”, och frågan är hur länge vi kan vänta. Folkförankringen avtar. Jag kommer som sagt från ett län där det bara finns en MD-stab kvar, och jag lovar att länets fem sex dagstidningar inte skriver många rader om det svenska försvaret.

Jag tog ett konkret exempel i utskottet till den militära ledningen och undrade: Om det skulle bli en militär övning med frivilligrörelserna i exempelvis norra Hälsingland, högg jag till med, vem skulle då bistå om man skulle lägga ned MD-grupperna? Det kom ett överraskande svar. Det gällde alltså norra Hälsingland, säg Hudiksvall. Hjälpen ska komma från exempelvis Boden. Sedan kom en mening som jag inte har fått svar på än. Jag ställer frågan till statsrådet fast hon inte är här, för det kan ju förmedlas till henne: Hjälpen ska också komma från *polisen*! Jag tar om

meningen. Svaret från generalerna var: Hjälp ska komma från exempelvis Boden – och från polisen!

Min fråga blir då: Vad ska polisen göra för insatser åt försvaret? Polisen vet ingenting. Vet Försvarsdepartementet och statsrådet, eller de som försvarar den här propositionen? Det kommer ju socialdemokrater efter mig som jag får plåga med det här om inte statsrådet vill svara eller höra på de här frågorna.

Herr talman! När det gäller frivilligrörelsen läste jag Lottornas tidning, som kom i går. I ledaren där skriver rikslottachefen. Det är läsning, tycker jag, för Berit Jóhannesson och Vänsterpartiet. Så här är citatet: ”Försvarspropositionen är ingen rolig läsning med nedläggning av ett antal förband, minskade värnpliktskullar och en nedskärning av anslaget till den frivilliga försvarsverksamheten med nära 53 miljoner kronor. För vår del innebär det minskat stöd till utbildning och organisation.”

Och nu kommer det följande ord från rikslottachefen – ingen elak moderat: ”De unga kvinnorna som äntligen har kommit in i Försvarsmakten kommer nu att sägas upp. Om inget görs kommer vi mycket snart att vara tillbaka på samma nivå som i början av 80-talet.” Detta sägs om kvinnorna i det svenska försvaret. Och man har hört Berit Jóhannesson stå och prata i dag. Hon har många gånger stått och pratat oerhört mycket om hur viktigt detta är. Men hur agerar Vänsterpartiet? Jo, det är Vänsterpartiet som är med och huggar av den här delen av svenska försvaret. Kom ihåg det. Berit Jóhannesson är en av de mest ansvariga, och Vänstern hör till de mest ansvariga för att vi får den här inriktningen!

Rikslottachefen summerar så här i sin ledare: ”Detta är mycket illavarslande för Försvarsmakten och dess allt tydligare uppgifter att agera internationellt i de så viktiga fredsuppdragen. Kvinnorna behövs då.”

Herr talman! Vi står alltså inför ett historiskt beslut, ett historiskt beslut i negativ bemärkelse. Socialdemokraterna har en uppgörelse om svenskt försvar med dels ett parti som inte vill ha något försvar alls, dels ett parti lett av en kommunist. Det här med Miljöpartiet är ju egentligen mest häpnadsväckande. Ett parti som inte vill ha något försvar satsar 40 miljarder på detta försvar. Det är egentligen något otroligt som medierna borde följa upp. Men tydligen kan man förvänta sig detta av det partiet.

Jag läste en insändare i morse på tunnelbanan hit. Det var i tidningen Metro. Följande ord är ett citat: ”Tyvärr förefaller det som om yttersta vänstern ska bestämma vår försvarspolitik eftersom Göran Persson av taktiska skäl inte vågar sätta sig upp mot utpressarna från vänster.” De var en insändare och inte heller mina ord. och Expressens ledare i går hade rubriken ”Björklunds fiasko”.

Det är försvarsbeslutet 2004 vi talar om. Då det gäller det viktiga i att svenskt försvar främst är till för att försvara Sverige tänker man gärna på Tage Danielssons ord:

Historien upprepar sig aldrig
men
historien visar vad som kan hända
som ingen trodde skulle kunna hända
och framför allt
hur fort det hände
– som inte kunde hända

Herr talman! Jag vill i likhet med Ola Sundell yrka bifall till reservation 1. Jag står självklart bakom alla fyrpartialliansens reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med reservation 1.

Anf. 115 HELI BERG (fp):

Herr talman! Detta försvarsbeslut är mitt första som ledamot i försvarsutskottet. Som kommunalpolitiker på en regementsort har jag följt denna process redan tidigare. Resan till dagen D har varit intressant men ändå mest skrämmande. Jag som har rötterna i grannlandet Finland har en mycket allvarlig syn på ett lands försvar. Jag är dotter till en man som endast 17 år gammal hamnade i sovjetisk krigsfångenskap och till en kvinna som tjänstgjorde som lotta på hemmafronten. Jag behöver nog inte beskriva vad jag upplever när Sveriges framtida försvar lutar sig mot kommunister. Som alla andra besökte jag som barn kyrkogårdar med oändliga rader av vita kors. Likadana kyrkogårdar finns i nästan hela Europa, dock inte i Sverige. Att varje land har ett militärt försvar – sitt eget eller någon annans – är för mig blodigt allvar.

Försvarsdebatten som har pågått har periodvis varit ganska livlig. Mängden post och mejl till oss försvarspolitiker har varit diger. I tidningar i orter med nedläggningshotade regementen har man skrivit spaltkilometrar. Men vad har man skrivit om? Inte det som jag trodde var det viktigaste: Hur får vi det bästa möjliga försvaret med minst möjliga antal skatte kronor?

I huvudsak har debatten handlat om arbetsplatser på en eller en annan ort – regionalpolitik med mycket övertoner eller till och med ren smutskastning. Att anställda i Försvarsmakten med familjer är oroliga för sin framtid är mycket förståeligt, men att erfarna kommunalpolitiker ger sig in i debatten med lögner och halvsanningar om andra orter och till och med om enskilda försvarsrelaterade företag gör mig rädd. Var finns helhetssynen? Jakten på enskilda politiker har inte heller varit nådig på vissa orter: Vem röstar mot länet? Vem röstar med?

Jag menar att vi måste försöka höja blicken. Ett lands försvar måste klara av mycket. Helst ska det inte någonsin behöva prövas i en verklig konflikt. Sverige har haft turen och skickligheten att hålla sig utanför väpnad konflikt hundratals år, men beredskapen måste finnas. Diskussionerna hos oss politiker har handlat mycket om internationella insatser. Dessa är självklart mycket viktiga, men Sverige är inte vaccinerat mot framtida konflikter på eget territorium. Mina kamrater i Sverige har inte gjort sina julaftonspromenader bland vita kors – de har tittat på Kalle Anka. Fortfarande står Finlands generaler på vakt på marskalk Mannerheims grav. 60 år är ingen lång tid i ett lands historia. Men förändringarna sker ibland väldigt fort. Det är vår plikt att vara beredda, även för det mest osannolika, även i Sverige.

Herr talman! Våra soldater kommer i framtiden att utsättas för stora risker på internationella uppdrag i fredens tjänst. Därför är det vår skyldighet att se till att våra soldater har den bästa utbildningen och utrustningen som går att frambringa. Vi fick en liten föraning om hur det kan te sig när våra Kosovostyrkor i våras hamnade i skarpt läge. Det visade sig att de varken hade skottsäkra västar eller splitterskyddade fordon i tillräcklig omfattning. Det tog också alldeles för lång tid att få fram för-

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

stärkningar. När våra anlände hade andra länders redan åkt hem. Så får det inte gå till.

I förmiddagens säkerhetspolitiska debatt berömde socialdemokraten Urban Ahlin mångordigt svenska soldaters insatser i Kosovo under den gångna våren. Ingen kan ju annat än hålla med. De insatserna kan inte nog berömmas. Men 35 av dessa yrkesofficerare och lika många civila som med heroiska insatser och med risk för livet lyckades hålla de stridande folkgrupperna ifrån varandra kommer att sägas upp om regeringens försvarsproposition går igenom i dagens, eller morgondagens om det blir så, omröstning. Deras erfarenheter och unika kompetens av att ha löst stridsliknande uppgifter framgångsrikt behövs i det svenska försvaret även i framtiden.

Av de ca 4 % kvinnor i försvaret som vi har i dag blir det knappast några kvar om regeringens och stödpartiernas vilja går igenom. Vi har inte råd att avstå deras kompetens, varken på hemmaregementen eller på internationella uppdrag. Jämställdhetsarbetet kommer att stanna av när kvinnorna har åkt ur organisationen som följd av detta beslut. Det var väl inte så vi hade tänkt det?

Som ett resultat av det nuvarande regelverket för uppsägningar tvingas försvaret till att anmäla arbetsbrist och varsla alla som tjänstgör på de förband som ska läggas ned eller flyttas. Detta drabbar mest unga kvinnor och män som sökt sig till en karriär som officer samt dem som frivilligt åtagit sig att delta i internationella insatser. Fler alternativ bör övervägas för att forma en förändrad personalstruktur. Avgångarna inom försvaret har den senaste tiden varit 600 personer per år. Med en flexibla personalpolitik skulle mycket av den turbulens som nu förlamar Försvarsmakten kunna undvikas.

Under de senaste månaderna har jag träffat många journalister från mitt förra hemland. Jag har inte kunnat svara på deras frågor om hur vi kommer att kunna fylla snabbinsatsstyrkorna och de långsiktiga internationella insatserna efter de nedskärningar vi är på väg att genomföra. Inte heller har jag kunnat förklara hur man har tänkt sig om det oväntade ändå skulle hända att Sverige skulle bli måltavla för internationell terrorism. Jag är rädd att ingen i dag kan svara på den frågan, inte ens de partier som ligger bakom den aktuella försvarspropositionen.

Lars Ångström uttryckte för en vecka sedan i en TV-debatt att detta är det bästa försvarsbeslut som någonsin har tagits. Jag delar inte den uppfattningen så länge huvuduppgifterna för försvaret fortfarande är att försvara Sverige mot väpnat angrepp, hävda vår territoriella integritet, bidra till fred och säkerhet i omvärlden samt stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar. Nej, herr talman: Så länge detta gäller kan jag inget annat än yrka bifall till alliansens reservation nr 1.

(Applåder)

Anf. 116 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 7 under punkt 14.

Sverige behöver reformera sitt försvar. Det är de flesta av oss medvetna om. Man kan ju faktiskt, så här i juletid, säga som i juleangeliet: tiden är inne för detta. Det föreligger inga militära hot mot vår nation som helhet under den närmaste framtiden, det är vi överens om. Men jag

skulle önska att vi någon gång i våra debatter mer har en diskussion om och belyser just vårt framtida försvar och vad vi ska ha försvaret till. Jag tycker att det alltför mycket handlar om enskilda regementen: var de ska ligga och vart de ska flyttas. Jag vill påpeka att en ordentlig, gedigen debatt om vårt försvar vore på plats.

Jag vill emellertid återvända till en frågestund som jag hade med statsministern här den 23 september. Jag ställde då en fråga till honom med anledning av att våra, de borgerliga partiernas, förhandlingar med Socialdemokraterna hade havererat dagen innan. Min fråga löd: Kommer Vänsterpartiet och Miljöpartiet att få ett avgörande inflytande på försvars- och säkerhetspolitiken? Statsministern svarade: ”Där känner jag mig trygg eftersom jag baserar det ställningstagande som regeringen kommer att göra på Försvarsberedningens grund.” Jag fortsätter citatet: ”När så Försvarsberedningen framställer sitt förslag händer någonting. Partiledarna tar över och det blir storpolitik.” Vidare sade han: ”Vi tänker dock inte låta oss luras in i den diskussionen, utan vi håller fast vid Försvarsberedningens förslag.” Herr talman, allt står att läsa i protokollet den 23 september. Jag fick ju naturligtvis inte något svar på min ställda fråga, men det har jag ju fått här i dag.

Försvarsministern talade om att det var tumult här, och jag undrar: Vem är det som skapar det tumultet, och vem är det som lurar vem i dag? Jag kan inte låta bli att tänka på hur det går till när katten leker med råttan. Katten släpper råttan, som tror att den är fri. Så fångas råttan gång på gång, och när inget annat återstår så spelar den död i hopp om att katten är mer uttråkad än hungrig. Jag tycker att det är en beskrivning av det som har hänt när det gäller försvarspolitik och samarbetet mellan Vänstern och Socialdemokraterna i första hand. Det är sådant som händer i naturen, och det kan också hända i krig, men att få se det hända i vår kammare är häpnadsväckande.

Vi håller fast vid Försvarsberedningens förslag, sade statsministern. Alla trodde vi att rapporten från Försvarsberedningen, som fått lovord från många håll, skulle ligga till grund för regeringens proposition *Vårt framtida försvar*. Det gör den också, men det finns en avsevärd skillnad. Ambitionen i propositionen, i förslaget, stämmer inte överens med de givna ekonomiska ramarna. Det är ganska svårt att få det där att gå ihop. Detta konstaterade vi i ett tidigt skede när vi förhandlade med Socialdemokraterna. Jag var själv med vid alla de tillfällena. Det blev storpolitik, som Persson uttryckte det, fast med helt andra medspelare, medspelare som dessutom är försvarsfientliga.

Herr talman! Det fanns, och finns kanske fortfarande, en rejäl möjlighet att nå en bred uppgörelse ännu efter dagens utspel. Jag vet inte vad som kommer ut från försvarsutskottet i morgon, men man kan ju ha en stilla önskan att vi får en återremiss som innehåller lite mer än bara vad Arvidsjaur skulle kunna få för kompensation.

Kristdemokraterna tog aktiv del i arbetet med att samla bredden, och vi blev oerhört besvikna när Socialdemokraterna överraskande avbröt förhandlingarna. Det är viktigt att hålla i minnet att det faktiskt var Socialdemokraterna som avbröt de förhandlingar som vi hade hoppats på. Detta har belysts även tidigare i dag. Jag tror att det hade kunnat bli ett historiskt beslut, ett bra beslut för Försvarsmakten och för oss politiker

som vill ta ansvar och ha en försvarsmakt värd namnet både i Sverige och utomlands.

Förtroendet för oss politiker har nu sjunkit ytterligare bland våra medborgare. En bred överenskommelse hade skapat en större trygghet för både anställda och hela vår försvarsindustri, vilket vi ibland kanske glömmer bort i det här sammanhanget. Den berör många människor i vårt samhälle.

Herr talman! Det försvarsbeslut som vi ska fatta är ett svek mot svenska folket. Ekonomin spelar en avgörande roll i våra överväganden, och vi kan redan nu se att omställningskostnaderna för Försvarsmakten är underskattade. Försvarsberedningen har i enighet pekat på att det måste göras en förnyad prövning om inte besparingarna på 3 miljarder kan infrias. Försvarsberedningen pekade också tydligt ut besparingskrav med tillhörande ambitionsminskningar på följande områden – jag vill räkna upp dem för de kommer sällan med i debatten.

Vi föreslog en omstrukturering och reducering vid de totalförsvarsgemensamma myndigheterna med ca 40 % av deras driftsbudgetar. Detta skulle kunna ge 1 ½ miljard med tidigt utfall. Reducering med 40 % av Försvarsmaktens centrala ledning kan ge 250 miljoner kronor. Omorganisation av den territoriella verksamheten, det vill säga hemvärnsorganisationen och militärdistriktsorganisationen, ger en besparing på 250 miljoner kronor. Detta skulle ge en besparing på ca 2 miljarder kronor. 1 miljard skulle man reducera förbandsverksamheten med. I dag hör vi endast talas om förbandsnedläggningar.

Försvarsberedningen tyckte också att i takt med reducering av förband kan logistikverksamheten förändras och minskas med 25 %. Detta skulle kunna ge 1 miljard kronor senare i processen. Det finns andra områden att spara på än enbart på ren förbandsnedläggelse.

Relationen mellan förbandsnedläggningar å ena sidan och ambitionsminskning och reducering av stödmyndigheter å andra verkar inte gå i takt. Det som framhålls är besparingarna genom nedläggning och flyttning av förband.

För Vänstern och den vänsterkartell som nu finns gäller det naturligtvis att urholka hela förbandsverksamheten för att sedan kunna gå vidare med ytterligare nedskärningar. Det står fullständigt klart. När man nu gör en brantare nedskärningskurva blir nettobesparingarna avsevärt mindre med stora påföljder för hela orter och för många män, kvinnor och barn.

Varför pekar man ut Arvidsjaur här i dag? Är inte drabbade människor i Östersund eller Visby eller på andra ställen värda att få en trygghet lika väl som de i Arvidsjaur?

Nya avvecklingspaket ligger på ÖB:s bord och innebär ytterligare neddragningar med beslut redan i början av nästa år. Var finns etiken i att inte berätta för oss och hela svenska folket hur försvaret, med alla de besparingar som man räknar med, kommer att se ut fram till 2007? Dem vill vi ha klart redovisade. Hur kommer försvarsindustrin att påverkas? Det är viktigt att detta sägs klart och tydligt så att vi får en helhetsbild av hur vårt försvar kommer att se ut fram mot slutet av den här försvarsperioden.

Herr talman! Jag läste för en tid sedan Johan Hakelius krönika i tidningen Försvarets Forum. Det är inte svårt att känna igen sig när han beskriver omvandlingen från krigsmakt till försvarsmakt och hur det hela

började med att man bytte namn på handdukarna. Min reflexion är: Vad ska Försvarsmakten heta i framtiden? Vad ska den ha för namn? Jag tycker inte att den kan stå för vare sig ”försvar” eller ”makt”. Kanske Johan Hakelius, som brukar sitta på läktaren, kan föreslå vad vi ska kalla vår försvarsmakt i framtiden.

Anf. 117 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Om regeringen varit beredd att ta ansvar i höstas och visat vilja att nå en bred blocköverskridande överenskommelse tror jag att vi hade sluppit det kaos som varit de senaste veckorna och inte minst i dag, vilket också påpekats av flera talare i dag. Vi hade också sluppit ovissheten och en politisk kohandel i elfte timmen. Det är en kohandel som jag bara kan tolka på ett sätt, nämligen att det viktigaste för regeringen och dess kartellpartner är att behålla makten, inte att nå fram till bra och kloka beslut.

Jag hade gärna sett ett beslut som var brett förankrat i riksdagen och som därmed också hade möjliggjort rejält ökade internationella insatser. Tyvärr valde regeringen bort den möjligheten. Den valde bort möjligheten att nå en historiskt bred överenskommelse. Den tog vänstersvingen och gjorde upp med Miljöpartiet, och debatten i dag har med all önskvärd tydlighet visat vad konsekvenserna av den vänstersvingen blivit och kommer att bli.

Det är något svårt att föra den här debatten. På samma sätt som för alla dem som är verksamma inom Försvarsmakten är den här debatten fylld av ovisshet. Vad är det vi debatterar egentligen? Vad kommer det förslag som Socialdemokraterna och Vänstern ska lägga fram i utskottet i morgon att innehålla? Vad innebär uppgörelsen? Och vad händer när Vänsterpartiet och andra kanske inser att uppgörelsen inte innehåller så mycket? Hur långt sträcker sig bäst-före-datomet för uppgörelsen?

Jag har inte riktigt förstått, och inte heller lyckats utröna av denna debatt, vad skillnaden är mot det som redan i dag står i betänkandet? Arvidsjaur pekas ut explicit; det behöver göras ordentliga insatser för att kompensera dem för nedläggningen. Ingen har dock sagt att övningsfälten i Arvidsjaur ska försvinna, så jag förstår inte riktigt vad det är man gjort upp om. Men vi kommer kanske till insikt om det i morgon.

Jag kan också tycka att betänkandet egentligen inte innehåller särskilt mycket konkret. Men en konkret del innehåller det. Det är förslagen på förbandsnedläggningar. De är inte minst konkreta och påtagliga för alla de människor som bor i de orter som drabbas.

Givetvis måste omställningen av försvaret innehålla förändringar i förbandsstrukturen. Det är nog ingen som inte tror det. Men omställningen ska ske med en öppenhet och med en tydlig spårbarhet i de underlag som läggs fram för de förbandsnedläggningar som görs.

Det underlag som nu används har enligt många stora brister och har skapat fler frågetecken. Jag tänkte uppehålla mig vid ett frågetecken som majoritetens förslag skapar. Vad får förslaget för konsekvenser för västkusten? Jag tänker då bland annat på konsekvenserna för Sjöräddningen men även konsekvenserna för Göteborgs hamn.

Det är den enda hamn i Norden som är klassad med CSI-status. Det är en klassning som ställer särskilda krav på säkerheter i anslutning till hamnen. Den sjöfart som bedrivs i Göteborgs hamn är inte bara ett väst-

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

svenskt intresse. Det är ett nationellt intresse. Det är oerhörda värden som varje dag passerar genom hamnen i Göteborg. Svenskt näringsliv är i stor utsträckning beroende av att det fungerar utan störningar. Jag har inte hört något bra svar på hur norra Europas största hamn ska kunna skyddas mot terroristattacker när det inte finns någon direkt militär närvaro längre i Göteborg.

Herr talman! Samtliga partier i Sveriges riksdag är mer eller mindre överens om att vi ska öka våra internationella insatser. Från alliansens sida har vi som nämnts tidigare i debatten en högre ambitionsnivå än regeringen. Det är en nivå som är nödvändig om vi ska kunna dra vårt strå till stacken vid internationella insatser. Det räcker inte bara med vackra ord. Det måste också finnas möjlighet till handlingskraft bakom de vackra orden.

Oavsett vilken ambitionsnivå som väljs måste personalförsörjningen fungera. Jag och Centerpartiet är allvarligt oroad för att den volym av värnpliktiga som nu föreslås av majoriteten inte kommer att kunna räcka för att rekrytera soldater till internationella styrkor. Det kommer att krävas att bra många fler värnpliktiga än i dag anmäler sig till internationell tjänst.

Samtidigt som volymen måste räcka till måste givetvis de som gör internationell tjänst ha möjlighet till en bra utbildning så att de får den kompetens som krävs för att kunna göra ett bra jobb. Det här förslaget innebär också att halva kompetensbasen väljs bort. Jag hade gärna sett att försvarsbeslutet tagit de första stegen mot ett införande av en könsneutral plikt.

Herr talman! Omställningen av försvaret till ett insatsförsvaret är påbörjad och ska givetvis fortgå. Om det råder nog ingen tvekan. Men det ska göras på ett sätt som är realistiskt och inte på ett sätt som behöver göras om innan ens bläcket på riksdagens protokoll har hunnit torka.

De signaler som nu skickas från både departementet och Försvarsmakten tyder just på att vi kommer att behöva göra om det. Vi är många som inte skulle bli förvånade om vi snart står här igen om diskuterar neddragningar, förbandsnedläggningar och omstruktureringar.

Det fanns en möjlighet att nå ett beslut som var långsiktigt och med bred förankring. Det hade gjort omställningen lite enklare. Men tyvärr tog inte regeringen den chansen. Man valde vänsterfalangen, och man valde bort den historiska möjligheten. Jag tycker att det är synd.

Anf. 118 OLA RASK (s):

Herr talman! Efter två tidigare försvarsbeslut trodde jag att de borgerliga skulle ha lärt sig något. Jag vet inte om det beror på att Centern böt sida att det blev samma ödessymfoni som vi har lyssnat på de tidigare två gångerna.

Det har varit katastrof och kaos. Allt håller på att gå över ända. Vi har hört det förut. Det är en ödessymfoni som i dag, till min besvikelse, också Centern har ställt upp i. Erlandsson har inte höjt rösten men viskat fram sina argument. Man skulle kunna tolka det som att han var lite skamsen, jag vet inte.

Vi har haft Sundell som har bullrat som ett åsknedslag av cymbaler. Där har vi haft piccolaflöjten Widman och Wälivaara som en gnällig fiol.

De har fyllt upp instrumenteringen. Jag talar inte om förslaget. Där är vi ganska överens. Jag talar om sättet att föra debatt.

Någon har sagt: Det här är väl att skapa politikerförakt. Jag tror att det var min vän Rolf Gunnarsson från Dalarna som sade det. Jag tror att de som utanför huset har lyssnat på debatten i dag tycker: De borde väl ändå ha någonting eget att framföra.

Det är väldigt lätt att vara kritisk mot vad andra har föreslagit och vad andra har gjort. Det är naturligtvis besvärligare att ta fram ett eget alternativ. Man har utgått ifrån den gamla klassiska metoden: Tryter argumenten höjer man rösten. Eller som Eskil gjorde: När man har tappat sitt vapen går man till anfall ändå.

Det är väldigt olyckligt för den försvarspolitiska debatten. Det är, som det sades här för något inlägg sedan, en oerhört viktig diskussion vi har att föra. Hur skyddar vi detta land mot den nya hotbild som vi kommer att ha och redan har? Hur klarar vi en mycket besvärlig omställning från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar?

Det är ingen lätt uppgift. Det är en ganska svår och tung organisation som ska förändras. Vi kan samtidigt konstatera att vi måste spara ett antal miljarder, eftersom det kostar för mycket. Där går heller inte argumenten ihop.

Allan Widman säger: I Finland får man för hälften av pengarna ett bra försvar. Det är ungefär det vi har sagt. Men ni säger att ni måste ha mer pengar. Vi säger att vi vill spara 3 miljarder. Det är en ganska liten summa av 40 miljarder, om man ser det i de proportionerna. Men det är en jättelik summa när man ser till vilken omställning för enskilda människor och enskilda orter det kommer att innebära.

Eskil Erlandsson klagade också på att förslaget inte hade remissbehandlats. Det fanns inga alternativ. Det är som försvarsministern sade: Man kan naturligtvis önska att man hade alla sanningar på bordet. När det gäller försvarspolitik tror jag vi gör väldigt klokt i att inse att vi aldrig kommer att ha alla sanningar på bordet.

Vi kommer att ha en hotbildssituation som kommer att vara mer föränderlig än vad vi någonsin har upplevt. Det är min spådom inför framtiden. Därför kommer vi naturligtvis också att göra vissa misstag. Vi måste pröva oss fram. Vi vet inte svaren på alla frågor. Men vi vet en sak. Det är att vi ska göra om vår försvarsorganisation. Där om är vi överens.

De utanför det här huset som har lyssnat på diskussionen har – om de nu har läst betänkandet, och det är kanske inte så många som har gjort det, men några har gjort det – kunnat konstatera: Vad de säger i ödes-symfonin stämmer ju inte med det som står i betänkandet. Det stämmer definitivt inte med rapporten från Försvarsberedningen.

Detta är det tredje försvarsbeslutet jag är med om. Jag har aldrig känt mig så välinformerad. En av grundorsakerna till det är att vi hade en försvarsberedning som under Håkan Juholts ledning och med centerpartisten Anders Svärd tog fram ett antal förslag tillsammans med er andra. Vi konstaterade i juni att det fanns en stabil majoritet av s, c och kd, och helt plötsligt sker en förändring.

Jag tror att alla förstår varför det skedde en förändring. Det har sagts här förut. Det är ganska uppenbart. Det tillhör det politiska spelet. Här lyckades Moderaterna att lura in de andra i fällan att skapa vad man nu

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

kallar alliansen, eller vad det nu var den kallades, för att bilda ett regeringsalternativ.

Det är okej. Det kan man mycket väl göra. Det är en oppositions huvuduppgift att driva en oppositionspolitik. Men då måste man ha någonting i sak i stället. Det räcker inte att bara klaga på dem som har ansvaret.

Jag känner mig alltså besviken över att vi har fått den här situationen. Jag såg också besvikelsen hos andra när vi presenterade beskedet att vi i morgon förmodligen kommer att ha en majoritet bakom betänkandet. Så är det politiska spelet. En av de fyra sade till mig: Förändringarna sker på det här sättet – i politiken får man räkna med det mesta.

Det är klart att en ansvarig regering måste skaffa sig majoriteter i olika sammanhang, men naturligtvis utan att göra avkall på grundläggande ideologiska frågor. Det har det aldrig varit fråga om, utan här är det Försvarsberedningen som står bakom det förslag som vi har att behandla i dag.

Jag tror att man ska vara ganska klar över att vi bör ändra den här typen av diskussion till att bli en diskussion om detta: Hur ska det framtida insatsförsvaret organiseras? Hur ska det se ut? Vilka resurser ska det ha? Precis som Försvarsberedningen har gjort med grundmaterialet den här gången måste vi fortsätta att föra den diskussionen i framtiden.

Jag är trygg i det här beslutet, som jag nyss sade. Jag vet att inte allt är perfekt – det kommer det aldrig att vara. Men jag känner mig trygg i att det finns ett underlag som är tillräckligt för att man ska kunna fatta beslut. Det är en sanning som har upprepats många gånger, men den tål att upprepas. Ett icke-beslut är också ett beslut, men oftast ett väldigt dåligt beslut. Då lever hela organisationen, hela den värld som är beroende av det beslutet, i ovisshet. Det är en regerings ansvar att se till att det fattas ett beslut. Jag tror att vi kan känna oss ganska trygga i det.

Jag hoppas också att ni som i Försvarsberedningen stod bakom den inriktning som förslaget nu har kommer att känna er lika trygga när vi har fattat det här beslutet. Sedan återstår naturligtvis mycket arbete, i den förändring och den föränderlighet som världen kommer att stå inför.

Jag yrkar bifall till det förslag som ligger.

Anf. 119 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Herr talman! Det är klart att man måste skaffa sig majoriteter, Ola Rask. Det förstår jag också; det ingår i det politiska spelet.

När jag var liten lärde jag mig någonting. Jag kommer ihåg att mina föräldrar sade att man skulle passa sig för dåliga lekkamrater. Det är så vi har kritiserat er i dag.

Jag är tidningsläsare och tidningsman, och jag följer landets tidningar. Det framgår att ni nu ser ett hot i den nya alliansen. Det är en kraftfull allians, och naturligtvis ser ni ett problem med det.

Eftersom du är en vän av frivilligrörelsen tänkte jag nu strunta i retoriken och taktiken. Eftersom varken statsrådet eller Tone Tingsgård ville svara på mina frågor ska jag ställa dem till dig.

Att det där med Arvidsjaur har förvirrat och skapat politikerförakt tror jag. Men det är ingen fråga utan ett påstående.

Den första frågan gäller vad rikslottachefen skrev: De unga kvinnor som äntligen har kommit in i Försvarmakten kommer nu att sägas upp. Om inget görs kommer vi snart att vara tillbaka på samma nivå som i

början av 80-talet. Jag vet att du sysslar bland annat med frivilligrörelserna. Vad tror du: Är det ett hot, och är det en riktig beskrivning som hon gör?

Den andra frågan gäller polisens roll, som jag har tjatat om och inte fått något svar på. Vad menar ni i regeringen när ni säger att poliser ska hjälpa till när MD-grupperna inte finns? Vad menar ni i regeringen då? Vad tror du, om MD-grupperna försvinner: Kommer inte det att urholka möjligheterna att få ett bra frivilligförsvaret?

Anf. 120 OLA RASK (s) replik:

Herr talman! Frivilligrörelsen måste naturligtvis förändras, precis som all annan verksamhet inom Försvarmakten när det gäller vårt försvar av landet. Många av frivilligorganisationerna kommer att behövas och finnas kvar, och de kommer naturligtvis också att tvingas till vissa förändringar av sina verksamheter.

Det här med kvinnorna kan vara ett bekymmer. Om jag ser till det som jag har följt noggrant som regeringens representant i Rikshemvärnsrådet, är man där oerhört bekymrad över den omställning som man, precis som alla andra, tvingas göra. Det är stora svårigheter. Man har en gammal tradition, och man har verksamheter som har fungerat. Man måste i många fall förnya ledarskapet för att det ska fungera i framtiden.

Jag har testat med dem som finns där ute, och många säger att det blir väldigt svårt, och en del säger att det inte går. Men rikshemvärnschefen säger så här: Jo, det här är ett måste. Vi måste få en ny organisation – vår roll kommer naturligtvis att kräva det.

När det sedan gäller MD-grupperna måste också en förändring till. Det hade varit väldigt bra om vi hade haft alla fakta på bordet, men som jag sade kommer vi aldrig att ha det. Så var det förra gången när vi beslutade om MD-grupperna. Det är klart att det kommer att bli bekymmer med vad man ska luta sig mot när det gäller hemvärnets verksamhet, övningar och organisation i övrigt. Men jag tror alltså – det fick jag rikshemvärnschefens ord på – att vi kommer att klara av det här.

Anf. 121 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Herr talman! Med en dåres envishet tar jag frågan om polisen en gång till: Vet du vad regeringen menar? Exemplet var en hemvärnsövning i norra Hälsingland, och jag ställde där frågan och fick till svar: Om MD-grupperna inte fanns skulle man komma från Boden och hjälpa till – ”och polisen”, lade man till. Vad betyder det? Jag tycker att det är en oerhört viktig fråga. Jag har ställt den i dag och inte fått något svar. Du var själv i utskottet, och jag såg att ni också hajade till. Om du vet någonting om det här är det väldigt viktigt att du tar fram det.

Vi får se vem som får rätt i fråga om kvinnorepresentationen i fortsättningen. Rikslottachefen är negativ och tror att det blir svart när det gäller kvinnornas andel i försvaret i fortsättningen. Jag hoppas naturligtvis att din positiva bild blir den rätta. Hennes bild är väldigt mörk i den ledare som hon skrev.

När det gäller MD-grupperna är de reaktioner jag har fått att det är negativt, om man skulle bli utan dem i ett område i Sverige och de fanns 100 mil bort. Jag ska försvara försvarsministern, som inte har möjlighet att gå upp. Hon sade i fredags att man kunde tänka sig en organisation

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

där man kanske måste behålla någon typ av verksamhet, MD-grupper eller vad det kallas, i delar av Sverige. Det får jag väl se som en ljusning.

Anf. 122 OLA RASK (s) replik:

Herr talman! Ibland kan det vara en fördel att inte tillhöra regeringen.

Den där frågan är naturligtvis fullständigt omöjlig att besvara. Jag träffar också människor ute i buskarna som har uppfattningar, på grund av ovisshet och okunnighet. Där har vi inte tänkt färdigt. Hela organisationen befinner sig i en omfattande omstöpning. Det gäller inte minst frivilligorganisationerna, och de kommer att känna av det här väldigt starkt.

Den som är positiv – det är ett litet råd med tanke på det sätt som ni har fört debatten tidigare i dag – hittar i regel lösningarna. Om man bara talar om hur dåligt det är och hur svårt det är att göra förändringar går det inte. Men det kan gå om man är positiv. Jag tror att lottakåren är positiv i själen, och jag tror att de, precis som en del andra frivilligorganisationer, kommer att hitta nya vägar som gör att de får fler kvinnor i verksamheten. Hemvärnet har lyckats med det, även om vi inte känner oss nöjda. Man har lyckats öka andelen kvinnliga hemvärnsledamöter, eller vad man ska kalla dem.

En omställning ger de här bekymren, och det får vi leva med. Vi behöver komma till insikt om att så är världen, att den inte är en gång för alla given utan det sker förändringar, och då får vi hantera dem. Och Rolf! Är man positiv klarar man det.

Anf. 123 KARIN ENSTRÖM (m):

Herr talman! Vad ska man säga efter den här ordväxlingen?

Det här känns inte bra. Vi ska i dag eller i morgon fatta ett beslut som innebär mycket stora förändringar för väldigt många människor och verksamheter. Det är ett beslut som får stora konsekvenser för försvarets framtid – detta utan att vi har ett bra underlag och utan att vi vet vilket beslut som kommer att gå igenom.

Det är ganska fantastiskt hur den socialdemokratiska regeringen lyckats vända den breda samsynen från Försvarsberedningen i våras till en total oreda i höst – och allt detta bara för att klamra sig fast vid regeringsmakten. Det här tycker jag är ett bra exempel på riktigt dåligt ledarskap.

Herr talman! I mitt anförande ska jag koncentrera mig på människorna i Försvarsmakten. Det är nämligen de som ska göra det här jobbet hur det än går. Enligt propositionen kommer personalfrågorna att vara centrala för försvarsreformen under överskådlig tid. Det står: ”Ett väl fungerande personalförsörjningssystem kan vara den enskilt viktigaste förutsättningen för Försvarsmaktens möjligheter att utföra sina uppgifter.” Det här låter jättebra. Jag är den första att instämma i det. Men varför ger man då inte Försvarsmakten förutsättningar att kunna lösa personalförsörjning både på kort och lång sikt.

Låt mig ta några exempel på hur det riskerar att bli. Försvarsmakten riskerar att få en ålders- och kompetensstruktur som är raka motsatsen till vad man behöver. Hela funktioner eller förmågor riskerar att försvinna på grund av de föreslagna förbandsflyttarna i kombination med uppsägningar av officerare. Amfibiekåren kommer förmodligen att drabbas värst,

men även artillerifunktionen, ubåtsfunktionen och jägarfunktionen riskerar att stå utan kompetent personal när hela flyttkarusellen har snurrat färdigt.

Andelen kvinnliga officerare kommer att sjunka dramatiskt. När nu trenden med de många avgångarna bland kvinnliga officerare i Försvarsmakten äntligen har vänt kommer huvuddelen av dessa att sägas upp. Jag undrar hur försvarsministern tror att man ska kunna locka duktiga unga kvinnor och män att söka sig till Försvarsmakten i fortsättningen när man tvingas till de här åtgärderna och till totalt rekryteringsstopp i flera år framöver.

Här har överbefälhavaren varit mycket tydlig. Han har begärt fler instrument för att lösa personalförsörjningen både på kort och på lång sikt, men han har fått nej på allt. Om myndigheten inte har några instrument för att lösa den här uppgiften, är det då vettigt att bara stå vid sidan om och titta på?

Om man till detta lägger den osäkerhet som finns avseende ytterligare besparingar och reduktioner och ännu fler förbandsnedläggningar nästa år är det också lätt att inse att de som nu tjänstgör i Försvarsmakten, unga, kompetenta och välutbildade officerare, varken vill, vågar eller kan vänta på att regeringen, tillsammans med sina stödpartier, ska ha sparat färdigt på försvaret. En sådan här officersflykt har vi sett under tidigare försvarsbeslut. Det kommer inte heller att bidra till en bra ålders- och kompetensstruktur, vilket vi alla strävar efter.

Herr talman! Nu har jag klagat länge nog. Vad har vi att komma med? Vad kan man göra för att lösa den här akuta situationen när det gäller personalförsörjningen?

Jag ser flera möjligheter som jag också föreslog för försvarsministern i en interpellationsdebatt i fredags. Man skulle kunna tillskjuta mer resurser för att undvika de här uppsägningarna på grund av arbetsbrist. Man skulle kunna skjuta upp sluttidpunkten för omorganisationens genomförande. Man skulle kunna revidera hela förslaget till grundorganisation. Det kan inte ligga vare sig i försvarsministerns eller i regeringens intresse att så mycket kompetens och så stora gjorda utbildningsinvesteringar bara kastas i sjön.

Vad kan göras på sikt när nu Försvarsmakten förändras från ett mobiliserande försvar till ett försvar som ska vara insatsberett, inte bara året runt utan dygnet runt? De mobiliserade förbanden kommer att stå i varierande grad av beredskap, och en hel del kommer att vara insatta hela tiden. Vi vet att de internationella insatserna nu ska vara en del av Försvarsmaktens huvuduppgifter.

Det framtida behovet av befäl kommer att ligga på en befälskår med tyngdpunkten på åldern 20–40 år. Huvuddelen av officerskåren kommer därför att behöva växla karriär till andra yrken någonstans i 35–40-årsåldern. Därför anser vi att Sverige bör följa den modell som huvuddelen av Västeuropas länder redan har infört, nämligen att yrkesofficerare kan anställas i en ny och tidsbegränsad form.

Försvarsmakten måste också kunna få anställa soldater som nyss fullgjort sin militära grundutbildning. Här öppnar utskottet lite försiktigt för den möjligheten i termer av i vissa fall. Jag är övertygad om det är helt nödvändigt för att kunna upprätthålla en beredskap på 10–15 dagar, som

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

kommer att krävas i vissa insatsförband. Då duger det inte att börja annonsera efter frivilliga i tidningen.

Jag tycker att regeringen backar i de här frågorna. I propositionen skjuter man frågorna på framtiden. Det ska utredas, och det ska återkommas.

Jag skulle vilja citera vad ÖB skrev i ett internt nyhetsbrev från november. Det heter Lystring och skickas ut tillsammans med lönebeskedet till de anställda. Han skriver: "Vårt personalförsörjningssystem har tillkommit för andra behov i en annan tid. Nu bör det vara klart för alla att det brådskar med ett nytt personalförsörjningssystem."

Vad är det då som är så svårt? Hur länge kan vi stå vid sidan om och titta på? Jag är allvarligt bekymrad över konsekvenserna av det här försvarsbeslutet. Jag tror inte att Försvarsmakten kommer att kunna lösa sina uppgifter särskilt väl. Jag är väldigt oroad över den kompetensförlust som de här panikbesparingarna i kombination med förbandsflyttar och nedläggningar leder till. Jag är oroad över att människorna, de som ska göra jobbet här hemma och ute i världen, inte kommer att känna fullt förtroende för oss som fattar de här besluten i riksdag och regering.

Vi begär mycket av våra soldater och officerare när de med risk för sina liv ska tjänstgöra i internationella insatser. Då har de rätt att begära mycket av oss. De har rätt att begära att vi fattar väl grundade beslut, men det tycker inte jag att den här propositionen utgör. Den är inte ett tillräckligt väl grundat underlag. Vi har fortfarande chansen här i kammaren att få ett bättre beslut genom att rösta på de borgerliga reservationerna.

Anf. 124 EVA FLYBORG (fp):

Herr talman! I den inledande säkerhetspolitiska debatten fick vi höra den socialdemokratiska ordföranden göra gällande att vi riksdagsledamöter som är engagerade i försvarspolitik bara är bygdepolitiker. Jag tillbakavisar bestämt ett sådant påstående eftersom vi agerar för hela Sveriges bästa, men jag är väl egentligen inte förvånad. När argumenten tryter finns ju bara förlöjligandet kvar.

Däremot är jag häpen över hur arrogant inställningen tycks vara från den socialdemokratiska maktsfären rakt igenom. I stort sett hälften av riksdagens kammare protesterar. Regementen över hela Sverige protesterar såväl mot slutsatserna som mot de underliggande beräkningarna. Massmedierna har granskat och hittat stora felaktigheter. I Göteborg har hitintills över 83 000 medborgare protesterat, men ni lyssnar inte på någon.

En annan mycket stor brist är att den normala gången med ett förslag från Försvarsmakten och sedan en proposition från departementet åsidosatts denna gång. Den här gången finns inte denna *check and balance*, och det är en stor brist. Det finns helt enkelt inga utredda alternativ. Därför är ett avslag den enda möjligheten.

Regeringen redovisar i propositionen att Älvsborgs amfibieregemente, Amf 4, läggs ned och att helikopterskvadronen flyttas från Säve i Göteborg, i dagsläget är det dock oklart vart. Detta innebär att regeringen medvetet och aktivt lägger ned hela försvaret av Göteborg. De bevakningsbåtar om totalt 16 färdigutbildade värnpliktiga som finns kan självfallet inte ersätta den förlorade försvarsförmågan. För min del är det

ofattbart att man blottställer hela Göteborg, som är Sveriges näst största stad med en infrastruktur med avgörande betydelse för hela landet. Blockeras Göteborg så stannar Sverige.

Mot bakgrund av de stora förändringar som har skett på den säkerhetspolitiska kartan är det orimligt att förlägga de marina resurserna enbart i Östersjön. Det tänkandet är en kvarleva från det kalla krigets dagar. Detta undergräver också mitt och många förtroende för den arbetsgrupp som står bakom propositionen men även för försvarsministerns omdöme.

Herr talman! Amf 4 är lika viktigt för Sverige som för Göteborg. Genom Göteborgsregionen går Sveriges ekonomiska pulsåder. Den är utan jämförelse landets viktigaste och känsligaste försörjningslänk. Genom Göteborgsområdet fraktas nästan all vår olja som ska bli bensin, huvuddelen av vår mat och allt annat vi behöver för våra dagliga behov. Några beredskapslager av sådana förnödenheter finns ju inte längre. Allt ligger ombord på båt, lastbil eller järnväg i en ständig ström.

Skulle denna ström brytas tar det bara några få dagar innan bristen blir total. Genom Göteborg kanaliseras också en huvuddel av den svenska exporten; fordon, skogsprodukter och allt annat som garanterar vår överlevnad dag för dag.

I Göteborgsområdet finns också en mycket stor del av den viktigaste svenska industrin, inklusive den viktiga petrokemiska industrin.

Göteborgsregionen har därför speciella behov av säkerhet, viktiga för Sverige i sin helhet. I Göteborg finns därför redan i dag ett omfattande och väl utbyggt samarbete mellan alla olika myndigheter med samhällets säkerhet i fokus. Detta är unikt i Sverige. På Kåringberget, inom regementsområdet, finns i dag fem myndigheter. Där är Försvarsmakten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Luftfartsverket och Polisen lokaliserade i nära samverkan och med säkerheten i fokus. Samhällsekonomiskt finns ingen lösning som är mer effektiv än den vi har i Göteborg.

Det är även självklart att värnpliktiga ska kunna göra värnplikten i Sveriges näst största storstadsregion. Det kräver ett förband i Göteborg som kan ta emot och utbilda värnpliktiga av alla kategorier. Försvarsmakten behöver även Göteborgsregionen för rekrytering, inte minst av invandrarungdomar. Om, vilket Gud förbjude, denna erbarmligt dåliga proposition röstas igenom i dag – eller i morgon – har vi mist ett av våra viktigaste underlag för just sådan rekrytering.

Göteborg kan, som ingen annan region, svara mot behoven av en långsiktig lösning för Försvarsmaktens inriktning med internationella insatser i fokus. I Göteborg finns isfria, årstidsberoende marina övningsområden med möjligheter att året runt öva stora förband i land och till sjöss nationellt och internationellt. Där finns en civil infrastruktur som klarar underhåll och logistik – inklusive varvsverksamhet – och en världsledande försvarsindustri. Befolkningsunderlaget medger stor lokal rekrytering, vilket är särskilt viktigt för våra invandrargrupper. På Kåringberget finns en mycket bra bas med stor potential för utveckling. Göteborg ligger nära kontinenten och man har lätt att samöva internationellt och snabbt sätta in styrkor internationellt.

Göteborg erbjuder utmärkta förutsättningar för utbildning av marina förband. Att då ensidigt förlägga den militära tyngdpunkten till Östersjön är fullkomligt oacceptabelt.

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

95 % av världens samlade godsmängder transporteras med sjöfart. Riktigt lika höga siffror gäller inte för Sverige, men nästan. Sverige har i dag, på grund av sin relativa litenhet, endast en hamn med storhamnskapacitet. Det är Göteborgs hamn. Göteborgs hamn är Nordens största hamn med kapacitet att ta emot de absolut största fartygen. Det är dessutom vår enda hamn som uppfyller kraven på kontroll av containergods för transport direkt till destinationer i USA. Göteborgs hamn är den enda i Norden som klarar transoceaniska direktanlöp.

Herr talman! Det finns nya hot i vår omvärld. Efter den 11 september har en ny typ av hot aktualiserats, nämligen terrorister och asymmetrisk krigföring. Att det är fullt möjligt med terroråd tror jag ingen betvivlar. Till detta ska läggas den moderna piratverksamhet som faktiskt existerar än i våra dagar.

Ur samhällsekonomisk synpunkt blir effekterna stora redan vid ett uttalat eller upplevt hot mot västkustens sjöfart. Skulle hotet verkställas finns det risk för att det svenska samhället lamslås med en nationell kris som följd, då varken eldningsolja eller bensin räcker särskilt länge. Det handlar om ett par dagars frist, sedan står Sverige stilla. Under vinterhalvåret blir uppvärmningen av bostäder och arbetsplatser snabbt ett problem.

Vilka förband och enheter finns gripbara för att genomföra minjakt, genomsökning av öar och kontroll av hamnar, leder, skärgårdar och öppet hav för att därefter utöva kontroll för fortsatt trafik till och från Göteborg? Svaret är: noll enheter, med undantag för enstaka tillfällen när sluppen för marina enheter till västkusten.

Herr talman! Helikopterbataljonen på Säve är i dag en del av de marina stridskrafterna i Göteborg. I propositionen talas om att de marina stridskrafterna också ska kunna användas operativt och samordnat med civila myndigheter. Det är utmärkt, och det sker redan i dag på ett mycket bra sätt i Göteborg. Här samarbetar man över gränserna på ett unikt sätt, precis som statsmakterna vill se det även i framtiden. Jag kan dock ingenstans finna att verksamheten vid Säve ska flyttas till Såtenäs, utan bara att den ska avvecklas. Underlaget är bristfälligt; situationen är oklar.

Hangaren på Säve är i utmärkt skick efter de åtgärder och stora miljoninvesteringar som vidtagits. Man kan härbärgera försvarets alla typer av helikoptrar, såväl gamla som nya, både system 14 och 15.

Ett argument som framförts för att minska antalet verksamhetsplatser inom helikopterflottillen är att antalet helikoptrar halveras från 100 till 50. Vi ska komma ihåg att av de tidigare 100 helikoptrarna var 75 små okvalificerade transport- och utbildningshelikoptrar. En annan sida av det myntet är således att antalet kvalificerade stora helikoptrar fördubblas från 25 till 50. Så, herr talman, kan man skriva en proposition för att förvillna med siffror och bara delar av sanningen.

Säve är en öppen trafikplats dygnet runt. Här finns flygtrafikledning och basräddning för deras behov till en fast kostnad. Såtenäs, däremot, stänger klockan 16.00. För varje timme med behov av ökat öppethållande måste flygplatsens personal ökas med många personer i extra tjänst och övertid. Vid beredskap utanför ordinarie flygövningstid måste ett antal extra befattningshavare utanför besättningen hållas i jour till en ökad kostnad. Skillnaden är således himmelsvid.

Den fråga som till slut måste ställas är om vi ska använda försvarets kvalificerade tunga helikoptrar till att även stödja samhället med räddningstjänst eller inte. Att inte samutnyttja statliga resurser är att slösa med skattemedel.

Det är min övertygelse att så länge Försvarsmakten har denna typ av helikoptrar måste de merutnyttjas även till räddningstjänst åt det civila samhället. Allt annat är ekonomiskt slöseri, eftersom det kräver att man bygger upp två parallella mycket kostnadskrävande skattefinansierade organisationer med samma förmåga. Det är av största vikt att detta uttrycks mycket tydligt och utan utrymme för tolkningar som en uppgift för Försvarsmakten.

Försvarsmaktens skattefinansierade helikoptrar ska inte bara användas på vardagar mellan 08.00 och 16.00. De ska rädda liv även efter klockan fyra på eftermiddagen.

Den 24 september lade regeringen fram sin proposition om det svenska försvaret. I förslaget ingår den framtida baseringen av marinen. Amfibieförband utbildas och baseras i dag på två platser: Stockholm och Göteborg. Nu föreslår regeringen en koncentration av all marin verksamhet till Östersjön. Detta är en kraftig försvagning.

Två aspekter måste dominera i valet av basering: kostnadseffektiv utbildning och närheten till de viktigaste uppgifterna. Jag vill hävda att det i Göteborg finns minst lika goda utbildningsförutsättningar som i Stockholm – egentligen bättre.

En viktig resurs i sammanhanget är öppet vatten. En normalvinter är Stockholms skärgård och närliggande vattenområden frusna. Av den anledningen har Amf 1 och KA1 under nästan alla år förlagt sin båtutbildning till Göteborg vintertid. Detta är något som aldrig nämns i debatten. Kostnaden för en sådan omgruppering varje år är ganska stor.

Regeringen är enligt underlaget beredd att betala minst 165 miljoner – troligen är den exakta kostnaden mellan 200 och 300 miljoner – för att flytta Amf 1 från Vaxholm till Berga. Där behöver man göra ett antal investeringar för att över huvud taget kunna bedriva amfibieutbildning. Samtidigt finns det redan ett regemente i Göteborg där i stort sett inga investeringar behövs, förutom den pir som ska byggas för flottan oavsett om Amf 4 finns kvar eller ej.

Erfarenheten visar också att alla förbandsflyttningar har kostat mycket mer än de första kalkylerna har angett. Att flytta har visat sig vara ett dyrt och kortsiktigt alternativ inom Försvarsmakten. I Göteborg kommer fastigheter, tomtmark och hamnar att behållas, men utbildningen läggs ned.

Konsekvensen blir en lägre internationell säkerhet i Göteborgs och västkustens hamnar, sämre sjösäkerhet på västkusten, tomma kaserner på Amf 4:s område och ett amfibieförband i Berga som under vintermånaderna inte kan öva båtturet i sitt eget övningsområde. Då måste man åka till – just det – Göteborg.

Herr talman! Den proposition som regeringen har skickat till riksdagen är dålig, ja rent av skräp.

Jag kan inte acceptera att försvarsbeslutet 2004 ska fattas på ett underlag som saknar spårbarhet och grundlighet och som inte är objektivt. I underlaget från AG GRO hänvisar man till att Göteborg säkerhet ska lösas av enheter från K 3 och ett stridsvagnskompani från P 4. Det är att

kraftigt nedvärdera marinen att påstå att detta skulle kunna göra någon skillnad för en hamnstad som Göteborg. Dessa förband har varken utbildning eller materiel för att kunna uppträda i marin miljö. Detta vet självklart försvarsministern om, men väljer ändå att framhärda med dessa dumheter.

Trots att vi är många som läst underlaget är det oklart vilka faktorer som avgör valet av till exempel amfibieregemente. Det är fullständigt oacceptabelt med bristande och ofullständigt underlag inför det kommande riksdagsbeslutet. Beslutet är av stor vikt för hela riket och är dessutom förknippat med mycket stora kostnader.

Jag har tagit upp frågan om att Riksrevisionen borde granska det underlag som nu underställs riksdagen. Jag är medveten om att Riksrevisionen självständigt fattar beslut om vad som ska granskas. Men det vore en välgärning om man beslöt sig för att granska.

Eftersom ÖB redan har varslats om ytterligare neddragning utöver de som regeringen redan har föreslagit, kan vi vara ganska säkra på att vi har ett försvar i fritt fall inom några månader. Frustrationen och förvirringen kommer med stor sannolikhet att vara total. Då är det möjligt att fler i riksdagens kammare vill ställa sig bakom mitt och andras krav på en granskning av situationen i försvaret.

Herr talman! Göteborg är Sveriges näst största stad. I Göteborg behövs försvaret, och försvaret behöver Göteborg.

Försvarmakten behövs dessutom ständigt i Göteborg, och inte bara under kortare övningstillfällen. Amfibieregementet och helikopterförbandet utgör tillsammans en unik del i samhällsförsvaret i Västsverige. Man har utbildning, materiel och ledningssystem som saknas i samhället i övrigt och som behövs under kriser och katastrofer.

Det talades tidigare om kvinnorna. Sedan 1991 har officersyrket varit öppet för kvinnor. I dag utgör kvinnorna ungefär 3 ½ % av Försvarmakten. Den kvinnliga andelen är nödvändig för en positiv utveckling av Försvarmakten som arbetsgivare och som god förebild för ungdomar, framför allt vid utbildning av värnpliktiga.

De frivilliga försvarsorganisationerna, främst de kvinnliga, till exempel Lottorna, har i hög grad bidragit till att det finns kvinnor inom Försvarmakten, trots att man inte har ett sådant rekryteringsuppdrag. Tyvärr innebär regeringens förslag ett hårt slag mot dessa organisationer. I stort sett en halvering av anslagen kommer att försätta frivilligheten i djup kris. Och i dagsläget vet vi inte hur många som överlever. Det är stor synd och skam. De frivilliga försvarsorganisationerna har spelat och spelar alltjämt en oerhört viktig roll för det svenska försvaret.

Tyvärr, Ola Rask, blir det en kraftig försämring för kvinnorna. Och det är arrogant att säga att om man bara är positiv så klarar man det.

Jag vill slutligen tacka alla kompetenta och lojala medarbetare inom Försvarmakten som har gjort sina röster hörda, officiellt eller mer på tumanhand. Heder åt alla dem som har talat om sanningen för oss politiker. Tyvärr blev vi alla överkörda av vänsterpakten denna dag. Enda trösten är att det är val om knappt två år. Då kan vi få en ny regering. Vi får alla hålla ut till dess.

I detta anförande instämde Cecilia Magnusson (m).

Anf. 125 BERNDT SKÖLDESTIG (s):

Herr talman! Eftersom talarlistan är lång och mycket redan har sagts i många ord, tänker jag fatta mig väldigt kort. Men jag vill belysa en del av Försvarsmaktens organisation, och det är helikopterverksamheten.

Försvarets helikopterverksamhet är en organisation som är stadd i stor förändring och har så varit under flera år. Precis som Eva Flyborg sade har den innehållit ungefär 100 helikoptrar av varierande storlek men kommer inte att ha mer än knappt 50 kvar i framtiden. Från att ha haft ett stort antal olika uppgifter på olika förband kommer man i framtiden att ha färre men klarare definierade uppgifter på färre förband – markoperativ verksamhet från Malmen i samarbete med specialförbanden i Karlsborg, sjöoperativ verksamhet från Ronneby i samarbete med marinen i Karlskrona.

De nya och moderna helikoptrarna ger möjligheter till en effektivare övnings- och träningsverksamhet både i mörker och i dåligt väder. Det gör att vi kan utveckla bland annat den luftburna bataljon som finns med i det kommande beslutet.

Färre baseringsorter och färre helikoptrar gör det svårare att klara den sjöräddningstjänst som Sjöfartsverket i dag köper av försvaret.

Herr talman! För att klara räddningstjänsten har regeringen gett Sjöfartsverket i uppdrag att utreda och återkomma med ett förslag till hur räddningshelikopterverksamheten ska organiseras, så att kapacitet, yt-täckning och undsättningstider kan säkerställas.

Anf. 126 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Herr talman! Jag har en stor tro på politiken. Politik är ju det möjligas konst, säger man. Underförstått i det ligger att det alltid går att komma överens.

Jag har själv varit politiker i 25 år. Under alla dessa år har jag drömt att få komma till riksdagen, och nu står jag här. Och så tvingas jag delta i ett spel då politiken är som allra sämst. Vi hade kunnat komma överens om bara viljan hade funnits. Fyra partier har konstant räckt ut sin hand, men Socialdemokraterna valde att samarbeta med försvarsfientliga partier.

Och visst är det en märklig en konstellation? Det är ett miljöparti som säger nej till varje form av försvarsindustri. Den ska i alla fall inte få lov att sälja något, så det är sak samma. Man sade nej till EU, och man sade nej till varje form av militärallians. Men man säger ja till 40 miljarder till ett försvar som många hävdar inte kommer att klara sina uppgifter. Det andra partiet, Vänsterpartiet, som nu skakas i sina grundvalar har avgörandet i sin hand.

Tillsammans har man skapat ett läge där det ute i den allmänna opinionen nu allt oftare sägs: Lagg ned alltihop! Man har skapat en bild av att försvaret är en budgetregulator, och det kan man ändra på lite hur man vill. Och människor säger nu allt oftare: Lagg ned alltihop, vi har ju ingenting kvar ändå! Och den bild som man har satt upp är ungefär att det är okej för en villaägare att dra ned på sin villaförsäkring. Det går säkert i alla fall.

Vi borde ha varit överens och gemensamt gått ut och talat om för människor att vi slår vakt om det svenska försvaret. Men det har blivit

den allra största tvistefrågan i den politiska debatten. Och det är ju just den frågan som borde stå över varje form av politiskt tjafs.

Men frågan var avgjord redan från början, redan i budgetöverenskommelsen. Vi minns alla när statsministern stod här och sade att 3 miljarder ska tas från försvaret. Det sade han redan innan Försvarsberedningen hade kommit till skott.

Även om man nu ska ha en runda till om Arvidsjaur ska man där inte inbilla sig att man får behålla K 4. Det fick vi höra. Det ska bli någonting annat. Och så blir det regionalpolitik av försvarsbudgeten i alla fall. Och sedan är det försvarsutskottet som ska hantera denna regionalpolitiska fråga. Hur ska jag kunna förklara detta för mina väljare hemma i Malmö?

Det som vi ser är ett enda gigantiskt spel för gallerierna. I dag har vi klart och tydligt fått se att det är Vänsterpartiet som styr försvarsfrågan i Sverige. Regeringen ville ju inte komma överens med oss andra, och det är beklämande.

Jag ska ta upp synen på hot och faror. Det är säkert någon som tycker: Hur kan han stå här och ifrågasätta det? Vi har ju experter som bedömer sådana saker.

Låt mig då påminna om att tre veckor före Sovjetunionens fall var det ingen kremlolog som kunde förutsäga vad som skulle hända. Och jag minns vad man sade ett par veckor före murens fall. Det fanns inga experter som kunde förutse det. Så då är jag i mycket gott sällskap.

Man säger faktiskt att ett krig i Sverige är otänkbart. Men samtidigt är det fullt tänkbart med ett krig i Europa och i resten av världen. Vi ska ju ha en armé som kan sättas in och användas i Europa eller i världen. Där kan det bli krig. Här kan det aldrig bli det. Då frågar jag: Är vi inte en del av Europa, eller är vi en isolerad ö, eller är det så enkelt att 200 år av fred och frihet har gjort att vi tror att vi är något utvalt folk som för alltid är osårbart?

Ett starkt försvar ger handlingsfrihet, inte minst internationellt. Men då måste man ha en stark grundorganisation. Och nu säger man att vi ska vara starka utomlands. Men då måste vi först och främst vara starka på hemmaplan. Och i ärlighetens namn: Man säger nu att det är lugnt i vår omgivning. Men vem kunde för en månad sedan förutspå utvecklingen i Ukraina, som om det vill sig riktigt illa skulle kunna leda till ett inbördeskrig mellan västra och östra Ukraina? Vem skulle kunnat förutse denna utveckling? Och Gud giv att det går väl i Ukraina och att det inte blir något krig eftersom europeiska trupper då sannolikt på ett eller annat sätt kommer att sättas in där, kanske rentav svenska, och det vore ju förödande. Vi minns väl hur det gick senast vi var nere i Ukraina? Jag behöver bara nämna Poltava.

Sedan har vi Ryssland som nära granne, ett Ryssland som man redan har räknat ut helt och hållet. Man sade att det är försvagat både ekonomiskt och militärt, och sedan har det inträtt på den demokratiska vägen.

Tänk, jag ser någonting helt annat på min TV och i mina tidningar! Jag ser en Putin som alltmer använder sig av diktatoriska drag och en Putin som nu rustar upp rejält med nya skrämmande kärnvapen. Men vi gör som vi gör och säger: Det finns ingen risk, inget hot, för Sveriges del i många herrans år framöver.

Vidare har vi fått en ny form av krigföring – terrorismen. Man slår till precis överallt. Vem i hela världen kunde tänka sig en terroristattack i

Madrid? Kan det ske i Madrid kan det lika gärna ske här i Stockholm. Jag vågar påstå att vi står fullständigt villrådiga för den händelse att vi utsätts för ett terroristhot.

I mina värsta mardrömmar råkar vi ut för att en fullsatt Finlandsfärja blir kapad av terrorister eller att man från ett flygplan skickar meddelandet: Om en timme flyger vi in i ett fullsatt Globen.

Jag vågar påstå att vi inte är ett dugg förberedda på detta. Vi har inte ens beslutsvägarna klara för oss.

Nej, nu ska Sverige försvaras utomlands. Det är det nya mantrat. Herr talman må ursäktas, men som historiker tycker jag att det känns nästan som ett eko från Sovjetunionens tid – inga jämförelser i övrigt, men de hade ju samma doktriner och lade sig till med en massa satellitstater runtom.

Nu är det ju inte vad vi tänker oss här i Sverige. Men jag kan förstå finnarna som lite grann känt historiens vingslag. Kritiken är mördande från Finland där man säger att Sverige nu tydligen tänker sig att det är Finland som ska försvara norra Sverige. Jag förstår finnarna, för det nationella försvaret har i handlingarna hela tiden varit nedprioriterat.

Till min stora irritation har militärens uppgift i första hand alltid varit internationella insatser. Sedan har det varit stöd och hjälp till det civila samhället. Därefter har försvaret av Sverige kommit. Jag förstår om finnarna kan göra nämnda tolkning av vårt nya försvar.

Finland får för sina 18 miljarder ut oändligt mycket mer försvar än vi får för våra miljarder. Men i veckan såg vi också att finnarna är så oändligt mycket duktigare än svenskarna i matematik, så där finns väl förklaringen.

Nu får vi ett försvar som enligt alla experter – inte bara enligt oss moderater eller borgarna i övrigt utan faktiskt av experterna – döms ut. Man talar om ett försvar som inte klarar att försvara Sverige, ett försvar som inte kommer att klara de åtaganden som vi bundit oss för utomlands och ett försvar som inte får sättas in mot terrorister.

Sedan ska jag åka hem till mina väljare och försöka förklara för dem att vi nu ska betala 40 miljarder till ett försvar som ska användas i Kongo och Östtimor för att skydda Sverige. Jag tror inte att någon enda människa tror på detta.

Men nu är det så att vi ska delta internationellt. Ändå ska vi vara alliansfria. Därmed avhänder vi oss frivilligt – detta är för mig obegripligt – den trygghet som ligger i att vara delaktig i en allians.

En sak är klar: Är man inte med i en allians måste man ha ett starkt försvar, och det är det som vi är på väg att avhända oss.

De våra som åker ut i världen vill vi väl – det är ju våra ungdomar – ska vara både välutrustade och väl förberedda. De som begriper sig på detta – det vill säga militärer i ledande ställning – säger att vi inte kan uppnå det med denna grundorganisation.

Snart tvingas vi kanske in i rejält skarpa lägen. Jag tror att den tid är förbi då vi kan finnas i andra linjen. Jag minns då statsministern stod här och sade: Vi kan alltid skicka ett par tre sjukvårdstält. Statsministern visste inte att vi inte ens hade ett par tre sjukvårdstält att skicka. Men snart kommer det ett krav från de andra länderna på att vi i ett rejält skarpt läge ska delta i frontlinjen, precis som de andra. Jag vågar påstå att

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

vi när de första liksäckarna med våra ungdomar kommer hem kommer att få en debatt som vi absolut inte är förberedda på.

Herr talman! Vi har rest runt, och det har väl alla ni som sitter här, till alla militärorter i Sverige. Vi har pratat med alla sorters människor. Det är alltså inte vi politiker som säger att det här inte håller måttet, utan det är yrkesmännen som säger det.

Försvarspropositionen omöjliggör för överbefälhavaren att skapa ett tryggt försvar. Inte minst sett till personalsituationen – den har diskuterats lite grann tidigare här – kommer alla yngre, såväl män som kvinnor, att sägas upp. Vi kommer att få ett föråldrat försvar, ett gubbförsvar. Det är i och för sig inget fel på 50-plussare. Själv är jag 56 år, och det är en härlig ålder när prostatan fungerar så det är ingen fara med det. Men i ärlighetens namn är det kanske inte vi som är rustade att åka ut på internationella uppdrag.

Kvar blir en massa officerare som suttit på staber eller huvudkontor eller på Högkvarteret. För en tid sedan fick jag lära mig att år 1994 fanns det 500 officerare på högkvarteret – detta då vi hade ett väsentligt större försvar. I dag har vi 1 200 officerare – lika många officerare som behövs för att driva sex arméförband, har man berättat för mig. Håkan Juholt talar om mumintrollet, om ett på tok för stort huvud till en liten kropp.

Jag skulle vilja fråga er som är beredda att rösta igenom detta: Hur tror ni att överbefälhavaren ska klara ut sin uppgift?

Vi lekmän ska tvingas ta ställning till ett förslag som redan när det trycktes var utdömt av all expertis – detta oavsett Arvidsjaur, Vänsterpartiet! Det är ett förslag som inte har mötts av något alternativ. Det har inte varit ute på remiss, och det finns ingen konsekvensanalys. Vi skulle inte kunna styra en kommun på det vis som vi nu är på väg att fatta beslut om här.

Flera har frågat efter ett borgerligt förslag. Tone Tingsgård, Ola Rask och, tror jag, Lars Ångström sade: Ni borgare har inget eget förslag. Nej, om man nu dömer ut AG GRO:s förslag som oseriöst, hur oseriöst skulle det då inte vara om tio tolv oppositionspolitiker satte sig ned och gjorde ett förslag? Det vore fullständigt otänkbart!

Kom tillbaka med ett nytt förslag! Låt det gå ut på remiss! Gör en konsekvensanalys och låt oss enas om att Sverige är värt att försvaras! Det måste få kosta. Vi inbillar oss väl inte att Per Albin Hanssons lögn om att Sverige står väl rustat går hem en gång till. Den tiden är förbi då människor var så okunniga.

Jag skulle vilja fråga er som är beredda att säga ja om ni lugnt kan se svenska folket och era väljare i ögonen och säga: Sov ni lugnt! Vi har läget under kontroll.

Är det någon som känner för att säga det, gå då upp i talarstolen och säg det!

Herr talman! Jag avslutar mitt anförande med att yrka bifall till reservation 1 och till alliansens avslagsyrkande.
(Applåder)

Anf. 127 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Herr talman! Jag tänkte inleda med att säga: Grattis Arvidsjaur! Sorry Jämtland! Sorry Värmland!

Så står vi här igen med ett försvarsbeslut framför oss. I morse var vi ovissa om hur det skulle bli. Vi hade en förhoppning om att det möjligtvis blir ett omtag så att vi får en möjlighet att genomlysa årets beslut på ett annat sätt än som nu har gjorts.

Jag var, herr talman, mycket nära försvarsbeslutet år 2000. Då hade vi den öppna modellen. I dag har här sagts att vi därför nu har valt kassaskåpsmodellen – för att tolka Tone Tingsgårds ord. Som den demokrat jag är vill jag nog påstå att jag föredrar den öppna modellen. Jag är helt övertygad om att den öppna modellen ger ett bättre beslut, även om det ibland stormar också kring den öppna modellen.

Förra gången upplevde vi att det var mycket diskussioner och att det var diskussioner liknande de vi i dag upplever. Men vi kom ändå fram till ett beslut som vi kände var genomarbetat av alla. Allan Widman har i dag på ett speciellt sätt berättat om hur han kontrollerat instängdheten när det gäller förslaget. Vi i Folkpartiet, herr talman och fru försvarsminister, gillar inte den här modellen.

Jag tror att jag vågar påstå – jag känner försvarsministern sedan tidigare – att det brukar vara ett bra ledarskap från den nuvarande försvarsministerns sida. Men här tror jag att försvarsministern begick ett misstag den dagen AG GRO fick sin order. Vi kan väl använda ordet ”order” i dag eftersom vi är mitt uppe i försvarsfrågor.

En order som borde ha stått i AG GRO:s arbetsunderlag är: Flytta inga verksamheter! Att lägga ned verksamheter kan kanske vara berättigat och måste ske, men att flytta för miljarder har vi ingen förståelse för, i all synnerhet om man har den äran att få bo i Värmland.

Jag borde egentligen yrka på min motion 27, men nu har jag inte gjort det. Jag säger bara att jag borde göra det för att ge de värmländska socialdemokraterna, miljöpartisterna och vänsterpartisterna möjlighet att rösta på ett förslag. Jag tror inte att de är lyckliga i dag. De har varit med om denna utredning enligt kassaskåpsmodellen och har inte haft någon aning om att Värmlands hela försvarsetablissemang skulle flyttas. Det skulle flyttas, alltså inte läggas ned. Och flyttas vart? Vad har många talat om hela dagen? Vi ska inte ha någon regionalpolitik i försvarspolitik, har det sagts. Nej, det kanske vi inte ska ha, men vad innebär det att flytta verksamhet från Hammarö till Göteborg, att flytta från Kristinehamn till Boden, att flytta verksamhet från Karlstad till Stockholm?

Det brukar vara så att när vi diskuterar om flytt till och från Stockholm sägs det: Vi kan inte flytta någonting från Stockholm, för det är där vi har all kompetens. Sedan 1974 har all den verksamhet som har arbetat fram allt kring FMLOG, som hette FMUHC när jag ryckte in i riksdagen 1998 och sedan hette FORGUS i några månader och nu alltså FMLOG, varit i Karlstad.

Herr talman! Det står i 2000 års försvarsbeslut – jag tror att Karlstad är den enda stad som är nämnd – att FMLOG:s ansvariga gruppering, ledningsgrupp, ska ligga i Karlstad. Redan 2004 ska den flyttas. Är det regionalpolitik man är ute efter? Är det omvänd regionalpolitik?

Jag tror att det var Erling Wälivaara som nämnde en siffra i tremiljardsklassen i flyttkostnader. Jag ser att han nickar åt mig. Jag har också räknat på det. Man får inte som enskild ledamot i ett parti lägga fram förslag, har jag förstått under årens lopp, i egna privata enskilda motioner som innebär ökade kostnader. Om jag hade gjort verklighet av att vilja

yrka på min egen motion – som innebär att A 9 i Kristinehamn inte flyttas, att försvarets sjukvårdscentrum på Hammarö inte flyttas, att FMLOG i Karlstad inte flyttas – hade jag säkert fått lov att göra det av mitt parti, för då hade vi tjänat hundratals miljoner kronor. Vi hade dessutom räddat familjer från att behöva flytta. Vi hade visat en omtanke om försvarsanställdas familjer. Vi hade varit rädda om infrastruktur och miljö. Ett artilleriregemente ska ha ett bra övningsområde. Att åka från Boden till Älvdalen lär inte miljövänner i Miljöpartiet tycka är något vidare miljömässigt sett, när man kan åka från Kristinehamn. Beträffande närheten till artilleriindustrin är det ungefär 30 minuters körväg från Kristinehamn och ungefär en dag, skulle jag tro, från Boden.

Vari ligger infrastruktur fördelarna? Vari ligger miljö fördelarna? Jag kan inte se några fördelar med några flyttar.

I mitt politiska liv är jag också fadderriksdagsman för mitt parti i Jämtland. Jag behöver inte föra Jämtlands talan, det kommer andra att göra senare. Men när jag besöker Jämtland förstår man där ingenting. Där finns det ett och annat som ska läggas ned och så flytten från Östersund, men det kanske vi får ta en diskussion om en annan dag.

Min talartid är snart slut, men jag vill säga att som varande värmlänning är det en tragisk dag för mig. Det var synd att kassaskåpsmodellen användes. Jag är helt övertygad om att det med en öppen AG GRO-modell hade sett annorlunda ut i det försvarsbeslut som vi i morgon kommer att tvingas på. Här hör vi ofta vår statsminister säga när han svarar oss på interpellationer eller frågor vid frågestunden: ”Så är det. Jag är stolt men inte nöjd.” Jag tror att vår försvarsminister i dag skulle säga: ”Så här blir det. Jag är inte stolt, och jag är missnöjd.”

Anf. 128 ÅSA LINDESTAM (s):

Herr talman! Jag tänker använda samma teknik som Berndt Sköldstig alldeles nyss och bara prata om en liten del i betänkandet.

I morse såg jag på TV någonting som jag trodde jag bara skulle uppleva i Söderhamn, att det som sades i TV var det som stod i tidningen och inte stämde med verkligheten. Man sade att plikten i försvaret inte skulle finnas kvar.

I försvarsutskottets betänkande är plikten mycket närvarande. Nödvändigheten av att ha ett pliktsystem har präglat vårt försvar under oerhört många år. Det är värdefullt att vi har kvar den möjligheten. En av de stora fördelarna med pliktsystemet är att Försvarsmakten kan rekrytera, utbilda och förbandsplacera kompetent personal med olika bakgrund med en stor kunskapsbredd och en stor allmän erfarenhet.

Vi ska bemanna vårt försvar i Sverige med ett antal soldater och båtsmän, men vi ska förändra. Det finns olika sätt att göra saker på. Om någon är motiverad att göra sin uppgift och brinner för den är det mycket lättare att få den utförd. Om fler efter mönstringen får göra värnplikten på frivillig väg, så långt möjligt, och dessutom med uppgifter som är lämpliga för både män och kvinnor ökar motivationen. Vi kommer att förändra så att plikten fortfarande finns där men till stor del ändå bygger på andra mått – på lust, vilja och motivation.

När vi i framtiden kommer att behöva ett mindre antal ungdomar som gör värnplikten ska vi inte ta ut fler än vad vi behöver för att bemanna insatsorganisationen. En högre grad av frivillighet bör höja motivationen

hos den enskilde och öka förutsättningarna för att fler väljer och deltar i internationella insatser. En tyngdpunktsförskjutning från plikt till frivillighet är nödvändig. Vid bemanning av befattningar som inte besätts frivilligt kan plikten användas som ett komplement.

Vi behöver personal som representerar vitt skilda yrkeskategorier och har den stora kunskapsbredden och allmän erfarenhet. Det har vi också kunnat se nytta av när vi har besökt länder där vårt försvar är verksamt. Det sätt på vilket vår personal har närmat sig ländernas befolkning har rönt stor uppmärksamhet och uppskattning.

Värnplikten syftar till att säkerställa personal för både nationell och internationell tjänst. Då är en god rekryteringskraft nödvändig. Rekryterings- och urvalsprocesserna måste också förbättras, och mönstringsproceduren och antagningsprövningen måste utvecklas, likaväl som själva rekryteringen och uttagningen. Informationen före mönstringen måste omfatta ett stort arbete av upplysning och reflexion inom det civila samhället, exempelvis på skolorna.

Herr talman! Dagens grundutbildning varierar i längd beroende på slutresultatet. Den nya grundutbildningen för värnpliktiga ska vara i elva månader. De civila utbildningssystemen bygger på terminer, och så ska även värnplikten göra. Alla ska få lika lång utbildning. De ska få börja och sluta samtidigt, och systemet ska också vara anpassningsbart till civila skolor. Detta underlättar för de värnpliktiga som har annan utbildning som väntar efteråt. Värnpliktstiden avslutas med ett lov, och möjligheten att starta en civil utbildning anpassas efter det nya systemet. Tidigare har det skapat stora problem för den värnpliktige när våra system inte stämt med varandra. Förutom det slöseri i tid som ungdomarna har upplevt har det också varit ett samhällsekonomiskt problem, vilket vi nu avvärjer med den nya inriktningen. De tidigare längsta och kortaste utbildningsbefattningarna försvinner.

De värnpliktiga som frivilligt väljer att gå vidare i internationell tjänst får en tredje termin. Vid mönstringen kan den värnpliktige anmäla att det finns intresse för internationell tjänst. Om då kraven för befattning uppfylls och personen befinner sig lämplig kan han eller hon tas ut för utbildning i de befattningar som regeringen avser att anmäla för internationella styrkeregister.

Redan i dag kan grundutbildningen genomföra sådan utbildning som både behövs för krigsuppgiften och är till nytta för internationell tjänstgöring.

Anf. 129 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Jag delar Åsa Lindestams syn på värnplikten. Den är viktig, och den ska vi slå vakt om.

Här skulle jag dock vilja höra hur ni tänker. Vi kommer att plocka in 7 000–8 000 värnpliktiga framöver, enligt Pliktverket. Det ena året blir det inte mer än 3 100. Av dessa hoppar 13–14 % av och 50 % når inte upp till det godkända betyget 10-7-7 för att kunna sättas in utomlands. Och så ska vi öka våra insatser rejält utomlands. Hur får ni ihop den ekvationen?

Anf. 130 ÅSA LINDESTAM (s) replik:

Herr talman! Det var precis det jag pratade om i mitt anförande, om du hade lyssnat. Motivationen kommer att ge fler som passerar genom systemet och tackar ja. När man får önska och vet att man kommer till den befattning man verkligen vill komma till är det lättare att rekrytera.

Det här kan vi se också i andra delar av samhället. När man väl vill någonting går det betydligt lättare. Vi kan ta ett eget exempel härifrån: När vi ska läsa någonting som vi verkligen känner att vi vill läsa är det mycket lättare. När någon enstaka proposition kanske är lite tråkig att ta sig igenom finns det i stället ett motstånd. Jag tror att detta fungerar precis på samma sätt.

Anf. 131 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Med all respekt, Åsa Lindestam: Du förtjänar ingen tilltro till det du säger. Det är fullständigt orimligt. Det är en ekvation som inte går ihop. Om så varenda en skulle vilja åka ut kommer sannerligen icke varenda en att vara lämplig för det.

Du talar om motivationen – om det bara blir i stort sett frivilligt kommer motivationen att öka våldsamt. Vi har ju redan i dag till stora delar ett frivilligt försvar. Det finns heller inga pengar i budgeten till att våldsamt öka ersättningen för dem som väljer att göra värnplikten. Vi har inte ens lyckats lösa detta med civilt meritvärde. Hur kan ni tro, utan några pengar eller några insatser, att motivationen ska öka så våldsamt?

Det må vara lite oförskämt, men nu är det andra gången jag hör samma tongångar. Det är bara motivation, sade du. Ola Rask sade: Tänk positivt så löser det sig! Tänk, så enkelt är det inte.

Anf. 132 ÅSA LINDESTAM (s) replik:

Herr talman! Det känns bra att få stå här och bli kallad positiv i alla fall. Det känns väldigt skönt.

Jag tror i alla fall på det här sättet. Om man nu får gå ut i skolorna och rekrytera folk där, om man berättar om värnplikten, vad den handlar om och vad de egentligen ska göra, tror jag att man kan motivera betydligt fler. Dagens ungdomar vill gärna åka ut i världen. De har en helt annan inriktning på sin framtid än vad vi hade när vi stannade hemma i våra byar.

Jag tror också att detta med civilt meritvärde har stor betydelse. Där har vi redan tagit några steg framåt, och vi kommer också att få se någonting annat.

Jag är också glad att vi i dag kan prata om 10-7-7 och veta vad det betyder.

Anf. 133 PETER JONSSON (s):

Herr talman! Dagens debatt om vårt framtida försvar har varit mycket intressant och stundom inspirerande. Ibland kan man undra om vi har talat om samma Försvarsmakt och vilka uppgifter den ska ha.

För mig är detta en speciell debatt av två skäl. Det ena är att detta är min första stora försvarspolitiska debatt. Det andra är att det område jag kommer att lägga tonvikten vid, nämligen försvarsindustrin, ligger mig varmt om hjärtat eftersom jag själv har min yrkesbakgrund i den indu-

strin där ca 18 000 anställda med yrkesstolthet tillverkar och levererar materiel till försvaret.

Från min egen erfarenhet vet jag att den tekniska utvecklingen under de senaste decennierna har varit enorm och spin-off-effekterna på det civila samhället på flera områden betydande för den tekniska välfärden.

Exempel på detta är att utvecklingen inom avancerade flygplanssystem gör att vi i dag kan medverka i det största passagerarflygplanet Airbus A380. Radartekniken har bidragit till utvecklingen av mobiltelefonsystem. Nivåmätsystem för tankbåtar och livsmedels-, kemikalie- och oljetankar är baserade på radarteknik från robotar. Vi har också synergieffekter mellan flyg- och rymdverksamheten.

Herr talman! Vilken betydelse har då försvarsindustrin utifrån det betänkande vi nu diskuterar?

Det tidigare behovet av en inhemsk försvarsindustri för att säkerställa tillgången till materiel var den utgångspunkt försvarsindustrin hade förr. Tidigare styrde den militära alliansfriheten och förmågan att möta ett invasionshot materielförsörjningspolitiken. Nu har kompetensen inom försvarsindustrin fått en allt viktigare roll när det gäller övergången från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar.

Reformeringen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvar till ett högteknologiskt och nätverksbaserat försvar ändrar kraven inte bara på den operativa förmågan utan också på den materiel som ska användas för att nå de försvarspolitiska målen. Utifrån denna utveckling har såväl försvarsutskottet i betänkandet 1999/2000:FöU2 som Försvarsberedningen i Ds 2004:30 betonat betydelsen av en ökad handlingsfrihet i materielförsörjningen.

Det har skett förbättringar sedan förra försvarsbeslutet. Till exempel beställs inte längre några längre serier av materiel, stegvisa projektbeslut fattas och i vissa fall genomförs demonstratorverksamhet före beslut om framtida utveckling.

Utifrån Försvarsmaktens behov av operativ förmåga bedömer majoriteten i utskottet och regeringen i ett första steg att satsningar på följande områden, nischer, för närvarande har bäst förutsättningar att ge Sverige en önskad position inom försvarsmaterielområdet

- nätverksbaserade ledningssystem,
- flygfarkoster,
- stridsfordonssystem,
- bekämpningssystem med kort räckvidd samt
- robusta telekommunikationssystem
med koppling till exempelvis
- användbarhet vid internationella insatser,
- utveckling mot ett nätverksbaserat försvar samt
- krav på ökad handlingsfrihet och flexibilitet.

Utifrån dessa områden måste strategiska vägval göras. Fokus bör förskjutas från enskilda materielsystem till förhållanden av principiell för-

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

svarspolitisk betydelse. För att utveckla styrningen bör Försvarsmakten i budgetunderlaget beskriva utvecklingen inom de olika funktionerna. Underlaget bör visa på spårbarhet mellan Försvarsmaktens uppgifter, krav på operativ förmåga och funktionsutveckling och hur detta omsätts i planer för materielförsörjning och insatsförband.

Herr talman! I min inledning nämnde jag min yrkesbakgrund inom försvarsindustrin med tillverkning inom flyg- och rymdområdet. Den 31 december 2004 kommer en arbetsgrupp tillsatt av regeringen att ha utarbetat en vision och en handlingsplan för flyg- och rymdindustrins fortsatta utveckling med utgångspunkt i en helhetssyn och forskningssamverkan mellan stat och näringsliv, utveckling av nätverk och internationellt samarbete. Det underlaget ser jag fram emot.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i FöU1. När det gäller FöU4 yrkar jag i första hand bifall till återremissyrkandet, i andra hand bifall till utskottets förslag.

Anf. 134 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Peter, du står och talar dig varm för försvarsindustrin. Samtidigt är du beredd att tillfoga dem ett sådant dråpslag som det här försvarsbeslutet innebär. Ännu värre är det att ni har lariat er med Miljöpartiet, som ju i stort sett säger nej till en svensk försvarsindustri. De ska i alla fall inte få lov att sälja något. Man kan fråga sig hur de ska kunna leva då.

Jag håller med dig, det gör vi nog alla, om att vi är världsledande på en väldig massa områden. Men den utvecklingen kommer ju att brytas med detta beslut. Vi har hört att projektet med Viking, som sannolikt skulle vara världens förnämsta konventionella ubåt, nog kommer att gå i graven. Meteor har vi hört om tidigare. Korvetter kommer man att avstå från att beställa och så vidare. Redan i dagsläget, och ännu mer framöver, kommer vi också att betala dyrt för att slippa få ens den materiel som vi har beställt levererad.

Du säger att detta ligger dig varmt om hjärtat. Hur kan du då medverka till detta beslut? Vad ska försvarsindustrin leva på framöver enligt dig?

Anf. 135 PETER JONSSON (s) replik:

Herr talman! Carl-Axel, jag tror att det försvarsindustrin tycker är viktigast nu är att vi fattar ett beslut så att man har en klar och tydlig inriktning av vart vi är på väg när det gäller den svenska Försvarsmakten och dess politik. Det är självklart så att Försvarsmakten vet om att vi sänker nivån i ekonomin i försvarsbudgeten, och därmed också naturligtvis ekonomin på materielsidan. Men det är ändå så att ca 18 miljarder per år omsätts till försvarsindustrin för att den ska vara med och utveckla de nya nätverksbaserade försvaret och produkter som vi ska använda i de internationella insatserna.

Naturligtvis finns det här en bedömning att man kommer att minska antalet anställda. Det viktigaste här, i diskussionen i förhållande till Försvarsmakten, tror jag är att det naturligtvis pågår diskussioner mellan arbetsgivare och arbetstagare om hur man på ett bra sätt ska kunna lösa den minskning av personal som kommer att krävas enligt de avtal och förhandlingar som pågår. Jag tycker att Försvarsmakten skulle ta lärdom

av försvarsindustrins arbete när det gäller personalpolitik på den sidan. Det tror jag också att man kommer att göra framöver.

Prot. 2004/05:51
15 december

Anf. 136 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Peter, du säger att man i försvarsindustrin är glad över att det kommer ett beslut nu. Jag tror inte att man är glad för det beslut som ni är på väg att fatta. Du säger själv att ekonomin nu sjunker rejält. Därmed beställs det mindre materiel. Jag måste än en gång fråga: Vad ska de då leva av? Eller ska de också bara tänka positivt så går det vägen? Jag är själv rädd för detta. Jag, Moderaterna och de flesta borgare, tror jag, är måna om den svenska försvarsindustrin – inte minst för att vår teknologiska elit jobbar inom försvarsindustrin. Tänka på alla bieffekter! Vi hade inte haft någon Saab-bil och vi hade inte haft det ena efter det andra om vi inte hade haft försvarsindustrin. Men vad i hela fridens namn ska de leva av – speciellt som ni har lierat er med ett parti som säger att man inte får lov att sälja sådan materiel.

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Anf. 137 PETER JONSSON (s) replik:

Herr talman! Det finns naturligtvis olika delar i detta. Det företag jag själv kommer från har gått från att för ungefär 30 år sedan vara till 80 % beroende av försvarsmateriel till att i dag vara det till 20 %. De har alltså ställt om produktionen till en del civil kompetens och en del försvarskompetens. Det är en sak man kan göra även om det är inte alla som kan göra så. Det visar också vilken kompetens, vilken spetskompetens, som finns och vilken utveckling som pågår. Alvis Hägglunds har nu fått storbeställningar när det gäller stridsfordon och liknande saker. Så vi finns med på en öppen marknad, naturligtvis, och där finns det tydliga regler om på vilket sätt vi får exportera krigsmateriel.

Jag menar att vår inriktning i den här propositionen är att vi inte ska ha massbeställningar, utan vi ska ligga i spets på den materiel vi måste ha för att utveckla insatsförsvaret. Försvarsindustrin säger också att det är viktigt att hålla kvar den spetskompetens som finns för att utveckla den materiel som krävs. Det är här tonvikten ligger i propositionen, och då menar jag att det är viktigt att vi fattar beslutet, visar inriktningen, vilka nischer vi är beredda att satsa på inför framtiden och på det sättet ger tydliga spelregler till industrin.

Du vet lika väl som jag, Carl-Axel, att industrin vill ha tydliga spelregler för att kunna utveckla sin verksamhet. Det får de genom att vi fattar det beslut vi nu gör i den här propositionen. Hade vi väntat, som ni vill, hade man levt kanske ett halvår eller ett år i osäkerhet. Och vad hade inte det kunnat skapa när det gäller utveckling och kostnader för försvarsindustrin och uppsägning av personal. Det är en sak som egentligen ni också borde fundera på när ni beslutar att rösta för avslag till propositionen.

Anf. 138 CHRISTER SKOOG (s):

Herr talman! Vi är ju några i den här riksdagen som har haft förmånen att vara med om flera tidigare försvarsbeslut. Det är inte utan att man känner igen lite av diskussionen, inte så mycket i själva sakfrågan – fast även där till viss del – utan mest på så vis att de som inte tillhör majoriteten under alla år har sagt att underlaget är för dåligt, underlaget är

inte bra, det måste belysas mer, det ska remitteras och så vidare. Det har vi hört denna gång också. Men jag vill säga att det var länge sedan vi fick ett så välgrundat och bra underlag som denna gång. För att citera min kollega Tone Tingsgård lär vi oss något nytt varje gång. Vi som har varit med länge och lärt oss har sett att det blir bättre och bättre.

Det finns all anledning att med detta som grund våga ta ansvaret för en framtida utveckling av det svenska försvaret. Just att kunna ta ansvar och våga sätta ned foten och tala om hur vi vill ha det tycker jag är rätt viktigt även om jag vet att många människor ute i landet i dag väntar på det här beskedet. Många kommer att, åtminstone kortsiktigt, drabbas väldigt hårt.

Vi har varit med om det tidigare. Vi som kommer från Blekinge fick vara med om det smärtsamma att vara med om att avveckla ett förband förra gången vi fattade beslut i kammaren. Men vi fick också vara med om att fatta beslut om att satsa på till exempel flygflottiljen F 17 på Bredåkra hed. Det är den framtidsflottilj som nu finns kvar i underlaget och förslaget. Där stämde inte riktigt det här med vilka majoriteter som fanns. Det var till och med så att en av ledamöterna som inte tillhörde majoriteten i det avseendet var med och fattade beslutet om att satsa på F 17.

Det är klart att en sådan här dag, då den här viktiga frågan diskuteras och avgörs i kammaren, hade man kanske kunna tro att någon i den så kallade högeralliansen hade sagt något om framtiden. Jag lyssnade intensivt och med spänning på vad min kollega från Blekinge, Heli Berg, sade. Det var en gripande och intressant historia. Den fanns det all anledning att lyssna till. Men det kanske hade varit lite klädsamt om hon hade sagt någonting om hur hon, Folkpartiet och den allians som finns tänker på framtiden för till exempel Blekingeförbanden. De är en viktig del av förbanden i Sverige. Mig veterligt finns det inte i det skrivna underlaget någonting där något parti vill satsa ytterligare på till exempel flygflottiljen i Ronneby eller marinen i Karlskrona. Det är satsningar på andra håll det talas om.

Det faktum att man gärna vill ha en utredning och ett nytt förslag måste såvitt jag kan förstå innebära att man inte är nöjd med det som finns. Vad vill man ha då? Den frågan ekar i korridoren.

Jag nämnde flygflottiljen i Ronneby. Det är en av landets framtidsflottiljer, där man också utbildar de internationella förbanden, de som ska kunna verka internationellt i den svenska styrkan. Det är viktigt att nu också helikoptrarna som har de sjöoperativa egenskaperna blir placerade i Ronneby. Där finns det redan radar, väder och flygledning, allt som har med flygsäkerhet och annat att göra. Det finns också en naturlig koppling i närheten till den marinbas som nu ska finnas i Karlskrona.

Jag vill säga i dag från riksdagens talarstol att det har varit en lång debatt. Jag vet att många människor har kommit med sakliga inslag. Det har också funnits ett nätverk som har tagit fram fakta. Dessa fakta ligger till grund för bland annat det förslag som regeringen och utskottsmajoriteten nu lägger fram för riksdagen. Det gör att det känns tryggt att kunna satsa på marinen på det ställe var från början. Jag kanske inte är känd för att citera kungar, men Karl XI pekade redan på sin tid på att här ska flottans huvudstation ligga, och i det fallet tycker jag att kungen hade rätt.

En annan sak som också är ganska intressant och som jag har tagit fram från annat håll är betydelsen av marinens och försvarets närvaro för

det civila samhället och sjöfarten. Jag tror att jag vågar påstå att den sjötrafik som är utanför sydvästra Sverige är den som är mest omfattande i hela landet, och bara det kanske talar för att det är riktigt, det förslag som föreligger.

Nu ska ju inte Försvarsmakten användas för att tjäna det civila samhället – jo, i den bemärkelsen att det finns resurser som är avsedda för Försvarsmakten som kan användas i det civila samhällets tjänst, men en enhällig riksdag har tidigare slagit fast att det civila samhällets behov inte får vara dimensionerande för den militära organisationen. Däremot ska man givetvis kunna använda enheterna.

Både inom räddningstjänst och militära enheter har det diskuterats ganska mycket om räddningshelikoptrarnas betydelse. Det är klart att försvarets räddningshelikoptrar har bidragit till att hjälpa många människor i nöd och sjukdom och hjälpt dem att komma under vård, och det är klart att det är en trygghet i detta. Men en sak jag vill lägga till utöver räddningshelikoptrarna gäller de stridsbåtar som tidigare har använts i det militära försvaret och i som i dag används av Sjöräddningssällskapet. De bidrar också mycket starkt till tryggheten ute i våra skärgårdar. För inte så länge sedan var det en färjeolycka uppe utefter Norrlandskusten, och då användes just en Räddningsbåt 90, före detta Stridsbåt 90, för att rädda de människor som var i sjönöd. Det tycker jag är värt att nämna.

I övrigt, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 139 RUNE BERGLUND (s):

Herr talman! Så har det då blivit dags att fatta beslut om hur det svenska försvaret ska fungera de närmaste åren. Ett ökat deltagande i internationella insatser runtom i världen – det som i propositionen kallas ominriktning av den svenska Försvarsmakten – om detta är vi alla överens. Jag tror att det är rätt.

Risken för att Sverige ska invaderas av främmande makt är för närvarande mycket liten medan behovet av att bidra med militär kompetens i andra länder och i andra världsdelar tycks öka. Det som är besvärligt och svårt i det här beslutet är att vi, samtidigt som vi ominriktar, också gör en kraftig besparing i försvarets budget. Vi krymper grundorganisationen genom att lägga ned den militära utbildningen på ett antal orter och flyttar i andra fall för att koncentrera verksamheter. I min valkrets blev tyvärr Östersunds garnison föremål för en total nedläggning med allt vad det innebär.

Att en översyn av militär verksamhet sker är en del av en pågående process inom Försvarsmakten som syftar till att minska kostnaderna. Det jag inte tycker om är arbetssättet med slutna beredningar, vilket gör att de flesta som ska ta det slutliga beslutet eller som kommer att påverkas av förslaget inte vet någonting om varför besparingen drabbar just deras ort. Jag hoppas att det går att ändra och förbättra arbetsmetoderna så att alla känner delaktighet i den del man själv är involverad i en förändringsprocess. Det nuvarande arbetssättet är som gjort för att skapa konflikter när ärendet kommer till oss i riksdagen. Det har vi som kommer från nedläggningsorterna fått erfara den här gången. Det borde gå att genomföra en omorganisation även inom försvaret på ett transparent sätt precis som i andra verksamheter med utredningar som remissbehandlas på vanligt sätt och som kommer till riksdagen väl genomarbetade.

Jag vet att militärer är utbildade i att överrumpla och överraska. Man fick lära sig själv när man gjorde värnplikten att det kunde vara en viktig del av en försvarsinsats. Men som riksdagsledamot har jag inga behov av att träna mig i överraskningspsykologi. Det är snarare tvärtom: Jag känner behov av att få kontinuerlig information om vad som händer i försvaret, och då särskilt vad som händer i den egna valkretsen. När propositionen presenterades förutsatte *alla* hemma i valkretsen att vi var välinformerade, att vi hade varit med och processat hela förslaget, att vi hade svar i siffror och visste exakt vilka skäl som låg bakom nedläggningen av till exempel Östersunds garnison. Det uppstod en situation som blev minst sagt kaotisk för oss riksdagsledamöter, och också för de lokala kommunpolitikerna. Vi hade inte den information som efterfrågades.

Förslaget hade inte handlat om att jämföra utbildningsort med utbildningsort när det gäller ekonomi, effektivitet med mera. Anställda inom Försvarmakten säger till mig: Om du kan visa mig att mitt regemente är sämre än motsvarande på någon annan ort så accepterar jag att min arbetsplats försvinner.

Sådana överväganden gjordes inte den här gången. Det som ligger till grund för förslaget till ny grundorganisation är, som vi har hört flera gånger, en geografisk viljeinriktning. Förslaget bygger på att man samlar verksamheterna på det sätt som man finner geografiskt mest attraktivt. Det har gjort de anställda besvikna att inte få mäta sig med sina egna kunskaper och sin effektivitet, utan att man får veta att man befinner sig på fel plats för att vara med i tävlingen.

Vi var säkra på att vi hade den bästa och den effektivaste garnisonen i Sverige. Det har heller aldrig emotsagts. Men vi låg fel geografiskt. Det var ett smärtsamt besked, men så blev det, och vi kan konstatera att det finns en majoritet i riksdagen för det synsättet.

Om det nu blir så att Östersunds garnison kommer att avvecklas efter det här beslutet så ligger det ett stort ansvar på försvaret, på regeringen och på oss här i riksdagen att medverka till att Östersund som stad och som kommun får bästa möjliga förutsättningar att gå skadeslös ur garnisonens avveckling. Vi har i motion Fö19 påpekat vikten av regionalpolitiska insatser, nytänkande samt uppföljning av mål och insatser och av att det sker utvärderingar i många år framåt. Med det förslag som vi nu har att fatta beslut om försvinner en stor och viktig, under lång tid dominerande verksamhet i Östersund. Det handlar om 1 400 direkt berörda och ungefär lika många indirekt. Det är en stor utmaning och en stor omställning som ställer stora krav på oss alla.

Herr talman! Jag vill sluta med att göra en kort travesti på en text som jag läste för länge sedan: Fågel Fenix förbrände sig själv i sitt näste vart femhundra år, men steg varje gång förnyad upp ur askan som en symbol för odödligheten.

Den militära närvaron har varit påtaglig i Jämtland och Härjedalen i 500 år. Den har sin grund i de svensk-norska krigen som ledde till att vi blev svenskar på 1600-talet. Våra gamla försvarsskansar är numera i bästa fall kulturminnesmärken från en svunnen tid, men vi tänker inte bli kulturminnesmärken.

Östersund ska bli navet i det vi kallar E 14-axeln. Det är Europavägen som går i mitten av Sverige mellan Bottenhavet och Atlantan, mellan Sundsvall och Trondheim. Där i Östersund kommer det att hända saker,

med eller utan militär verksamhet. Vi sätter stort hopp till att många på olika sätt kommer att medverka i den processen i framtiden.
(Applåder)

Anf. 140 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Herr talman! Jag reagerade på två saker i Rune Berglunds inlägg. Jag hoppas att det var en felsägning när han sade att det ligger ett stort ansvar på försvaret att hjälpa till i Östersund. Den diskussionen har vi ju haft tidigare i dag, och jag hoppas att det var en ren felsägning, för det ligger väl inte på försvaret nu när avvecklingen sker. Åtminstone i samband med tidigare försvarsbeslut har det varit Näringsdepartementet som kommit med ersättningsjobb, eller i alla fall löften om ersättningsjobb. Det var den första delen.

Den andra delen gäller detta med information. Rune Berglund kände sig dåligt informerad om hela försvarsprocessen. Hur känner sig Rune Berglund i dag med tanke på det som skett här i korridorerna, med presskonferenser utanför under pågående försvarsdebatt, möte kl. 8 i morgon bitti i försvarsutskottet – så sägs det, jag vet inte hur det blir. Jag har bara hört ryktas om att vi ska träffas, men jag har inte fått någon kallelse än för jag har inte varit på mitt rum på många timmar. Jag vet ännu ingenting om det förslag som ska behandlas i morgon bitti kl. 8. Hur är Rune Berglund informerad om den fortsatta processen i försvarsbeslutet?

Anf. 141 RUNE BERGLUND (s) replik:

Herr talman! När det gäller den första frågan om militärens medverkan menar jag att militären i sin avvecklingsstrategi inte ska göra saker och ting som hindrar utveckling. När det gäller lokaler och annat som vi behöver för att snabbt och effektivt kunna starta upp nya verksamheter vill vi att försvaret ska ha medverkat till möjligheterna, så att de inte hindrar den nya verksamheten.

När det gäller den andra frågan, den om informationen, måste jag säga att jag vill gratulera Arvidsjaur. De får något som de verkligen behöver, och jag hoppas att också vi på de andra orter som kommer att drabbas av försvarsnedläggningar får positiva besked.

Anf. 142 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Herr talman! Rune Berglund kanske kan avslöja vad han gratulerar Arvidsjaur till. Jag har försökt få reda på det under kvällens debatt men inte lyckats. Jag har läst på TT och på min telefon. Det sägs att det ska vara militär och civil verksamhet. Rune Berglund kanske kan tala om vad han gratulerar till. Det skulle bli ”något” sade han.

Den andra delen instämmer jag i. Jag kommer själv från en avvecklingsort, och det har varit problem med avvecklingen såtillvida att man först nu håller på att sanera övningsfältet, efter mycket lång tid. Detta är vi eniga om i utskottet och har också skrivit in det i den handling som nu ligger på bordet. Vi var eniga om att man ska städa efter sig ordentligt. Och Rune Berglunds förhoppning handlar väl om att kunna ta del av lokaler och så vidare. Det tror jag är viktigt.

Ola Rask sade att det gäller bara att vara positiv så går det här bra. När det gäller Falun, som jag kommer från, har det gått väldigt bra med avvecklingen. Men naturligtvis var det tunga månader direkt efter av-

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

vecklingen. Det är viktigt att hålla efter försvaret lite grann, för det är alltid svårt att städa efter en fest. Nu är det ju ingen fest att lägga ned, men man vill gärna ha lokaler kvar, och därför gäller det att gripa tag i detta. Jag vet att det gäller flera avvecklingsorter. Strängnäs har varit inne på samma sak.

Anf. 143 RUNE BERGLUND (s) replik:

Herr talman! Det jag gratulerar Arvidsjaur till är den nya verksamhet som ska komma efter nedläggningen av K 4. Kort och koncist är det så. Jag hoppas att Arvidsjaur kommer att skicka telegram till oss när vi får våra omställningar redovisade och klara.

Sedan är jag glad att Gunnarsson håller med om att det är viktigt att militären så att säga banar väg för omställningen på det sättet att de underlättar med lokaler och annat som behövs för att snabbt kunna komma i gång med ny och viktig verksamhet.

Anf. 144 HÅKAN JUHOLT (s):

Herr talman! Det var faktiskt redan onsdagen den 13 februari 2002 som vi påbörjade dagens debatt. Det var nämligen den onsdagen som Försvarsberedningen samlades för sitt första sammanträde om samtalen som skulle leda fram till de tre rapporter som utgör underlaget till de beslut som fattas i kväll och i morgon. Vi fortsatte, då i februari 2002, den diskussion som året innan hade resulterat i stor politisk samsyn i rapporten *Ny struktur för ökad säkerhet – nätverksförsvar och krishantering*.

Det var i samband med Irakkriget inledning i februari 2003 som grunden till det arbete som vi i dag utför lades genom Försvarsberedningens stora säkerhetspolitiska rapport *Säkrare grannskap – osäker värld*. Och bara fyra månader därefter – det gick undan – överlämnade Försvarsberedningen till regeringen den tunga försvarspolitiska rapporten *Försvaret för en ny tid*. Slutsatserna var många och omvälvande. Det grundläggande – och den bärande idén – var att såväl hoten som aktörer och medel fundamentalt förändrats sedan det kalla krigets struktur.

Det har sagts så många gånger, men som allmän folkbildningsinsats kan det inte upprepas ofta nog, nämligen att tanken bakom försvarsreformen är att förändra Försvarsmakten från ett omfattande invasionsförsvar till ett modernt internationaliserat insatsförsvar.

Den gamla Försvarsmakten var till för att möta en invasion och kunde utveckla sin kraft först efter mobilisering. Den nya Försvarsmakten kommer att vara flexibel, användbar och gripbar såväl nationellt som internationellt. Det är bra att så många i dagens debatt är otåligen, för förändringen tar längre tid än vad vi först trodde. Misstag har begåtts längs vägen, men färdriktningen är klar och tydlig, och vi är många som står bakom den.

Så var det inte bara för några år sedan.

Även om det kan låta så i dag var detta verkligen inget självklart för bara ett, ett och ett halvt eller två år sedan, och i många sammanhang är tanken ännu inte på något sätt alls accepterad. Den infekterade diskussionen om när Försvarsmakten bäst ska klara sina uppgifter – omedelbart eller om fem tio år – visar att vi som tror på reformen ständigt måste driva på processen.

Den segslitna debatten om de begränsade väpnade angreppen som skulle kunna uppstå om några år – anpassningsdoktrinen tillämpning, återtagningen av den gamla förmågan och den över tid utdragna förbandsgruppsindelningen – syftade till att upprätthålla volym för morgondagen framför förmåga i dag. Det tog tid för oss försvarspolitiker att tränga igenom detta, och det tog tid för oss att komma fram till en gemensam ståndpunkt, men det har vi i dag.

För efter två år och fyra månader, och efter mer än 60 sammanträden efter det första mötet, publicerade Försvarsberedningen i juni i år den sista och avgörande rapporten inför detta försvarsbeslut. Enligheten mellan partierna överraskade många, och samsynen kan nog inte beskrivas annat än som historisk.

Mitt upp i en redan svår omställning av Sveriges största myndighet och mitt under ett pågående krig i Irak samlade sig riksdagens samtliga sju partier för att med stor tydlighet precisera kraven på

- förändrad operativ förmåga,
- uppbyggnad av insatsförbanden,
- utvecklad internationell förmåga,
- ny tillämpning av värnplikten,
- minskat behov av territoriell täckning av grundorganisationen,
- kraftig minskning av försvarsbyråkratin,
- principer för materielförsörjningen,
- förbättrad krishanteringsförmåga,
- ramen för en svensk säkerhetsstrategi och
- förslag på vad allt detta ska få kosta skattebetalarna.

Denna samsyn är naturligtvis oerhört viktig. Försvars- och säkerhetspolitik mår bäst av att få växa fram och frodas i de breda majoriteternas gynnsamma jordmån.

Därför välkomnar jag de viktiga ställningstaganden som Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern gör i sin gemensamma reservation. Partierna skriver på s. 243: ”Därför är omställningsprocessen från ett förrådsställt invasionsförsvar till ett flexibelt insatsförvar, som kan användas såväl inom Sveriges gränser som i internationella insatser, oerhört viktig.”

Vi bör nog alla påminna varandra om att det inte har varit så tidigare. Detta var sannerligen ingen självklarhet i något av våra partier för bara två, tre eller kanske fyra år sedan.

De fyra partierna fortsätter sedan i sin reservation att beskriva att Försvarsmakten i framtiden lär få minskade anslag. De skriver: ”Det är vår gemensamma bedömning att omställningen från ett invasionsförsvar till ett insatsförvar på lite sikt gör det möjligt med något lägre ekonomiska anslagsnivåer än i dag, även med den höjda ambition som här redovisas när det gäller försvarets internationella uppgifter.”

Det här är klokt skrivet. Det är framsynt, rimligt och realistiskt. Det blir minskade anslag för Försvarsmakten i framtiden.

Dessa båda slutsatser i den borgerliga reservationen är ett mycket viktigt utgångsläge för oss alla när våra sju partier efter detta beslut i vardagen ska fortsätta diskussionen om försvarsreformens fortsatta steg och komma med idéer, tankar och förslag om hur vi ska förbättra vår omedelbara krishanteringsförmåga.

Jag känner att det i en debatt som stundtals har varit ganska infekterad, i ett högt uppskruvat tempo och tonläge, finns ett värde att också uppmärksamma den unikt breda samsyn som råder.

Det hör sannerligen inte till ovanligheten att vi här i kammaren är oense om på vilka orter förband ska läggas ned. Det hör sannerligen inte till ovanligheten att vi är oense om hur ekonomin för Försvarsmakten ska se ut. Men det är synnerligen unikt att vi är helt överens om färdriktningen.

Ett fint uttryck för detta är att oppositionens främsta kritik mot regeringens förslag är att man fruktar att vår politik inte kommer att kunna genomföras. Jag har varit med i de tidigare försvarsdebatterna 1996 och 2000. År 1996 och 2000 hävdade oppositionen att politiken var fel: Ni har fel politik, ni har fel färdriktning och ni har fel inriktning. I dag säger oppositionen: Politiken är rätt, färdriktningen är rätt, men vi tror inte att ni kan genomföra det. Det är i sanning en fin utveckling, och jag välkomnar den.

På samma sätt är myndighetschefen Håkan Syrén tydlig i sin information till de anställda. Han skriver: ”Försvarspropositionen är på rätt väg. Vi lämnar invasionsförsvaret bakom oss och tar det avgörande steget mot ett internationellt insatsförsvaret. Att skjuta upp en omställning som är oåterkalleligt nödvändig går inte.”

Herr talman! Det är viktigt att säga att försvaret av Sverige förändras mer än vad det minskar. Försvarsmakten förändras, men förändringen är betydligt större än så. Att försvara Sverige är att försvara allt som är viktigt för oss. Sveriges försvar är därmed så oerhört mycket mer än Försvarsmakten.

Vi vet att det efter århundraden av massarméer nu är dags att förändra begreppet försvar, vad som hotar oss och hur vi bäst skyddar vårt lands medborgare, viktiga funktioner och värden som vi delar med andra.

Utgångspunkten för denna moderna försvarspolitik är insikten om att säkerhet faktiskt är mer än frånvaro av militära hot. Det handlar om ett säkerhetsbyggande arbete över hela hotskalan och över flera olika politikområden. Det är den sammanhållande nationella säkerhetsstrategi som riksdagen, som vi kamrater, ska besluta om ungefär vid denna tidpunkt nästa år.

Jag tror efter att ha läst den borgerliga oppositionens reservationer att det finns goda skäl att anta att denna fortsatta förändring av försvaret av Sverige som är så viktig kommer att få växa fram och frodas i de breda majoriteternas gynnsamma jordmån.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 145 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! De breda majoriteternas gynnsamma jordmån – jo, jag tackar!

Det är en sak att politiskt besluta om förändringar och en något annan sak att genomföra förändringarna. Du har helt rätt, Håkan, när du säger att den kritik som i dag kommer till uttryck i huvudsak har handlat om att man ju längre tiden lider helt enkelt verkar göra avkall på alla de goda ambitioner som Försvarsberedningen under din eminenta ledning hade så sent som i juni 2004.

Jag har i dag talat med försvarsministern om att Försvarsmaktens roll när det gäller att bekämpa storskalig terrorism nu på nytt skjuts på framtiden. Det begravs i en ny utredning. Man är inte ens beredd att ta vara på det som Johan Munck kom fram till att det finns ett behov, utan behovet ska utredas på nytt, och besluten kommer ännu längre fram.

Vi har talat om att de ekonomiska ramarna skilde sig ganska avsevärt mellan vad som var fallet i Försvarsberedningen och vad som nu ligger som förslag till riksdagen. De 3 miljarderna skulle tas in ett år tidigare i Försvarsmaktens ram.

Sist men inte minst tänker jag på mumintrollets huvud, som verkar växa ännu mer alltmedan fötterna krymper. Vi har sett hur den totalförsvarsgemensamma myndigheten för 2005 kan räkna upp sina budgettramar i den besvärliga situation som Försvarsmakten har. Vi har hört av försvarsministern att vi inte förrän 2007 ska räkna med att den ska bidra till att betala de 3 miljarder som vi vill hämta hem från Försvarsmakten. Ryktesvägen har jag också hört att vare sig överstar eller generaler på Försvarshögkvarteret kommer att omfattas eller drabbas av den utropade arbetsbristen.

Min poäng är: När man inte hinner genomföra det man ska, och som enda fast punkt i tillvaron har ett sparkrav på 3 miljarder som slår på tvärs genom detta, tror du då verkligen att de goda ambitioner som fanns med beslutet kan behållas och förverkligas?

Anf. 146 HÅKAN JUHOLT (s) replik:

Herr talman! Ja, det tror jag, Allan Widman. De ambitionerna finns såväl i propositionen som i betänkandet. Det är tryggt och uppmuntrande, skulle jag vilja säga, och det måste vara skönt för medborgarna att känna att oppositionens främsta kritik mot vår politik är att den går för sakta.

Tidigare har oppositionen sagt: Ni gör fel, ni går åt fel håll och ni har fel färdriktning. Vi ställer inte upp på detta. Ni äventyrar Sveriges säkerhet. Ni säljer ut landet. Ni lägger er platt för Ryssen. Överbuden var ganska många i debatten år 1996, som var den första jag var med i. År 2000 var det något mer justerat. Men det var ändå samma angreppsförhållande.

Nu välkomnar jag att oppositionen är otålig därför att den vill ha den socialdemokratiska politiken genomförd. Det är en substantiell skillnad mot bara för fyra år sedan. Det är bra. Det är bra besked till medborgarna, det är bra besked till kammaren och det är bra besked till våra partier.

Det skiljer ganska markant från den debatt som flera försvarspolitiska debattörer i andra partier har medverkat i de senaste månaderna. Där har man ansträngt sig till det yttersta för att ge en bild av att det är fullkomligt kaos i försvarspolitiken, att det spretar åt alla håll och kanter och att vi inte är överens om någonting.

Sanningen är att vi är överens om färdriktningen, Allan. Du och jag vet detta, och det är bra att det sägs. Vi vet vart vi är på väg. Vi irrar inte

omkring. Ni är otåliga därför att ni tycker att det går för sakta i genomförandet av det som regeringen står bakom.

Sedan har jag några korta kommentarer om de exempel du nämner. Vi ska inte måla en felaktig bild. Munck säger själv i sin utredning att detta är en skiss. Den måste få en fortsättning. Denna skiss är inte färdig att lämna till riksdagen. Han använder till och med ordet skiss. Nu är det juridisk kompetens och politisk kompetens som ska titta på vad som krävs för att göra denna skiss till konkreta förslag som vi kan hantera i kammaren. Jag tycker att det är ett seriöst sätt att arbeta på.

Anf. 147 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Herr talman! Det sistnämnda kanske ordföranden i Försvarsberedningen skulle ha tänkt på när han i juni skrev månad att vi bör fatta beslut under 2005. I så fall visste du väl då likaväl som i dag att det var en skiss.

Tills annat är bevisat kommer jag dessvärre inte att ge regeringen *benefit of the doubt* på den här punkten. Jag märker att här finns en saktfärdighet och en otydlighet. Vi får väl återkomma till den diskussionen när åren har lidit och det finns något på bordet.

Du tenderar att missförstå min kritik. Man har ett sammansatt förslag och genomför delar av det förslaget med en väldig konsekvens, men en väldig hårdhet – besparingskravet på 3 miljarder. Samtidigt glömmar man bort att göra alla de andra sakerna, som skulle lindra detta besparingskrav. Då handlar det inte längre bara om takten i förändringen, utan också om en annan politik – att kon riskerar att dö medan gräset växer.

Anf. 148 HÅKAN JUHOLT (s) replik:

Herr talman! Att vi sade att beslut skulle tas 2005 beror på det enkla faktum att det ska göras då. Det är också därför som Munck lämnar sin utredning – Munck II, som den kallas – den 31 augusti 2005. Då kommer hans rapport att samköras med Försvarsberedningen i slutfasen, och sedan kommer en proposition från regeringen. Detta kommer därefter att behandlas i riksdagen ungefär vid denna tidpunkt nästa år, precis som jag nämnde i mitt anförande. Det var ju korrekt från början till slut.

Ni i Folkpartiet är upprörda över att vi inte låter arbetsmarknadens parter lösa övertaligheten i Försvarsmakten. Det återkommer hela tiden att vi i riksdagen, regeringen eller någon annan skulle runda den lagstiftning som vi har på arbetsmarknaden för att snabbt lösa problemet just i denna myndighet. Jag tycker att det vore olyckligt. Det vore en olycklig signal till hela svenska näringslivet att staten som arbetsgivare säger sig ha ett särskilt privilegium att få runda den lagstiftning som gäller på detta område.

Självklart ska övertaligheten hanteras via de regelverk som finns mellan arbetstagarnas organisationer och arbetsgivarnas organisationer också när staten är arbetsgivare. För oss socialdemokrater är inte det speciellt märkligt. Men jag vet att ni i Folkpartiet är upprörda och besvikna över detta och tycker att vi skulle ha satt ned foten och använt piskan i stället, och sagt att man inte ska bry sig om arbetsmarknadens parter och det regelverk som finns.

Vi låter oss inte luras till det. Vi går inte i den fällan. Det skulle självklart bli prejudicerande för andra arbetsgivare. Så vill vi inte ha det på svensk arbetsmarknad. Det är därför vi avvisar det. Hur många gånger

du än upprepar det kommer vi att avvisa det, för så vill vi inte ha det i Sverige. Så är det inte i socialdemokratins Sverige. Så är det möjligen i Folkpartiets Sverige, men det ska vi förhindra 2006.

Anf. 149 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Göran Persson tackade nej till en stor och bred uppgörelse med den borgerliga alliansen i denna för försvaret och Sverige så viktiga fråga. I stället valde Göran Persson att göra upp med Miljöpartiet och Vänsterpartiet kommunisterna – klart försvarsfientliga partier. Socialdemokraterna har därmed med öppna ögon valt kaos, kalabalik och en kohandel som pågått inför öppen ridå in i det sista.

Herr talman! De grundläggande intentionerna – hävda vår territoriella integritet, bidra till internationell fred och upprätthålla en grundläggande försvarsförmåga och kompetens – ska vägas samman med ett stort spar krav på försvaret. En förutsättning för det framtida försvaret är att grundorganisationen måste förändras. Det är vi alla överens om. Men om detta ska kunna ske samtidigt som man både sparar pengar och vidmakthåller och utvecklar kompetenserna måste ekvationen gå ihop.

Försvarspropositionen uppfyller inte de grundläggande krav som Försvarsberedningen betonade. Det saknas ekonomiska underlag och konsekvensbeskrivningar, vilket är oacceptabelt.

Ett försvarsbeslut måste utgå från vad som är bäst ur ett försvars- och säkerhetspolitiskt perspektiv och inte bygga på arbetsmarknadspolitiska, regionalpolitiska eller, som nu tycks vara fallet, rent parti- och maktpolitiska hänsynstaganden.

Jag kommer att beröra den marina flyttkarusellen och kvinnorna i försvaret.

På Berga/Muskö och Haninge garnison finns en mångfasetterad marin verksamhet. Jag ska nämna några. Det finns marintaktiska kommandot, Ostkustens marinbas, Första ubåtsflottiljen, Andra ytstridsflottiljen, Tredje minkrigsflottiljen, en helikopterbataljon, örlogsskola, Muskövarvet, med en marin verkstad insprängd i ett berggrum. På Berga finns också Försvarsmaktens dykeri och navalmedicinska centrum.

För att kunna göra betydande besparingar måste verksamheterna koncentreras kring befintliga större garnisonsenheter, allt enligt Försvarsberedningen. Trots detta föreslås att marinbasen flyttas till Karlskrona, vilket omfattar i princip all verksamhet som nu finns vid huvudbasen på Berga/Muskö. Nya mycket stora, i dag oöverskådliga, investeringar måste därmed göras i Karlskrona. Samtidigt innebär denna omflyttning att personalförsörjningen inom marinen kommer att totalhaverera. Flytten av marinbasen är helt onödig när en neddragning av marinens verksamhet till en reducerad nivå kan göras helt inom ramen för verksamheten i Berga/Muskö, med en koncentration av den marina basverksamheten dit.

Berga/Muskö och Haninge garnison har 95 % miljöprövade och godkända övningsområden. Karlskrona har 5 %. Haninge garnison har erforderliga kajer inom eget militärt område, med tillgång till ett världsunikt underhållsvarv, som klarar minst 70 % av det marina underhåll som Försvarsmakten behöver i dag.

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Det är ingen hemlighet att Försvarsmaktens arbetsgrupp, AG GRO, ända fram till sommaren 2004 ansåg att den framtida marina huvudbasen skulle förläggas i Berga/Muskö. Vad som hände sedan är höljt i dunkel.

Som framgår av vad jag har sagt finns de flesta marina verksamheter på Berga/Muskö. Närheten till Stockholm, lokaliseringen i Stockholms skärgård och de investeringar som redan har gjorts talar för att göra Berga/Muskö och Haninge garnison till den framtida marinens huvudbas. Självklart ska Stockholm försvaras.

Herr talman! Nu går jag över till försvaret, kvinnorna och jämställdheten.

Regeringen framhåller själv i olika sammanhang, bland annat i försvarspropositionen, att en omfattande avveckling av personal samt rekryteringsstoppet till officersutbildningen har negativa effekter beträffande andelen kvinnor inom försvaret och officersyrket. Samtidigt sätter regeringen såväl i försvarspropositionen som i andra sammanhang och uttalanden ett tryck på överbefälhavaren och Försvarsmakten att rekrytera fler kvinnor till försvaret och officersyrket. Dessa motsägelsefulla signaler ges samtidigt som regeringen inte ger överbefälhavaren några som helst verktyg för att kunna förverkliga målet om en ökad andel kvinnor inom Försvarsmakten och fler kvinnliga yrkesofficerare.

Det finns i dag 509 kvinnliga yrkesofficerare. 155 berörs av försvarsbeslutet. Den första svenska kvinnliga försvarsministern kommer, om riksdagen röstar igenom försvarsbetänkandet, att gå till historien som den som minskade antalet kvinnor inom Försvarsmakten och minskade antalet kvinnliga yrkesofficerare.

Herr talman! Vi känner alla till det indiska reptricket. Den socialdemokratiska regeringen, med försvarsministern i spetsen, begär och ber att ÖB ska utföra ett illusionsnummer som jag skulle vilja kalla det socialdemokratiska reptricket, eftersom ÖB inte får ett enda verktyg, inte ett enda redskap.

Jag yrkar bifall till reservation nr 9.

Anf. 150 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Göteborg är rikets andra stad. I min hemstad finns Skandinavien största hamn, Göteborgs hamn. Den är en riksangelägenhet. Därigenom går en stor del av den mat och den olja som hela landet behöver. Det är en artär, en pulsåder, som löper från Göteborgs hamn ut i landet med lastbilar och järnväg.

Trots att hamnen är så viktig för att hela Sverige ska kunna fungera, väljer regeringen att lägga ned Amf 4 och Sävhelikoptrarna. Men de behövs i Göteborg. Det handlar inte om någon regionalpolitisk hänsyn. Göteborg var tillväxtkommun nummer ett i Sverige förra året. Vi har en massa jobb och väldigt många bra industrier.

Anledningen till att det är viktigt att försvaret finns kvar i Göteborg är att försvaret har som huvuduppgift att skydda vårt land och vår befolkning. I Göteborg bor det 475 000 människor som nu lämnas helt utan skydd. Den fara som hotar i dag är framför allt terroristhotet. Det finns en utredning som till våren antagligen kommer att föreslå att just försvaret ska få en utökad roll när det gäller att försvara vårt land mot terrorister. Det är en realitet att hamnar runtom i världen, och det gäller också Göteborgs hamn, är potentiella mål för terrorister.

Göteborgs hamn konkurrerar i dag med hamnar i Rotterdam och Hamburg om att vara infartsporten för transnationell sjöfart för vidare transporter in mot Skandinavien och Baltikum. Dessa hamnar har ett fullgott militärt skydd. I Hamburgs närhet finns det 20 000 sjöofficerare. Hamnarna Rotterdam och Antwerpen som ligger i Holland och Belgien har samordnat sitt sjöförsvar. Där finns runt 10 000 marina officerare. Men Göteborgs hamn lämnas nu helt utan något militärt skydd.

Behovet av att ha Amf 4 och Sävhelikoptrarna i Göteborg handlar inte bara om att skydda oss mot terroristhot. Västkusten är ett centrum i Sverige för fiske och sjöfart. Det händer ofta olyckor. Varje vecka rycker helikoptrarna ut och räddar liv. Jag måste fråga: Är det verkligen inte rimligt att placera våra förband där de i fredstid kan göra nytta?

Herr talman! Jag tycker att det är oseriöst att med det undermåliga underlag som hela försvarspropositionen bygger på lämna Göteborgs 475 000 invånare utan något militärt skydd. Det tycker inte bara jag, det tycker inte bara andra kolleger från mitt parti och andra borgerliga partier, utan det tycker 83 106 göteborgare. Så många var det som hade skrivit på uppropet när jag nyss var inne och tittade på hemsidan. Det är drygt 83 000 medborgare i Göteborg som är oerhört engagerade i den här frågan. De står också helt oförstående inför detta beslut.

Anf. 151 PER LANDGREN (kd):

Herr talman! Det här är debatten där man inte får komma någonstans ifrån. Man får inte bo någonstans om man ska ta till orda om försvaret. Alla argument mot regeringens proposition betraktas som särintressen. Det är regionalpolitik och bypolitik. Det är som om det inte finns någon verklighet och som om vi inte kan styra genom den på något sätt. Det är som om det inte finns lösningar som faktiskt är bättre eller sämre utifrån de mål vi har för försvaret och säkerhetspolitiken. Jag tycker att det är smått pinsamt.

Regeringens hantering av ärendet är mycket dålig. Det har sagts tidigare, och jag säger det igen. Den är så dålig att det stänker på oss allihop i riksdagen.

Bakom varje riksdagsledamot som ställer upp i den här debatten finns det militär fackkompetens. Jag kan inte begripa att inte regeringen och försvarsministern ser till att den här frågan löses i försvaret. Det är klart att till slut kan man komma till meningsmotsättningar även där, men det scenario som vi har här och nu tycker jag är oförsvarligt.

Nu processar inte regeringen en proposition, utan det är ett förslag från AG GRO som gjorts om till en proposition. Sedan ska den tryckas igenom riksdagen. Riksdagen blir ett transportkompani. Jag säger inte att riksdagen är det i alla frågor, men riksdagen är det i den här frågan. Ett av många bevis för att riksdagen är ett transportkompani i den här frågan är att ledamöter, som Lars Johansson och Claes-Göran Brandin, från hela Sverige tvingas att rösta emot sin övertygelse och sina samveten och gör röstförklaringar. Så ska det inte gå till.

Sedan har vi en försvarsminister – nu äter hon en välbehövlig måltid – som inte vågar debattera. Det är klart att hon debatterar i riksdagen. Det kan hon inte komma undan. Och en och annan artikel kan man ju alltid skriva under, men hon vågar inte debattera i till exempel TV med en sådan man som Göran Johansson, vårt kommunalråd i Göteborg.

Jag är osäker på om hon begriper vad hon ser ute på förbanden. Jag läste på Amf 4:s hemsida, och då avslöjar jag var jag kommer ifrån. Efter ett besök där den 8 december står det i slutet av artikeln: Efter dryga en och halv timma avslutades debatten, och man kunde konstatera att försvarsministern återigen hade misslyckats med uppgiften att övertyga oss om eller ens lyckats påvisa att lagt underlag är gediget och väl genomtänkt. Det är klart att om man står på Kåringberget och tycker att våra museala kanoner nog borde läggas i malpåse är det inte så konstigt.

Jag uppfattar det så att statsministern, och jag vet inte om någon tycker att jag går för långt, har en försvarsminister som han låter sköta det här otrevliga jobbet. Det är lämpligt att skära ned försvaret med nuvarande försvarsminister.

Jag är inte försvarspolitiker, men jag har självfallet ett intresse för svensk säkerhetspolitik. Jag uppfattar att försvarspolitiken har utvecklats till att bli något slags nationellt reglage för budgeten och något av ett regionalpolitiskt stödprogram. Jag skulle vilja säga att den inte har någon förankring i den här omedelbara säkerhetspolitiska verkligheten. I dagens säkerhetspolitiska läge finns inget invasionshot som vi har hört, och det är alla överens om såvitt jag kan begripa. Men det kan ändras på medellång sikt.

Vi behöver ställa om Försvarsmakten till något som kan relatera till den hotbild som finns i dag i ett nationellt och ett internationellt perspektiv, inte minst vad gäller terroristhotet. Då handlar det snarare om att samtidigt med den militära utbildningen, som en bonuseffekt, identifiera och skydda de nationella värden och säkerhetspolitiska intressen som faktiskt finns och som går både att vaska fram och att lokalisera.

I Försvarsberedningens junibetänkande framstår det med all tydlighet att ur ett nationellt perspektiv är det denna typ av överlevnadskriterier som ska avgöra var de militära förbanden ska ligga.

Vi har hört försvarsministern säga att det inte finns några dåliga förband eller garnisoner kvar. Försvarsmaktens kvarvarande garnisoner är kvalitativt relativt likvärdiga, såvitt jag förstår, när det gäller utbildning för såväl den nationella som den internationella verksamheten. Det kan knappast ha varit urvalskriteriet för vilka förband som ska få finnas kvar. Man vågar då säga att urvalskriterier rimligtvis borde ha varit de mervärden som man ur ett nationellt säkerhetspolitiskt perspektiv kan få ut av en förbandslokalisering.

Jag skulle vilja föreslå – jag vet att det är för sent, men jag har sagt det i mitt parti långt tidigare – att försvarsbeslutet borde ha vilat på följande kriterier.

Etablera försvarsmakten på de platser där den snabbt och över tiden kan tillföra mervärden i form av ökad säkerhet och där våra nationella intressen och värden finns. Man ska våga gå ifrån de regionalpolitiska motiven.

Etablera försvarsmakten på de platser där det finns förutsättningar för kvantitativt och kvalitativt god rekrytering och utveckling för våra insatsförband.

Egentligen borde man inte säga mer. Vad jag förstår, och utifrån vad jag läst, kom ju försvarsberedningen fram till att det skulle vara det slaget av kriterier. AG GRO:s förslag är något helt annat. Propositionen följer inte ens det våra partier i riksdagen är överens om.

Nu kanske någon misst tycker och säger att Landgren har fel och att det nog är Göteborg som ligger och lurar. Finns inte verkligheten någonstans där? En viss lokalpatriotism kan man väl kosta på sig. Men någonstans finns det en verklighet bakom. Om nu någon tycker så – om mig, Cecilia Wigström, Lars Johansson, Eva Flyborg eller någon annan här – säg det då till Dan Sten Olsson i Göteborgsposten, eller ställ upp i en TV-debatt med till exempel Göran Johansson och säg det.

Anf. 152 CAMILLA SKÖLD JANSSON (v):

Herr talman! Någon har kallat processen runt försvarsfrågan och dess hantering för en cirkus. Jag instämmer. Även om fokus har legat på Vänsterpartiet och på hur vi kommer att ställa oss är inte grundorsaken till det osäkra läget att hitta där.

Grundorsaken är ju det faktum att regeringen väljer att till riksdagen lägga fram en proposition som är illa beredd och illa förankrad och där regeringen har försäkrat sig om ett stöd med endast tre rösters övervikt.

Vi talar om en hantering inför ett beslut som ska ligga till grund för hur vi organiserar vårt framtida försvar. Det är ett beslut som omfattar åtskilliga miljarder av skattebetalarnas pengar. Det har en direkt inverkan på vår försvarsförmåga och på situationen för tusentals människor på många orter. Det handlar till och med om regioner.

Till hanteringen ska vi lägga att regeringen inte har redovisat någonting som kan ge de anställda och de drabbade regionerna någon trygghet i att staten verkligen kommer att ta ansvar för den omställning vi står inför.

Det har, som nämnts, talats mycket om partipiskor och byapolitik. Det gör att många riksdagsledamöter som har sett bristerna i underlaget och delar kritiken tystas effektivt. Det har resulterat i att det har varit svårt att få till stånd en seriös diskussion om kvaliteten i det beslutsunderlag som riksdagen har på sitt bord.

Det skadar tilliten till det politiska systemet. Min tillit till det politiska systemet har skadats av det jag har sett i den här processen.

I underlaget finns brister som är genomgående och återkommande. Vänsterpartiet skriver i sin partimotion att redovisningen inte till alla delar uppfyller de krav man bör ställa på ett underlag för riksdagsbeslut angående försvarets nya grundorganisation.

I partimotionen efterfrågas kompletterande material vad gäller grundläggande delar som bakgrund, kostnadsberäkning, konsekvenser och så vidare – sådant som var och en måste inse självfallet ska finnas med i ett underlag.

Jag har inte tagit del av något ytterligare underlag som förändrar den bilden, och jag ifrågasätter om det verkligen finns något sådant underlag. Det bekräftades vid den utfrågning som försvarsutskottet ordnade med AG GRO, den arbetsgrupp som arbetat med frågan.

Det underlag som finns är det underlag som finns i propositionen, och det är undermåligt. Där saknas kostnadsberäkningar. Det saknas spårbarhet. Man tänker dra i gång en gigantisk flyttkarusell som förmodligen kostar mer än själva sparbetet. Man flyttar verksamheter och lägger ned verksamheter utan att motivera varför man gör det. Det går inte heller att utläsa om detta i förlängningen verkligen leder till några besparingar.

Som om det inte var nog pågår redan nu beräkningar och utarbetande av ytterligare nedläggningar som gör att förutsättningarna för de stora förändringar som det här beslutet kommer att dra i gång redan om några månader ser helt annorlunda ut. Det är till och med så att många av de argument som finns i liggande proposition faller i och med att man tar ett omtag och lägger ned ytterligare verksamhet.

Det här är inte ansvarsfullt. Ansvarsfullt vore att ta ett samlat grepp och få fram ett underlag som håller långsiktigt och där man kan utläsa det elementära, det vill säga försvarsekonomiska politiska motiv bakom de olika förslagen.

Herr talman! Jag står bakom budgetöverenskommelsen med regeringen och Miljöpartiet. När det gäller förslag till grundorganisation beklagar jag att mitt parti inte fullföljde resonemanget om återremiss som vi har i vår partimotion. Därför kommer jag i omröstningen i morgon att stödja den borgerliga reservationen. Jag menar att vi har allt att vinna på att ta ett omtag och få fram ett nytt välgrundat förslag.

Anf. 153 VIVIANN GERDIN (c):

Herr talman! Mycket har sagts och kvällen lider mot sitt slut, men än finns det en hel del att ta upp.

Att vi står inför ett mycket viktigt försvarsbeslut är helt klart. Men det är också bara fyra år sedan vi tog det förra beslutet. Det ställer extra stora krav på att underlaget till försvarets organisation är realistiskt och att de planerade förväntningarna och ekonomiska underlagen är hållbara.

Vårt land har inte råd att vi tar beslut som efter några månader visar sig vara ett stort misstag.

Hur vårt försvar ska vara organiserat och vad det får kosta är den stora frågan. Det handlar också om vårt lands förmåga att kunna försvara oss i händelse av yttre hot och i krissituationer. Det svenska försvaret ska även ges förutsättningar att delta i gemensamma internationella insatser vid olika konflikter.

Våra gemensamma ambitioner är att aktivt delta i fredsarbetet för att skapa en bättre värld. Försvarspropositionen inleds med ordet ominriktning. Det är verkligen en försvarsinriktning med många om. Det är väl känt att en omfattande kritik har riktats mot förslaget. Många av kritikererna är sakkunniga med god insyn i försvarets organisation och ekonomi. Det har naturligtvis gjort oss riksdagsledamöter mycket tveksamma till att ställa oss bakom det presenterade förslaget.

Det har också under den senaste månaden visat sig att regeringen tvingats omarbota viktiga delar i förslaget. Kritiken kvarstår, för trots omskrivningar återstår de ekonomiska beräkningarna som kraftigt har ifrågasatts av många här under dagen.

Det är den stora frågan, att kostnaderna kan bli högre med hänvisning till de vidlyftiga omlokaliseringar som är planerade.

En av de starkt kritiserade omlokaliseringarna är flytten av A 9 från Kristinehamn till Boden, det enda kvarvarande artilleriförband som vi har i Sverige. Den flytten berör 620 personer vid Kristinehamns garnison, inte 550 som det står i regeringens underlag. Att artilleriet skulle bli effektivare genom flytten till Boden och sedan där bedrivs till en lägre kostnad, anses inte trovärdigt av många parter. Det finns också beräk-

ningar som visar att det inträffar en del fördyringar, tvärt emot vad regeringen tror.

Herr talman! Vid det förra försvarsbeslutet år 2000, då också Centern deltog i försvarsuppgörelsen, fastslog man att den mest lämpliga lokaliseringssorten för artilleriet var just Kristinehamn. Nu gäller inte det längre. Nu tycker regeringen att det finns skäl att flytta på verksamheten. Även andra försvarsenheter ska omlokaliseras. Det är en kvalificerad 10 000-kronorsfråga. Vem vet vad som bli kvar av försvaret?

Vi har i dag ett mycket väl fungerande artilleri i Kristinehamn. Där finns anpassade lokaler och markområden. Det är investeringar som har gjorts så sent som under de senaste två-tre åren. Vid A 9 finns det en hög kvalitet på utbildningen. Lokaliseringen i Kristinehamn underlättar också samarbete med övriga enheter inom försvaret som till största delen finns lokaliserade i södra Sverige och Mellansverige. I Kristinehamnsregionen finns det också ett brett utbud av olika skjut- och övningsfält i omgivningen.

Jag måste ställa en fråga till regeringen: Tillmäter man inte allt detta någon betydelse? För många av oss verkar det som att flytten av A 9 sker enbart av regionalpolitiska skäl. Men är det enbart det som ska gälla, kan det väl vara intressant för regeringen att titta på andra verksamheter som kan utlokaliseras från de stora tillväxtområdena.

Det är viktigt att peka på att det i Kristinehamnsregionen finns en högteknologisk bas som har växt fram genom samverkan mellan A 9 i Kristinehamn och försvarsindustrin i Karlskoga. Detta samarbete har oerhört stor betydelse för många arbetstillfällen i regionen och kopplingen till försvarsindustrin, vilket också borde vara av nationellt intresse.

Det har under åren också växt fram ett säkerhetskunnande, ett säkerhetsbälte, i regionen. Och vi ser med bedrövelse på hur man nu spolierar hela verksamheten.

Min talartid är snart slut. Men med anledning av det som har hänt i dag har man lagt förslag från regeringsföreträdare om att återremittera ärendet. Därför väljer jag att inte framföra något yrkande. Men jag vill ändå påminna om att det finns en väg ut ur mörkret i tunneln, och det är att bifalla motion Fö1, yrkande 2, av Håkan Larsson. Det innebär att man låter en oberoende instans granska kostnaderna i propositionen. Det är det som är det viktiga. Vi ska veta det för att försvaret inte ska drabbas av ytterligare besparingar och för att de pengar som man i dag säger ska gå till polisväsendet inte kommer att försvinna på grund av att man inte kommer att klara det nya försvaret inom gällande ramar. Det som hela tiden är kärnfrågan är att man måste ha ordentliga beräkningar i botten, annars kommer vi att tappa styrförmågan över det framtida försvaret som ska växa fram.

Anf. 154 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill inleda med att påminna om att det som vi i dag diskuterar är en viktig del i vår demokrati. Riksdagens försvarsbeslut har också varit föremål för en mycket omfattande debatt över landet, främst på orter som blir berörda av vårt försvarsbeslut. Trots det finns det fortfarande en ganska stor uppslutning från alla partier om att Sveriges försvar ska få en ny inriktning mot ett insatsförsvar och en ny snabbinsatsstyrka för fredsuppdrag tillsammans med övriga medlemsländer inom EU. Det

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

senare tycker jag faktiskt också är en viktig förändring med tanke på hur många konflikter som finns utanför Sverige men i nära anslutning till de olika EU-länderna. Jag tänker främst på Balkan, och jag tänker naturligtvis också på andra kontinenter där våra svenska soldater gör stora insatser för att motverka väpnade konflikter eller rädda en skör fred där nya konflikter lätt kan uppstå.

Många människor blir naturligtvis drabbade av det försvarsbeslut som nu ska tas. Så är det ofta när vi ska ta strukturbeslut. Men det kan också vara skäl att påminna om att vårt beslut också är en väldigt positiv signal till alla de hundratusentals politiska flyktingar som har fått sin fristad här i Sverige och att vi nu är med och ännu tydligare tar ett ansvar för människors situation i andra länder så att de i framtiden kanske kan slippa krig och andra konflikter som leder till massflykt. På det viset menar jag att vårt försvarsbeslut också är en solidaritetshandling när det gäller väldigt många människor i Sverige.

Men det är var utbildningsförbanden ska vara som diskussionen gäller. Tillsammans med mina kamrater från Göteborg har jag naturligtvis hävdats att Amf 4 och Säve helikopterskvadron behövs i den nya försvarsorganisationen. Denna kritik framförde jag vid riksdagens bordläggningsdebatt den 27 september. Men vi har inte vunnit någon framgång inom vår riksdagsgrupp när det gäller Amf 4. Däremot har vi genom träget politiskt arbete lyckats få ett mycket viktigt och tydligt utredningsuppdrag avseende räddningshelikopterverksamheten, en verksamhet med inriktning på sjösäkerhet. I direktiven till Sjöfartsverkets utredning står det att kraftfulla ansträngningar bör göras för att förändringarna inom Försvarsmakten inte ska innebära några försämringar av Sjöfartsverkets möjligheter att snabbt undsätta människor i sjönöd. Utredningen ska vara klar den 28 februari. Detta har också bekräftats i flera inlägg under dagens debatt.

Vid sidan om det tydliga besked som nu ges avseende Arvidsjaur är det dessa två förändringar som har skett under höstens arbete i riksdagen. Det är i båda fallen ett arbete som har skett i samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Men vad har de borgerliga partierna gjort mer än att angripa regeringen, framför allt här i dag men också tidigare? De har i alla fall inte lagt fram något annat förslag, till exempel om att rädda Amf 4. Det finns med andra ord inget sådant alternativ för kammaren att ta ställning till.

I debattartiklar i Göteborgspressen påstår i dag gruppledarna för Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna att vi ska lägga ned försvaret, kosta vad det kosta vill, med adress till Socialdemokraterna, trots att det bara skiljer 1 % mellan regeringens förslag och den borgerliga reservationen. Det är samma sak med de inlägg som har gjorts här. Per Landgren, Cecilia Wigström, Eva Flyborg med flera talar väldigt varmt för att Göteborg måste försvaras. Men min fråga är: Varför lägger ni inte fram några sådana förslag, och varför får ni inte med er respektive partier på att lägga fram sådana förslag? Ert tal är inget annat än tomma ord. Och man tar sig för pannan över dessa överdrifter. Dessutom framförs det i debattartiklar oförskämdheter och påståenden om riksdagsledamöter från Göteborg. Det är uppenbart att dessa partier har mycket att lära om vad demokrati är. De behöver delta i en ABF-cirkel i demokrati.

För mig handlar demokrati om att ge och ta i diskussion och sedan ställa upp för det beslut som man har varit med och tagit. När man inser det måste man också gå vidare. Så fungerar nämligen demokratin i ett parti. Man försvarar det beslut som är taget. Det har jag för min del gjort sedan beslutet togs den 2 december då försvarsutskottet slutjusterade sina yrkanden. Man ska vara karl för sin hatt och inte fega i en svår diskussion.

Det är också, tycker jag, viktigt att tillbakavisa påståendena om att Göteborg inte längre ska förvaras. Fakta är i korthet att den militära organisationen i Göteborg kommer att bestå av Försvarsmaktens sjukvårdscentrum som placeras på Amf 4:s område. Hela landets sjukvårdsutbildning ska ligga här, i nära anslutning till Sahlgrenska universitetssjukhuset. Den militära sjöbevakningscentralen på Karingberget, också den på Amf 4:s område, samlokaliseras med civil flyg- och sjöräddning. Flyg- och sjöräddningscentralen kommer därför att ha den placeringen i Göteborg. Marinbasen kommer att ha ett verksamhetsställe på västkusten på Amf 4:s område.

Dessutom kommer det inom ett närområde i Västra Götaland att finnas andra stridskrafter i form av P 4 i Skövde, K 3 i Karlsborg med sin stora insatsstyrka som ska försvara såväl västkusten som södra Sverige och Flygflottiljen F 7 i Såtenäs där man på bara några minuters flygavstånd kan nå Göteborg och västkusten. Göteborgarna kan alltså också i fortsättningen sova lugnt om natten.

Anf. 155 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Replikskiftena här kan användas till att få sista ordet och till att göra markeringar. Därför ska jag begränsa mig först till en fråga och sedan till ett svar på din, som jag uppfattade det, kärnfråga om varför vi inte lägger egna förslag. Vi fick ju av dig, Lars Johansson, en ”lektion” i demokrati som jag tycker var kanske lite missriktad.

Min fråga till Lars Johansson är om han är nöjd med regeringens hantering av den här propositionen.

Anf. 156 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är nöjd med hanteringen av propositionen, med hur den har behandlats i riksdagen. Däremot har jag i mitt anförande sagt att jag skulle önska att Amf 4 var det amfibieförband som vi hade kvar i Sverige. Men där nådde jag inte ända fram, som det så populärt heter.

Min motfråga till Per Landgren är: Varför lägger ni inte fram något eget förslag?

Vi tar ansvar för de beslut som vi efter en intern diskussion är med och fattar. Då får man stå upp för dem. Vi vet alla att den nya försvarsorganisationen är föremål för en omfattande förändring. Totalt sett måste vi ju ändra organisationen och därmed också reducera antalet utbildningsplatser i landet. Då måste man också vara beredd att peka ut på vilka platser grundorganisationen inte kommer att finnas kvar utan kommer att koncentreras till andra ställen. Det är den helheten som ligger till grund för det ställningstagande som riksdagen nu ska göra.

Anf. 157 PER LANDGREN (kd) replik:

Herr talman! Nu har vi svart på vitt i protokollet på att Lars Johansson är nöjd med regeringens hantering av den här försvarspropositionen – i sig ett fantastiskt påstående.

Varför lägger vi inte fram ett eget förslag? Ja, jag kan tala om för dig, Lars Johansson – dock tror jag inte att du på allvar är okunnig om den arbetsfördelning som lagts fast, som vi ärvt och som finns mellan regering och riksdag – att regeringen, en socialdemokratisk regering som du naturligtvis vet, bereder propositioner och lagförslag. Vi har begärt en *riktig* beredning – en beredning med ett remissförfarande inom Försvarsmakten och till relevanta institutioner utanför försvaret. Det är detta som inte har skett.

Att du då hävdar att vi i den borgerliga gruppen – om jag nu får vara talesman för den – skulle göra en liknande beredning utan att ha de beredningsresurser som regeringen har är, snällt uttryckt, retorik och dessutom dålig retorik.

Jag är beredd att tillsammans med Lars Johansson och andra öka riksdagens beredningsmöjligheter och att förstärka den tekniska och juridiska lagstiftningskompetensen i vartenda utskott så att vi kan lägga fram alternativa förslag när en minoritet av socialdemokrater är med den, i det här fallet, borgerliga minoriteten. Efter valet kan vi kanske helt och hållet ändra på det.

Anf. 158 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Per Landgren överdriver våldsamt. Det finns motionsrätt. De borgerliga partierna har dock inte kunnat enas om en gemensam motion med förslag om att Amf 4 ska vara kvar. Man har i sin reservation inte pekat ut Amf 4 utan kräver en återremiss av ärendet, en ny beredning. Man har inte velat göra det därför att den egna riksdagsgruppen, till exempel den kristdemokratiska, inte fått med sig de andra partierna. Vad som är ett faktum är just att det inte finns något sådant alternativ.

Det handlar inte om utredningsresurser, utan det handlar om att ni inte vågar ta ställning utan fegar i en svår diskussion.

Anf. 159 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag vill svara på Lars Johanssons fråga om varför vi borgerliga inte lägger fram några egna förslag. Per Landgren gav ett väldigt bra svar. Men jag kan tillägga att den arbetsgrupp, AG GRO, som lagt fram förslaget till den grundorganisation som regeringen nu har presenterat i månader – ja, till och med i årtal – har jobbat med sina beräkningar. Då vore det väl väldigt märkligt ifall den borgerliga alliansen med våra små, knappa, resurser skulle kunna göra likadant. Vi vet ju att vårt budgetalternativ inte kommer att gå igenom.

Vi har faktiskt väckt motioner. Vi har väckt en gemensam motion under tecknad av många riksdagsledamöter från Göteborg, dock inte någon socialdemokrat. Själv var jag på grund av tekniska missöden inte med på den motionen. Men eftersom propositionen drogs tillbaka hade jag möjlighet att motionera och säga att jag stödde den första motionen. Vi har alltså en motion, en ypperlig motion.

Vi lägger fram förslag, men ni socialdemokrater från Göteborg vågar inte – till skillnad från Göran Johansson – sticka upp mot partilinjen. Jag skulle gärna se att Lars Johansson hade följt i Göran Johanssons fotspår!

Alliansen har faktiskt en större budgetram än regeringen. Det behövs mera pengar för att kunna rädda regementen. Det vore ohederligt att påstå att regementen kan räddas utan mera pengar.

Lars Johansson, jag har med mig min riksdagsgrupp. Folkpartiets riksdagsgrupp har tagit beslut om att Amf 4 och Sävhelikoptrarna ska vara kvar – detta enligt våra budgetberäkningar. Vi har satt upp som mål att inte lämna Göteborg, rikets andra stad, utan militära resurser.

Anf. 160 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag kommentera detta med 400 miljoner kronor i en budget som ska minskas från 40 till 37 miljarder – en minskning som ska göras årligen. Det är alltså fråga om ganska lite pengar, knappt 1 %. Att det skulle vara tillräckligt för att rädda alla förband som olika borgerliga partier är ute i landet och talar om är inte trovärdigt. Det är det ena.

Det andra gäller den motion som Cecilia Wigström talar om. Också jag har noterat att det väckts en motion. Men ett problem är att ni inte yrkar på den. Ett annat problem är att ni inte har en majoritet för er motion. Det måste ju finnas en majoritet inom den borgerliga alliansen för motionen, men det finns det inte. Därmed är den ganska ointressant och enbart en viljeyttring som i övrigt inte betyder någonting i sammanhanget.

Håkan Juholt hade tidigare ett inlägg här i kammaren. Han berättade just om Försvarsberedningens arbete som pågått sedan februari 2002 och där alla partier varit med och diskuterat på vilket sätt det framtida försvaret ska utformas. Där har man tydligt fått möjligheter att anlägga sina synpunkter. Men flera av de borgerliga partierna, som tidigare var med i Försvarsberedningens ställningstagande, hoppade av i somras trots att det i stort inte var så stora skillnader mellan partierna, åtminstone såvitt jag kunnat utläsa och som också framkommit i debatten.

Därför är den debatt som nu pågår inte en debatt där man talar om det som är de verkliga frågorna. Med det menar jag att ta ställning till en grundorganisation. Det gör inte Cecilia Wigström i dag.

Anf. 161 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Att ta ställning till en grundorganisation, säger Lars Johansson. Ja, det är ändå regeringen med sina stödpartier Vänsterpartiet och Miljöpartiet som har majoritet i denna fråga och som har det största ansvaret för det beslut som vi kommer att fatta. Egentligen är ni de enda ansvariga. Vi i den borgerliga alliansen kommer inte att delta i beslutet. Våra förslag får inte stöd i denna kammare.

Lars Johansson insinuerar att våra extra pengar inte skulle räcka för att rädda Amf 4 och Sävhelikoptrarna. Där tror jag faktiskt att du har fel. Det handlar inte bara om pengar. Det handlar också om kvalitet. Det här undermåliga underlaget visar att regeringen inte har den kvalitet som behövs för att se till att resurserna allokeras på rätt sätt, effektivast, och att man utnyttjar varje skattekrone på bästa sätt. Det gör man inte med den här flyttkarusellen. Det är väl inte så konstigt när man litar sig med

partier som har låg trovärdighet i försvarsfrågan. Det har Vänstern och Miljöpartiet.

Med mera pengar och med större kvalitet i ett beredningsunderlag som den borgerliga regeringen skulle kunna ta fram till nästa försvarsbeslut hade vi fått ett bättre försvar och en större förmåga att delta i internationella insatser. Jag är säker på att jag har med mig min partigrupp för ett försvar också i Göteborg.

Anf. 162 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Problemet, Cecilia Wigström, är just att det inte räcker med att du råkar ha med din egen partigrupp. Jag har frågat er tidigare: Varför yrkar ni inte på era egna motioner? Ni gör inte det, ni fegar i den frågan. För att vinna gehör i kammaren måste man ha en majoritet eller åtminstone ett borgerligt alternativ. Men ni föreslår att frågan ska återremitteras för ny beredning. Så slingrar ni er ur en svår diskussion.

Vi måste kunna ta ställning till hur försvarets nya grundorganisation ska se ut. Om riksdagen inte fattar det beslutet nu återstår det att ta ett budgetbeslut i morgon eller i övermorgon, och då fattas det 600 miljoner kronor. Då ska Försvarsmakten genomföra denna besparing utan att kunna röra den egna organisationen, vilket naturligtvis blir en orimlig situation. Inte heller på den punkten tar ni ert ansvar.

Med de utredningsresurser som de olika partierna i riksdagen har kan man lägga fram alternativa förslag. Det har ni haft tid på er att göra ända sedan den 27 september. Ni har en bra grund i det material som i Försvarsberedningen har presenterats från de olika partiernas sida i början av sommaren. Det har också varit många diskussioner i försvarsutskottet under hösten där man diskuterat den försvarsproposition som vi nu ska ta ställning till.

Det har funnits många möjligheter, och jag tycker därför att det hade varit mera hederligt om man hade haft ett eget alternativ som kammaren kunde ha tagit ställning till. Tyvärr får vi inte se det alternativet.

Anf. 163 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Vi har hört flera gånger under dagen och kvällen att 400 miljoner är så lite. Framför allt för skattebetalarna är det en förskräcklig massa pengar. Men man talar inte gärna om att år ett är det 400 miljoner plus, år två 500 miljoner plus och år tre 1,2 miljarder plus i det borgerliga förslaget. Det är alltså 2 miljarder som skiljer s-förslaget från vårt förslag.

Man kan tycka att 2 miljarder inte heller är så mycket i en budget på 40 miljarder. Men vi som sitter i utskottet har fått en föredragning av ÖB som förklarade att 20 miljarder går till materielinköp och för vidmakthållande av materielen. 20 miljarder är låsta pengar till fasta kostnader, och det kan han inte göra mycket åt. 14 ½ miljarder går till löner. Det är fasta kostnader, det kan han inte göra mycket åt. 4 ½ miljarder går till hyror. Det är fasta kostnader, det kan han inte göra mycket åt. Sedan kommer ett antal miljarder till stödmyndigheterna. Det kan han inte göra någonting åt. Kvar har han 1 ½ miljard till förbandsverksamhet, alltså övning och utbildning. 1 ½ miljard av 40! Det är i detta sammanhang man ska se vår ökning med 2 miljarder på de här tre åren. Det är alltså en ökning med 30 % för verksamheten.

Min fråga till Lars Johansson är: Är detta lite pengar?

Anf. 164 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Carl-Axel Roslund på ett alldeles utmärkt sätt har förklarat att vi måste ta beslut om grundorganisationen. Man kan inte bara lämna den frågan därhän och tvinga Försvarmakten och ÖB att genomföra en besparing under nästkommande år utan att kunna röra organisationen.

Sedan är det naturligtvis en skillnad över tiden. Du har säkert rätt i dina siffror, jag ifrågasätter inte dem. Vad jag pekade på var situationen under det första året, som är 2005. Sedan måste försvaret naturligtvis acceptera den politiska viljeinriktning som ligger i budgetbeslutet och som innebär att de pengar som ni anser att försvaret skulle ha haft kvar ska vi lägga på att stärka polisinsatser, kriminalvårdsverksamheten etcetera, alltså områden som är viktiga för att öka tryggheten i landet. Det är det vi vill använda pengarna till. Vi vill se försvarspolitikerna i en helhet som handlar om samhällets hela organisation, där försvaret är en del av det totala politikområdet. På den punkten tycker jag att det är viktigt att påminna om att man måste kunna använda den besparing som vi vill göra i försvaret inom samhället i övrigt.

Anf. 165 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Jag ska strö lite ytterligare salt i såren, Lars Johansson. Förutom de 2 miljarder som vi plussar på säger vi att man ska göra ett omtag, det vill säga en helt ny utredning. Redan i dagsläget säger utredningen att kostnaderna kommer att öka med 910 miljoner kronor. Det är flyttkostnader och investeringskostnader. Vi säger: Gör om utredningen och hitta en billigare och bättre lösning. Det är klart att det går att hitta bättre lösningar. Vi har hört massor med exempel här på flytthysteri och hur man har rustat upp hangarer och liknande för 500 miljoner som sedan ska lämnas. Det är klart att det går att hitta billigare lösningar. Vi skulle få pengar över där.

Dessutom säger ÖB att han vill ha en möjlighet att fritt förfoga över kontona 6.1 och 6.2. Själv uttryckte han att han skulle ha behövt 500 miljoner. Den borgerliga alliansen säger att man ska kunna ge ÖB rätt att bestämma över fördelningen mellan 6.1 och 6.2. Det ger ytterligare pengar till ÖB:s förfogande.

Vi har också på ett tidigt stadium sagt att vi är positiva till testverksamheten på Vidsel, som enligt utredningen skulle ge stora inkomster till försvaret. Men ni kan som vanligt inte komma till skott. Dessutom har vi sagt att vi måste ge ÖB en möjlighet att lösa den oerhörda problematiken med uppsägningarna. Vi har sagt att han måste ges verktyg, medan ni inte vill ge honom det.

Låt mig säga på tal om seriöst och oseriöst att utskottet är kallat till sammanträde kl. 8.00 i morgon. Då ska vi ta ställning till det förslag som hastades fram här med Vänstern och Miljöpartiet. Kallas detta seriöst? Vi håller på här till 23.00 och är hemma kl. 24.00 i natt. Kl. 8.00 i morgon ska vi fatta beslut, och vi ska helst ha förankrat det i vår gruppledning och liknande. Det kallar jag oseriöst. Ni säger att vi är fega som inte lägger fram ett eget förslag. Hur seriöst hade det varit om politiker, det vill säga lekmän, hade lagt fram ett eget förslag?

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvaret samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Låt mig säga att det inte var en borgerlig politiker som hängdes ut i Aftonbladet eller Expressen som ryggradslös. Det var en politiker från ditt gäng.

Anf. 166 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Beträffande det sista vet jag inte vad det handlar om.

Ja, inför försvarsbeslutet i morgon ska försvarsutskottet ha ett extra sammanträde. Men vi riksdagsledamöter sitter ju här i riksdagen för att på heltid sköta vårt uppdrag. Det är klart att när det uppstår en ny politisk situation måste man kunna sammanträda och agera. Det som är tjuvsning-en med demokrati är att det kan hända nya saker som gör att man också får ta en ny debatt och fatta ett nytt beslut.

Jag ser inte det som ett problem. Jag ser det snarare som en möjlighet. Ofta säger man att riksdagen är ett transportkompani som bara ska göra det som regeringen har sagt. Så är det ju inte. Det uppstår nya situationer.

Jag har nämnt två frågor som har fått ny aktualitet under höstens be-handling av försvarspropositionen. Den ena är räddningshelikoptrarna, där det klart och tydligt har sagts att Sjöfartsverket har ett ansvar för att utreda och se till att sjösäkerheten fungerar på samma nivå som i dag med de militära helikoptrarna i den framtida organisationen för Sjöfarts-verket. Detta ska man ha klart till den 28 februari.

Den andra är det beslut som vi förmodligen kommer att ta i morgon och som har aviserats från majoriteten, alltså Socialdemokraterna, Väns-terpartiet och Miljöpartiet, avseende Arvidsjaur, vad som ska komma efter K 4 – det är viktigt att komma ihåg – och hur den insatsen ska se ut. Det ska ni få vara med om att justera i försvarsutskottet i morgon. Jag välkomnar ert ställningstagande och hoppas att kammaren därefter kan fatta ett beslut.

Anf. 167 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! Jag har tidigare skrivit en motion som har numret Fö2. Bakgrunden till den är Karl Leiflands utredning. Jag kommer inte att yrka bifall till den, utan jag instämmer i de yrkanden som vår partirepre-sentant tidigare har lagt fram under dagen.

Bakgrunden till min motion är som sagt Karl Leiflands utredning *Snö, mörker och kyla*. Den 11 december förra året fick han i särskilt uppdrag att lämna förslag till hur en internationell militär test- och övnings-verksamhet på svenskt territorium skulle kunna utvecklas. Mycket rik-tigt, i god tid innan försvarspropositionen skulle skrivas, överlämnade han den 13 juni sitt betänkande. Man kan konstatera att han onekligen tycker att detta är en mycket god idé. Han slår fast unika förutsättningar i norra Sverige för att etablera internationell test- och övningsverksamhet, och det gäller såväl flyg- som markförband.

Konstigt nog har inte denna utredning behandlats politiskt, konstigt nog inte heller i försvarspropositionen. Detta har föranlett mig att bli lite orolig över om det verkligen finns ett allvarligt uppsåt att se till att denna verksamhet kan utvecklas.

Därför ställde jag den 11 november en fråga till försvarsministern. På frågan när den här politiska behandlingen skulle ske fick jag svaret att man övervägde det. På motfrågan om det inte var konstigt att man först behandlade försvarspropositionen och slog fast grundorganisationen

innan man fastställde huruvida den internationella militära test- och övningsverksamheten skulle utvecklas fick jag svaret att man övervägde det. Detta känns ju något märkligt – ett mycket motsägelsefullt svar.

Min oro minskade inte när Lotta Hedström från Miljöpartiet på en utfrågning den 9 december tog upp samma utredning, dock med en annan utgångspunkt än min. Hon menade att man säljer ut landsändan norra Sverige och ville uppenbarligen motverka möjligheten att få i gång internationell militär test- och övningsverksamhet. Det blev inget riktigt svar där heller. Av det vi kan tolka in i vad som hänt nu har dock Miljöpartiet fått ett oerhört stort inflytande på försvarspolitikerna, och det gör mig som norrbottning väldigt orolig.

Propositionen har i dag fått väldigt mycket kritik för att ha dåliga underlag. Även jag tillhör dem som kritiserar den. Vi fick en möjlighet att delta i en hearing. Jag måste säga att jag var väldigt besviken efter den hearingen. Det gavs inte speciellt många svar på de frågor som ställdes. Jag har själv konstaterat att när man läser den måste man verkligen försöka tolka det som sägs.

Men jag har också kunnat konstatera att inte ens det som sägs gäller. Det finns ett par exempel, bland annat när det gäller jägarverksamheten. På s. 153 konstaterar man att det är angeläget att jägar- och underrättelseutbildning kan bedrivas på en plats vid en särskild utbildningsplattform med hänsyn till tjänstens särart. Det påpekas också att det är fördelaktigt att bedriva den i norra Sverige.

Tio sidor senare drar man en annan slutsats och gör på ett helt annat sätt. Det är mycket motsägelsefullt. Det hänger inte ihop.

På s. 168 talar man om att helikopterverksamheten i Boden, de markoperativa helikoptrarna, ska flytta till Luleå, till F 21 – även räddningshelikoptrarna. Men bläddrar man fram till s. 244 och konsekvenserna av beslutet ser man att det plötsligt bara handlar om räddningshelikoptrarna.

Tydligt gäller inte ens det som är skrivet i propositionen. Den fråga man ställer sig är: Vad ytterligare i den här propositionen gäller inte? Hur ska den över huvud taget tolkas?

På en fråga säger han som har författat slutorden att han inte riktigt minns hur han formulerade det. Som förtroendevald får jag då säga att jag naturligtvis känner en viss oro över beslutsunderlaget.

Det här beslutet kommer att innebära att endast 3 helikoptrar av 50 kommer att finnas kvar i norra Sverige – tre helikoptrar på halva landets yta. Jag tycker att det är beklagligt.

Det behöver inte göras några investeringar där de finns i dag, i Boden. Det behöver inte heller göras några investeringar i det fall de skulle flyttas till F 21 i Luleå.

Vad som är beklagligt är att man går ifrån baseringsförslaget för Försvarsmaktens helikoptrar, där man för två år sedan talade varmt om en basering i Boden just på grund av flygsäkerhetstänkandet och de skälen. Nu tycks flygsäkerheten vara bortglömd och inte gälla längre.

När det gäller K 4 har man inte alls tagit hänsyn till förbandets faktiska produktionskostnader. Det verkar finnas systematiska fel i den ekonomiska analysen. Det är bara hyreskostnaden. Tydligt har det också gjorts gällande att man kan spara dessa hyreskostnader genom att bjuda ut kasernerna på den öppna marknaden. Låt mig säga det: Det

kommer att vara oerhört svårt i det lilla samhället Arvidsjaur att få en annan, alternativ användning.

K 4 i Arvidsjaur har lyckats bättre än vad andra förband har gjort när det gäller att rekrytera värnpliktiga och att rekrytera befäl. Det är det förband som har lyckats bäst med de nya internationella uppgifterna, nämligen att snabbt kunna sätta upp enheter som går in i olika typer av tjänster i olika typer av krishärdar. Den typen av faktiska resultat från förbandet tycks inte alls ha räknats. Det är bara att beklaga.

Vi har ett behov av att kunna ställa upp internationellt. Vi kommer också att ha ett behov av att kunna ställa upp med lätt infanteri. Den förmågan tappar vi nu väldigt snabbt på grund av den här propositionen.

Orten drabbas; det kan vi konstatera. Men jag tror också att vinterförmågan hos våra förband drabbas. Det är de facto så att man inte kan förfrysa sig till vinterförmåga, vilket jag tycker intrycket är när man läser propositionen. Man ska bedriva en kort vinterutbildning i någon vecka, och det gäller såväl helikoptrar som elitförband. Man kan inte förfrysa sig till vinterförmåga!

Arvidsjaur har gratulerats flera gånger i dag. Jag tror att det är dags att sluta med de gratulationerna. Det har tydligen träffats en överenskommelse i dag. Den är väldigt motsägelsefull; det kommer in TT-meddelande efter TT-meddelande.

Jag ser min bänkkollega – nästan – Siv Holma. Vi har ju haft en diskussion i Norrbotten där vi borgerliga partier har blivit anklagade för att lägga ned våra röster när det gäller försvarsbeslutet. Det kommer nu inte att ske. Sedan skulle Vänstern lägga ned rösterna. Sedan skulle Siv Holma själv inte lägga ned sin röst utan rösta emot, men nu ska hon tydligen ändå lägga ned sin röst.

Jag tror att det är väldigt viktigt för medborgarna uppe i Arvidsjaur och Norrbotten att få veta vad som egentligen gäller. Den här överenskommelsen verkar ju inte Socialdemokraterna och Vänstern själva vara speciellt överens om.

Gruppledaren Britt Bohlin Olsson säger: K 4 läggs ned. Jägarna flyttar och grundutbildningen läggs ned. Inte en stavelse ändras i försvarsbeslutet. Skillnaden när det gäller militären är väldigt marginell.

Siv Holma gör en annan tolkning av överenskommelsen och stöder den. Hon säger att hon har slagit vakt om K 4 och tror att det är så långt hon kan komma. Jägarutbildningen blir kvar.

Frågan är: Vad gäller egentligen?

Jag tycker att detta är politik när den är som sämst. Det har sagts tidigare i dag också. Vad ska väljarna tro? Det är helt uppenbart att demokratin skadas på de här orterna. Det skadar förtroendet när löften inte innehåller någonting. Men det skadar tyvärr inte bara de politiska partier och de politiker som i dag betar sig på det här sättet. Det skadar hela det politiska systemet. Det drabbar alla oss förtroendevalda.

Här skulle jag vilja uppmana många till sans och vett. Det är bättre att ha ett ärligt kärvt besked än att slå blå dunster i ögonen på folk.

Anf. 168 LISELOTT HAGBERG (fp):

Herr talman! I regeringens försvarsproposition föreslås, förutom alla de andra förband som har nämnts i dag, även nedläggning av Södermanlands regemente P 10 i Strängnäs. Jag har läst. Jag har lyssnat. Jag har

försökt förstå de överväganden som ligger till grund för den bedömningen, men jag kan inte påstå att skälen till de gjorda ställningstagandena är särskilt väl beskrivna vare sig skriftligt i propositionen eller muntligt i de föredragningar som jag har haft möjlighet att ta del av.

Låt mig peka på några exempel ur propositionen, där P 10 omnämns på några ställen. Det konstateras till exempel att P 10 har goda produktionsförhållanden med mera. Försvarsministern sade tidigare i debatten att det inte finns några dåliga förband kvar. Därför har det varit särskilt svårt att välja ut dem som inte ska vara kvar. Så mycket viktigare, menar jag, att det finns bra motiveringar i fråga om de förband som föreslås läggas ned.

Det konstateras vidare att en större tonvikt läggs vid internationalisering samt att de så kallade nya hoten har blivit tydligare. Jag fortsätter att läsa delar av propositionen: ”Detta perspektiv tillsammans med inriktningen att skapa en för hela Försvarsmakten väl balanserad grundorganisation” leder till att regeringen anser att P 10 bör läggas ned.

Jag tycker att de raderna rimmar väldigt illa med verkligheten eftersom en betydande del av den trupp som sätts in i internationella uppdrag utbildas just vid P 10 i Strängnäs. P 10 har dessutom varit väldigt framgångsrikt när det gäller att utbilda förband av den typ som ofta efterfrågas i internationella sammanhang.

Vad är det då egentligen som motiverar en nedläggning av just P 10? Jag har inte fått några riktigt bra svar på det. Det var också därför som jag väckte en motion till propositionen. Den motionen innehåller ett par yrkanden. Dels handlar den om att P 10 även i fortsättningen ska ingå i försvarets grundorganisation. Dels handlar den om till P 10 hörande övnings- och skjutfält.

Utskottets motivering gör inte heller att det för mig som enskild ledamot blir tydligare eller lättare att förstå de ställningstaganden som gjorts. I betänkandet som ligger till grund för det beslut som vi ska fatta senare i dag eller i morgon – jag har inte riktigt fått klart för mig när det kommer att bli – konstaterar utskottet att det accepterar den detaljorganisation som regeringen fastslår.

Mina partikamrater i utskottet har reserverat sig tillsammans med övriga borgerliga partier. Motiven till detta är väl kända vid det här laget eftersom det är ett antal talare som har varit uppe före mig. Jag instämmer förstås i de yrkanden som har gjorts tidigare och förutsätter att reservationerna stöds av en majoritet så att riksdagen ges möjlighet att fatta beslut utifrån ett bättre underlag än det vi har på bordet i dag.

Jag skulle kunna sluta här, och det skulle nog många önska eftersom tiden rinner iväg, men jag ska ändå beröra det andra yrkandet i motionen. Det gäller ett *worst case*, eller ett i-värsta-fall-läge, det vill säga om beslutet ändå blir att P 10 inte kommer att finnas kvar i framtiden. I ett sådant läge är det förstås oerhört betydelsefullt att även övnings- och skjutfält avyttras. Hur det blir med detta framgår inte heller av betänkandet.

Strängnäs är nämligen utpekad som en av Sveriges 40 framtidsorter. Det är en av de orter som bedöms ha de bästa förutsättningarna vad gäller företagsetableringar. Ett beslut som innebär att Försvarsmakten lägger ned regementet men behåller ägandet av övningsområden och skjutfält vore därför sämsta tänkbara läge för kommunens del. Det skulle dels

betyda en mängd förlorade arbetstillfällen, dels betyda att en död hand läggs över stora markområden, markområden som vid en eventuellt nedläggning skulle vara möjliga att exploatera.

Herr talman! Jag menar därför att det är ett anständighetskrav att skjut- och övningsfält som tillhör P 10 saneras och görs tillgängliga för Strängnäs kommun om förbandet skulle läggas ned.

Anf. 169 LARS LINDÉN (kd):

Herr talman! När jag de senaste månaderna har mött militärer och kommunpolitiker från platser som negativt berörs av föreslagna förändringar av försvarets grundorganisation är det en reaktion som har dominerat. Man säger sig aldrig ha sett en så bristfällig statlig utredning. Frågan till oss som politiker har varit varför det har blivit så här. Tål inte fakta att komma i dagen? Var Försvarsutredningen bara tänkt att vara en låtsasutredning, ett spel för galleriet? Har man redan före utredningen bestämt vilka enheter som skulle bort?

Berörda orters representanter tycker att mycket talar för att det är så läget är. Deras respekt för riksdagen kan delvis återupprättas om vi i dag avslår det här betänkandet och startar en ny utredning. Ett gruppbesök som också är en kommunledare i Östersund sade bland annat till oss när vi nyligen var där: Om vi själva hade kunnat läsa utredningen och jämföra olika alternativ och då funnit att utredningen seriöst visat att vissa orter hade sämre förutsättningar än andra och att förband därför måste läggas ned hade vi respekterat det även om det drabbat oss. Men nu finns det inte någon seriös jämförande genomlysning av olika alternativ. Det var vad dessa besvikna jämtar sade.

Nu går den här statliga utredningen till historien som en av de minst seriösa i svensk historia. Politikerföraktet växer med den här hanteringen, och det borde oroa både försvarsminister och regering. Att denna utredning inte gjorts transparent misstänker nog många beror just på att den inte klarar denna genomlysning.

Som ledamot i näringsutskottet är jag inte kompetent att uttala mig i försvarspolitiska frågor, men regionalpolitiken ligger inom vårt utskotts ansvarsområde. Det är därför jag har begärt ordet i den här debatten. Varför har man nästan helt bortsett från utredningsdirektivet om att även de regionalpolitiska aspekterna skulle beaktas? Varför har de försvunnit? Beträffande Östersund och Arvidsjaur kan vi inte se någon seriös behandling av de regionalpolitiska följderna av utredningens förslag. Den totala avvägningen av försvarspolitiska och regionalpolitiska konsekvenser saknas. Nu först, i sista minuten, slänger Socialdemokraterna in ett återremissförslag av regionalpolitiska skäl för att säkra majoriteten för sitt förslag.

Kristdemokraterna blir upprörda över att regeringen återigen bara pratar om vikten av god regionalpolitik men i handling visar att man struntar i det här. Man offerar Norrland i det här ärendet där det, krasst sett, är minst röster att förlora. Näringsutskottet har inte fått vara med i den här utredningsprocessen trots att det är vi som kommer att få lösa dessa orters stora problem om försvaret eller delar av försvaret försvinner från de här orterna. I Östersund och Arvidsjaur har man i stället fått veta av Ulrica Messing att hon inte anser att det blir några större regionalpolitiska problem i de här inlandskommunerna. Det är ett oseriöst uttalande

om man inte samtidigt talar om hur man ska skaffa fram ersättningsarbeten och hur detta ska finansieras. Vi har inte fått några säkra besked om det.

Herr talman! I den situation som vi nu har hamnat finns det ingen annan utväg än att avslå det liggande förslaget och tillsätta en ny oberoende utredning, en utredning som uppvisar en seriös kostnadsjämförelse mellan de olika alternativen till grundorganisation och sedan sammanväger detta med regionalpolitiska kostnader för de olika alternativen. Med en sådan transparent utredning finns förutsättningar för ett bättre förankrat beslut. De berörda orterna ser i svart på vitt om deras förtjänster är för svaga eller om de håller måttet. Nu är detta mörkat i nuvarande betänkande. Det skapar onödigt besvikelse och politikerförakt. Det är möjligt att man kommer fram till samma resultat med en ny utredning, men det blir en helt annan känsla och förankring hos både militärer och hos svenska folket.

Herr talman! Jag avslutar med att yrka bifall till reservation 9 i betänkande FöU4.

Anf. 170 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Regeringens försvarsproposition har två huvudelement. Det ena är att Sveriges försvar knyts ihop med ett framtida EU-försvar. Det andra är att försvarsorganisationen bantas kraftigt och att antalet förband minskar.

De borgerliga partierna och Miljöpartiet bejaktar EU-anknytningen. Miljöpartiet gör visserligen ett särskilt yttrande om detta, men det är ändå bara ett yttrande. Däremot avvisar de borgerliga partierna den föreslagna bantningen av Försvarsmakten.

För Vänsterpartiet ligger det till så att vi i flera år har drivit att försvarsanslaget ska minska, och vi har också medverkat till att minska försvarets totalram. Däremot är vi djupt kritiska till att alliansfriheten avvecklas än mer och att försvaret knyts fastare till en framtida EU-armé. Om detta har Vänsterpartiet redan formulerat sina synpunkter i tidigare debatt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till den ekonomiska ramen för försvarsanslaget i budgetpropositionen.

I debatten om riksdagens försvarsbeslut har det hävdats att man inte kan lita på Vänsterpartiet när det gäller den ekonomiska överenskommelsen mellan s, mp och v och att om några av oss lägger vår röst på den borgerliga reservationen så skulle budgetöverenskommelsen riskeras. Detta är inte ett helt korrekt påstående. Vänsterpartiet ställer enhälligt upp på budgetöverenskommelsen. Om detta finns inga avvikande synpunkter.

Däremot kan vi ha olika sätt att komma fram till den överenskomna budgetramen. Jag vill att Vänsterpartiet inte bara ska förväntas komma överens om anslaget eller nivån på anslaget utan också kunna påverka innehållet i till exempel försvaret. Vi menar också att inom den överenskomna budgetramen ryms de två förändringar som Vänsterpartiet har redogjort för i sin reservation 10, det vill säga att K 4 i Arvidsjaur behålls och att en utredning av räddningstjänst med helikopter görs innan några förändringar verkställs. Jag gör den helhetsbedömningen att med mindre pengar till försvaret, som i sin tur innebär omställning av försvaret till en

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

ny organisation, ligger Vänsterpartiet närmare s och mp än den borgerliga alliansen.

Under de senaste veckornas debatt om försvarspropositionen har det riktats kritik mot bristerna i underlaget. Jag är förvissad om att Vänsterpartiets försvarspolitiskt ansvariga har gått igenom underlaget på bästa sätt. Men trots detta kan det kvarstå skäl till att fortsätta rikta kritik mot bristerna i underlaget.

K 4 i Arvidsjaur kan man med en omDispositionering på 10 miljoner kronor inom Försvarsmaktens totala ram behålla i Arvidsjaur. Under de senaste dagarna har samtal pågått mellan mitt parti och Socialdemokraterna, och jag hoppas naturligtvis på att s, mp och v ska hitta en lösning när det gäller Arvidsjaur. Kommer de tre samarbetspartierna fram till en positiv gemensam lösning kan jag tänka mig att stödja betänkandets förslag till en ny grundorganisation.

Jag vill rikta mig framför allt till arvidsjaurborna, som i dag med rätta kan känna sig besvikna över att K 4 läggs ned. Ambitionen med mitt agerande har varit att uttömma alla möjligheter för att K 4 skulle kunna bibehållas i Arvidsjaur. Nu finns det ett återremissförfarande till försvarsutskottet, och jag anser att det kan skapa möjligheter för att klara jägarutbildningen och att ha den kvar i Arvidsjaur. Det kan också skapa möjligheter till att Arvidsjaur tillförsäkras fler kompletterande jobb inom civil testverksamhet och militär test- och övningsverksamhet.

Ansaret ligger allra tyngst på den socialdemokratiska regeringen för att överenskommelsen mellan s, v och mp förverkligas. Jag kommer noggrant att granska försvarsutskottets nya skrivningar innan jag tar slutgiltig ställning. Jag kan bli mycket fundersam över Tone Tingsgårds sätt att uttrycka förutsättningarna för Arvidsjaur i dagens debatt. Hennes uttalande stärks av hur den socialdemokratiska gruppledaren Britt Bohlin Olsson uttryckte det i ett TT-telegram. Om deras sätt att beskriva överenskommelsen mellan s, v och mp är riktigt, då får jag svårt att stödja det liggande förslaget till grundorganisation.

Det kan vid ett första påseende uppfattas som att jag av lokalpatriotiska eller regionalpolitiska skäl talar för att K 4 blir kvar i Arvidsjaur. Jag kan inte förneka att de regionalpolitiska skälen finns, men framför allt har det för mig handlat om de försvarspolitiska och ekonomiska motiven. Vi i Vänsterpartiet är överens med både s och mp om att jägarutbildningen ska vara kvar, men vi är inte överens om på vilken ort den bäst bedrivs. Det är många före mig som har beskrivit att de ekonomiska vinsterna är i det närmaste obefintliga och att jägarutbildningen bedrivs på ett väldigt rationellt och effektivt sätt. Jag utgår ifrån att överenskommelsen kommer att innebära att jägarutbildningen kan vara stationerad i Arvidsjaur.

Anf. 171 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Siv Holma, jag vet inte om siffran 10 miljoner kronor håller streck – om det är så pass lite pengar det handlar om. Varför är det i så fall så svårt att övertyga era samarbetspartner, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, om att rädda K 4? 10 miljoner kronor är oerhört lite pengar. Stämmer den siffran?

Både du och jag kommer från ett län – du kommer från en sådan ort också – som har fått kännas vid försvarsnedläggningar tidigare i Kiruna.

Det utlovades ersättningsarbeten då, och du känner liksom jag till erfarenheterna av det: Det har lovats mer än vad som över huvud taget har tillkommit. Samma sak gäller Boden. Många av de få jobb som kom jämfört med de som utlovades i Boden efter det förra försvarsbeslutet tas nu bort på grund av det här försvarsbeslutet. Därför är nog arvidsjaurborna inte speciellt intresserade av att höra att det kommer diverse löften om ersättningsarbeten. Det är få i Norrbotten som tror på dem längre.

Därför är det väldigt viktigt för norrbottningarna hur du kommer att rösta, och jag har svårt att tolka de signaler du ger i dag. Kommer du att medverka till att vi får ett nytt underlag så att K 4 får en möjlighet att fortsätta existera, eller kommer ni att vika er?

Anf. 172 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! När det gäller den sista frågan om K 4 i Arvidsjaur så har jag inte sett några sådana förslag från de borgerliga partierna. Ni har inte yrkat på dem vad jag förstår. Jag vet att det förekommer en del enskilda motioner, men inte på partinivå.

När det gäller de 10 miljoner kronorna finns det en ordentlig redogörelse för hur vi kommer fram till det i reservation 10, som jag tycker att Krister Hammarbergh kan titta på.

Jag kan medge, när det gäller senaste försvarsnedläggningen, att de utlovade ersättningsjobben inte till fullo kom till de ställen som berördes, till exempel Kiruna och Boden. Nu när det här återkommer tycker jag att man ska dra lärdom av de misstag som gjordes förra gången och se till att ersättningsjobben kommer snabbare än vad de gjorde tidigare och att kommunerna på ett bättre sätt är involverade i arbetet med att skapa bättre förutsättningar.

När det gäller frågan om hur jag ska rösta försökte jag förklara att det är väldigt avhängigt av hur överenskommelsen kommer att redovisas i försvarsutskottets betänkande. Utifrån hur våra förhandlare har beskrivit det uppfattar jag att mina motiv till att stödja en borgerlig reservation har fallit, men nu är det upp till bevis så vi får se vad som verkligen gäller. Det återstår att få granska i morgon.

Anf. 173 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Från vår sida har vi dragit den slutsats som många av er har dragit, nämligen att beslutsunderlaget är bristfälligt. Drar man den slutsatsen kan man rimligen inte fatta beslut på grundval av det, och då begär man ett nytt beslutsunderlag. Är ambitionen att ni ska förhandla er till ett bättre beslutsunderlag fram till kl. 8 i morgon?

När det gäller ersättningsjobben är det ju inte på det sättet som Siv Holma beskriver. Nu ska de komma fram snabbare. Vi är överens om verklighetsbilden: Det har inte fungerat. Men faktiskt är det på det sättet just nu att de få ersättningsjobb som har kommit till ju tas bort nu. Vad är det som talar för att det ska bli bättre?

Anf. 174 SIV HOLMA (v) replik:

Herr talman! När det gäller ersättningsjobben tycker jag att det i första hand är den socialdemokratiska regeringens ansvar att se till att de beslut som fattas också verkställs. Det är svårt för ett oppositionsparti

som Vänsterpartiet att gå in och agera verkställare. Jag tycker att man ska dra erfarenheter av det som har hänt och göra det på ett bättre sätt.

När det gäller bristfälligt underlag sade jag i mitt anförande att jag uppfattar det så att Vänsterpartiets representant, som haft möjligheter att följa frågan, satt sig in i de olika underlagen. Sedan kan man komplettera genom att själv ta reda på en del saker och också göra besök ute i landet för att skapa sig en uppfattning om vad som faktiskt föreligger. Jag har en känsla av att så också skett i det här fallet. Det finns i underlaget säkert sådant som kunde ha gjorts bättre. När man gör sådana här utredningar brukar det vara så att man inte alltid kan göra saker och ting hundra procentigt.

Beträffande K 4 i Arvidsjaur har vi i vår partireservation redovisat bristerna. Vi har också kommit med förslag till lösning, som gått ut på att K 4 ska vara kvar. Nu kan vi via den här överenskommelsen förhoppningsvis skapa hyggliga eller rimliga förutsättningar för Arvidsjaur när det gäller jägarutbildningen och två kompletterande områden så att det ska finnas någon form av jobbgaranti.

Anf. 175 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Vi kan lugnt säga att det här är en heldagsdebatt. Själv deltog jag i remissdebatten när försvarsministern lämnade försvarspropositionen till riksdagen den 24 september. Redan då fanns det många frågetecken beträffande underlagsmaterialet i propositionen. Jag och många med mig tycker att det förskräckliga är att intrycket bara blivit värre sedan den där dagen i september.

Regeringen, med försvarsministern i spetsen, har struntat i alla invändningar och i alla mycket sakliga synpunkter som förts fram. Först i denna sena timme, när propositionen är på väg att avslås, agerar man i fråga om Arvidsjaur för att samla tillräckligt med röster. Jag befarar att Vänsterpartiet och arvidsjaurborna är på väg att bli lurade även i den frågan.

Sedan debatten i september har kritiken alltså varit stark. Frågorna om vilka avvägningar som gjorts, vilka kalkyler man egentligen bygger på, har inte besvarats. I stället för att välkomna en konstruktiv debatt har man redan från början bestämt sig för att driva igenom förslaget utan att visa den minsta lyhördhet. Faktum är att endast ett förslag utarbetats, olika alternativ har inte vägts mot varandra och det förslag man lagt fram har inte remissbehandlats. Var och en med öppet sinne borde kunna dra slutsatsen att det på detta undermåliga underlag inte går att fatta ett bra och välavvägt beslut i en så viktig fråga som denna.

Eftersom jag företräder Jämtlands län har jag av naturliga skäl engagerat mig mest i propositionens förslag om Östersundsgarnisonen. Om regeringens proposition blir verklighet innebär det att den mest väl sammanhållna garnisonen i landet skrotas. Det är i så fall den största statliga nedläggningen i Sverige någonsin.

F 4, I 5, Arméns tekniska skola och övriga militära skolor ska i ett slag raseras. Förlusten av de närmare 1 500 arbetstillfällena i Östersund skulle motsvara ungefär 20 000 arbetstillfällen i Stockholm. De indirekta effekterna kan beräknas vara tre gånger större. Jag vill be ledamöterna att lite grann fundera över vilka reaktionerna hade blivit om 60 000 arbetstillfällen på ett bräde försvunnit i Stockholmsregionen. Då skulle Aktu-

ellt och Rapport och Dagens Nyheter och alla andra ha levt rullan varje dag.

Detta föreslår man alltså, trots att vikten av sammanhållna och effektiva garnisoner framhölls även i regeringens egna direktiv. Man sade att kostnaderna för nyinvesteringar och omlokaliseringar skulle minimeras och förändringarna på sikt leda till lägre driftskostnader. Dessutom skulle man ta miljöhänsyn. I Jämtland finns gott om plats och miljögodkända övnings- och skjutfält till skillnad från vad som är fallet vid flera av de förband som föreslås finnas kvar.

Lägg till detta att det tydligt sades att regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska hänsyn skulle vägas in. Så har inte skett. I stället lägger regeringen fram ett förslag som lämnar halva Sverige tomt på militära förband. Har man förstått att detta kan få allvarliga konsekvenser för försvarsviljan?

Sedan det senaste försvarsbeslutet har man investerat ungefär 450 miljoner kronor bara i Östersundsgarnisonen. Det är endast ett par veckor sedan som de senaste nybyggnaderna invigdes. Fastighetsbeståndet är i dag i mycket gott skick. Investeringsbehovet är litet, inte minst i jämförelse med de förband som föreslås finnas kvar.

Det allvarligaste exemplet på det slöseri med skattemedel som faktiskt föreslås i propositionen är förslaget att flytta Arméns tekniska skola från Östersund till Halmstad. När ATS 1984 av regionalpolitiska skäl lokaliserades till Östersund investerades 500 miljoner kronor i dåtidens penningvärde. Sedan dess har man investerat mycket mera, och i dag är ATS, tillsammans med övriga militära skolor, en toppmodern utbildningsanläggning som dessutom är lokaliserad i direkt anslutning till det nya Mittuniversitetet.

I det förra försvarsbeslutet beräknades värdet av ATS till 1,7 miljarder kronor, och sedan dess har ytterligare stora summor investerats. Värdet borde vara ännu mycket större i dag. Ändå är man beredd att i ett slag överge denna investering.

I regeringens proposition föreslås alltså att ATS avvecklas. I stället ska motsvarande verksamhet byggas upp i Halmstad, där man ska skapa Försvarsmaktens tekniska skola. Problemet är att den investering som det talas om i propositionen, ett teknikhus för 320 miljoner kronor och elevbostäder för 70 miljoner kronor, inte på långa vägar skulle räcka till att skapa samma arbetsförutsättningar som redan finns i Östersund. Förmodligen kommer det i så fall att krävas investeringar i miljardklassen. Det är därför jag i min motion föreslog att en oberoende instans skulle granska kostnaderna för de omflyttningar som föreslås i propositionen.

När försvarsministern besökte Östersund den 3 november förklarade hon att orsaken till lokaliseringen till Halmstad var att Luftvärnsregementet, Lv 6, ska finnas kvar där. Nu finns det information om att man i Högkvarteret för närvarande diskuterar en nedläggning av just detta regemente för att möta den underfinansiering i försvarsbudgeten som är ett faktum. I så fall framstår idén om att flytta en väl fungerande verksamhet i Östersund, där det finns toppmoderna lokaler, och bygga upp den på nytt i Halmstad som ännu mer absurd. Maken till omvänd regionalpolitik och slöseri med skattemedel får man leta efter!

I verkligheten kan hela den framtida utbildningen vid den planerade Försvarets tekniska skola genomföras i befintliga välutrustade lokaler i

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

Östersund, vid dagens ATS och till en mindre del inom F 4-området, oberoende av om flygflottiljen finns kvar eller ej. Det går alltså att undvika miljardinvesteringar och därmed högre hyreskostnader om man tar till vara de investeringar som redan är gjorda. Men så har uppenbarligen varken AG GRO eller regeringen resonerat. Man tar sig för pannan!

Liknande kritik mot propositionen framförs från en rad andra håll i landet. Det handlar alltså inte i det här fallet om något bygdeutspel från Jämtland. Det handlar om en bred sakkritik från en mängd olika håll mot ett undermåligt förslag och om att slå vakt om gjorda investeringar.

Underlaget bör göras om. Det beslut som fattas måste bygga på ett kvalitetssäkrat underlag, ha remissbehandlats och vara begripligt. Ett beslut som direkt berör 20 000 anställda och nästan 40 miljarder kronor i statsbudgeten får inte slarvas igenom. Tyvärr verkar det vara på väg att ske.

Vreden över detta förslag är stark i Jämtland – med all rätt. Om riksdagen fullföljer regeringens förslag ska vi använda denna vrede till att konstruktivt utveckla vår region, men vi kommer inte att glömma detta handlande i så fall.

Anf. 176 TOMMY TERNEMAR (s):

Herr talman! Först vill jag klart deklarerat att jag delar försvarsutskottets uppfattning att den säkerhetspolitiska utvecklingen är sådan att Sveriges säkerhet på ett avgörande sätt har stärkts i och med integrationen i Europa samt att ett väpnat angrepp enskilt mot Sverige är osannolikt under en överskådlig tid. Denna utveckling ska vi självklart vara glada och tacksamma för.

Det är också helt riktigt att ändra inriktning och målen för vårt svenska försvar. När man gör den förändring inom försvaret som nu föreslås möjliggör det också att kostnadsreducera verksamheten inom försvaret. Dessa pengar kan då användas till andra angelägna behov.

Herr talman! När man däremot i betänkandet redogör för den nya grundorganisationen har jag svårt att dela utskottets uppfattning. När man fattar beslut om en ny inriktning och ändrade mål för försvaret förstår jag och många med mig att detta får konsekvenser för grundorganisationen. Men lösningen kan se lite olika ut.

Låt mig ta A 9 i Kristinehamn som exempel, som enligt förslaget ska flyttas till Boden. Vid förra försvarsbeslutet skrev utskottet följande: Det svenska artilleriet ska vara kvar i Kristinehamn, för där finns de bästa betingelserna för att artilleriet långsiktigt ska kunna utvecklas. Man investerade stora pengar, miljöprövade skjutfält, och fick det godkänt. Mig veterligen har inget hänt i dag som gör att det inte håller ännu.

Det är självklart att i det perspektiv som vi nu ser var dessa kostnader onödiga. Det är smärtsamt för den personal med sina familjer som sökte sig till A 9 i Kristinehamn. De trodde på att det som stod i förra försvarsbeslutet om långsiktighet inte skulle ändras så fort som det nu föreslås.

A 9 har också under många år utvecklat en nära relation till Bofors i Karlskoga. Det har inneburit en positiv utveckling både för Bofors i Karlskoga och för försvaret i A 9. Vi är nu många som är oroliga för att denna koppling går förlorad med flytten upp till Boden och att i förlängningen ytterligare arbetstillfällena kommer att hotas.

Om det nu ändå blir så – vilket jag också tror att det blir – att förslaget om grundorganisationen går igenom här i kammaren är det av största vikt att regeringen står fast vid sina löften om att de orter som drabbas negativt av försvarsbeslutet får kompensation för de arbetstillfällen som går förlorade. Jag vill påstå att detta är en oerhört viktig förtroendefråga.

I motionen från oss socialdemokrater från Värmland och Örebro belyser vi det arbete som lagts ned i vår region inom det så kallade säkerhetsbältet mellan Karlstad och Örebro. Det är viktigt att detta arbete nu får stöd och att andra myndigheter och verk kan utlokaliseras för att ytterligare stärka detta arbete så att det blir framgångsrikt.

Det är också viktigt att man nu från arbetsmarknadshåll är med och hittar flexibla lösningar för den personal och deras familjer som nu kommer att hotas av arbetsbrist. Av tidigare erfarenheter vet vi att civilanställd personal har svårast att hitta nya arbeten. Därför är det av största betydelse att den civila personalen prioriteras.

De civilt anställda har i dag en stor samlad erfarenhet och kompetens som kan komma många till del om den tas till vara på ett rätt sätt, vilket kan bli en stor vinst både för de berörda men även för samhället i stort.

Herr talman! Trots att vi kommer att drabbas hårt i min hemkommun är jag övertygad om att Kristinehamn och Värmland ska utvecklas på ett positivt sätt och bidra till vårt lands utveckling.

Anf. 177 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Jag hör till dem som är kritiska till flyttkarusellen och även det ekonomiska underlaget. Med anledning av att jag har varit kritisk vill jag gärna att någon sakkunnig eller oberoende ska titta över beräkningarna. Det är viktigt att säga att syftet är att förmera verksamheten. Det handlar inte om att göra någonting dyrare. Det handlar om att få en verksamhet som är effektiv till ett lägre pris.

Jag vill ställa en fråga till Tommy Ternemar. Han kommer från Värmland, precis som jag, och också från Kristinehamn. Vi har tidigare här under dagen hört att flera socialdemokratiska ledamöter tycker sig ha fått tillräckligt underlag. Det har inte varit fullständigt, utan någotsånär.

Min fråga till dig är: Kan du ställa dig bakom detta underlag när du som jag har fått massor med information om att omlokaliseringen av A 9 från Kristinehamn till Boden kommer att leda till mindre effektivitet och dessutom en dyrare verksamhet? Kan du verkligen ställa dig bakom beslutet med vetskap om alla beräkningar som vi har erhållit vad gäller kostnaderna?

Anf. 178 TOMMY TERNEMAR (s) replik:

Herr talman! Det är inte nog med att jag kommer från Kristinehamn. Jag är faktiskt anställd på A 9-regementet och är tjänstledig därifrån. Jag har varit med vid ett flertal försvarsbeslut som anställd inom försvaret och varit med och räknat på kostnaderna och sådana saker.

Jag tror att det är så när man blir utsatt för att bli förflyttad eller när verksamheten läggs ned på en ort att man alltid hittar räknesätt som gynnar den egna situationen. Det är mänskligt att det alltid är så. Det kommer varenda ort att kunna beskriva.

Jag har fullt förtroende för det underlag som ändå finns i dag.

Anf. 179 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Herr talman! Det gör mig något konfunderad när jag hör att Tommy Ternemar också är anställd inom verksamheten och jag kan förstå har en viss kunskap. Just när det gäller omlokaliseringen av A 9 från Kristinehamn till Boden har det visat sig på flera sätt att det påverkar verksamheten.

Det medför nya investeringar. Vi har en hel del investeringar som har gjorts i Kristinehamn sedan förra försvarsbeslutet år 2000. Det kommer också att försvåra verksamheten. Vi har en hög kompetens som finns i Kristinehamn i dag. Många av de personerna kommer inte att följa med upp till norra delen. Det kommer att bli svårare med samövningar mellan olika enheter när man flyttar den enda artilleriverksamhet vi har i Sverige från mellersta Sverige upp till norra Sverige.

Allt det sammantaget gör att det inte bara är ett försvar därför att det finns i ens hemlän. Om man tittar försvarspolitiskt på frågan och även ekonomiskt ställer jag mig mycket frågande till detta. Varför flyttar man en verksamhet som fungerar alldeles ypperligt där den finns och där det också finns goda möjligheter att samverka med andra enheter?

Vi har också en närhet till flera olika skjut- och övningsfält. Den frågan är heller inte löst i Boden. Man har inte miljöprövat de skjutfält som man anser att man måste ha. Det finns några, men man har inte full täckning. Det finns många frågetecken.

Av den anledningen tycker jag att det är oförsvarligt att ni socialdemokratiska riksdagsledamöter kan ställa er bakom detta och ta en sådan chansning när det är ett högriskprojekt att omlokalisera A 9 från Kristinehamn.

Anf. 180 TOMMY TERNEMAR (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är olyckligt, precis som jag sade i mitt anförande, att A 9 ska behöva flytta till Boden. Men i annat fall skulle stora delar av regementen behöva flytta ned till A 9 i Kristinehamn. Ett ensamt regemente i dag kommer inte att klara sig långsiktigt, utan det måste ske förändringar på det området.

Det är ändå så att vi tar ansvar för helheten, Viviann, och inte bara det som berör oss själva på hemmaplan. Vi ställer upp för den viktiga delen i propositionen att omändra inriktningen för svenska försvaret så att vi kan få loss pengar till andra viktiga ändamål.

(Applåder)

Anf. 181 BERTIL KJELLBERG (m):

Herr talman! Få ärenden i riksdagen har väckt ett sådant engagemang och debatt bland medborgarna som det förestående försvarsbeslutet. Jag har förstått att det är brukligt när riksdagen ska fatta beslut i försvarsfrågor.

Men det är med skammens rodnad på mina kinder som jag har följt dagens turer i ärendet. Medborgarnas respekt för demokratin och riksdagen har verkligen inte ökat i dag. Det faller en tung skugga på regeringen och dess stödpartier när vi summerar hur försvarsfrågan har hanterats. För demokratin och riksdagens anseende borde vi kunna bättre.

Herr talman! Det som bekymrar mig närmast är förslaget att lägga ned Östersunds garnison. Det är en väl fungerande garnison, som vi nyss

hört Håkan Larsson beskriva. Det kan tyckas märkligt att en västernorr-länning tar till orda för att försvara Jämtland och Östersund – vi brukar inte vara så goda vänner. Men jag är övertygad om att en nedläggning drabbar en betydligt större region än Jämtlands län.

Jämtland och Västernorrland är också värddar för Sveriges nästa universitet – Mitthögskolan blir Mittuniversitetet den 1 januari 2005. Den militära skolverksamheten, Arméns tekniska skola och Militärhögskolan, är i dag väl integrerad i Mitthögskolan. Detta samarbete har varit till gagn för såväl Mitthögskolan som de militära skolorna och skapat en effektiv verksamhet för militären.

Jag kan inte heller underlåta att vädra mina misstankar att vi som bor i närområdet kommer att få släppa till resurser för att hjälpa Östersund. Från Stockholms perspektiv har man ofta diffusa begrepp om olika städer i norra Sverige och hur långa avstånden är mellan oss. Vi har också i Västernorrland erfarenheter från den förra försvarsnedläggningen, då Sollefteå garnison lades ned. Det utställdes stora löften om kompensation, och vi har inte sett så mycket av den kompensationen. Jag kan lova regeringen att vi från Västernorrland kommer att bevaka att Östersund vid en nedläggning av garnisonen kommer att kompenseras, men det ska inte ske på övriga Norrlands bekostnad.

Herr talman! Det finns också ett annat skäl och argument för att inte lägga ned Östersunds garnison. Genom en nedläggning skapas ett militärt vakuum på en sträcka av drygt 100 mil mellan Mälardalen och Boden. Hela Mellansverige – ja, det är faktiskt mitt i Sverige som Jämtland och Östersund ligger – blir helt utan anknytning till militären. Det är inte bra för försvarets förankring i det civila samhället.

Anf. 182 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Det är ett mycket bekymmersamt försvarsbeslut som riksdagens majoritet står i begrepp att fatta. Det är väldigt många som redan har förklarat det, och jag kan inte göra annat än instämma.

Vad som bekymrar mig mycket är det låga antal värnpliktiga som kommer att utbildas och nedskärningarna av medel till frivilligorganisationerna. Detta gör att folkförankringen försvinner. Människor kommer inte att få den naturliga kontakten med försvaret i och med de här nedskärningarna. Alla de 50 000 frivilliga, som lagt ned många års frivilligt arbete inom försvaret, har nu mer eller mindre tappat sugen och försvinner undan för undan från sina organisationer.

Herr talman! Enligt propositionen föreslås nedläggning av Gotlands regemente. De överväganden som ligger till grund för bedömningen är inte särskilt väl beskrivna i propositionen.

Inför beslutet i fråga är det viktigt att fästa uppmärksamhet på ett par viktiga aspekter. Då vill jag betona att det inte handlar om regionalpolitik, utan det handlar om försvarspolitik. Gotland klarar sig nog bra utan försvaret, men försvaret klarar sig inte utan Gotland. Det är jag som mångårig sommargotlänning helt övertygad om.

Sveriges militär har redan i dag ett stort engagemang i internationella insatser. En betydande del av den trupp som sätts in i internationella uppdrag utbildas vid P 18 i Visby. Det framtida försvaret kommer i än större utsträckning att vara inriktat på internationella insatser inom ramen

för EU och FN. Då måste Sverige ha en hög ambitionsnivå när det gäller denna typ av uppdrag för att trygga fred och säkerhet.

När kvinnor och män skickas ut på internationella uppdrag är det viktigt att de har den bästa möjliga utrustningen och den bästa möjliga utbildningen. För att kunna garantera Försvarsmaktens förmåga att utbilda trupp som motsvarar ambitionerna för de internationella insatserna finns det väldigt mycket som tyder på att det behövs ytterligare plattformar som kan utbilda stridande förband. Eftersom P 18 redan i dag är en framgångsrik utbildare till internationella insatser och dessutom utbildar förband av den typ som ofta efterfrågas i internationella sammanhang förefaller det självklart att P 18 har en plats i försvarets grundorganisation även i framtiden.

Sammanfattningsvis, herr talman, talar följande argument för att en av grundorganisationernas utbildningsplattformar bör finnas på Gotland även i framtiden.

- Gotland är en bra plattform för utbildning av mekaniserade förband för internationella och nationella uppgifter, inte minst med tanke på de färsk erfarenheterna från Kosovo för P 18. Det kan jag verkligen intyga efter mitt besök där senaste vinter.
- Gotlands strategiska läge i Östersjön gör det möjligt att öva tillsammans med flyg och marin från andra länder.
- Gotland erbjuder mycket goda övningsmöjligheter, inte minst att öva skarpt i bataljonsförband på Tofta skjutfält.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till alliansens yrkanden.

Anf. 183 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Kära vänner! Det har varit en lång debatt, och mycket är sagt. Jag ställer mig naturligtvis bakom den kritik som har framförts av det undermåliga underlaget.

Jag vill redan nu, herr talman, yrka bifall till alliansens reservation.

Jag tänkte säga några ord om militärdistriktet i Kalmar. För mig verkar det egendomligt att Kalmars militärdistrikt ska försvinna. I och för sig är kalmarlänsborna ganska vana vid att regeringen inte vill satsa hos oss, men när det gäller den här militärorganisationen finns det många skäl för att den skulle vara kvar.

Man har sagt att de har värderats inbördes. Det handlar om rekrytering, förutsättningar för ledning, territorial närvaro, personalförsörjning, antal hemvärnsmän samt områdets storlek. Jag ska här anföra några argument som talar för Kalmar. Det är Växjö som har fått det här, och då jämför jag dem.

Rekryteringsgrunden är bättre i Kalmar län än i Kronobergs län, då invånarantalet är drygt 234 000 i Kalmar län mot 177 000 i Växjö. Kalmar kommun har en högskola, en sjöbefälsskola och ett flertal gymnasier som grund för den kommande rekryteringen. Organisationen Kalmargruppen har 1 500 hemvärnsmän att leda. Kronoberg har endast 600.

Det geografiska läget talar också för Kalmar, som har en ca 260 kilometer lång kuststräcka längs fastlandet, vartill kommer Öland med en kuststräcka på ytterligare 134 kilometer.

Jag vill också tillägga att Kalmar län till ytan är det näst största inom nuvarande södra militärdistriktet.

Det finns mycket viktiga skyddsobjekt på den civila sidan inom Kalmar län, såsom Oskarshamns kärnkraftsgrupp med tre aktiva reaktorer samt Clab med centrallager för reaktoravfall.

Det finns också tre flygplatser i länet med internationella rutter och fem hamnar med stor kapacitet för internationell trafik. Ölandsbron är också av infrastrukturell vikt.

I Kalmar län finns två mycket viktiga knutpunkter för elförsörjning till Gotland och Öland. Bland de militära skyddsobjekten av vikt för riket kan nämnas fem PS 870 – det är en radar som är gemensam för flygvapnet och marinen – samt flera andra kommunikations- och ledningsfunktioner.

Herr talman! Eftersom jag ser detta som en möjlighet för regeringen att titta över det här en gång till, vill jag skicka med att då bör man också prioritera Kalmar militärdistrikt.

Anf. 184 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag ska försöka att prata mer från hjärtat och mindre från manus. Vi riksdagsledamöter har ju fått höra att vi ska försöka prata mer fritt och inte vara så bundna av manus. Jag tycker inte att det är speciellt svårt i den här frågan.

Vi har hört att några ledamöter tycker att det lite trist att vi ska behöva diskutera den här frågan till elva i kväll, och sedan ska vi gå upp och fortsätta behandlingen i morgon klockan åtta. Det är väl ändå en ganska lätt börda att bära jämfört med den som de tusentals människor runtom i landet får bära som kommer att påverkas på ett negativt sätt av det beslut som vi fattar.

Jag vill slå fast att vi inte får bli populistiska och bara försöka lyfta fram våra egna regioner, län eller orter. På min ort finns det inget förband som ska läggas ned. Däremot finns det ett i närheten, och jag ska därför försöka att undvika att nämna det och hålla på en mer strukturell nivå.

Jag och Vänstern är överens med den socialdemokratiska regeringen och Miljöpartiet om den budgettram som gäller att vi måste skära ned på det svenska försvaret. Det finns något jag för egen del saknar för att kunna stå bakom den uppgörelse som nu finns. En rimlig ordning i allt beslutsfattande, inte minst det politiska, bör ju vara – och låt oss ta försvaret som exempel – att man frågar sig vilket försvar vi egentligen ska ha i Sverige. I början av målbeskrivningen för totalförsvaret säger man så här: ”Utskottet anser att det militära försvaret skall dimensioneras av vår vilja att upprätthålla en grundläggande försvarsförmåga och kompetens samt kraven på att hävda vår territoriella integritet och bidra till internationell fred och säkerhet.”

I den här debatten pratar vi nästan bara om den senare delen. Sedan säger man så, och det har nästan ingen tagit upp vad jag har hört: ”Utskottet anser dock att begreppet grundläggande försvarsförmåga behöver konkretiseras.”

Jag tycker att det verkar vara en ganska allvarlig kritik. Man ifrågasätter om vi har klarlagt vad vi menar med grundläggande försvarsförmåga. Där bör man nog skynda sig och ta fram ett sådant underlag.

Det första är: Vilken typ av försvar behöver vi? Hur organiserar vi verksamheten i till exempel förband för att vi ska uppnå det här försvaret? Vilken summa pengar krävs för att vi ska uppnå detta?

Det är många talare som har sagt att det inte går att läsa sig till utifrån det material som finns att man har fattat det rätta beslutet utifrån den målbeskrivning som finns. Jag kan inte säga att det här är rätt beslut. Jag kan inte heller säga att det är fel beslut. Och det är själva grundproblemet. Det är många som har efterfrågat ett bättre underlag.

Det finns en annan huvudpunkt som man också tar upp i betänkandet, och det är sant. Det håller jag helt och hållet med om. Man säger så här: ”Varje förändring som gäller Försvarsmaktens grundorganisation berör ett mindre eller större antal personer, både inom och utom Försvarsmakten. Vid större förändringar berörs även kommuner och regioner. Det är därför viktigt att regeringens bedömning om grundorganisationen är spårbar och förståelig för dem som berörs, även om de inte delar regeringens uppfattningar och slutsatser.”

Det här är själva grundfrågan, förutom att man inte riktigt har definierat vad försvarsförmågan egentligen innebär. Oavsett var vi skulle ha sparat in 3 miljarder, och det innebär att vi måste lägga ned förband någonstans, kommer alltid någon politiker och några människor att tycka att det är fel beslut och att fel förband läggs ned.

Jag har pratat alternativa lösningar där man inte lägger ned verksamheten i Östersund och flyttar den till Halmstad utan kan tänka sig en flyttning i motsatt riktning. Det finns flera exempel där det finns valmöjligheter att omlokalisera verksamheten. Sedan prissätter man det med hyreskostnader, omlokaliseringskostnader, tapp av kompetens, det vill säga vad kostar det att rekrytera ny personal när man inte kan räkna med att alla följer med till den nya orten, och så vidare. Om det hade funnits några alternativa lösningar som hade varit prissatta hade jag faktiskt kunnat möta dem som bor i till exempel Östersund eller Kristinehamn och kunnat förklara att det är ett tufft beslut och att de kommer att bli arbetslösa eller att deras verksamhet ska omlokaliseras till en annan ort, men utifrån det här underlaget är detta det bästa beslutet, försvarspolitiskt, ekonomiskt, regionalpolitiskt och arbetsmarknadspolitiskt. Det måste vi alltid kunna stå för.

Problemet är att vi inte kan det med det material som finns. Vi har ett förslag inom ramen för en nedskärning på 3 miljarder. Det finns inga alternativa lösningar som är prissatta så att man kan yrka på det ena eller andra. Antingen antar vi detta, eller så förkastar vi det.

Jag för min del finner det glädjande att regeringen nu har insett att samarbetet består av tre partier. Förutom Socialdemokraterna är det Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Nu verkar det som om vi hittar en vettig lösning för Arvidsjaur. Jag konstaterar att ett enormt arbete kvarstår för de andra orterna som kommer att drabbas på ett likartat sätt så att de får en lika bra behandling i framtiden.

Eftersom jag försöker att vara en rak och ärlig person i det privata tycker jag att det är min plikt att vara det även som politiker. Jag kan alltså inte hävda att jag kan fatta ett klokt, rationellt och bra beslut utifrån det beslutsunderlag som finns. Jag konstaterar att mitt eget parti, Vänsterpartiet, har en partimotion där yrkande 20 går ut på att förslaget ska återremitteras och att ett nytt förslag ska tas fram. Partiet har valt att inte

prioritera det yrkandet av skäl som jag kan acceptera eftersom det har blivit en framgång i Arvidsjaur. Man har lyft fram just Arvidsjaur-exemplet. I den debatt som har varit hittills och med den kritik som jag har anfört mot underlaget har jag sagt att det enda rimliga i den här situationen är att återföra frågan. Det krävs en ny utredning som tar fram de alternativa förslagen och de alternativa lösningar.

Därför kommer jag, trots olika epitet och olika provokationer som jag hört här i debatten om vilka det är som har påverkat svensk försvarspolitik och vilka det är som avgör frågan, att stå fast vid mitt ord och det som jag har skrivit i olika debattartiklar i medierna.

I morgon kommer jag alltså att rösta på den borgerliga reservation nr 9. Det gör jag inte därför att jag tycker att den är så lysande skriven. Om jag själv eller Vänsterpartiet hade skrivit den hade vi nog ändrat på några formuleringar. Vi hade till exempel inte hänvisat till ekonomiska ramar som redan har fallit när vi kommer till omröstningen. Huvudpunkten är det som står i slutet, nämligen att man begär att frågan ska återgå och att man kräver en ny utredning som gör att man får jämförbara siffror.

Jag är beredd att någon gång under min tid här i riksdagen bryta mot partilinjen och rösta med den borgerliga så kallade alliansen utan att för den skulle tillhöra den, vilket jag tycker är tacksamt i alla andra frågor. Men i just den här frågan tycker jag faktiskt att den borgerliga alliansen har rätt. Man har samma ståndpunkt som Vänstern har i en partimotion som de har valt att inte lyfta fram. Därför kan jag förena dessa två intressen på ett rationellt sätt. Min kritik kvarstår alltså. Jag kommer inte att kunna stödja majoritetens förslag i morgon även om jag tycker att den särlösning som man nu har hittat för Arvidsjaur är glädjande.

(Applåder)

Anf. 185 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Debatten har varit lång, och mycket har sagts. Trots det vill jag belysa hur situationen ser ut i kommuner med försvarsverksamhet som inte är direkt förbandsanknuten. Det är orter med försvarsindustri eller underhåll av försvarets materiel. Det är inte första gången som förändringar sker så jag tror att vi kan lära oss något av historien.

Förändringar är svårt, och än svårare blir det i en så omfattande och komplex fråga som försvaret. Jag har förståelse för den vanmakt som folk känner i landet när man blir drabbad av försvarsbeslutet. Många upplever det som om mattan dras undan för hela tillvaron. Jag har samtidigt förståelse för att försvaret måste förändras utifrån den verklighet vi har i dag. Det är ett stort och ansvarsfullt beslut som ska fattas. Görs felaktiga överväganden kan konsekvenserna bli kännbara.

Det är oerhört viktigt att beslutet fattas på saklig grund och efter väl underbyggda överväganden. Det kan ifrågasättas om materialet uppfyller det kravet.

Försvarsbeslutet får inte framstå som en panikåtgärd för att kortsiktigt skramla fram lite pengar till andra sektorer. Ett beslut av den här arten måste vara väl analyserat. Det som främst förs fram i debatten är effekterna på de traditionella förbandsorterna. Det finns även andra orter och sektorer som drabbas.

Jag kommer från en ort – Arboga – som för åtta år sedan genom ett hastverk i beslutsprocessen flyttade ett väl fungerande flygunderhåll till en annan ort. I dag finns huvuddelen av verksamheten i andra länder – länder som Holland, England och USA. Kommunen har ännu inte hämtat sig från förändringen trots de så kallade statliga paket som har skickats till Arboga.

Jag är övertygad om att en mängd orter kommer att kräva statliga paket och att vi sätter i gång en flyttkarusell med det beslut som ligger som förslag. Som jag uppfattade försvarsministern skulle orter som drabbas kompenseras på samma villkor som Arvidsjaur. Det blir intressant att se vad de paketen kommer att kosta.

I Arboga är arbetstillfällena fortfarande till närmare en tredjedel knutna till försvaret. Beslutet om försvarets framtid kommer alltså att hårt drabba orter som Arboga.

Jag vet att kommunen, företagen och den direkta militära verksamheten ser med oro på det som händer i dag och på bristen på tankeprocess bakom besluten.

Samtidigt som försvarsbesluten ska tas sker en *outsourcing* av verksamhet, vilket görs utifrån ett snävt och fragmenterat synsätt. Vad blir resultatet? Det vet ingen. Var finns helhetssynen? Det vet ingen. Visionerna finns inte på området. Det här kan bli förödande för såväl företag som kommuner och försvaret självt. Det sker redan i dag.

Det som kanske främst är besvärande är bristen på utveckling och spetsprojekt på industrisidan i svensk ägo och den därmed alltmer ökande bindningen till USA, eller till länder i Europa som satsar på spetskunskap; det är till exempel Frankrike och Tyskland. Sverige har tidigare alltid haft någon form av spetsprojekt på industrisidan. Frågan är hur det, med det här försvarsbeslutet, kommer att se ut i framtiden.

Det kommersiella underlaget för traditionell försvarsindustri är viktigt, men även det måste förändras. I det arbetet håller staten i dirigentpinnen. Det är en pinne som i den allmänna yran nu håller på att brytas sönder.

Svensk försvarsindustri och svenskt underhåll inom sektorn har ett berättigande om det sköts rätt. Den framtida kopplingen till projekt som *public safety*, alltså ett robust samhälle, skulle gagna landet. Det är återigen en helhetssyn i samhällsarbetet som erfordras.

Det är kopplingen mellan försvaret, räddningsverk och kommuner som måste lyftas fram i fokus. Var finns den kopplingen i dag? Var finns den kopplingen i liggande förslag till försvarsbeslut? Var finns den kopplingen till den fragmenterade *outsourcing* som i dag sker inom försvaret vid sidan av det beslut som ska tas i dag? Bristen på helhetssyn i försvarsbeslutet är alltså besvärande.

Den kritik som framförs från professionen – även om jag bara räknar in en del av alla de mejl, skrivelser, cd-skivor och liknande som har kommit – gör det än mer besvärande. Det är inte värdigt ett land som Sverige att så lättvindigt ta beslut för att vinna de korta segrarna.

Försvaret är, och har av tradition varit, ett av våra viktigare beslutsområden. Det får inte utsättas för nyckbeslut som sargar hela vår trovärdighet. Jag blir något fundersam när en ledamot från regeringspartiet säger att de strategiska vägvalen kommer att göras för industrin framöver. Jag håller med Lars Johansson när han säger: Man tar sig för pannan.

Vad är det som sker? Ska de strategiska besluten ske efter det att man har avvecklat stora delar av försvaret?

Kopplingen mellan det gamla och det nya försvaret kopplat till en framtidsindustri i landet är helt frånvarande. En ansvarig företagsledare på den privata sektorn skulle knappast ha hanterat den situation vi nu befinner oss i på det här viset.

Det är dags för eftertanke, en eftertanke som kan ge alla dem som drabbas – svensk försvarsindustri och de som ställer kvalitativt stora krav på framtidens försvar – svar på de frågor som inte finns besvarade i dag. Jag tycker att det kravet är rimligt och befogat.

Anf. 186 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Jag har på olika sätt engagerat mig i försvarsfrågan under hösten med inriktning på att försvarsverksamheten ska vara kvar i Göteborg. För mig handlar det inte om att rädda arbetstillfällena, utan mitt fokus har varit att se till de säkerhetspolitiska aspekterna på försvarsbeslutet.

Jag står till fullo bakom inriktningen av försvaret såsom det kommer till uttryck både i propositionen och i utskottets betänkande. Vi är alla överens om att hotbilden ser annorlunda ut i dag och att vi utifrån detta ska lägga om försvaret. Jag är också nöjd med att vi genom försvarsbeslutet nu för över resurser från försvaret till polisen, vilket innebär att vi kan satsa mer på tryggheten i vardagen.

Men samtidigt som jag står bakom inriktningsbeslutet har jag varit en av kritikerna i diskussionen inför årets försvarsbeslut. Jag har tyckt, och tycker fortfarande, att förbandslistan hastades fram utifrån ett underlag som inte speglade verkligheten.

Som socialdemokratisk riksdagsledamot från Göteborg är jag bekymrad över nedläggningen av amfibieregementet i Göteborg och helikopterskvadronen på Säve. Från den socialdemokratiska Göteborgsbänken har vi under hela hösten fört diskussioner både internt i partiet och genom skriftliga frågor till både försvars- och näringsministern.

Vi har drivit kravet på att få en genomlysning av vilka underlag som legat till grund för förslagen att lägga ned både Amf 4 och helikopterskvadronen på Säve.

När det gäller helikopterverksamheten på Säve har det funnits berättigad kritik mot att den ska läggas ned utan att det pekats ut en annan lösning. Här finns en omfattande dokumentation om den samverkan som i dag sker mellan sjöräddning, polis, brandkår och militär. Jag kan nämna händelsen med Scandinavian Star, för ett antal år sedan. I den delen har vi nu fått besked.

Näringsministern har gett Sjöfartsverket i uppdrag att säkerställa säkerheten i Västerhavet. Enligt min mening sker detta enklast genom att man skriver kontrakt med försvaret om att Säve förblir intakt.

Herr talman! Vi har också ifrågasatt de ekonomiska och faktiska bedömningarna av förutsättningarna för amfibieverksamheten. Vår bedömning har varit, och är, att Göteborg erbjuder minst lika bra förutsättningar för övningsverksamheten.

I och med dagens försvarsbeslut läggs Göteborgs enda regemente ned och vi får en kuststräcka på 60 mil utan marint försvar. Trots god tillgång till övningsområden med bland annat isfria hamnar året runt och ett väl

utvecklat samarbete med civila myndigheter flyttas den militära grundutbildningen från Göteborg. Även om det i dag inte finns något hot mot Europas största hamn kan det i framtiden inte uteslutas.

Vi har dessvärre inte fått gehör för våra synpunkter när det gäller amfibieverksamheten. Det är jag givetvis besviken över eftersom jag tror att vår bedömning är riktig. Det är en besvikelse som också alla de göteborgare känner som engagerat sig för amfibieregementets och helikopterskvadronens fortlevnad. Detta visar att göteborgarna känner stor oro för säkerhetsfrågorna på land och till sjöss.

Avslutningsvis vill jag säga att jag inte tror att sista ordet är sagt i denna fråga. Nästa år ska vi här i riksdagen behandla den säkerhetspolitiska propositionen. Jag tror att mycket av innehållet i dagens diskussion återkommer i den behandlingen. Jag tycker att det är djupt olyckligt att särskilja dessa två propositioner. Jag tror att diskussionen och utfallet blivit annorlunda om vi samkört dem.

Herr talman! Detta ville jag ha sagt innan vi går till omröstning om försvarspropositionen.

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings-Backa, Rolf Lindén och Siw Wittgren-Ahl (alla s).

Anf. 187 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Jag tycker att det har varit intressant att höra alla röster förklaringar här och all kritik mot underlaget som har framkommit från ledamöter från majoriteten och att man ändå kommer till så olika slutsatser när det gäller själva omröstningen som vi ska ha i kväll eller i morgon.

Min uppfattning är också att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag till grundorganisation. Från snart sagt alla håll påpekas att underlaget för vårt beslut här i dag, eller om det blir i morgon, är bristfälligt. Det är dåligt underbyggt, och det håller inte heller ekonomiskt. Konsekvensbeskrivningarna lyser med sin frånvaro. Och mycket pekar på att det lika gärna kan bli en rad fördyringar i stället för besparingar.

Det är anmärkningsvärt att de försvarsverksamheter som vi i dag har i Värmland ska flyttas och förändras utifrån ett sådant bristfälligt underlag. Vi har under debattens gång i dag hört om ett dåligt underlag, specifikt för till exempel Arvidsjaur. Och i sista stund sker överenskommelser. Om underlaget nu är så just i fråga om Arvidsjaur, kan det ju lika gärna vara så när det gäller exempelvis A 9 i Kristinehamn. Precis som har sagts tidigare är väl förhandlingar och uppgörelser om Arvidsjaur bara ett erkännande av det bristfälliga underlaget.

En av konsekvenserna av regeringens förslag är som bekant att all försvarsverksamhet i Värmland ska flyttas till andra orter i landet.

Jag har stor förståelse för att ominriktningen av det svenska försvaret måste fortsätta. Jag skulle till och med kunna sträcka mig så långt som att säga att vi i Värmland motvilligt skulle acceptera en nedläggning av till exempel A 9 i Kristinehamn om det vore så att försvarsstrategerna hade kommit fram till att vi inte behöver artilleriet i det framtida svenska försvaret.

Men det är anmärkningsvärt att flytta en mycket väl fungerande verksamhet från Kristinehamn, där investeringar på flera hundra miljoner

gjorts under de senaste åren, från Hammarö, jag tänker på Försvarsmaktens sjukvårdscentrum där också stora investeringar har skett, och från FM Log i Karlstad till andra orter. I samtliga fall är det svårt att se att det faktiskt innebär några besparingar. Tvärtom kastas återigen, vad jag kan förstå, stora investeringar i sjön. Det har gått bara fyra år sedan det konstaterades att artillerikompetensen var störst just i Kristinehamn. Då är frågan: Vad har inträffat under dessa år som gör att regeringen denna gång gör en helt annan bedömning?

Jag vill också säga att jag är orolig för försvarsindustrins framtid i Karlskoga. Den högteknologiska kompetensen kring utveckling av artilleri, som är i världsklass, finns i dag i denna region. Ett mycket nära samarbete finns med A 9 i Kristinehamn. Och på A 9 finns bra utbildning, goda övningsförhållanden och officerare och civil personal med unik kompetens i fråga om artilleri. Undersökningar på regementet visar att denna kompetens uttraderas på grund av att få officerare vill flytta med verksamheten till Boden.

Avslutningsvis vill jag säga att det inte är orimligt att tro att en ordentlig förnyad utredning och konsekvensanalys skulle visa att det är bättre att behålla den kompetens och kvalitet som finns i Värmland och i Karlskogaområdet.

I debatten har vi, precis som jag sade inledningsvis, hört diverse utspel från ledamöter i majoriteten som suckar över regeringens förslag. Men det hjälper inte att sucka. Det avgörande blir hur vi trycker på voteeringsknappen. Jag kommer att rösta på reservation 9.

Anf. 188 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! När jag har lyssnat till denna maratondebatt om Sveriges försvarspolitik kommer jag osökt att tänka på nobelpristagaren Eugene O'Neills sista drama *Lång dags färd mot natt*. Dramaten satte upp detta drama första gången 1956, och sedan dess har det spelats ett otal gånger på olika scener. Nu har vi också sett den svenska riksdagens variant av denna uppsättning.

Till skillnad från de allra flesta talare i denna debatt har jag inget regemente och ingen annan militär verksamhet heller att tala för i min egen valkrets Gävleborg. Vi blev av med I 13 i Gävle i början av 90-talet, och vi blev av med F 15 i Söderhamn – Åsa Lindestam nickar – några år senare. Jag sitter inte heller i försvarsutskottet. Men jag ser försvars- och säkerhetspolitiken som ett väldigt viktigt område som man inte kan behandla som vilken trafikfråga eller socialförsäkringsfråga som helst, om ledamöterna i dessa utskott ursäktar. Detta grundlades kanske under min tid som officersaspirant vid I 16 i Halmstad. Jag tycker nämligen att detta handlar om en dimension med långt mycket större aspekter och effekter i fråga om säkerhet och trygghet för oss själva och vår nation men också om vårt anseende i omvärlden.

I Sverige har vi haft en värdefull tradition att söka breda, stabila och långsiktigt hållbara beslut i frågor om försvar och säkerhetspolitiska ställningstaganden. Det har varit av stort värde att partierna har förmått höja sig över snäva partipolitiska perspektiv och sökt sig fram till breda överenskommelser som har skapat förtroende och respekt inte bara i vårt land utan också i den omvärld som iakttar vad som sker i Sverige.

Den här gången har den ytterst ansvariga, landets försvarsminister, valt en annan väg. Man väljer att fullfölja och lägga fram ett mycket illa underbyggt, motsägelsefullt och ologiskt förslag som röner kritik från alla håll inklusive många socialdemokratiska ledamöter, som vi har lyssnat på här i dag, och som med en undertryckt förtvivlan har vittnat om hur man trots alla invändningar och brister som man ser i förslaget ser sig tvingade att rösta för regeringens förslag.

Under dagens debatt – det heter överläggningar när talmannen sammanfattar vad som har skett här i dag – har skyttegravarna grävts ännu djupare mellan olika parter. Försvarsministern har glasklart slagit fast att förslaget ligger fast och att också K 4 i Arvidsjaur ska läggas ned. När man också avvecklar garnisonen i Östersund lämnas halva Sverige, området mellan Uppsala och Luleå, helt tomt på militär verksamhet.

I detta sammanhang är det nära till hands att kommentera Vänsterpartiets agerande i denna fråga. Det finns ett uttryck som lyder att man säljer smöret och tappar pengarna. Jag vet inte om Vänsterpartiet någonsin fick några pengar. Tolkningen av den så kallade uppgörelsen om Arvidsjaur är att det nog ska vara kvar på något sätt. Försvarsministern har ju glasklart slagit fast att man ska avveckla verksamheten i Arvidsjaur. Hon sade dessutom att Arvidsjaur liksom andra drabbade orter ska kompenseras på likartat sätt. Det är självklart. Men vad är det som Vänstern ser i detta som skulle göra att man anser att det skulle finnas skäl att ompröva sitt ställningstagande och nu rösta med majoriteten? Man har verkligen sålt smöret och tappat pengarna utan några som helst bindande löften som jag kan se om att det sker någonting med Arvidsjaur, helikoptrar och annat som man har sagt var ett villkor.

Men till skillnad från Eugene O'Neills drama *Lång dags färd mot natt* har kanske debatten och dramat här i kväll inte något slut, inte här i kväll i alla fall och antagligen inte i morgon heller, åtminstone inte om kammaren fattar beslut om ett yrkande om återremiss till försvarsutskottet, vilket nu uppenbarligen ser ut att samla en majoritet på allvar. Man kan möjligen välkomna att det blir en återremiss. Men då utgår jag från – och jag utgår från att kammarens ledamöter delar min uppfattning på den punkten – att man också gör ett rejält omtag i den här frågan och låter olika parter komma till tals och låter det remissförfarande som aldrig gjordes tidigare nu bli av ordentligt, annars är det bara demonstrationspolitik att skicka tillbaka det med några lösa skrivningar och rösta om det igen.

Jag utgår från att Eskil Erlandsson och försvarsutskottet tar det på stort allvar att man nu får en återremiss och verkligen hanterar ärendet på det sättet, för annars blir det ett fullföljande av den, skulle jag vilja säga, genanta process som hela det här ärendet är ett uttryck för. Det är en närmast förnedrande process för alla oss som faktiskt har trott att det politiska systemet förmår hantera komplicerade ärenden på ett klokt sätt.

Vi som är politiskt förtroendevalda tycker att vi ibland blir illa behandlade i medierna och att vi blir orättvist uthängda därför att de inte förstår alla sammanhang. Men här bjuder vi verkligen på förnedring och på ett genant uppträdande när vi gör på det här sättet.

Det är ett illa underbyggt förslag och en stor splittring i en fråga som borde vara samlande. Vi borde anstränga oss från alla håll. Också vi i

Centerpartiet och de andra borgerliga partierna kan möjligen vara självkritiska.

Vi borde ha ansträngt oss ytterligare, för precis som här sägs skiljer det inte så hiskligt mycket i pengar. Men substansen, mina vänner, är oerhört ologisk. En flyttkarusell sätts i gång där man säger sig spara pengar på ett håll men där man får investera stora summor för att bygga upp verksamheten på ett annat håll. Det kan rimligen inte vara en klok politik om man långsiktigt ska spara pengar.

Med detta ser jag fram emot den hantering som försvarsutskottet uppenbarligen ska ha. Det förefaller ju finnas en majoritet för det här yrkandet. Men jag utgår, som sagt, från att försvarsutskottet tar detta på största allvar och verkligen gör en omtagning värd namnet.

Anf. 189 LILIAN VIRGIN (s):

Herr talman! Vi kommer strax att fatta beslut om försvarets grundorganisation. Vi från Gotland har tillsammans med företrädare för de fackliga organisationerna och med företrädare för P 18 och Gotlands kommun arbetat för att vårt förband ska vara kvar. Vi har gjort det i förvissning om att P 18 är ett bra förband som behövs i försvaret och som också behövs utifrån den arbetsmarknadssituation som vi har på Gotland. Vi har också vägt in trygghetsaspekterna för gotlänningarna.

Det vi nu har konstaterat är att varken vi, P 18, de fackliga organisationerna eller kommunen har lyckats i ansträngningarna. Det beror inte på att vi har gjort ett dåligt jobb eller på att P 18 är dåligt, utan vi har bara inte rätt på de föreställningar som finns och att försvaret inte vill ha kvar P 18.

Föreställningen finns att det är besvärligt att resa till Gotland och att frakta saker till Gotland. Vi vet att det är fel. Gotland ligger inte långt borta. Vi har bra färje- och flygförbindelser. Vi vet också att samtliga enheter i det svenska försvaret är bra. När det dessutom finns en enighet i riksdagen om att det nu är dags att ställa om försvaret och om att det går att göra besparingar blir resultatet att några av förbanden kommer att försvinna.

Den motion som vi har väckt och där vi talar om fördelarna med P 18 har behandlats i försvarsutskottet. Motionen är avstyrkt. Inget av riksdagens partier ställer upp på att bevara P 18. I de förslag som riksdagen nu har att ta ställning till finns inte möjligheten att bevara P 18. Varken i regeringens förslag, som stöds av utskottsmajoriteten, eller i reservationen finns det utrymme för att bevara ytterligare något förband. Ändå ser varje nedläggningsutpekade förband en möjlighet att bli kvar. Samtliga tror sig veta att de står näst i tur bland de förband som borde bli kvar. Det är då inte konstigt att många griper efter det sista halmstrået och vill att regeringen ska komma med ett nytt förslag.

Herr talman! När vi nu följt arbetet, alltifrån Försvarsberedningen och fram till beslutet i riksdagen, ser vi att möjligheten att bevara ytterligare något förband inte finns. Att vänta på ett nytt förslag ökar bara kostnaderna, och i slutändan måste ytterligare besparingar göras. Även om jag förstår att många på min hemort vill gripa det sista halmstrået och hoppas att ett nytt förslag bevarar P 18 kommer jag till slutsatsen att vi måste ta ett beslut om försvaret nu och att allt annat är att inge falska förhoppningar.

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Vi har mötts av många synpunkter hemifrån Gotland. De allra flesta både vill och kräver att vi ska bevara P 18. Vi har många gånger förklarat att bland de alternativ som nu föreligger finns inget alternativ för att rösta för P 18. Jag hoppas att de som följer debatten och sedan läser reportage i medier ser att det inte i något förslag finns utrymme för P 18.

Herr talman! Jag har också funderat på hur jag ska ta ställning om någon yrkar bifall till en motion där det begärs att P 18 ska vara kvar. Men eftersom jag nu vet att inget parti står bakom ett beslut om att bevara P 18 ser jag det som ett falskt spel och kommer därför inte att rösta på ett sådant förslag.

Vad vi nu behöver inrikta oss på är att vi ska få ersättningsjobb på de orter som förlorar sina förband. På samma sätt som vi kräver att företag ska ta sitt ansvar för de anställda och uppträda som goda arbetsgivare ska staten ta sitt ansvar och se till att vi får ersättningsjobb. På Gotland har vi Thage G. Peterson som kontaktperson. Med hans erfarenhet av Gotland och hans kunskap om samhället ser jag att vi har en bra möjlighet att få statliga ersättningsjobb.

Det förslag om ersättningsjobb till Arvidsjaur som aviserats är en bra början. Vi hade gärna sett att vi hade hunnit lika långt med andra drabbade orter, men detta lovar ändå gott för kraftfulla åtgärder även i Östersund, Visby och Kristinehamn.

Anf. 190 REYNOLDH FURUSTRAND (s):

Herr talman! Låt mig börja mitt anförande med att berömma försvarsministern av det skälet att hon faktiskt har suttit här i kammaren sedan kl. 9 i morse, med någon halvtimmes avbrott för middag förstås. Jag har suttit med i riksdagen i snart 20 år och har närvarat vid ett antal försvarspolitiska debatter. Men mig veterligt är det första gången en minister suttit med så länge. Det är berömvärt och borde efterföljas av andra.

Herr talman! Jag står också bakom utskottets syn på hur det framtida svenska försvaret ska utvecklas. Nya, andra, hot måste mötas med en ny, en annan, organisation.

När vi inte längre behöver utbilda lika många värnpliktiga som tidigare är det ett naturligt steg att också minska antalet utbildningsplatser. I en sådan process är det även naturligt att anställda, anhöriga och andra människor på berörda orter känner en oro för framtiden. Det är därför vårt ansvar att säkerställa en fortsatt positiv utveckling på de orter där förband försvinner.

På de orter där försvaret har varit en mycket betydande arbetsgivare måste staten ta ett extra stort ansvar. För mig är det självklart att orter som Arvidsjaur, Östersund och Kristinehamn men också Gotland måste få extra hjälp.

Herr talman! I hemlänet finns Strängnäs med sitt regemente P 10. När nu P 10 ska läggas ned måste också Sörmland och Strängnäs få hjälp som är nyttig. I det här fallet handlar det inte i första hand om nya statliga arbetstillfällen utan snarare om att ta bort de hinder som finns för Strängnäs framtida utveckling. När nu regementet försvinner måste också skjutfälten i Härads och Lagnö tas bort. Det har vi uttryckt i en motion som finns behandlad i det här betänkandet.

Dagens skjutfält medför att stora markområden inte kan användas till bostäder och företagsetableringar på grund av de bullerbegränsningar som skjutfälten medför.

Utskottet säger:

”För att inte hindra utvecklingen på avvecklingsorterna utgår utskottet från att övnings- och skjutfält som inte behövs för verksamheten saneras och lämnas av de berörda myndigheterna Försvarsmakten och Fortifikationsverket så snart det låter sig göras.”

Jag vet, fru minister och ärade kammarledamöter, att Härads- och Lagnöfälten inte behövs. Det finns tillräckligt med kapacitet för Kungsängen på det egna området, och det finns en reservkapacitet som de kan använda.

Jag instämmer helt i utskottets önskan men skulle ha varit gladare om man mycket tydligare hade skrivit att Försvarsmakten skulle få signaler om att skjutfälten i Strängnäs å det snaraste ska avvecklas.

Jag utgår från att den fortsatta processen leder till att man får en snar lösning på skjutfältsfrågan. Gör man inte detta blir det ingen positiv utveckling, och då kommer Strängnäs att få det mycket tufft, kanske lika tufft som andra orter.

Anf. 191 LENNART KLOCKARE (s):

Herr talman! Försvarsministern! Det är trevligt att försvarsministern har engagerat sig så mycket i den här frågan. Jag tycker att det är jättebra.

Till glädje för alla ledamöter tänker jag korta ned mitt anförande väsentligt. Som jag uppfattat det finns det en stor enighet om att Försvarsmaktens ekonomiska ram ska minskas. Det finns inget parti som har något annat förslag. Det är bara storleken på minskningen som man inte är överens om. Det är självklart att det hänger ihop med att det inte finns någon hotbild mot Sverige.

Det innebär att militär verksamhet på någon ort kommer att minska eller att avvecklas, och det kommer naturligtvis att få konsekvenser för anställda på de orter där sådana åtgärder vidtas. Därför tycker vi ledamöter att det som läggs ned i vårt län är absolut fel. Det kan jag också tycka. Som nottbottning tycker jag att vi mer skulle ha beaktat de regionalpolitiska aspekterna. Det har man kanske inte gjort i den omfattning som jag tycker att man skulle ha gjort. Det finns fantastiska möjligheter i Norrbotten med subarktisk miljö. Det finns övnings- och testverksamheter och skjutfält. Därför skulle det ha funnits goda skäl att ha kvar K 4 i Arvidsjaur och helikopterverksamhet i Boden. Nu blir det förmodligen inte på det sättet.

Den infrastruktur som finns i Norrbotten och som är ”förnyelsebar” och återkommer varje år – snö, vinter och kyla – kommer att vara viktig för det som händer efter försvarsbeslutet. Vad innebär det för en ort som Arvidsjaur? Ja, jag tror att det kommer att ha väldigt stor betydelse för Arvidsjaur. Det gläder mig mycket att ärendet ska återremitteras till utskottet och att man från riksdagens sida kommer med en skrivning rörande Arvidsjaur. Jag är självklart glad att Arvidsjaur prioriteras i det här sammanhanget.

Det innebär att människorna i Arvidsjaur nu kan känna framtidstro och inte den rädsla och osäkerhet som försvarsbeslutet skulle ha kunnat

innebära. Det som nu föreslås skulle ha kommit även från regeringens sida, men nu kommer vi att fatta ett beslut om det i riksdagen, och det gör inte saken sämre.

Jag tycker naturligtvis att det här är jätteviktigt för Arvidsjaur. Nu kan man se framtiden an.

Anf. 192 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Jag lyssnade väldigt noga på Lennart Klockare. Jag tycker att det var viktigt. Det var en sak som jag hängde upp mig lite grann på. Det handlar om den kompensation och den ersättning som Arvidsjaur ska få. Då kan vi konstatera att förbandet läggs ned. Annars skulle man inte få någon kompensation. Vad jag verkligen vill ta fasta på är att det här skulle ha kommit i alla fall. Vad är det för typ av ersättningsjobb? Det innebär väl rimligen att orten har förlorat i alla fall.

Anf. 193 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Herr talman! Det som nu kommer att skrivas in skulle inte ha stått i betänkandet om vi bara hade beslutat om att förbandet ska läggas ned. Det kommer nu att skrivas in och stå i det betänkande som vi ska besluta om i morgon. Det gör inte saken sämre att det står i betänkandet. Det gör att människor i Arvidsjaur, i stället för den oro som de möjligen känt – och det vet jag att människor har gjort – kan känna en trygghet. Nu kommer också riksdagen att besluta om att det kommer att etableras ersättningsjobb i motsvarande grad som det finns personal på K 4 – och ersättningsjobb, i mina ögon, som skapar tillväxt i samhället. Det tycker jag är viktigt.

Anf. 194 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Jag tycker också att det är viktigt med tillväxt i samhället, men jag tycker inte att arvidsjaurborna ska känna sig så lugna. Det är inte fråga om förbandet ska läggas ned. Er gruppledare har redan fastställt att det ska göras, och verksamheten ska flyttas också. Sedan kanske det kommer en liten del från 1 19 i Boden vad gäller utvecklingsenhet Vinter, men det kan knappast kompensera förbandet.

Jag tar fasta på vad Lennart Klockare säger om ersättningsjobb. Han säger att den typen av jobb skulle ha etablerats i alla fall. Sedan måste jag ställa en fråga till Lennart Klockare som kommer från Boden. Just nu försvinner en del av de få ersättningsjobb som kom i det tidigare försvarsbeslutet; det var förvisso väldigt lite som kom. Finns det någon möjlighet här för Lennart Klockare att ordna och dona i utskottsbetänkandet?

Anf. 195 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Herr talman! Tack för att du ställde den frågan, Krister. Jag tycker att det är bra, och jag tror faktiskt att du vet svaret på det. Det som påverkas av försvarsbeslutet är ekonomiredovisningen. Det blir förändringar i ekonomiredovisningen, det som ligger inom FMLOG:s verksamhet. Det innebär att det är myndigheten själv som beslutar om de åtgärderna. Det trodde jag faktiskt att du var uppdaterad på så att du visste en sådan sak. Du bör nog läsa på.

Det som irriterade mig var när Försvarsmaktens ledning för FMLOG var uppe och redovisade och skyllde ifrån sig. Jag tycker att det ska vara sådan krut i dem att de vågar stå för det som är Försvarsmaktens ansvar. Det gjorde de inte, och det beklagar jag.

Anf. 196 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Kolleger i kammaren i denna sena timma!

Mycket har sagts i denna kammaren i dag om vikten av att behålla ett bra försvar. Jag vill på de få minuter jag har till mitt förfogande markera det absolut nödvändiga i att Sverige behåller Älvsborgs amfibieregemente och helikopterbataljonen på Säve i Göteborg.

Ju färre regementen vi har, desto viktigare blir det att de placeras där de gör största möjliga nytta. Det ska finnas förband kvar i norr, i söder, på västkusten och på östkusten. Redan i dag är det obalans. Stockholmsregionen har åtta fredsförband, medan Göteborgsregionen bara har Amf 4. Starka skäl finns för att behålla amfibiebataljonen och militär närvaro kvar i Göteborg. Låt mig ange några.

1. Genom Göteborgsregionen går Sveriges ekonomiska pulsåder. Den är utan jämförelse landets viktigaste och känsligaste försörjningslänk. Genom Göteborgsområdet fraktas nästan all vår olja, huvuddelen av vår mat och allt annat vi behöver för våra dagliga behov. Några beredskapslager av sådana förnödenheter finns inte längre. Allt ligger ombord eller på lastbil och järnväg, i en ständig ström. Skulle denna ström brytas tar det bara några få några dagar innan bristen blir total. Genom Göteborg kanaliseras också en huvuddel av den svenska exporten: fordon, skogsprodukter och allt annat som garanterar vår överlevnad.
2. Göteborgs hamn är Nordens största hamn och den enda med storhamnskapacitet. Den är Sveriges enda hamn som är säkerhetsklassad och uppfyller bland annat kraven att skeppa containergods direkt till USA. Göteborgs hamn är också en av EU:s prioriteter. I hård konkurrens med hamnstäder som Rotterdam och Hamburg är Göteborg en huvuddestination för transatlantisk och annan internationell sjöfart, för vidare transporter till Norden, Baltikum och hela övriga Nordeuropa. För att få vara kvar i denna stora marknad måste Göteborgs hamn kunna leva upp till de särskilda krav som ställs i EU:s sjö- och hamnsäkerhetsdirektiv. Det är direktiv som blir alltmer krävande. Dessa nya direktiv ställer stora krav på såväl räddningskapacitet med helikoptrar som bevakning och skydd av farleder och anläggningar. Förlorar vi den kapaciteten förlorar vi också förtroendet, och då går trafiken till andra europeiska hamnar i stället för till Göteborg.
3. Göteborg har ett omfattande och väl utbyggt samarbete mellan alla olika myndigheter som har samhällets säkerhet i fokus. Detta är unikt i Sverige. Samhällsekoniskt finns ingen lösning som är mer effektiv än den i Göteborg.
4. Göteborg har perfekta förutsättningar när det gäller internationella insatser. Vi har isfria, årstidsoberoende marina närövningsområden med möjligheter att öva stora förband i land och till sjöss, både nationellt och internationellt. Vi har en civil infrastruktur som klarar un-

Prot. 2004/05:51
15 december

Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

derhåll och logistik, en världsledande försvarsindustri samt närhet till kontinenten och därmed möjlighet att snabbt sätta in styrkor internationellt.

Herr talman! Helikopterbataljonen på Säve ska också finnas kvar. Eftersom tiden är knapp anger jag kortfattat några skäl.

Det viktigaste argumentet är att marina stridskrafter och civila myndigheter i Göteborg opererar samordnat och effektivt redan i dag, precis som man önskar från Försvaret. Här används kvalificerade tunga helikoptrar till att stödja räddningstjänsten i det civila samhället. Att samutnyttja innebär att man slipper bygga upp två parallella, mycket kostnadskrävande skattefinansierade organisationer med samma förmåga.

Andra skäl är att hangaren på Säve är i utmärkt skick efter de åtgärder och stora investeringar som vidtagits samt att Säve är en öppen flygplats dygnet runt.

Avslutningsvis vill jag uppmana alla göteborgska ledamöter att rösta för att låta Amf 4 och Sävehelikoptrarna vara kvar i Göteborg. Vi har hört fina ord här. Nu hoppas jag att vi också går till handling.

Anf. 197 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Lång dags färd mot natt – det kanske skulle kunna vara ett nytt namn på försvarsutskottets betänkande.

Så blev det till slut så att Socialdemokraterna kom till vägs ände och kapitulerade för vissa av Vänsterpartiet kommunisternas krav i ett försvarsärende. Vice ordföranden i utskottet Tone Tingsgård begärde därför en återremiss, och jag beklagar det. Hade det inte varit klokare att från början lyssna in synpunkter från allianspartierna och få en bred, hållbar försvarsuppgörelse? Hade det inte varit klokare att ta ett helhetsgrepp för hela landet så att man sluppit denna massiva kritik som kommit från alla håll?

Försvaret angår hela Sverige. Det angår och engagerar hela svenska folket och bör därför vara väl förankrat även hos svenska folket. Så är inte fallet i dag.

Vi riksdagsledamöter, var och en, har i dag fått en mängd reaktioner från folket. Vi har fått många samtal. Vi har fått mängder av e-mejl och brev. Det senaste, som kom till mig i eftermiddags och som naturligtvis har kommit till er alla, ber jag att få citera några rader från. Det är under-tecknat ”Vardagsklok medborgare i Arvidsjaur”:

Bästa folkvalda som väntas ta ansvar för hela Sverige! Nu är det dags att landa. Om det ska finnas kvar folk som ska öva på K 4 i Arvidsjaur, var finns då ekonomin i att flytta över huvud taget? Det är dags att ta ansvar för hela vårt land. Det får bara inte gå till på detta sätt, att några röster måste köpas för att ett sådant viktigt beslut ska fattas. I slutändan är det våra skattepengar som ska betala kalaset.

Vi har haft en lång debatt. Det är inte alls konstigt. Det visar på en levande demokrati. Vi har en möjlighet och en skyldighet att föra fram olika synpunkter.

Herr talman! Nu återremitteras betänkandet, och då vet man ju aldrig vad som kommer tillbaka. Därför vill jag ta tillfället att än en gång skicka med några synpunkter. Jag har tidigare skrivit motioner om dem, men dessa avstyrks i betänkandet. Vad som hände vet jag inte.

Först gäller det räddningshelikopterverksamheten, som är en viktig del i tryggheten för vårt folk. Många har ställt frågan: Ska Mälardalsregionen vara utan räddningshelikoptrar? Enligt mitt sätt att se får inte det ske. Vi måste ha räddningshelikoptrar utspridda över just *hela* Sverige. Vi har ett avlångt land som i olika landsdelar är helt olika. Det kräver en heltäckning av räddningsinsatser.

Se till att ta till vara den kunskap och kompetens som i dag finns hos helikopterpersonalen! Skrota inte det som fungerar bra! Jag och många med mig kommer aldrig att glömma den natten då Estonia förliste. Militär personal med räddningshelikoptrar gjorde då en fantastisk insats.

Herr talman! Det går inte heller att förringa att här i Mälardalen, precis här där vi befinner oss, ligger vår huvudstad med allt vad det innebär.

Till sist vill jag bara stryka under det som flera här framfört om att kvinnor behövs i vårt försvar. Jag vädjar, socialdemokrater: Lyssna och ge akt på de signaler som framförts om den osäkerhet som finns därför att antalet kompetenta kvinnor i försvaret riskerar att minska kraftigt med det förslag som läggs fram här i dag. Kvinnor och män arbetar bra tillsammans. Låt dem göra det!

Det bästa beslutet är att börja om från början. Därför yrkar även jag avslag på förslaget i betänkandet.

Anf. 198 BRITT-MARIE LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag trodde att jag skulle bli sista talare i kväll, men så blev inte fallet.

Det har varit en lång och intensiv debatt. Jag tycker att de flesta talare har varit mycket seriösa. Alla har fört fram sin syn på detta betänkande och att försvarets pengar ska användas på lite olika sätt, men det är kanske så det ska vara.

Mycket har blivit sagt i debatten, och jag tänker inte upprepa någonting. Jag har dock fått några funderingar under dagen.

Nu är inte jag själv en sådan person som sitter och tittar mycket på dokusåpor. Men Ola Sundell, vad hade Big Brother-Linda och Naken-Janne här i försvarsdebatten att göra? Det var ingenting jag förstod. Kanske gäller det några andra med mig, men det är en öppen fråga.

Från alliansen framfördes också att statsmakterna hade visat ett ointresse för försvaret under många år. 40 miljarder kronor per år tycker inte jag visar på något ointresse.

Detta ointresse menades det naturligtvis att vi socialdemokrater står för. Men även ett av alliansens partier har varit med om detta ointresse, nämligen Centerpartiet. Jag tycker personligen att vi har haft ett mycket bra samarbete, så jag kan inte förstå att detta angrips från alliansen.

Ola Sundell talade om att detta beslut är ett svek mot folket. Det var väl lite taget ur luften i alla fall. Folket vill gärna ha mer pengar till polis, rättsväsende, tull och så vidare. 86 % av dessa besparingar ska gå till detta. 4 % ska gå till området alkohol, narkotika och missbruksvård, 7 % ska gå till ungdomarna och resterande 3 % blir en buffert.

Herr talman! En lång dags färd mot natt är nu snart till ända. Som det nu ser ut kommer det att fattas ett bra beslut för försvaret i morgon.

Anf. 199 GÖRAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Det har varit en bedrövlig föreställning – inte speciellt dagens debatt, som i många sammanhang har varit intressant, utan hela föreställningen under hösten när det gäller hanteringen av försvarsfrågan. Man kan nu se hur denna eländiga såpa stilenligt avslutas med korridor-mygel, hot, rykten och fult spel av olika sorter.

Vänsterpartiet gjorde en pudel – eller det är kanske ingen pudel, det vet vi inte. Det är nog en varg som har krullat pälsen, skulle man möjligen kunna tänka sig.

Jag råkade få se det förslag till nytt betänkande som utskottet ska ta ställning till i morgon. Där står det att man inte tänker ändra på något, men när det gäller Arvidsjaur ska man säkra en civil utveckling och en militär närvaro. Det ska bestå i att man har träning på plats. Det ska ske under I 19:s ledning. Nedläggning i Arvidsjaur står det alltså klart och tydligt – om inte utskottet fattar ett klokt beslut i morgon och bestämmer något annat.

Men jag är egentligen inte förkämpe för Arvidsjaur. Jag är i första hand förkämpe för Västsverige. Eftersom jag kommer från Göteborg har jag sett hur enormt viktigt det är att man klarar sjöräddning, att man klarar hamnen och att man har möjlighet att försvara detta område. Som beslutet nu ligger kommer Västsverige, och för den delen Sveriges västra flank, att vara helt öppen och oförsvarad.

Det har inte funnits några som helst konsekvensbeskrivningar, herr talman, som har visat varför man ska förlägga förband där man just nu gör det. Jag har fått ut en del sifferunderlag som jag begärde ut i samband med en hearing i förstakammarsalen för några veckor sedan. Det är i och för sig många siffror, men det är inga jämförelser mellan de olika alternativen, så man blir inte klokare av att studera dem. Man har alltså inte diskuterat för och emot annat än i slutna, mörka rum i hemlighet.

Då behöver man ju inte vara så våldsamt paranoid för att ana att det är något skumt spel på gång i det här. Jag undrar till exempel vad som kan ligga bakom beslutet att förlägga verksamhet i Karlskrona. Är det för att rädda det Kockumsvarv som till största delen ägs av Kruppkoncernen och till en fjärdedel av en investmentbank i USA? Det sägs att de är på fallrepet. Jag vet inte. Det sägs också att man kanske flyttar reparationsverksamheten till Falkenberg. Då får man bogsera båtarna runt. Huvudvarvet finns i Kiel. Kanske är det lika bra att man inte bara lägger varvsverksamheten i Kiel utan flyttar förbanden till Kiel på en gång. Då har man ju nära till allting. Det skulle vara betydligt enklare.

Nej, herr talman, det är mer än en hund begraven i det här förslaget till försvarsbeslut. Jag hittade ett par TT-telegram. Den 14 december säger Göran Persson till TT: ”Vi har haft vår höstdiskussion.” Det gäller diskussionen med Lars Ohly. ”Försvarsfrågan har vi inte alls pratat om”, sade Göran Persson när han besökte EU-nämnden på tisdagen. Han menade att det är riktigt att riksdagen hanterar det här.

I ett annat TT-telegram från i går står det att när Ohly och Göran Persson träffades för överläggningar i fredags kom Persson med ett ultimatum. Om Vänsterpartiet fällde regeringens förslag om försvaret skulle det bli nyval. Hot och överläggningar i skumma rum har alltså orsakat att vi nu är i den här pinsamma situationen denna sena kväll.

Herr talman! Jag uppmanar utskottet att ta sin uppgift på allvar och försöka göra en förändring av hela beslutet.

Prot. 2004/05:51
15 december

Anf. 200 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ju roligt att även en moderat från Göteborg har bestigit talarstolen i denna debatt. Jag har tidigare debatterat med representanter för Kristdemokraterna och Folkpartiet från Göteborg och frågat dem varför deras moderpartier inte lägger fram en motion här i kammaren om att bevara Amf 4 i Göteborg och också yrkar på en sådan motion. Då frågar jag nu Göran Lindblad: Varför gör inte Moderaterna det? Efter det ironiserande inlägg som du gjorde är du faktiskt svaret skyldig. Tala om nu vad ditt alternativ är!

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Anf. 201 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Det är mycket enkelt. Jag har en motion som jag står som förstanamn på när det gäller försvaret av västra Sverige. Jag har inte den utredningsresurs som man har på Försvarsdepartementet och Regeringskansliet. Därför har jag inte kunnat komma med så detaljerade förslag. Men jag drar upp förslag i huvudlinjer om att vi behöver ha en militär utbildningsverksamhet och en militär närvaro och att vi behöver ha helikopterverksamhet på Västkusten – inte bara för att försvara landet utan även för att kunna rädda nödställda båtar. Jag tycker att det är en självklarhet som även Lars Johansson borde ta till sig.

Partiernas samlade förslag går ut på att skicka tillbaka alltihop till Regeringskansliet där resurserna finns för att man ska kunna räkna på det. Det är ju ändå så att vi har sakkunskap inom försvaret. Vi har också sakkunskap på departementet som faktiskt skulle ha kunnat räkna på detta före det här beslutet. Det har man inte gjort. I stället har man haft hemliga överläggningar i mörka rum. Tycker Lars Johansson att det är acceptabelt?

Såvitt jag förstår pågår det en våldsam splittring i Lars Johanssons eget parti. Den är inte okänd. Göran Johansson, som är kommunstyrelsens ordförande i Göteborg, har ju sagt vissa saker om försvarsministern och även om statsministern. Har Lars Johansson talat om vad *han* tycker i den här frågan? På vår sida är vi ju eniga om vad vi vill ha. Men ni är inte eniga, och framför allt är inte era väljare eniga med den linje som partiet driver.

Anf. 202 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att höra Göran Lindblad sväva ut i en massa oväsentligheter. Jag ställde en rak fråga. Jag har återigen kunnat konstatera att de borgerliga partier som representerar Göteborg inte har någon gemensam politik för att Amf 4 ska bevaras och inte heller avseende helikopterskvadronen på Säve. Det är ett väldigt klart konstaterande som vi kan göra. Det finns inget sådant alternativ för kammaren att rösta på.

Vi har under höstens process kompletterat den försvarsproposition som riksdagen ska ta ställning till i samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi har därmed fått en särskild utredning kring räddningsverksamheten, alltså räddningshelikoptrarna, som Sjöfartsverket ska ha klar den 28 februari. Det framgår mycket tydligt i

Prot. 2004/05:51
15 december

de direktiv regeringen har lämnat den 2 december att den räddningsverksamhet som ska finnas fortsättningsvis ska vara av samma art som den nuvarande som militären bedriver. Det är det ena. Det andra handlar om Arvidsjaur. Där kommer det också att ske en komplettering som riksdagen ska kunna ta ställning till i morgon.

Men ni har inte gjort någonting mer än att agitera ungefär som Göran Lindblad gjorde för en liten stund sedan. Men det ger inget resultat. Det är praktisk politik som ger resultat för människor, och det är bättre att syssla med praktisk politik än att slå blå dunster i ögonen på folk.
(Applåder)

Anf. 203 GÖRAN LINDBLAD (m) replik:

Herr talman! Det verkar snarare som om vi simmar omkring i rosa dimmor. Jag uttryckte mig rätt högt och tydligt för att överrösta kollegerna i kammaren. Jag ska uttrycka mig ännu tydligare nu när Lars Johansson kanske lyssnar. Jag sade nämligen att jag har en motion där jag har föreslagit precis dessa åtgärder, men jag har inte utredningskapaciteten som Regeringskansliet har för att räkna.

Eva Flyborg står som första namn på en annan motion där jag också är med och där vi är flera som deltar. Här finns alternativa förslag. Vad den borgerliga fyrpartialiansen har gjort är att man vill skicka tillbaka alltihop så att det med underlag från våra motioner och de siffror som finns ska gå att lägga fram ett seriöst och bra förslag. Det är ju detta det handlar om. Det hade jag hoppats att Lars Johansson skulle förstå.
(Applåder)

I detta anförande instämde Marita Aronson och Eva Flyborg (båda fp).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UFöU2 Sveriges säkerhetspolitik

Punkt 2 (Förenta nationerna [FN])

1. utskottet

2. res. 2 (c, m, fp, kd)

Votering:

172 för utskottet

140 för res. 2

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 25 v, 15 mp

För res. 2: 49 m, 44 fp, 27 kd, 20 c

Frånvarande: 13 s, 6 m, 4 fp, 6 kd, 4 v, 2 c, 2 mp

Runar Patriksson (fp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Prot. 2004/05:51
15 december

*Sveriges försvars-
politik 2005–2007 och
Försvar samt
beredskap mot
sårbarhet –
budgetåret 2005*

Punkt 3 (Sveriges internationella insatser)

1. utskottet

2. res. 3 (c, m, fp, kd)

3. res. 4 (v)

Förberedande votering:

142 för res. 3

31 för res. 4

142 avstod

34 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

150 för utskottet

142 för res. 3

23 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 5 v, 14 mp

För res. 3: 49 m, 46 fp, 27 kd, 20 c

Avstod: 21 v, 1 mp

Frånvarande: 13 s, 6 m, 2 fp, 6 kd, 3 v, 2 c, 2 mp

Punkt 5 (Europeiska unionen [EU])

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

281 för utskottet

31 för res. 5

3 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 49 m, 46 fp, 27 kd, 19 c, 10 mp

För res. 5: 26 v, 4 mp

Avstod: 1 s, 1 c, 1 mp

Frånvarande: 13 s, 6 m, 2 fp, 6 kd, 3 v, 2 c, 2 mp

Punkt 6 (Nato)

1. utskottet

2. res. 6 (fp)

Votering:

258 för utskottet

46 för res. 6

10 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 49 m, 27 kd, 18 v, 18 c, 14 mp

För res. 6: 45 fp, 1 v

Avstod: 7 v, 2 c, 1 mp

Frånvarande: 13 s, 6 m, 3 fp, 6 kd, 3 v, 2 c, 2 mp

Marie Engström (v) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 12 (Kina)

1. utskottet

2. res. 9 (c, fp, kd)

Votering:

205 för utskottet

93 för res. 9

17 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 38 m, 20 v, 15 mp

För res. 9: 46 fp, 27 kd, 20 c

Avstod: 11 m, 6 v

Frånvarande: 13 s, 6 m, 2 fp, 6 kd, 3 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU4 Sveriges försvarspolitik 2005–2007

Återförvisningsyrkande (s)

Proposition ställdes först beträffande det under överläggningen framställda yrkandet om återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

För bifall räckte att *minst en tredjedel* av de röstande anslöt sig till detta.

Votering:

172 för bifall

142 för avslag

35 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att minst en tredjedel av de röstande hade bifallit återförvisningsyrkandet.

Kammaren hade således bifallit återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

För bifall: 131 s, 26 v, 14 mp, 1 –

För avslag: 49 m, 46 fp, 27 kd, 20 c

Frånvarande: 13 s, 6 m, 2 fp, 6 kd, 3 v, 2 c, 3 mp

FöU1 Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2004/05:49 Immunitet och privilegier för Nordiska kulturfonden

Skrivelse

2004/05:44 2004 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Framställningar

2004/05:RRS8 Riksrevisionens styrelses framställning angående offentligrättsliga avgifter

2004/05:RRS9 Riksrevisionens styrelses framställning angående Arlandabanan

Redogörelse

2004/05:RRS13 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående regel-förenklningar för företag

12 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 15 december

2004/05:262 av *Staffan Danielsson* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Äganderätten i EU:s jordbruksreform

2004/05:263 av *Carina Ohlsson* (s) till statsrådet Morgan Johansson

Kommunernas ansvar för att stödja våldsutsatta kvinnor och barn

2004/05:264 av *Lars Johansson* (s) till statsrådet Ylva Johansson

Placeringsort för det nya nationella rådet för organ- och vävnadsdonation

2004/05:265 av *Anne-Marie Pålsson* (m) till näringsminister Thomas

Östros

Företagares trygghet

2004/05:266 av *Kerstin Lundgren* (c) till näringsminister Thomas Östros

Fortsatt satsning på utvecklings- och etableringsprojekt inom IUC-

nätverket

2004/05:267 av *Axel Darvik* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan

Kunskaper i matematik och naturvetenskap

2004/05:268 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsminister Göran Persson

Grunden för segregationsproblemen

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari 2005.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2004/05:51
15 december

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 december

2004/05:599 av *Mikael Oscarsson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Rättssäkerhet för svenska medborgare i Eritrea
2004/05:600 av *Birgitta Ahlqvist* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
EU:s civila snabbinsatsgrupper
2004/05:601 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Arvidsjaur flygplats
2004/05:602 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Inskränkt egendomsrätt
2004/05:603 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Sekreteress inom socialtjänsten
2004/05:604 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Lagstiftning om kemiska produkter
2004/05:605 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Innehållet i kemikalieförteckningen
2004/05:606 av *Olle Sandahl* (kd) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Holdingbolag vid Växjö universitet
2004/05:607 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Miljöbalkens definition av kemisk produkt

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari 2005.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 december

2004/05:493 av *Göran Lindblad* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Diskriminering inom bostadsrättsföreningar
2004/05:495 av *Göran Lindblad* (m) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Exekutiv försäljning av bostadsrätter
2004/05:526 av *Linnéa Darell* (fp) till vice statsminister Bosse Ringholm
Funktionshindrade och idrott

2004/05:528 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Lena Som-
mestad
Gränsproblematik inom avfallshantering
2004/05:532 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Trollhättesatsningar för att rädda bilindustrin
2004/05:533 av *Maria Larsson* (kd) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
TV-avgift för äldre på äldreboende
2004/05:535 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Säkerheten vid våra kärnkraftverk
2004/05:536 av *Cecilia Wigström* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Utvecklingen i Ukraina, Ryssland och Vitryssland
2004/05:537 av *Birgitta Carlsson* (c) till statsrådet Barbro Holmberg
Snabba asylbeslut och rättssäkerheten
2004/05:538 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Handläggningstider för flykting- och asylärenden
2004/05:541 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Riskdelningsmodell för läkemedel
2004/05:542 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Jo-
hansson
Kompetenslyft för anhörigvårdarna
2004/05:543 av *Rolf Olsson* (v) till justitieminister Thomas Bodström
Rättskedjans hatbrottskompetens
2004/05:544 av *Tobias Krantz* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Platsbristen vid svenska anstalter
2004/05:545 av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds
Asyl till Mordechai Vanunu
2004/05:546 av *Ulla Löfgren* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Behov av nya byggnader
2004/05:547 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Barbro Holmberg
Rätt att stanna i Sverige
2004/05:548 av *Susanne Eberstein* (s) till näringsminister Thomas Östros
Tillfälliga tjänsteerbjudanden
2004/05:550 av *Helena Bargholtz* (fp) till statsrådet Jens Orback
Månggifte
2004/05:552 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Bröstcancer
2004/05:556 av *Inger René* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Piratkopiering
2004/05:557 av *Inger René* (m) till näringsminister Thomas Östros
Piratkopiering
2004/05:559 av *Göran Lindblad* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Tandvårdskriterier
2004/05:560 av *Mikael Odenberg* (m) till statsrådet Jens Orback
Åtgärder mot utanförskap och bidragsberoende
2004/05:561 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Besparingar vid Kronobergshäktet i Stockholm
2004/05:562 av *Krister Örnfjäder* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Varningstriangel på läkemedel

2004/05:564 av *Marie Wahlgren* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Spenshult
2004/05:566 av *Jörgen Johansson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist
Nödrätten i långbänk
2004/05:567 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ylva Johansson
Kostnader för aborter
2004/05:568 av *Jan-Evert Rådström* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Väginvesteringar
2004/05:573 av *Ulf Sjösten* (m) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist
Utbetalning av EU-stöd 2004
2004/05:579 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Landstingen och rätten till fri sjukvård utomlands
2004/05:580 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Justitiekanslerns dubbla roller
2004/05:582 av *Roger Tiefensee* (c) till finansminister Pär Nuder
Ändring av redovisningsprinciperna för statsbudgeten
2004/05:584 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Hälsa och integrativ medicin

Prot. 2004/05:51
15 december

Svaren redovisas i bilaga som fögats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 18 januari 2005.

15 § Kammaren åtskildes kl. 23.14.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 10 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med anf. 47 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 60 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 104 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 127 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till och med sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
4 § Hänvisning av ärende till utskott och beslut om förlängd motionstid.....	3
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december	3
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	3
NU3 Utgiftsområde 21 Energi	4
AU1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv	5
7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 december	8
UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	8
UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd	11
UbU3 Kvalitet i förskolan, m.m.	12
MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m.	14
MJU2 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	14
8 § Sveriges säkerhetspolitik.....	15
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2004/05:UFöU2 Sveriges säkerhetspolitik (prop. 2004/05:5 delvis).....	15
Anf. 1 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	15
Anf. 2 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	21
Anf. 3 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	23
Anf. 4 ALICE ÅSTRÖM (v).....	26
Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	29
Anf. 6 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	29
Anf. 7 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	30
Anf. 8 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	30
Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (c).....	31
Anf. 10 URBAN AHLIN (s).....	32
Anf. 11 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	37
Anf. 12 URBAN AHLIN (s) replik	37
Anf. 13 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	37
Anf. 14 URBAN AHLIN (s) replik	37
Anf. 15 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	38
Anf. 16 URBAN AHLIN (s) replik	38
Anf. 17 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	39
Anf. 18 URBAN AHLIN (s) replik	39
Anf. 19 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	40
Anf. 20 URBAN AHLIN (s) replik	40
Anf. 21 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	41
Anf. 22 URBAN AHLIN (s) replik	42
Anf. 23 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	42

Anf. 24	URBAN AHLIN (s) replik	43
Anf. 25	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	44
Anf. 26	URBAN AHLIN (s) replik	44
Anf. 27	LARS ÅNGSTRÖM (mp)	45
Anf. 28	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	49
Anf. 29	LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	49
Anf. 30	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	50
Anf. 31	LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	50
Anf. 32	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	51
Anf. 33	LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	51
Anf. 34	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	52
Anf. 35	LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	52
Anf. 36	ALLAN WIDMAN (fp)	52
Anf. 37	URBAN AHLIN (s) replik	54
Anf. 38	ALLAN WIDMAN (fp) replik	55
Anf. 39	URBAN AHLIN (s) replik	56
Anf. 40	ALLAN WIDMAN (fp) replik	56
Anf. 41	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	57
Anf. 42	AGNE HANSSON (c)	58
Anf. 43	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	60
Anf. 44	AGNE HANSSON (c) replik	60
Anf. 45	ALICE ÅSTRÖM (v) replik	61
Anf. 46	AGNE HANSSON (c) replik	61
Anf. 47	MICHAEL HAGBERG (s)	61
Anf. 48	LOTTA HEDSTRÖM (mp)	64
Anf. 49	BIRGITTA AHLQVIST (s)	65
Anf. 50	STEN TOLGFORS (m)	67
Anf. 51	ULF HOLM (mp)	70
Anf. 52	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	71
Anf. 53	ULF HOLM (mp) replik	71
Anf. 54	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m) replik	71
Anf. 55	ULF HOLM (mp) replik	72
	(Beslut fattades under 10 §.)	72

9 § Sveriges försvarspolitik 2005–2007 och Försvar samt

beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005	72	
Försvarskommitténs betänkande 2004/05:FöU4	72	
Försvarskommitténs betänkande 2004/05:FöU1	72	
Anf. 56	ESKIL ERLANDSSON (c)	72
Anf. 57	OLA SUNDELL (m)	75
Anf. 58	ALLAN WIDMAN (fp)	79
Anf. 59	ERLING WÄLIVAARA (kd)	83
Anf. 60	BERIT JÓHANNESSEN (v)	86
Anf. 61	ALLAN WIDMAN (fp) replik	90
Anf. 62	BERIT JÓHANNESSEN (v) replik	91
Anf. 63	ALLAN WIDMAN (fp) replik	91
Anf. 64	BERIT JÓHANNESSEN (v) replik	91
Anf. 65	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik	92
Anf. 66	BERIT JÓHANNESSEN (v) replik	92

Anf. 67	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	92
Anf. 68	BERIT JÓHANNESSON (v) replik.....	92
Anf. 69	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	93
Anf. 70	BERIT JÓHANNESSON (v) replik.....	93
Anf. 71	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	94
Anf. 72	BERIT JÓHANNESSON (v) replik.....	94
Anf. 73	TONE TINGSGÅRD (s).....	94
Anf. 74	OLA SUNDELL (m) replik	98
Anf. 75	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	98
Anf. 76	OLA SUNDELL (m) replik	98
Anf. 77	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	99
Anf. 78	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	99
Anf. 79	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	99
Anf. 80	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	100
Anf. 81	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	100
Anf. 82	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	100
Anf. 83	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	101
Anf. 84	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	101
Anf. 85	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	101
Anf. 86	ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	102
Anf. 87	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	102
Anf. 88	ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	103
Anf. 89	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	103
Anf. 90	BERIT JÓHANNESSON (v) replik.....	103
Anf. 91	TONE TINGSGÅRD (s) replik.....	103
Anf. 92	LARS ÅNGSTRÖM (mp)	104
Anf. 93	BERIT JÓHANNESSON (v) replik.....	107
Anf. 94	LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	107
Anf. 95	BERIT JÓHANNESSON (v) replik.....	108
Anf. 96	LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik	108
Anf. 97	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	109
Anf. 98	OLA SUNDELL (m) replik	113
Anf. 99	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	113
Anf. 100	OLA SUNDELL (m) replik	114
Anf. 101	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	114
Anf. 102	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	114
Anf. 103	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	115
Anf. 104	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	115
Anf. 105	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	115
Anf. 106	ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	116
Anf. 107	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	116
Anf. 108	ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	117
Anf. 109	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	117
Anf. 110	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	117
Anf. 111	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	118
Anf. 112	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	118
Anf. 113	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) replik.....	119
Anf. 114	ROLF GUNNARSSON (m)	119
Anf. 115	HELI BERG (fp).....	123

Anf. 116	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	124	Prot. 2004/05:51
Anf. 117	CLAES VÄSTERTEG (c)	127	15 december
Anf. 118	OLA RASK (s)	128	<hr/>
Anf. 119	ROLF GUNNARSSON (m) replik	130	
Anf. 120	OLA RASK (s) replik	131	
Anf. 121	ROLF GUNNARSSON (m) replik	131	
Anf. 122	OLA RASK (s) replik	132	
Anf. 123	KARIN ENSTRÖM (m)	132	
Anf. 124	EVA FLYBORG (fp)	134	
Anf. 125	BERNDT SKÖLDESTIG (s)	139	
Anf. 126	CARL-AXEL ROSLUND (m)	139	
Anf. 127	RUNAR PATRIKSSON (fp)	142	
Anf. 128	ÅSA LINDESTAM (s)	144	
Anf. 129	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	145	
Anf. 130	ÅSA LINDESTAM (s) replik	146	
Anf. 131	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	146	
Anf. 132	ÅSA LINDESTAM (s) replik	146	
Anf. 133	PETER JONSSON (s)	146	
Anf. 134	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	148	
Anf. 135	PETER JONSSON (s) replik	148	
Anf. 136	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	149	
Anf. 137	PETER JONSSON (s) replik	149	
Anf. 138	CHRISTER SKOOG (s)	149	
Anf. 139	RUNE BERGLUND (s)	151	
Anf. 140	ROLF GUNNARSSON (m) replik	153	
Anf. 141	RUNE BERGLUND (s) replik	153	
Anf. 142	ROLF GUNNARSSON (m) replik	153	
Anf. 143	RUNE BERGLUND (s) replik	154	
Anf. 144	HÅKAN JUHOLT (s)	154	
Anf. 145	ALLAN WIDMAN (fp) replik	156	
Anf. 146	HÅKAN JUHOLT (s) replik	157	
Anf. 147	ALLAN WIDMAN (fp) replik	158	
Anf. 148	HÅKAN JUHOLT (s) replik	158	
Anf. 149	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	159	
Anf. 150	CECILIA WIGSTRÖM (fp)	160	
Anf. 151	PER LANDGREN (kd)	161	
Anf. 152	CAMILLA SKÖLD JANSSON (v)	163	
Anf. 153	VIVIANN GERDIN (c)	164	
Anf. 154	LARS JOHANSSON (s)	165	
Anf. 155	PER LANDGREN (kd) replik	167	
Anf. 156	LARS JOHANSSON (s) replik	167	
Anf. 157	PER LANDGREN (kd) replik	167	
Anf. 158	LARS JOHANSSON (s) replik	168	
Anf. 159	CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	168	
Anf. 160	LARS JOHANSSON (s) replik	169	
Anf. 161	CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	169	
Anf. 162	LARS JOHANSSON (s) replik	170	
Anf. 163	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	170	
Anf. 164	LARS JOHANSSON (s) replik	170	

Anf. 165	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	171
Anf. 166	LARS JOHANSSON (s) replik.....	171
Anf. 167	KRISTER HAMMARBERGH (m)	172
Anf. 168	LISELOTT HAGBERG (fp).....	174
Anf. 169	LARS LINDÉN (kd).....	176
Anf. 170	SIV HOLMA (v).....	177
Anf. 171	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	178
Anf. 172	SIV HOLMA (v) replik.....	179
Anf. 173	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	179
Anf. 174	SIV HOLMA (v) replik.....	179
Anf. 175	HÅKAN LARSSON (c).....	180
Anf. 176	TOMMY TERNEMAR (s)	182
Anf. 177	VIVIANN GERDIN (c) replik.....	183
Anf. 178	TOMMY TERNEMAR (s) replik.....	183
Anf. 179	VIVIANN GERDIN (c) replik.....	183
Anf. 180	TOMMY TERNEMAR (s) replik.....	184
Anf. 181	BERTIL KJELLBERG (m).....	184
Anf. 182	HELENA BARGHOLTZ (fp).....	185
Anf. 183	CHATRINE PÅLSSON (kd)	186
Anf. 184	PETER PEDERSEN (v).....	187
Anf. 185	JÖRGEN JOHANSSON (c).....	189
Anf. 186	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	191
Anf. 187	DAN KIHLESTRÖM (kd)	192
Anf. 188	SVEN BERGSTRÖM (c)	193
Anf. 189	LILIAN VIRGIN (s)	195
Anf. 190	REYNOLDH FURUSTRAND (s).....	196
Anf. 191	LENNART KLOCKARE (s)	197
Anf. 192	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	198
Anf. 193	LENNART KLOCKARE (s) replik.....	198
Anf. 194	KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	198
Anf. 195	LENNART KLOCKARE (s) replik.....	198
Anf. 196	ANNELIE ENOCHSON (kd)	199
Anf. 197	RIGMOR STENMARK (c)	200
Anf. 198	BRITT-MARIE LINDKVIST (s).....	201
Anf. 199	GÖRAN LINDBLAD (m)	201
Anf. 200	LARS JOHANSSON (s) replik.....	202
Anf. 201	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	203
Anf. 202	LARS JOHANSSON (s) replik.....	203
Anf. 203	GÖRAN LINDBLAD (m) replik	204
	(Beslut fattades under 10 §.)	204
10 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	204
	UFöU2 Sveriges säkerhetspolitik.....	204
	FöU4 Sveriges försvarspolitik 2005–2007.....	206
	FöU1 Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2005.....	206
11 §	Bordläggning.....	207
12 §	Anmälan om interpellationer	207

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	208	Prot. 2004/05:51
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	208	15 december
15 § Kammaren åtskildes kl. 23.14.....	210	<hr/>

Elanders Gotab, Stockholm 2005